

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 192

Παρασκευή 13 Νοεμβρίου 1981 Δρχ. 40

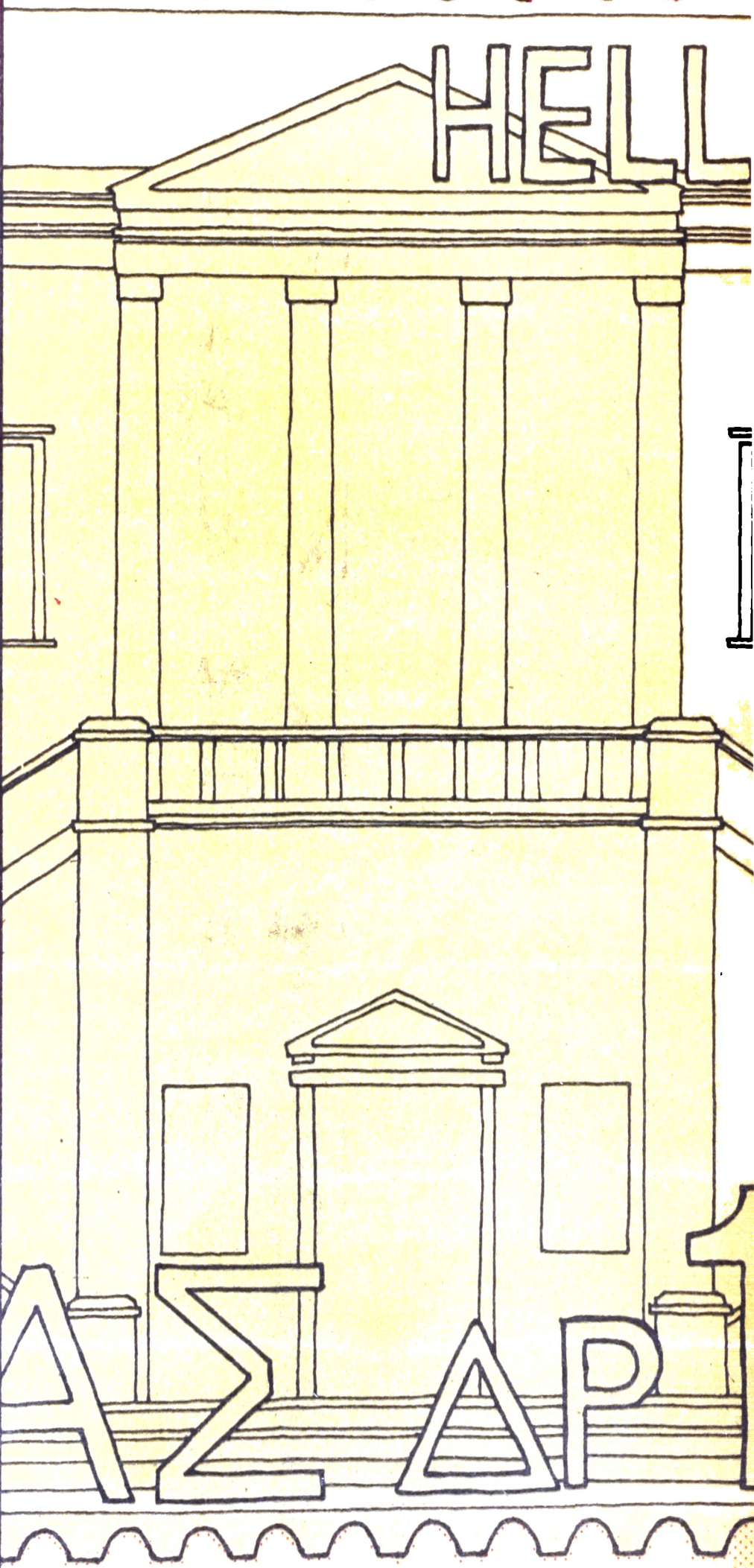
ΙΡΑΝΙΚΗ
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Μήνυμα:

Αντί Σαντρ
— Ρατζαβί

ΑΛΛΑΓΗ και ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΒΑΝΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, τηλ. 36.10.589 — 36.00.398

Βιβλία που ανοίγουν ένα «παράθυρο» στον κόσμο της γνώσης, του στοχασμού, και του προβληματισμού.

Βιβλία - «κλειδιά» για να ερμηνεύσετε πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά φαινόμενα του καιρού-μας.

Βιβλία για τους αναγνώστες που θέλουν να είναι πλατειά ενημερωμένοι στους καινούριους ορίζοντες της παγκόσμιας σκέψης.

● **ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**
του **Ανδρέα Γ. Παπανδρέου**

● **ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΤΟ «ΚΕΦΑΛΑΙΟ»**
του **Β. Χάουγκ**

Πρόλογος - Επιμέλεια: Μάριου Νικολινάκου

● **ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**
του **Μάριου Νικολινάκου**

● **ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ**
του **Μάριου Νικολινάκου**

● **ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ**
του **Τζώρτζ Νόβακ**

● **Η ΕΥΡΩΠΗ ΧΘΕΣ - ΣΗΜΕΡΑ - ΑΥΡΙΟ**
του **Ζακ Χουντζίγκερ**

Πρόλογος - Επιμέλεια: Σπήλιου Παπασπηλιόπουλου

● **ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΦΑΣΙΣΜΩΝ**
του **Πιέτρο Νένι**

● **Ο ΝΕΟΦΑΣΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**
του **Γκιουζέππε Γκάντι**

Περίοδος Β'
Χρόνος 8ος
Τεύχος 192

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΑΘΗΝΩΡ:

Με βήματα γοργά και σταθερά	4
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ:	5
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ:	6
Π. ΣΤΑΓΚΟΥ: Ευρωβουλή - Συμβολική παρουσία στην πρεμιέρα	11
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ: Το στρώσιμο	14
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: «Ν.Δ.» — Φαρσοκωμωδία και Δράμα	16
ΑΝΤΡΕΑ ΠΑΠΠΑ:	
Ανανεωτική Αριστερά και ΠΑΣΟΚ ..	18
ΣΟΝΙΑΣ ΜΗΤΡΑΛΙΑ Εφιάλτες	20
ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ	22-28
ΑΝΤ. ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ: Ο Εργατοπατερισμός βαδίζει προς το τέρμα-του; ..	23
Θ. ΠΑΠΑΜΑΡΓΑΡΗ:	
Οι άμεσοι στόχοι	27
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος	29
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: ΙΡΑΝ - η αντίσταση κατά των μουλάδων	30

Μ. ΡΑΤΖΑΒΙ: Συνέντευξη στο ΑΝΤΙ. ΜΠΑΝΙ ΣΑΝΤΡ — Μ. ΡΑΤΖΑΒΙ:	31
Μήνυμα προς τον ελληνικό λαό	32
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Τρίτος Κόσμος - Κостаρίκα	35
Φ. ΑΙΗΤΖΗ:	
Διαβατήρια και πολιτική	38
Γ. ΛΥΚΑ: Ο νοσοκομειακός γιατρός	40
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	42
ΚΛ. ΓΡΙΒΑ: Προς Αβέρωφ	43
Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: Βάγκνερ	44
ΑΝΝΥΣ ΚΟΛΤΣΙΔΟΠΟΥΛΟΥ:	
Θεατρική κριτική	46
ΝΤ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ — ΡΟΓΚΑΝ: Εκθέσεις Γ. Τσαρούχη - Στ. Μαρινάκη ...	48
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	49
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	50

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: Μίλτου Σκούρα

Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

Υπάρχει στο Πολυτεχνείο μια ειδική διάσταση, που το διαφοροποιεί αισθητά από όλους τους προηγούμενους σταθμούς της ελληνικής ιστορίας. Η ειδική αυτή πλευρά έγκειται στο γεγονός ότι μόνο το Πολυτεχνείο κατέκτησε μια άμεση διάρκεια παρουσίας στις μετέπειτα εξελίξεις. Το '21 καταβαραθρώθηκε στη μικρότητα της Βαυαροκρατίας και των μετέπειτα. Το 40-44 αμβλώθηκε από τη σαραντάχρονη αυθαιρεσία των «νικητών». Αντίθετα, το Πολυτεχνείο, συμπύκνωση μιας παλλαϊκής βούλησης καθόρισε σημαντικά τις εξελίξεις και επέβαλε καταρχήν ένα ελάχιστο των διεκδικήσεών-του. Η Δημοκρατία-μας, (ας αναφέρουμε το ελάχιστο των παραδειγμάτων) ξέρει καλά τι χρωστά στο αίμα του Πολυτεχνείου...

Και είναι απ' αυτή τη σκοπιά χαρακτηριστικό, πως στα τελευταία εφτά χρόνια, η επέτειος του Πολυτεχνείου αποτελούσε ένα ευαίσθητο βαρόμετρο της εξέλιξης της πολιτικής ζωής. Είτε με εκείνο το συγκλονισμό της πρώτης επετείου του '74, είτε με την προσπάθεια κατάπνιξης-του τον περασμένο χρόνο, η επέτειος του Πολυτεχνείου αποκάλυπτε τις πολιτικές δυνάμεις, έθετε σε πρώτο πλάνο τις κομματικές τακτικές, έφερνε στην επιφάνεια την αμείωτη παρουσία μιας λαϊκής δυναμικής. Το Πολυτεχνείο έγινε αγωνιστική υπόθεση των λαϊκών δυνάμεων, παρέμεινε δυναμική αφετηρία πρωτοβουλιών, δεν κατορθώθηκε να στενέψει παρά τις προσπάθειες στη μεγαλοπρέπεια της τελετουργίας μιας «επισημού τελετής».

Το Πολυτεχνείο είναι εκεί. Διδάσκει και απειλεί. Φρονηματίζει αλλά και εμπνέει. Είναι μνήμη, αλλά και παρώθηση. Το Πολυτεχνείο ζει, δηλαδή διαρκεί η εκκρεμότητα των προβλημάτων που το έθρεψαν, οι στόχοι που το ενέπνευσαν, η θέληση που το ατσάλωσε, η αυτενέργεια των μαζών που το γενέκευσε. Υπάρχει κάπου και η αυταπάρνηση και η σπίθα που το ύψωσε πέρα από πολιτική σύγκρουση σε σημείο εθνικής αυτογνωσίας.

Η φετινή επέτειος μοιάζει να γίνεται για πρώτη φορά σε διαφορετικό πλαίσιο. Οι δυνάμεις που αποτελούν σήμερα την Κυβέρνηση και ευρύτερα την πλειοψηφία της Αλλαγής, και συμμετείχαν με άλλο τρόπο στα τότε γεγονότα, και επίσημα έχουν αρθρώσει τον κομματικό και πολιτικό-τους λόγο στα ζητούμενα του Πολυτεχνείου του '73.

Άλλωστε και η πτώση της Δεξιάς και η ενίσχυση δυνάμεων που διακηρύσσουν μια πρόθεση σύγκρουσης με το καθεστώς της υποτέλειας και της εξάρτησης δεν είναι καθόλου αποκομμένο με το γεγονός της ανταπόκρισης αυτών των δυνάμεων προς κεντρικά αιτήματα που έθεσε με σαφήνεια το Πολυτεχνείο.

Είναι βέβαια αυτονόητο πως η φετινή πορεία πρέπει να γίνει στην Αμερικάνικη Πρεσβεία, εκεί που σωστά κατάλαβε και θέλησε ο λαός να καταθέτει αιώνιο ανάθεμα ντροπής και ευθύνης του αίματος, που πάνω σ' αυτό θεμελιώνεται το Αμερικάνικο ιμπέριουμ και στον τόπο-μας.

Αλλά πρέπει κυρίως, οι δυνάμεις της Αλλαγής, να συναισθανθούν, καθώς θα περνούν στους δρόμους της Αθήνας οι εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι, ο ανώνυμος λαός, πως ο λαός αυτός έχει μια επωνυμία σύγχρονη: είναι ο λαός του Πολυτεχνείου, είναι δηλαδή μια δύναμη που σε κάποια στιγμή αυτοπροσδιορίστηκε πολιτικά μέσα σε μια σύγκρουση ζωής και θανάτου.

Πρέπει δηλαδή τα κόμματα της Αλλαγής να προσέξουν το νέο μήνυμα της επετείου του σήμερα: πως ή θα οδηγήσουν αυτές οι δυνάμεις σε νέου τύπου πολιτικό αυτοπροσδιορισμό, οπότε θα μετατρέψουν το Πολυτεχνείο σε πράξη ιστορική, ή το Πολυτεχνείο θα εκκρεμεί προτείνοντας μορφές για την ιστορική-του πραγμάτωση. Ίδωμεν...

αντί

Με βήματα γοργά και σταθερά

ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ οι Έλληνες, αλλά και πολλοί ξένοι — Αμερικανοί, Ευρωπαίοι, Τούρκοι, Άραβες — αναμένουν με εύλογο ενδιαφέρον τις προγραμματικές δηλώσεις της νέας κυβέρνησης στη Βουλή και τη συζήτηση που, όπως πάντα, ακολουθεί.

ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ γιατί πιστεύουν πως η συζήτηση θα φωτίσει καλύτερα το πού το πάει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, στα καυτά θέματα του ΝΑΤΟ, των ελληνοαμερικανικών σχέσεων και, κυρίως, των αμερικανικών βάσεων. Και η πληροφόρηση αυτή τους είναι απαραίτητη, εν όψει των ελληνοαμερικανικών διαπραγματεύσεων για τις βάσεις που, όπως δήλωσε ο Έλληνας πρωθυπουργός, θα πρέπει να τοποθετηθούν κάπου στις αρχές του '82. Φυσικά, η συνέντευξη του Α. Παπανδρέου στο ABC, άμβλυσε, ως ένα βαθμό, τις αμερικανικές ανησυχίες, εφόσον αποκλείονται, από ελληνικής πλευράς, οι εκπλήξεις ή οι μονομερείς ενέργειες. Αλλά ορισμένα «λεπτά σημεία» των δηλώσεων του Έλληνα πρωθυπουργού, όπως είναι η εγγύηση των ανατολικών συνόρων της χώρας ή η ροή της αμερικανικής στρατιωτικής βοήθειας στην Ελλάδα και Τουρκία, έχουν ήδη δημιουργήσει προβλήματα στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις.

ΑΛΛΑ ΚΑΙ η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, είναι φυσικό να ενδιαφέρεται για την πορεία πλεύσεως της νέας κυβέρνησης. Και παραμένει, βέβαια, γεγονός πως στα θέματα λ.χ. της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας, ο Έλληνας πρωθυπουργός διαμήνυσε στις Βρυξέλλες πως η κυβέρνηση προσβλέπει σε μια στενή συνεργασία με τις χώρες-μέλη της ΕΟΚ, για τη χάραξη μιας κοινής στρατηγικής, κτλ. Τι γίνεται όμως, με τους άλλους τομείς δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας; Αφότου η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ανέλαβε την εξουσία, υπάρχουν, από πλευράς πρωθυπουργού, απανωτές δηλώσεις — πότε ότι επιζητεί ειδικές σχέσεις με την ΕΟΚ, πότε προνομιακές, πότε ότι θα ζητήσει τη διενέργεια δημοψηφίσματος και πότε ότι το δημοψήφισμα είναι προνομία του προέδρου της Δημοκρατίας και, συνεπώς, το μόνο που θα επιδιώξει είναι την καλύτερη προάσπιση των ελληνικών συμφερόντων μέσα στους κόλπους της ΕΟΚ.

ΠΕΡΑΝ από τους Αμερικανούς και το ΝΑΤΟ, ενεργό ενδιαφέρον δείχνει και η Άγκυρα, που ναι μεν εκτιμά την ανταλλαγή κλάδων ελαίας και την προθυμία του Έλληνα πρωθυπουργού να συναντηθεί με τον Τούρκο συνάδελφό-του κ. Ουλουσού, πλην είναι αδιανόητο — υποστηρίζει — όταν ο Α. Παπανδρέου συνδιαλέγεται με τους Αμερικανούς, να χρησιμοποιεί ατυχείς όρους, όπως λ.χ. η «τουρκική απειλή στο Αιγαίο», η «τουρκική εισβολή στην Κύπρο»! Άλλωστε η Άγκυρα δεν έπαυσε να πιστεύει ότι για την επίλυση των ελληνοτουρκικών διαφορών στο Αιγαίο, πρέπει να ισχύει η αρχή της equité που, στην απλοελληνική, θα πει ότι οι διαφορές λύνονται στη βάση κάποιας ελαστικής «αντίληψης δικαίου», όπως την υπαγορεύει η συγκυρία και όχι όπως την καθορίζουν οι διεθνείς συμφωνίες ή οι κανόνες του διεθνούς δικαίου...

ΟΣΟ για το ενδιαφέρον του αραβικού κόσμου, δεν μπορεί παρά να εκδηλώνεται θετικό, μετά την απόφαση του Έλληνα πρωθυπουργού ν' αναβαθμίσει το εδώ Γραφείο της Οργάνωσης για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO) σε επίπεδο διπλωματικής αντιπροσωπίας, την άρνηση του υφυπουργού Εξωτερικών Α. Φωτήλα να συναινέσει στην αποστολή ευρωπαϊκής ειρηνευτικής δύναμης στη χερσόνησο του Σινά και την υπογράμμιση από ελληνικής κυβερνητικής πλευράς, ότι δεν θα υπάρξει ειρήνη στη Μέση Ανατολή, αν δεν αναγνωρισθεί στο

λαό της Παλαιστίνης το δικαίωμα να έχει δικό-του κράτος στην περιοχή — κατά τον ίδιο τρόπο που και το Ισραήλ έχει δικαίωμα υπάρξεως. Ήδη, το αραβικό ενδιαφέρον άρχισε ν' αποκτά πρακτικό περιεχόμενο, αν αποδειχθούν ακριβείς οι πληροφορίες ότι το Ιράκ, για παράδειγμα, είναι διατεθειμένο να προμηθεύσει στην Ελλάδα πετρέλαιο σε προνομιακή τιμή.

Η πληροφόρηση των Ελλήνων

ΑΛΛΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ εξωτερικής πολιτικής, ενδιαφέρουν πρωτίστως τους Έλληνες, όχι μόνο τους κυβερνώντες, αλλά και το λαό, που έχει επίσης δικαίωμα στην πληροφόρηση. Τι ξέρουν λ.χ. οι απλοί Έλληνες από το μήνυμα Ουλουσού προς Παπανδρέου — μήνυμα που χαρακτηρίστηκε σαν *τουρκικός κλάδος ελαίας*; Και πόσο δίκαιο έχει η αντιδραστική — αντιδραστική και προκατακλυσμιαία — «Εστία», όταν γράφει πως *όντως αποτελεί στροφήν 180 μοιρών η εκ μέρους του κ. Παπανδρέου ευθεία και απερίφραστος, ενώπιον του Τούρκου πρέσβως «αναγνώρισις υπάρξεως μεγάλων θεμάτων εις το Αιγαίον»*, με την έννοια ότι η αναγνώριση αυτή νομιμοποιεί την τουρκική άποψη ότι τα «θέματα αυτά είναι διαπραγματεύσιμα;

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ με την Άγκυρα όμως, και γενικότερα τα θέματα εξωτερικής πολιτικής, θα καλύψουν ένα μόνο μέρος των προγραμματικών δηλώσεων της νέας κυβέρνησης. Γιατί υπάρχουν, βέβαια, και τα εσωτερικά θέματα: Ο πληθωρισμός που ανέρχεται, χωρίς να παίρνεται, ως τη στιγμή αυτή, κανένα μέτρο... Ο τιμάρριθμος που επίσης ανεβαίνει, με την κυβέρνηση να δηλώνει πότε ότι θα παγώσει τις τιμές ορισμένων βασικών καταναλωτικών ειδών, και πότε ότι «δεν θα υπάρξει καθεστώς αστυνόμευσης των τιμών»... Οι σχέσεις με τους βιομήχανους, όπως καθορίστηκαν από τον ίδιο τον πρωθυπουργό, ότι, δηλαδή, η ιδιωτική πρωτοβουλία θα διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου. Όσο για τη γενικότερη οικονομική πολιτική, το μόνο βέβαιο είναι η δήλωση του υπουργού Οικονομικών, κ. Μ. Δρεττάκη, ότι «μελετώνται τα στοιχεία του νέου προϋπολογισμού» και ότι ζήτησε, από την υπηρεσία εθνικών λογαριασμών, τις εκτιμήσεις-της για το εθνικό εισόδημα.

ΑΛΛΑ ΟΛΑ ΑΥΤΑ, ενισχύουν μια διάχυτη υποψία ότι πρόγραμμα των 100 πρώτων ημερών, δεν υπάρχει. Ότι η κυβέρνηση βρέθηκε απaráσκευη, για ν' αντιμετωπίσει την κατάσταση που της κληροδότησε η Νέα Δημοκρατία. Και ότι θέματα όπως είναι η προστασία των συμφερόντων του καταναλωτή, η διατήρηση της απασχόλησης των εργαζομένων, η μείωση του πληθωρισμού, κ.ά., αντιμετωπίζονται μάλλον εμπειρικά, παρά επιτελικά. Ενθαρρυντικό σημείο, ωστόσο, αποτελεί η δήλωση του υπουργού Συντονισμού Απ. Λάζαρη ότι *οι αρχές της εισοδηματικής πολιτικής θα καθορισθούν με σαφήνεια στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης* και η διαβεβαίωσή-του ότι αυτόματα και σε τακτά χρονικά διαστήματα, θα γίνεται η τιμαριθμική αναπροσαρμογή μισθών, ημερομισθίων και συντάξεων. (Οι αυξήσεις θα υστεροκαταβάλλονται).

ΟΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ αυτές, δεν έχουν την έννοια κριτικής προς μια δημοκρατική κυβέρνηση, που αριθμεί ζωή μόλις 26 ημερών... Γίνονται όμως γιατί, όπως σημειώναμε και στο προηγούμενο τεύχος, στη γωνιά του δρόμου, ελλοχεύουν, πάντοτε,

οι δυνάμεις της συντήρησης, έτοιμες ν' ανακόψουν την πορεία της Αλλαγής, εντάσσοντάς-την στο σύστημα.

ΗΔΗ, Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, είναι έτοιμη «ν' αποδείξει» ότι στα θέματα λ.χ. εξωτερικής πολιτικής, το ΠΑΣΟΚ ακολουθεί, με ελάχιστες παραλλαγές, τη δική-της πολιτική (!) και ότι σε μια σειρά προβλήματα της δημόσιας ζωής — όπως είναι ο έλεγχος των τιμών, το συγκοινωνιακό, η προστασία του περιβάλλοντος, κτλ. — η νέα κυβέρνηση δεν έχει να παρουσιάσει νέες ιδέες!

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, στα θέματα εκείνα όπου η κυβέρνηση της Αλλαγής προχώρησε με θαρραλέα βήματα — αναγνώριση της εθνικής αντίστασης, κατάργηση των γιορτών του μίσους — η Δεξιά, και μαζί-της όλοι οι έμποροι του διχασμού, όταν δεν ολοφύρονται για την «εθνική συμφορά», αναπολούν, με «συγκίνηση», τα κείμενα του Παύλου ή του (υφυπουργού Ασφαλείας) Καλαντζή, που μιλούσαν για τα εμπρέποντα μνημόσυνα και την κομμουνιστικήν ανταρσίαν, η οποία, «καταλύσασα την ελευθερίαν εν τη λοιπή χώρα, περιέσφιγγε και επετίθετο κατά του εναπομείναντος ελευθέρου τμήματος της πρωτεύουσας»... (Αυτό είναι το σκεπτικόν για το εθνικόν μνημόσυνον στου Μακρυγιάννη).

Κάποιοι άλλοι εργάζονται διαφορετικά

ΘΑ ΠΡΟΔΙΔΕ, ασφαλώς, περισσή αφέλεια οποιαδήποτε αντίληψη ότι η Δεξιά κατέθεσε τα όπλα και ότι οι εκπρόσωποι της οικονομικής ολιγαρχίας είναι έτοιμοι ν' αναγνωρίσουν τη λαϊκή ετυμηγορία, όπως την κατέγραψε το αποτέλεσμα των εκλογών της 18ης Οκτωβρίου. Οι εκπρόσωποι αυτοί, και τα άλλα κέντρα εξουσίας, είναι έτοιμοι ν' αναγνωρίσουν την Αλλαγή, μόνον υπό ορισμένους όρους: ότι δεν θα θιγούν τα συμφέροντά-τους (και είναι γνωστό ότι οι προνομιοῦχοι ζητούν πάντα περισσότερα προνόμια ...), ότι δεν θα ξηλωθούν οι αντιδραστικοί μηχανισμοί ελέγχου της δημόσιας ζωής.... Και ο μεν κ. Γ. Ράλλης, αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας, μπορεί να ομνύει πως θ' ασκήσει εποικοδομητική αντιπολίτευση, με σύνεση και υπευθυνότητα... Πίσω από τον κ. Ράλλη όμως, κάποιοι άλλοι εργάζονται διαφορετικά: Ο χουντικός «Ελεύθερος Κόσμος» λ.χ., που δεν εμπιστεύεται ούτε τον Ράλλη, ούτε τον Αβέρωφ, ούτε τον Έβερτ, ούτε τον Βαρβιτσιώτη, αλλ' ούτε τον «δοτό» Μαρκεζίνη, μας αποκαλύπτει πως δύο, από δώ και μπρος, θα είναι οι στόχοι-του: Ο πρώτος, να συμβάλει, στην ταχύτερη δυνατή, χρεοκοπία και αποσύνθεση του κυβερνώντος κόμματος ... Ο δεύτερος, «να υποβοηθήση την δημιουργίαν ενός αρρα-

γούς και συνεπούς προς την παγίαν εθνικήν ιδεολογίαν των Ελλήνων πολιτικού σχηματισμού (κόμματος), ο οποίος, αντί της υπολόγου Νέας Δημοκρατίας, θα εκφράση μαχητικώς το ένστικτον της εθνικής αυτοσυντηρήσεως του τόπου»...

ΑΛΛΑ, ΓΙΑ τους παροικούντες την Ιερουσαλήμ, η φρασεολογία αυτή πολλά λέγει και πολλά περισσότερα υπαινίσσεται. Το συμπέρασμα έτσι, παραμένει το ίδιο: Οι αντιδραστικές δυνάμεις — δικές-μας ή ξένες — θα κάνουν το παν για ν' ανακόψουν την Αλλαγή, αν επιχειρήσει να ξεπεράσει ορισμένα όρια τα δικά-τους «όρια»...

ΤΙΣ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ αυτές, καμιά δημοκρατική κυβέρνηση δεν δικαιούται να αγνοεί. Κι ας διαθέτει στη Βουλή ισχυρή αυτοδυναμία. Αλλά ακριβώς γι' αυτό, η Αλλαγή πρέπει να προχωρήσει με βήματα γοργά. Και σταθερά.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Τετάρτη 14

- Σε εξέλιξη βρίσκονται μάχες που γίνονται στη Δυτική Σαχάρα μεταξύ μαροκινών στρατευμάτων και ανταρτών του μετώπου «Πολισάριο».

Πέμπτη 15

- Έγινε στην πλατεία Συντάγματος η τελική προεκλογική συγκέντρωση του ΠΑΣΟΚ.
- Η πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας Μ. Θάτσερ κέρδισε με πλειοψηφία την υποστήριξη του κόμματός-της, στο συνέδριο, προκειμένου να διατηρήσει τη Βρετανία στην ΕΟΚ.

Παρασκευή 16

- Με την τελική συγκέντρωση

της Ν.Δ. στο Σύνταγμα τελείωσε η μακρά προεκλογική περίοδος των φετινών εκλογών.

- Τη διάλυση όλων των πολιτικών κομμάτων και τη δήμευση της περιουσίας-τους αποφάσισε το στρατιωτικό καθεστώς της Τουρκίας.

Σάββατο 17

- Συλλήψεις φανατικών μουσουλμάνων, αλλά και αντιπάλων του αιγυπτιακού καθεστώτος, έγιναν σ' όλη τη διάρκεια της προηγούμενης εβδομάδας στην Αίγυπτο.

Κυριακή 18

- Ο ελληνικός λαός με μεγάλη πλειοψηφία ψήφισε αλλαγή. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των εκλογών, το ΠΑΣΟΚ λαμβάνει το 48,06% των ψήφων, η Ν.Δ. το 35,86%, το ΚΚΕ το 10,92%, το

ΚΚΕ εσωτ. 1,37%, η ΕΔΗΚ 0,42%, το ΚΟΔΗΣΟ 0,72%, το Κόμμα «Προοδευτικών» 1,69%, οι «Φιλελεύθεροι» 0,37%, η «Επαναστατική Αριστερά» 0,12%, το ΕΚΚΕ-ΜΛ ΚΚΕ 0,08% και η «Χριστιανική Δημοκρατία» 0,15%.

- Στις εκλογές για το Ευρωκοινοβούλιο οι έδρες των κομμάτων κατανεμήθηκαν ως εξής: ΠΑΣΟΚ 10, Ν.Δ. 8, ΚΚΕ 3, ΚΚΕ εσωτ. 1, ΚΟΔΗΣΟ 1, «Προοδευτικοί» 1.

Δευτέρα 19

- Με τηλεγραφήματά-τους, πλήθος ξένων ηγετών εκφράζουν τα συγχαρητήριά-τους στον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου για τη νίκη του κόμματός-του στις εκλογές.
- Αντικαταστάθηκε ο γ.γ. του πολωνικού Κ.Κ. κ. Κάνια από τον στρατηγό Βόϊτσεχ Γιαρουζέλσκι, ο οποίος ζήτησε την αναστολή των

απεργιών και της πενθήμερης εργασίας.

Τρίτη 20

- Βαλκανική διάσκεψη κορυφής με θέμα τη δημιουργία «μιας αποπυρηνικοποιημένης ζώνης στα Βαλκάνια» πρότεινε ο πρόεδρος της Βουλγαρίας κ. Τ. Ζίβκωφ.
- Παρά την έκκληση της «Αλληλεγγύης» να τερματισθούν οι απεργίες, 12.000 εργάτες υφαντουργίας συνεχίζουν να απεργούν στην πόλη Ζυραρντόβ.

Τετάρτη 21

- Ορκίσθηκε η νέα κυβέρνηση με πρωθυπουργό και υπουργό Εθνικής Άμυνας τον κ. Α.Γ. Παπανδρέου, ο οποίος σε ομιλία-του στο νέο υπουργικό συμβούλιο τόνισε ότι «είμαστε κυβέρνηση όλων των Ελλήνων».
- Στάση κρατουμένων έγινε στις φυλακές Τίρυνθας στο Ναύπλιο με

Que nos ayude Papandreu

La victoria del PASOK en Grecia me ha dado una idea que creo puede ser de gran

«ΒΟΗΘΑ-ΜΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ!»

«Η νίκη του ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα μου έδωσε μια ιδέα που πιστεύω πως μπορεί να βοηθήσει πολύ στο ζήτημα ΝΑΤΟ. Όπως η «συνάντηση του χειμώνα» της Επιτροπής του ΝΑΤΟ γίνεται το Δεκέμβρη και η Ελλάδα σίγουρα θα λάβει μέρος, το ζήτημα είναι να ψηφίσει η νέα ελληνική κυβέρνηση ενάντια στην εισδοχή του Ισπανικού Κράτους στην Ατλαντική Συμμαχία. Φαντάζεστε τι φιάσκο για τον Κάλβο Σοτέλο και τη Δημοκρατική-του Ένωση; Γιατί η πρόσκληση για την εισδοχή, σύμφωνα με το καταστατικό του ΝΑΤΟ, μπορεί να ψηφιστεί μόνο με ομοφωνία.

Αυτό που πρέπει να γίνει κατά συνέπεια, είναι να σταλούν γράμματα, εκκλήσεις, κτλ. ατομικά ή από οργανώσεις / επιτροπές αντι-ΝΑΤΟ, συνδικάτα, κτλ. / στον Ανδρέα Παπανδρέου, θέτοντάς-του το πρόβλημα και ζητώντας-του να κρατήσει κλειστή την πόρτα, όταν θα τη χτυπήσουν. Θα ήταν μια επιδειξη διεθνισμού για την οποία θα τον ευγνωμονούσε η πλειοψηφία του πληθυσμού του Ισπανικού Κράτους που είναι κατά της εισόδου στο ΝΑΤΟ.

Ρικάρδο Σάλας
Μαδρίτη»

Το παραπάνω γράμμα διαβάσαμε στη βδομαδιατική ισπανιόλικη εφημερίδα «COMBATE», πριν μερικές μέρες, και πρόθυμα το μεταφράζουμε. Αν φαίνεται τρελό να μην ψηφίσει η νέα ελληνική κυβέρνηση την εισδοχή της Ισπανίας, γιατί να μην είναι ακόμα περισσότερο τρελό να την ψηφίσει;

ημερομηνίες

αιτήματα καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και την απομάκρυνση του διευθυντή και υποδιευθυντή των φυλακών.

Πέμπτη 22

- Με δήλωσή-του ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου ανακοίνωσε ότι η κυβέρνηση θα προχωρήσει στην αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης με σχετική νομοθετική ρύθμιση.
- Έφθασε στην Αθήνα ο πρόεδρος της Κύπρου κ. Σ. Κυπριανού για συνομιλίες με την ελληνική κυβέρνηση για το Κυπριακό και ειδικά για τις προτάσεις Βαλντχάιμ.

Παρασκευή 23

- Ανακοινώθηκαν τα πρώτα μέτρα της νέας κυβέρνησης σε διάφορους τομείς, ενώ συμπληρώνονται οι θέσεις των γ.γ. των υπουργείων.
- Η «Αλληλεγγύη» ανακοίνωσε πανεθνική στάση εργασίας για τις 28 Οκτωβρίου σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης. Αμέσως μετά η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι θα χρησιμοποιηθεί ο στρατός γιατί «έκτακτη κατάσταση απαιτεί έκτακτα μέτρα».

Σάββατο 24

- Συνήλθε στην πρώτη-της

συνεδρίαση μετά τις εκλογές η Κοινοβουλευτική Ομάδα της Ν.Δ. με απουσία του Ε. Αβέρωφ.

- Έληξε η διάσκεψη Βορρά-Νότου στο Κανκούν στην οποία πήραν μέρος οκτώ πλούσιες χώρες και δεκατέσσερις φτωχές, με κύριο θέμα τις διαπραγματεύσεις για την πολιτική στα τρόφιμα και την ενέργεια.

Κυριακή 25

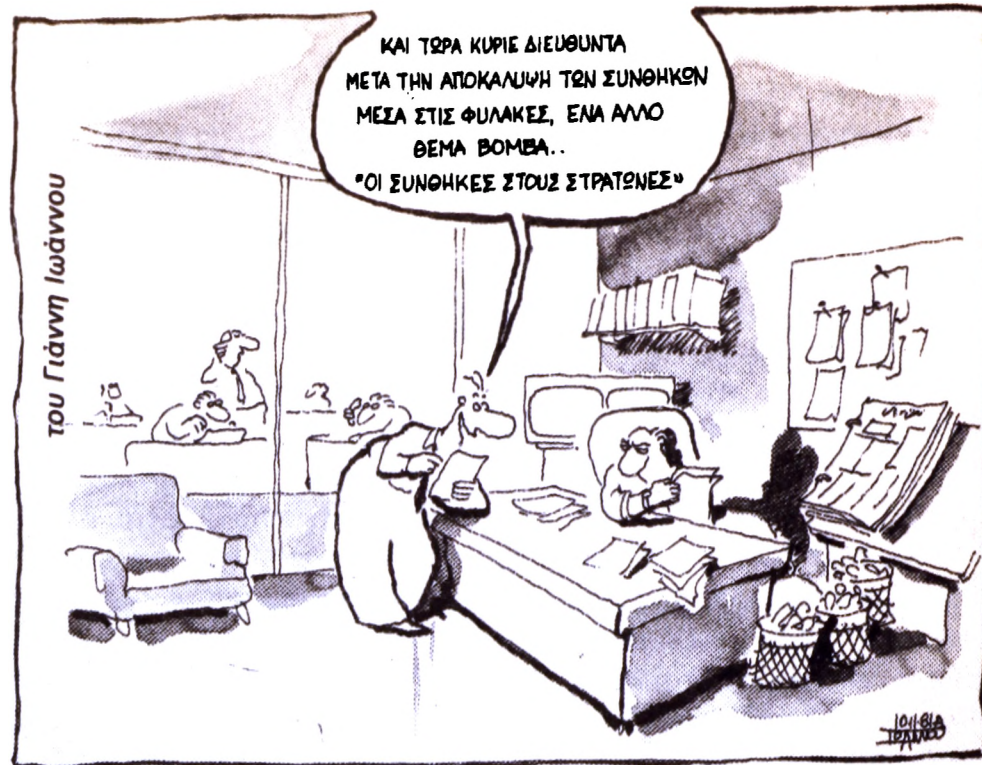
- Στη Περσία συνεχίζονται οι εκτελέσεις αντιπάλων του καθεστώτος ενώ στην Αίγυπτο έγιναν συλλήψεις μελών μουσουλμανικής οργάνωσης.
- Έληξαν οι εργασίες της συνόδου της Κ.Ε. του ΚΚΕ εσ.

Δευτέρα 26

- Τον διπλασιασμό της οικονομικής βοήθειας στην Κύπρο καθώς και την ανάληψη πρωτοβουλιών για την ενημέρωση της διεθνούς κοινής γνώμης ανακοίνωσε ο Πρωθυπουργός κ. Α. Παπανδρέου μετά τη λήξη των συνομιλιών-του με τον πρόεδρο της Κύπρου κ. Σ. Κυπριανού.

Τρίτη 27

- Η χούντα της Τουρκίας απαγόρευσε την κυκλοφορία της εφημερίδας «Τερτζουμάν».
- Μετά από συμφωνία με τον πρόεδρο της Κύπρου Σ.

ΠΡΩΤΟΙ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΙ

Αποφάσεις όπως αυτές της Γενικής Γραμματείας Τύπου για «αποσυμφώρηση» των γραφείων Τύπου στο εξωτερικό μπορούν να χαιρετιστούν διπλά. Γιατί και εξοικονόμηση κονδυλίων θα γίνει και καλύτερη κατανομή των δραστηριοτήτων στο υπουργείο. Και στο τέλος-τέλος κάποια τρωκτικά του κρατικού προϋπολογισμού θα μας απαλλάξουν από τις «υπηρεσίες»-τους.

Αλλά φυσικά αυτές οι εξυγιάνσεις δεν είναι εύκολη υπόθεση. Και απαιτούν ισχυρή πολιτική βούληση. Φαίνεται ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση της Γενικής Γραμματείας Τύπου άρχισαν κι όλες οι συμβιβασμοί: Όταν εκλήθηκαν οι διάφοροι κονδυλιούχοι δημοσιογράφοι να υπογράψουν μια δήλωση ότι δεν απασχολούνται αλλού, αρνήθηκαν, και με την κάλυψη του συνδικαλιστικού-τους οργάνου πέτυχαν την «αποσόβηση επεισοδίων». Δηλαδή πέ-

Κυπριανού η ελληνική κυβέρνηση αποφάσισε να ανοίξει το «Φάκελο της Κύπρου».

- Αντιδράσεις προκάλεσαν στην Αμερική οι φιλειρηνικές διαδηλώσεις σε πολλές πόλεις της Δ. Ευρώπης.

Τετάρτη 28

- Για πρώτη φορά κατά το γιορτασμό της 28ης Οκτωβρίου κατατέθηκαν στεφάνια για την Εθνική Αντίσταση, σαν πρώτη πράξη για την αναγνώρισή-της.
- Παραιτήθηκε για λόγους υγείας ο πρόεδρος της Φιλανδίας, από το 1956 κ. Κεκόνεν.

Πέμπτη 29

- Ο πρόεδρος του Τσάντ ανακοίνωσε ότι ως το τέλος του χρόνου θα έχουν αποσυρθεί όλα τα Λιβυκά στρατεύματα από τη χώρα-του.
- Η «Αλληλεγγύη» ζήτησε από τα μέλη-της να σταματήσουν αμέσως κάθε απεργιακή κινητοποίηση.

Παρασκευή 30

- Η Σοβιετική Ένωση εξέφρασε στη Σουηδική κυβέρνηση τη λύπη-της για την προσάραξη σοβιετικού υποβρύχιου στις σουηδικές ακτές.
- Σαράντα κρατούμενοι κατέλαβαν πτέρυγα του Κορυδαλλού με αίτημα να βελτιωθούν οι συνθήκες ζωής-τους.

Σάββατο 31

- Αναγγέλθηκαν ευρύτατες μεταβολές στην Αστυνομία Πόλεων και ιδιαίτερα στις υπηρεσίες ασφαλείας.
- Η Δ.Ε. της ΕΔΑ ανακοίνωσε ότι θα είναι συμπολίτευση στην κυβέρνηση και θα την εκπροσωπεί ως τέταρτο κόμμα στη Βουλή ο Μ. Γλέζος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Κυριακή 1

- Ο υπουργός Αμύνης των ΗΠΑ σε δηλώσεις-του τόνισε ότι η Δύση πρέπει να εξοπλιστεί με πυρηνικά όπλα προκειμένου να αντιμετωπίσει έναν «επικείμενο κίνδυνο σοβιετικής απειλής».
- Στην Ισπανία οι σοσιαλιστές ζήτησαν δημοψήφισμα για την είσοδο της χώρας-τους στο ΝΑΤΟ.

Δευτέρα 2

- Με απόφαση του υπουργού Δημοσίας Τάξεως κ. Σκουλαρίκη δεν θα πραγματοποιηθούν οι «γιορτές» για τα Δεκεμβριανά στο Σύνταγμα Μακρυγιάννη.
- Η ΕΟΚ ανέβαλε τη δημοσίευση σχετικής διακήρυξης για τη δημιουργία ειρηνευτικής ευρωπαϊκής δύναμης στο Σινά μετά από αντιρρήσεις της ελληνικής πλευράς.

Τρίτη 3

- Προς αναζήτηση λύσης στην

τυχαν την παραμονή-τους στη Γ. Γραμματεία, ενώ συγχρό-
νως πληρώνονται και από την ΕΡΤ και από το Αθηναϊκό
Πρακτορείο και από τις εφημερίδες-τους ή τα ποικιλώνυ-
μα γραφεία δημοσίων σχέσεων. Παραμένουν δηλαδή πο-
λυθεσίτες υπό τις ευλογίες της Κυβέρνησης της Αλλαγής.
Ποιοί είναι αυτοί οι προνομιοῦχοι κονδυλιούχοι; Ο κ. Οδ.
Ζούλας, ο κ. Σαρ. Μιχαλόπουλος, ο κ. Α. Δουλγεράκης, ο κ.
Ν. Ρίζος, ο κ. Χρονόπουλος, ο κ. Αβραμόπουλος, ο κ. Πα-
παγεωργίου και άλλοι που υπερβαίνουν τις τρεις δεκά-
δες. Μήπως αγνοεί η Γ. Γραμματεία τους σχετικούς κατα-
λόγους;

Αυτό που εμείς σημειώνουμε ότι έχουμε ένα πρώτο
δείγμα — και χτυπητό και κακό δείγμα — συμβιβασμού.
Η Κυβέρνηση αναλογιζόμενη τις σχέσεις με το κύκλωμα
του Τύπου προτίμησε να υποχωρήσει και να καλύψει τους
κονδυλιούχους της Γ. Γραμματείας. Όχι βέβαια γιατί οι
κονδυλιούχοι είναι «μη προνομιοῦχοι». Το αντίθετο μάλι-
στα — αυτό άλλωστε προκάλεσε και το συμβιβασμό.

ΤΟ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΟ ΗΘΟΣ ΤΗΣ «Ν.Δ.»...

Είναι κοινά παραδεκτό ότι το επίπεδο και την ποιότητα
λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, το προσδιο-
ρίζει κυρίως (τουλάχιστο στην Ελλάδα) το εκάστοτε κυ-
βερνόν κόμμα. Η διάκρισή-μας για την ελληνική ιδιαιτερό-
τητα οφείλεται στο γεγονός ότι μια ρευστότητα των θε-
σμών και μια υπερβάλλουσα βαρύτητα του ρόλου του
κράτους, ανάγει σε προσδιοριστικό παράγοντα την πολι-
τική που ακολουθεί το κόμμα που κυβερνά, ο τρόπος που
αντιλαμβάνεται τους θεσμούς και η λειτουργία που προσ-
δίδει στο κράτος.

Παρ' όλα αυτά, θα ήταν λάθος να έθετε κανείς σε δεύτε-
ρη μοίρα και να απάλασσε των ευθυνών για τη γενικότερη
πορεία των δημοκρατικών λειτουργιών, τις δυνάμεις της
εκάστοτε αντιπολίτευσης. Γιατί, αν μη τί άλλο, η αντιπολί-
τευση, είτε με τον πολιτικό έλεγχο, είτε με την ενεργοποί-
ηση κοινωνικών αγώνων, είτε με την προώθηση ιδεολογι-

κρίσιμη κατάσταση της Πολωνίας
περιστράφηκαν οι συνομιλίες
μεταξύ του πρωθυπουργού
Γιανουζέλσκι, του Λέχ Βαλέσα και
του καρδινάλιου Γιόζεφ Γκλέμνι.
● Για τα αμυντικά θέματα της
Κύπρου πραγματοποιήθηκε
σύσκεψη, στην οποία ο υπουργός
Αμύνης της Κύπρου κ. Βενιαμίν
ενημέρωσε τον πρωθυπουργό κ.
Α. Παπανδρέου.

Τετάρτη 4
● Οι εργαζόμενοι και οι
συνδικαλιστικές οργανώσεις-τους
άρχισαν να κινητοποιούνται για
τον εκδημοκρατισμό του
εργατικού κινήματος, ενώ οι
ΠΑΣΚΕ, ΑΕΜ, ΕΣΑΚ-Σ, δεν
αναγνωρίζουν τη διοίκηση της
ΓΣΕΕ ως αντιπροσωπευτική.
● Στην Ισπανία απεχώρησαν
δεκαπέντε βουλευτές από το
κυβερνών κόμμα με αποτέλεσμα
να ξεσπάσει πολιτική κρίση στη
χώρα.

Πέμπτη 5
● Το Κ.Κ. Ισπανίας ανακοίνωσε
ότι απάλλαξε από τα καθήκοντά-
τους 58 στελέχη-του μεταξύ των
οποίων και 6 μέλη της Κ.Ε.
● Μετά τα γεγονότα σε πολλές
ελληνικές φυλακές ο υπουργός
Δικαιοσύνης κ. Αλεξανδρής
ανακίνησε τη λήψη μέτρων για
τη βελτίωση των συνθηκών ζωής
των φυλακισμένων.
● Ο Έλληνας πρεσβευτής στη

Μόσχα θα παραστεί στις
εκδηλώσεις για την Οκτωβριανή
Επανάσταση.
● Δημοσιεύθηκε η πρώτη
απόφαση της ολομέλειας της Κ.Ε.
του ΚΚΕ μετά τις εκλογές.

Παρασκευή 6
● Μήνυμα του Εβρέν, αρχηγού
της Χούντας της Τουρκίας,
επέδωσε στον πρωθυπουργό κ. Α.
Παπανδρέου ο Τούρκος
πρεσβευτής στην Αθήνα.
● Το σοβιετικό υποβρύχιο που
είχε προσαράξει κοντά σε
σοουδική βάση βγήκε στα διεθνή
ύδατα και έτσι τερματίστηκε η
διπλωματική κρίση μεταξύ των
δύο χωρών.
● Κατατέθηκε από
συνδικαλιστικές οργανώσεις
προσφυγή για την ακύρωση του
21ου Συνεδρίου της ΓΣΕΕ.

Σάββατο 7
● Σε δηλώσεις-του ο υπουργός
Εργασίας κ. Κακλαμάνης τόνισε
ότι οι εργαζόμενοι θα αφεθούν
ελεύθεροι να αναπτύξουν μαζικό,
ενωμένο και ανεξάρτητο εργατικό
κίνημα.

Κυριακή 8
● Δημοσιεύτηκαν σε ανεπίσημη
μετάφραση, στο «Βήμα» οι «ιδέες
Βαλντχάιμ» για το Κυπριακό. Για
το εδαφικό οι «ιδέες Βαλντχάιμ»
προτείνουν να τηρηθεί, περίπου, η
αναλογία 70 προς 30.

κών σημείων και την καλλιέργεια διαφορετικών αντιλήψε-
ων, αποτελεί τμήμα επίσης των θεσμών, ορίζει το μέτρο ό-
που κινείται η δημόσια ζωή, μπορεί να αποτελέσει καμιά
φορά, και ηθικό ορόσημο ως προς τις κινήσεις του πολιτι-
κού παιγνιδιού.

Η «Νέα Δημοκρατία» έδωσε τις εξετάσεις-της ως κυβερ-
νώσα παράταξη και απέτυχε. Και δεν εννοούμε ότι απέτυ-
χε διότι το απέδειξε η λαϊκή ετυμηγορία που την καταδι-
κασε. Απέτυχε αντικειμενικά, αν τεθεί υπό την κρίση και
των στοιχειωδέστερων κανόνων όπως προσδιορίζονται α-
πό το πνεύμα της συνταγματικής τάξης, του κοινωνικού
έργου, της πολιτικής λειτουργίας, της πολιτικής ηθικής

Το «παιδί» ομίλησε (και πάλι) «εθνικά»...

Υστερόγραφο 2: κάποιο πολιτικό
περιοδικό έντυπο ενοχλήθηκε από
τη φωτογραφία των στελεχών του
«Εθνους» με τον Ανδρέα Παπαν-
δρέου και ζήτη εξηγήσεις. Στενα-
χωρήθηκε άραγε γιατί το «ΕΘΝΟΣ»
έχει προσβάσεις στις πηγές της
Αλλαγής ή γιατί απειλείται η
μονοπώληση της δημοσιογραφικής
«δημοκρατικής» παρουσίας στο
δημόσιο χώρο. Εκτός κι αν απόκτησε
ξαφνικές ευαισθησίες για τη συμπε-
ριφορά ορισμένων εφημερίδων. Γιατί
για τις αντι-ρήσεις του στις
χαριστικές διανομές του δημόσιου
χρήματος από τη Δεξιά προς τον
κρατικοποιημένο Τύπο της τελευ-
ταίας 7ετίας ούτε λέξη.

ΤΟ «παιδί» ομίλησε (και πάλι)
«εθνικά» — δηλαδή στη συγκεκρι-
μένη καταγγελία που έκανε
το «ΑΝΤΙ» στο προηγούμενο
τεύχος για το γεγονός ότι την
Δευτέρα των εκλογών (στις 19 Ο-
κτωβρίου) το «ΕΘΝΟΣ» βγήκε
με πρωτοσέλιδη τη φωτογραφία
του Διευθυντή και δυο πολιτικών
συντακτών-του γύρω από τον
Ανδρέα Παπανδρέου, εμφανίζον-
τάς-την με τη σχετική λεζάντα,
σαν «τραβηγμένη» μετά την ε-
κλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ, ενώ ε-
πρόκειτο για φωτογραφία που
«τραβήχτηκε» στο πάρτυ που
έδωσε στο Καστρί ο Πρόεδρος

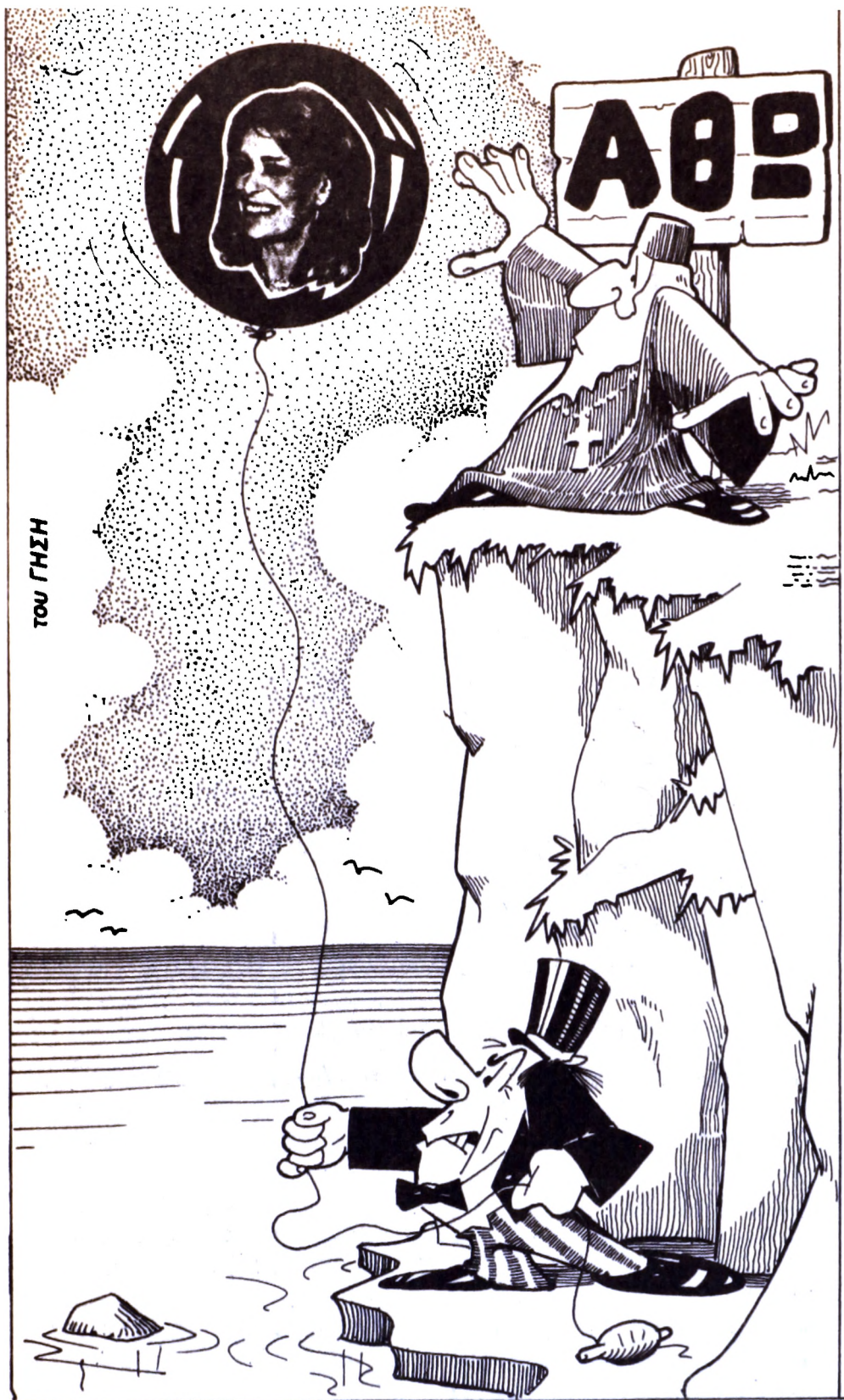
του ΠΑΣΟΚ δυο μέρες πριν. Ο κ.
Αλ. Φιλιππόπουλος απάντησε α-
πό τις στήλες-του με τον τρόπο-
του: λέξη για το συγκεκριμένο δε-
οντολογικό και πολιτικό θέμα, μ'
άλλα λόγια «εθνικά»...

Είναι ή δεν είναι αλήθεια το γε-
γονός που κατάγγειλε το
«ΑΝΤΙ»; Λέει ο κ. Φιλιππόπου-
λος! Είναι ή δεν είναι παραπλα-
νητική η λεζάντα που συνόδευε
τη φωτογραφία; Λέει ο κ. Φιλιπ-
πόπουλος! Γράψαμε — ρωτών-
τας — ότι πρόκειται για «σκοπι-
μη «ανακρίβεια» ή ΑΠΑΤΗ με
στόχο το δύστυχο αναγνώστη —
κι ίσως όχι μόνο αυτόν». Ισχύει ή
όχι; Λέει ο κ. Φιλιππόπουλος.

Αντ' αυτού («εθνικό» δείγμα
γραφής) — «άλλα λόγια ν' αγα-
πιόμαστε»... Κι όσο για τις «α-
ντιρήσεις»-μας σχετικά με τις
χαριστικές διανομές του δημο-
σίου χρήματος από τη Δεξιά
προς τον κρατικοποιημένο Τύπο
της τελευταίας 7ετίας, καλά θα
κάνει ο κ. Φιλιππόπουλος να δια-
βάξει το «ΑΝΤΙ» κι όχι μόνο τα
δικά-του γραφτά — θα τον ωφε-
λήσει...

Οι διευκρινίσεις πάντως για τα
«αδιευκρίνιστα» του «Εθνους» ε-
ξακολουθούν να εκκρεμούν — ε-
μείς θα περιμένουμε και θα επα-
νέλθουμε...

Π.Σ.

που εφάρμοσε. Η «Ν.Δ.» δεν απέτυχε απλά και μόνον· χρεωκόπησε εφ' όλης της ύλης ως πολιτικός οργανισμός. Και' όχι από τα έργα των άλλων, αλλά αποκλειστικά από τα δικά-της.

Η μόνη συμβολή που θα είχε αυτό το κόμμα να προσφέρει (και θα αποτελούσε ταυτόχρονα και το μόνο όρο της ανασύνταξής-του) θα ήταν να υλοποιήσει τώρα ως Αντιπολίτευση κατ' ελάχιστον τις εξαγγελίες που ουδέποτε πραγματικά ασπάστηκε ως Κυβέρνηση. Να μεταβληθεί δηλαδή σε ένα κόμμα αρχών, φιλελεύθερο, ευρωπαϊκού προσανατολισμού και επιπέδου, που θα δημιουργούσε μια αίσθηση πολιτικής εγκυρότητας και αξιοπρέπειας.

Μια τέτοια πορεία της «Νέας Δημοκρατίας» θα τη μετέβαλε ταυτόχρονα και σε μια δύναμη, που από τη σκοπιά-της, θα συνέβαλε στη σταθεροποίηση των δημοκρατικών θεσμών και την ενίσχυση των λειτουργικών αναγκών-τους (πράγμα άλλωστε που κατά βάση — πέρα από ορισμένες φραστικές ακρότητες — διέκρινε το ΠΑΣΟΚ ως αντιπολίτευση).

Η μέχρι τώρα πάντως στάση της «Νέας Δημοκρατίας», εκτός αν δεν είναι τίποτ' άλλο από τη σύγχυση της ήττας, δεν δικαιολογεί καμιά αισιόδοξη πρόβλεψη. Απ' ό,τι προκύπτει από τις λίγες ανακοινώσεις και τα πολλά δημοσιεύματα, αυτών των ημερών, η «Νέα Δημοκρατία» βαίνει ραγδαίως προς μια κατάσταση, όπου όχι μόνο δεν θα κερδίσει τίποτε από όσα θα μπορούσε, αλλά θα χάσει και τα ελάχιστα που της είχαν απομείνει.

ΛΟΥΝΣ: Ο απολογητής της Τουρκικής χούντας

Είναι ν' αναρωτιέται κανείς αν το τουρκικό δικτατορικό καθεστώς χρειάζεται υπουργό Εξωτερικών, αφού ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ κ. Λουνς τα καταφέρνει καλύτερα από τον καθένα.

Όποιος σκέφτεται ότι τα παραπάνω είναι υπερβολές δεν έχει παρά να ρίξει μια ματιά στις δηλώσεις που έκανε, ο κ. Λουνς, στη διάρκεια της πρόσφατης συνόδου της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας, εγκωμιάζοντας («παλιά-μου τέχνη κόσκινο») την Τουρκική δικτατορία.

Σε ερώτηση μέλους της αντιπροσωπείας της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην Τουρκία, ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ αφού με έμφαση παρατήρησε ότι έχει σαφώς προσωπική γνώμη εμφανίστηκε σαν απολογητής της χούντας του Εβρέν εγκωμιάζοντας τα... «απίστευτα επιτεύγματά-της» (Η έκφραση δική-του).

Σαν αποδεικτικά στοιχεία, ο κ. Λουνς, ούτε λίγο ούτε πολύ, εμφάνισε το... διπλασιασμό της τουριστικής κίνησης και του συναλλάγματος που εισρέει στη χώρα (!) και τη δημιουργία μιας «Συμβουλευτι-

κής Επιτροπής» (το... «κόπυ-ράιτ» ανήκει στον Παπαδόπουλο) καθώς και την προετοιμασία του νέου «Συντάγματος».

Το άκρο άωτο όμως των «τεκμηρίων», που προσκόμισε, ήταν η προσωπική-του μαρτυρία για τον κόσμο που κυκλοφορεί στους δρόμους... ευτυχής (sic!) καθώς και το ότι έχουν μειωθεί καταφανώς τα θύματα της πολιτικής βίας.

Θα γύρευε κανείς «ψίλους στ' άχερα» αν ρώταγε τον κ. Λουνς μήπως τα θύματα της πολιτικής βίας (όσο κι αν αμφισβητείται πραγματικά η μείωσή-τους) δεν μεταφέρθηκαν από τους δρόμους στα μπουντρούμια της Ασφάλειας και του Στρατού ή μήπως οι φυλακίσεις, οι εκτελέσεις, οι διώξεις των Τούρκων δημοκρατών δεν αποτελούν πολιτική βία.

Δεν θα πρέπει όμως νά 'χουμε και καμιά αμφιβολία για τις διαθέσεις του κυρίου αυτού και των «υψηλών» συμμάχων-μας (πράγμα που διευκρινίστηκε άλλωστε, προς μεγάλη θλίψη του κ. Ράλλη, με την αμφισβήτηση της ελληνικότητας των ακριτικών νησιών) για τη χώρα-μας. Να μην ξεχνάμε, λοιπόν, ούτε το ΝΑΤΟ, ούτε και τον κ. Λουνς. Τους υποστηρικτές και απολογητές των δικτατορικών καθεστώτων παντού και πάντα.

Και αν αυτό είναι κακό για την ίδια θα αποδειχτεί μακροπρόθεσμα ποικιλότροπα επιβλαβές για τη σταθερότητα των θεσμών.

ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΗΘΟΥΣ...

Εκτός ίσως από τα ψάρια του Αιγαίου και τις αίγες του Μετσόβου και ο τελευταίος κάτοικος αυτής της χώρας γνωρίζει, πως η «Νέα Δημοκρατία» υπήρξε μια παράταξη που ταύτισε απόλυτα το κράτος με το κόμμα· ότι από διοικήσεις οργανισμών μέχρι ανάληψη έργου, το καλύτερο «διαβατήριο» ήταν η κομματική συγγένεια με τη Δεξιά. Ότι ακόμα και το ελάχιστο κοινωνικό έργο δεν παρουσιάζονταν ως φυσική υλοποίηση της κυβερνητικής εντολής, αλλά ως προνομιακή παραχώρηση του κόμματος γενικά ή κάποιου κομματικού παράγοντα ειδικότερα προς τοπικά προσδιορισμένη ή κλαδικά αρθρωμένη κατηγορία πληθυσμού.

Αν η έννοια του κομματισμού δηλαδή έψαχνε το ιδεώδες της τέλει έκφρασής-της, θα το συναντούσε στην εφτάχρονη πρακτική της «Νέας Δημοκρατίας».

Είναι λοιπόν κωμικό, αλλά προδίδει και μια βαθύτατη ηθική και πολιτική κρίση το γεγονός, ότι μια κουστωδία «παραγόντων» που αναρριχήθηκαν σε διοικήσεις οργανισμών κτλ., ως κομματικοί ευνοούμενοι και ανταπέδωσαν την οφειλή μετατρέποντας το χώρο ευθύνης-τους σε κομματικό φέουδο, ανακάλυψαν τώρα την «αξιοκρατία» και δεν παραιτούνται από τα πόστα-τους, γαντζωμένοι (κατ' εντολήν) στις θέσεις που «άξια» απέκτησαν και τόσο ανάξια διαχειρίστηκαν ή τώρα τις τιμούν.

Ιτζάν Γιουτζέλ:

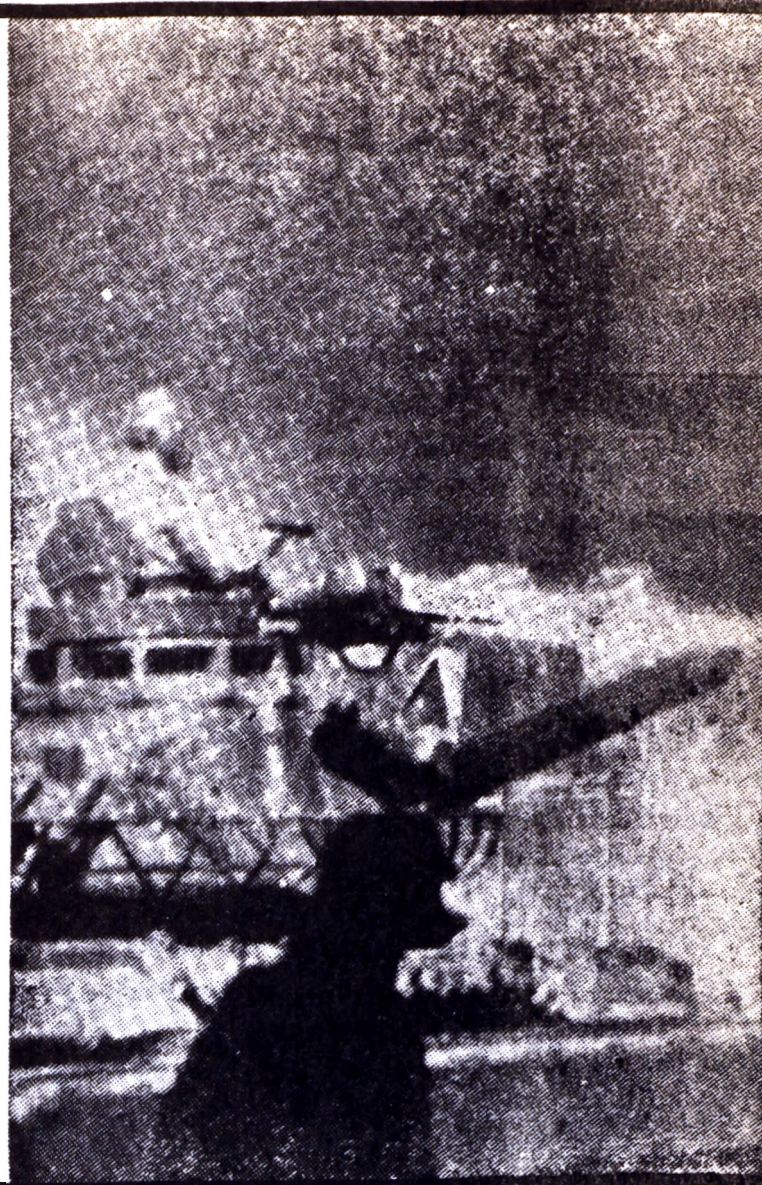
ΕΠΙΣΗΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Ο Έλληνας λοχίας
Στην κορυφή του τάνκ
— κράνος στο κεφάλι
στη ράχη-του σκελέα —
Στου φασισμού το όνομα
Τραβάει το πιστόλι.

*Η Χουριέτ — εφημερίδα Ελευθερία —
κείνης της ίδιας μέρας 17 Νοέμβρη
βγήκε μ' αυτή τη θαμπή φωτογραφία
που τραβάει ο τηλεφακός.*

Νάτος, λοιπόν, ο Έλληνας λοχίας της φωτογραφίας
Αυτός που πήρε αμερικάνικη εντολή με τον ασύρματο
Στηρίζει το όπλο του
Τραβάει επίσημα
Μ' ακρίβεια σχολαστική
Τραβάει τις γαμπριάτικες φωτογραφίες
Του φοιτητή του Πολυτεχνείου
Τραβάει τον Χρήστο με τον Χουσεϊν μαζί.

Ο Τζάν Γιουτζέλ, Τούρκος ποιητής, γεννημένος το 1926 στο Λάλελι
της Κωνσταντινούπολης, έγραψε αυτό το ποίημα, όντας ο ίδιος φυ-
λακισμένος στα Άδανα, το 1973. Δημοσιεύτηκε στο βιβλίο-του
«Ποιήματα ενός πολιτικού κρατούμενου».

Για μας, θα ήταν αυτονόητη η άμεση παραίτηση όλων
των τέτοιου τύπου «δημοσίων λειτουργιών». Θα ήταν του-
λάχιστο αυτή η χειρονομία, μια πράξη ανδρισμού, ένδει-
ξη μιας κάποιας περηφάνιας και αξιοπρέπειας. Αλλά και
αυτό, σε λίγες περιπτώσεις λειτούργησε. Αντίθετα, πίσω
από την ξαφνική ανακάλυψη της «αξιοκρατίας», φαίνεται
να κρύβεται η διαπίστωση, ότι, αν δεν παραιτηθείς αλλά
σε απολύσουνε δικαιούσαι αποζημίωση, καθόλου ευκατα-
φρόνητη μάλιστα, καθώς προκύπτει από παχυλούς μι-
σθούς.

Η «Ν.Δ.» διάλεξε λοιπόν το χειρότερο τρόπο να «αντι-
σταθεί» στον πασοκικό «ολοκληρωτισμό» υπενθυμίζοντας
τόσο παραστατικά ότι μέχρι τώρα ένας ολοκληρωτισμός
υπήρξε: ο δικός-της.

ΚΑΛΙΟ ΑΡΓΑ...

Η «Μεσημβρινή» εις αναγνώρισιν κτλ., διευκρίνησε στις
31/10 ότι οι πίνακες που είχε χρησιμοποιήσει πάρθηκαν από το
ΑΝΤΙ της 9/10. «Κάλιο αργά παρά ποτέ» — μια διευκρίνιση σώ-
ζει την ευπρέπεια και τη δεοντολογία που πρέπει να ρυθμίζει
τις σχέσεις του Τύπου. Ελπίζουμε το παράδειγμα να βρει μιμη-
τές (όχι ως προς την αντιγραφή αλλά στην αναγραφή της πη-
γής).

Οί πίνακες του «ΑΝΤΙ»

Οι αναλυτικοί και συγκριτικοί πίνακες των έκλογι-
κων αποτελεσμάτων των ετών 1974 και 1977 που δημο-
σιεύθηκαν στη «Μ» της 17 Οκτωβρίου 1981 (την παρα-
μονή των εκλογών) είχαν ληφθεί από το προκυκλοφο-
ρήσαν τεύχος 189 (της 9) 16 Οκτωβρίου του περιοδικού
«ΑΝΤΙ», όπου και συνόδευσαν σχετική έξονυχιστική μελέ-
τη του κ. Ήλια Καρρά.

Ή «Μ» προβαίνει στη διευκρίνιση αυτή σε αναγνώρι-
ση της επιμελέστατης εργασίας που είχε καταβάλει το
περιοδικό και ο συντάκτης της ανάλυσεως.

Υψηλή διπλωματία

«Εις τας ιδιαίτερας συνομιλίας-μου, ως και των συνεργατών-
μου μετά ξένων συναδέλφων, δεν παύομεν να εξηγούμεν, τό-
σον την αναληφθείσαν προσπάθειαν υπό της Εθνικής Κυβερνή-
σεως δια την εξυγίανσιν του ελληνικού δημοσίου βίου, ως και
τους λόγους, οίτινες ηνάγκασαν την παρούσαν Κυβέρνησιν ό-
πως αναλάβει την πρωτοβουλίαν ταυτην».

Η «Εθνική Κυβέρνησις» είναι η χουντική κυβέρνηση και η
«πρωτοβουλία ταύτη», είναι το πραξικόπημα τη «σκοπιμότητα
και τους λόγους» του οποίου ο τότε — Οκτώβριος του '67 — πρε-
σβευτής στην Κύπρο κ. Μενέλαος Αλεξανδράκης πλήρως κατα-
νοούσε και εξηγούσε σε όσους δεν διέθεταν τη δική-του ενδοτική
νοοτροπία.

Μετά τη λαμπρή αυτή καριέρα στην Κύπρο, ο κ. Αλεξανδράκης
συνέχισε ακάθεκτος την ίδια δραστηριότητα και στην πρεσβεία
της Ουάσιγκτον. Αλλά με όλα αυτά έχουμε και άλλοτε ασχολη-
θεί.

Πού είναι σήμερα ο κ. πρέσβυς;

Στη Μαδρίτη, όπου συζητά τα προβλήματα «των ανθρωπίνων
δικαιωμάτων» πληρεξούσιος της ελληνικής κυβέρνησης σε σχε-
τική διεθνή διάσκεψη. Όπως μαθαίνουμε λοιπόν, τίποτε δεν άλ-
λαξε για τον κ. πρέσβυ. Είναι κι αυτός ένας από τους πολλούς
που ξεγλιστρούν διπλωματικότατα...

Η «ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΔΟΚΙΜΗ» ΤΟΥ κ. ΧΑΙΗΓΚ

Ένα από τα πάγια «δόγματα» της διπλωματίας είναι ότι
ποτέ οι δηλώσεις δεν αποκαλύπτουν τις πραγματικές προ-
θέσεις και ότι μια «σκληρή» τακτική μπορεί να προετοιμά-
ζει μια συμβιβαστική πρόταση και το αντίστροφο.

Υπάρχουν όμως βάσιμες ενδείξεις ότι ο κ. Ρήγκαν και
το Στέιτ Ντηπάρτμεντ έχουν ως στόχο την κατάργηση αυ-
τών των διπλωματικών «παιχνιδιών». Εμπνεόμενοι από τη
γνησιότερη αμερικάνικη παράδοση, σύμφωνη άλλωστε,
με τα διανοητικά-τους μέτρα, δηλ. το «γουέστερν», ει-
σβάλλουν με τα πιστόλια-τους στη διεθνή σκηνή μη απο-
κρύπτοντας τις προθέσεις-τους: να επιβάλλουν με τη βία

το «δίκαιό»-τους και ... η Ευρώπη στάχτη να γίνει!

Αυτό πάντως είπε καθαρά ο κ. Χαϊηγκ στη Γερουσία, αποσαφηνίζοντας προηγούμενες σχετικές δηλώσεις του κ. Ρήγκαν. Εκεί ανέπτυξε και την εκπληκτικής κυνικότητας και απλοϊκότητας θεωρία της «πυρηνικής δοκιμής», ενός πρώτου πλήγματος δηλαδή, που θα καταφέρει η Αμερική στους Ρώσους που θα εισβάλλουν στην Ευρώπη. Από κει και πέρα βέβαια ο κ. Χαϊηγκ εσιώπησε για τις πρακτικές επιπτώσεις της κλιμάκωσης των «δοκιμών». Αλλά η σιωπή σε τέτοιες περιπτώσεις είναι πιο εύγλωττη από την ομιλία.

Οι αναγνώστες του ΑΝΤΙ ξέρουν πάντως πολύ καλά τις πραγματικές προθέσεις του ΝΑΤΟ για τον ευρωπαϊκό και ελλαδικό χώρο. Όταν στα τεύχη 177 και 178 το Μάιο αποκαλύπταμε το σενάριο της άσκησης WINTEX-CIMEX 81, το μόνο που δεν περιμέναμε ήταν η τόσο γρήγορη επαλήθευση των εκτιμήσεών-μας.

Η μόνη παρήγορη πλευρά είναι ότι αυτή τη στιγμή, αυτό

που ήξερε τότε ο λαός για το ΝΑΤΟ, το συμμαρίζεται τώρα και η κυβέρνηση. Αναμένουμε λοιπόν τις πράξεις αυτοπροστασίας-μας. Είναι όσο ποτέ άλλοτε αναγκαίες.

ΤΟ «ΦΙΑΤΑΚΙ» ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ ΠΑΠΑΓΟΥ

Αν Κύριος «μωραίνει ους βούλεται απωλέσαι», τότε όσοι «απώλεσαν» ήδη, χάνουν εντελώς τα αυγά και τα πασχάλια. Απορημένος ο ελληνικός λαός πληροφορήθηκε σε οχτάστηλα πρωτοσέλιδα ότι «πήραν το φιατάκι της χήρας Παπάγου», όπου, «αυτοί» που το «πήραν» παρουσιάζονταν σαν ένα είδος ασεβών και ιεροσυλών πειρατών που αφαίρεσαν από τη χήρα Παπάγου το τελευταίο προσωπικό αποκούμπι ζωής.

Απ' όσα πληροφορείται όμως κανείς διαβάζοντας αυτές τις ίδιες εφημερίδες (εμείς προτιμήσαμε πάντως τη «Βραδυνή»), πρώτον, κανένας νόμος δεν έδινε τέτοιο δικαίωμα ώστε αυτοκίνητο και οδηγός παραχωρημένα από το ελληνικό δημόσιο να βρίσκονται στη χρησικτησία της κ. Παπάγου. Αν λοιπόν υπάρχει κάποιο θέμα είναι, όχι γιατί της το «πήραν», αλλά γιατί το είχε το αυτοκίνητο και τον οδηγό η κ. Παπάγου. Αλλά η συμπαθής και ειλικρινής εν τή αφελεία-της «Βραδυνή» μας λύνει το πρόβλημα, πληροφορώντας-τους, ότι η κ. Παπάγου χρησιμοποιούσε το αυτοκίνητο αυτό, για να μεταβαίνει δυο φορές (ναι, σημειώσατε δυο) τη βδομάδα στο φιλανθρωπικό σωματείο του οποίου είναι πρόεδρος.

Εμείς δεν έχουμε καμιά σκληρότητα προς την κ. Παπάγου. Είμαστε βέβαιοι άλλωστε, πως η σύνταξη χήρας αρχιστράτηγου, η συμπαράσταση του πρέσβυ γιού-της, των παλαιών συμπολεμιστών του συζύγου-της, θα έκανε τελείως περιττή τη χρήση αυτού του αυτοκινήτου. Θα λέγαμε μάλιστα πως στη θέση-της θα είχαμε αποποιηθεί την προσφορά ό-

ταν έγινε και από όποιους έγινε.

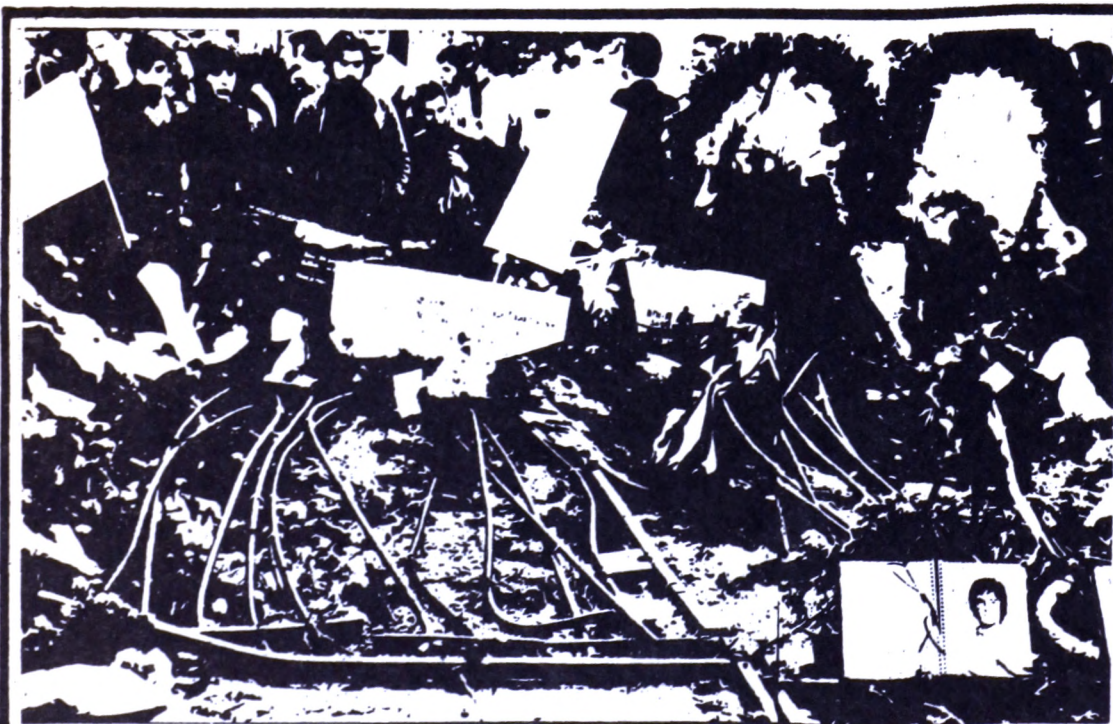
Πιστεύουμε πρόσθετα πως ορθώς έπραξε και θα πράξει ακόμα ορθότερα η κυβέρνηση αν επεκτείνει τις περικοπές τέτοιου είδους κονδυλίων που βρίθουν στον «εθνικό» κορμό. Γιατι, ας πούμε, δεν θα κόστιζαν η μισθοδοσία οδηγού και τα έξοδα κίνησης και συντήρησης για το «φιατάκι» άνω του μισού εκατομμυρίου ετησίως στον προϋπολογισμό. Και πόσα τέτοια μισά εκατομμύρια δεν σπαταλούνται εκεί μάλιστα που δεν υπάρχει και καμιά πραγματική ανάγκη-τους...

Εμείς, επαναλαμβάνουμε, δεν βλέπουμε καθόλου κομματικά το θέμα και πιστεύουμε πως μια ηλικιωμένη γυναίκα δεν θά 'πρεπε να χρησιμοποιείται «αβανταδόρικα» για την εξαγωγή παραταξιακών συμπερασμάτων περί διώξεων.

Αλλά μια και ορισμένα έντυπα της δεξιάς θέτουν κάποιες ηθικές πλευρές του θέματος, δεν αντέχουμε σε μια ηθική κρίση με τη σειρά-μας: αν έπρεπε κάποιος να έχει ένα «φιατάκι» με οδηγό, όχι για τη δισεβδομαδιαία επίσκεψή του στο ίδρυμα όπου προεδρεύει, αλλά για τη στοιχειώδη καθημερινή του κίνηση, δεν θά 'πρεπε να 'ναι, ας πούμε ένας απ' τους τόσους ο Σπύρος Μουστακλής;

Αλλά πιστεύει η «Βραδυνή» και οι συν αυτή, ότι θα το δεχόταν αυτό ο Σπύρος ή οι όμοιοί του;

Ίσως αυτή εν τέλει να είναι η διαφορά-μας όχι μόνο με τη «Βραδυνή», αλλά με τον κόσμο-της.

...ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ
ΑΠΟ ΣΤΙΧΟΥΣ, ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ
ΑΝΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ
ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΤΗΣΙΟ
ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ**

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»

Συμβολική παρουσία στην «πρεμιέρα» παρά ουσιαστική συμβολή

του Πέτρου Στάγκου

«Πρεμιέρα» της νεοεκλεγμένης ελληνικής ευρωκοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας στο Στρασβούργο τη βδομάδα που μας πέρασε: η «*πρόβα τζενεράλε*» του έργου «Προϋπολογισμός της Κοινότητας για το 1982» — λέμε «*πρόβα τζενεράλε*», γιατί το έργο θα παιχτεί στην τελική μορφή-του στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το Δεκέμβριο, αφού το Συμβούλιο πάρει υπόψη-του τις τροποποιήσεις που προτάθηκαν κι εγκρίθηκαν απ' την Ευρωβουλή και καταθέσει το οριστικό σχέδιο Προϋπολογισμού προς ψήφιση — δεν αποτέλεσε ευνοϊκό πεδίο για τη διαμόρφωση (και την καταγραφή) της πολιτικής φυσιογνωμίας που θα πάρει τελικά η ελληνική παρουσία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Οι λόγοι βασικά δύο: η *έλλειψη*, κατ' αρχήν, *προετοιμασίας επί του αντικειμένου* και η *παράταση της εκκρεμότητας για το π ο ύ και π ώ ς θα ενταχθούν πολιτικά οι έλληνες ευρωβουλευτές*, κατά δεύτερο λόγο.

ΚΚΕ και ΚΚΕ εσωτερικού: Παραπομπή στη... «διαιτησία»

Ας ξεκινήσουμε από το δεύτερο παράγοντα, την εκκρεμότητα δηλαδή της πολιτικής ένταξης:

● *Μείζον θέμα* σ' αυτό το πλάνο αναδείχτηκε το πρόβλημα της ένταξης στην Κομμουνιστική Ομάδα των τριών ευρωβουλευτών του ΚΚΕ (Β. Εφραιμίδης, Τ. Αδάμος και Αλ. Αλαβάνος) και του Ευρωβουλευτή του ΚΚΕ εσωτερικού Λ. Κύρκου, που «απειλεί» να διαταράξει τις υπάρχουσες ισορροπίες.

Ο Λ. Κύρκος, κάνοντας την πρώτη κίνηση ζήτησε με επιστολή-του προς τον Ιταλό Πρόεδρο της Κομμουνιστικής Ομάδας Γκουίντο Φάντι την εισδοχή-του επικαλούμενος τους 300.000 ψηφοφόρους και το 5,3% των ψήφων που πήρε το ΚΚΕ εσωτερικού στις ευρωεκλογές. Το ΚΚΕ «κοντράρισε» δηλώνοντας ότι δεν πρόκειται ν' αποδεχτεί τη συνύπαρξη με το ΚΚΕ εσωτερικού μέσα στα πλαίσια της Ομάδας, κυρίως «*λόγω τίτλου*» — «*ένα είναι το κόμμα*» γαρ, δεν το ξεχνάμε αυτό — και αφήνοντας να διαφανεί, ότι, στην περίπτωση μιας αντίθετης απόφασης της Ομάδας, δε θα διστάσει και να προχωρήσει στην «ανεξαρτητοποίησή»-του — κρατώντας προφανώς ψηλά τη σημαία της «ορθοδοξίας» έστω και μόνο-του.

Έτσι το πρόβλημα παραπέμφθηκε στη «διαιτησία» της Κομμουνιστικής Ομάδας που πρέπει «να βγάξει τα κάστανα απ' τη φωτιά» — εγχείρημα κάθε άλλο παρά εύκολο: Οι Ιταλοί ευρωκομμουνιστές, που αποτελούν και την πλειοψηφία με 24 ευρωβουλευτές (στις 44 συνολικά της Ομάδας, χωρίς τους έλληνες) είναι σαφώς υπέρ της εισδοχής του Λ. Κύρκου, αλλά οπωσδήποτε δεν μπορούν να επιβάλλουν την άποψή-τους, διακυβεύοντας το *modus vivendi* με τους ευρωβουλευτές του ΚΚΓ και «κόβοντας» με το ΚΚΕ. Επίσης στις ίδιες θέσεις κινείται και η μοναδική Δανέζα ευρωβουλευτίνα της Ομάδας. Οι 19 Γάλλοι όμως ευρωβουλευτές της Κομμουνιστικής Ομάδας βρίσκονται σε ακόμη πιο δύσκολη και «μπερδεμένη» θέση: Ενώ για «*λόγους αρχής*» (αλλά και «*Ρεαλπολιτικά*») δεν αναγνωρίζουν πα-

(Παλιές και νέες εκκρεμότητες)

ρά ένα μόνο Κομμουνιστικό Κόμμα σε κάθε χώρα — ανεξάρτητα, είναι η αλήθεια, από το αν είναι φιλοσοβιετικής ή ευρωκομμουνιστικής... απόκλισης, φτάνει να είναι το ισχυρότερο — και γι' αυτό το λόγο στη συγκεκριμένη περίπτωση ευνοούν τη θέση του ΚΚΕ, από την άλλη μεριά ομολογούν ότι δεν έχουν ξανααντιμετωπίσει το πρόβλημα στη μορφή που τίθεται στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και παράλληλα δέχονται ότι ο αποκλεισμός του ΚΚΕ εσωτερικού από την Κομμουνιστική Ομάδα δεν μπορεί να σταθεί *ούτε λογικά*, τη στιγμή που έχουν γίνει δεκτοί ισότιμα στους κόλπους-της και 7 ευρωβουλευτές σαν «Προσκείμενοι», από τους οποίους οι 2 είναι Γάλλοι.

Με αυτά τα δεδομένα (και ύστερα από τις σχετικές διαβουλεύσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων) ήταν «φυσικό» συνεπακόλουθο να αναβληθεί η άμεση επίλυση του προβλήματος και να παραμείνει η εκκρεμότητα... «*αιωρούμενη*» — τουλάχιστον μέχρι την επόμενη Σύνοδο.

Καταγράφουμε όμως — κι όχι για «ιστορικούς και μόνο λόγους» — δύο γεγονότα:

ΠΡΩΤΟ το γεγονός της επιδεκτικής κατάθεσης τροπολογίας των ευρωβουλευτών του ΚΚΕ *από κοινού* με 6 γάλλους ευρωβουλευτές και την εξίσου επιδεκτική υπογράμμιση στη σχετική ανακοίνωση Τύπου της αντιπροσωπείας του ΚΚΕ, ότι *οι δύο από αυτούς έχουν «ψηλά» πόστα μέσα στο ΚΚΓ* — μέλος του Π.Γ. ο ένας (Μαξίμ - Φρανσουά Γκρεμέ) και της Κ.Ε. ο άλλος (Ζακ Ντενί). Το επιδιωκόμενο της κίνησης αυτής σαφές...

ΔΕΥΤΕΡΟ το γεγονός ότι το Προεδρείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μέχρι την οριστική αποσαφήνιση της κατάστασης καθώρισε τις θέσεις των τριών ευρωβουλευτών του ΚΚΕ και του ευρωβουλευτή του ΚΚΕ εσωτερικού *μέσα* στα έδρανα, που προορίζονταν για την Κομμουνιστική Ομάδα...

ΠΑΣΟΚ, Ν.Δ. και οι άλλοι: δεδομένα με... ασάφειες

Η ένταξη των υπόλοιπων ευρωβουλευτών της ελληνικής αντιπροσωπείας στις Πολιτικές Ομάδες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου παραμένει (για το ΠΑΣΟΚ κυρίως) στα μέχρι τώρα «δεδομένα» αλλά και με ορισμένες «ασάφειες» και φανερά την προοπτική της αποσαφήνισής-τους (για τη Ν.Δ. κυρίως) την επόμενη βδομάδα. Ας πάρουμε όμως τα πράγματα με τη σειρά:

● Οι δέκα ευρωβουλευτές του ΠΑΣΟΚ παραμένουν και θα παραμείνουν μέσα στους κόλπους της Σοσιαλιστικής Ομάδας — που αποτελεί τον ισχυρότερο πολιτικό σχηματισμό μέσα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με 122 ευρωβουλευτές (των ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ συμπεριλαμβανομένων) σε σύνολο 434 — διατηρώντας το καθεστώς της «*ειδικής σχέσης*» μαζί-τους, πράγμα που *συνεπάγεται τη διατήρηση μιας σχετικής αυτονομίας απέναντι στις «συγγενείς πολιτικές δυνάμεις*» (όπως χαρακτηρίζει το ΠΑΣΟΚ τους ευρωβουλευτές των σοσιαλιστικών, εργατικών και σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων της Ευρώπης

Υποδοχές, υπερβολές και καραγκιοζιλίκια...

(«ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ — Η ώρα της Ελλάδας»)

Με κλαρίνα, βιολιά, λαούτα, φουστανέλες και δημοτικούς χορούς επί της πίστας (!) έγινε η υποδοχή των ελλήνων ευρωβουλευτών στο αεροδρόμιο του Στρασβούργου προς τέρψιν των διοργανωτών της — πιθανά — αλλά, κυρίως, «προς αμηνανία» όλων των υπολοίπων.

Η πρωτοβουλία του (γκωλικού) Δήμαρχου του Στρασβούργου και ευρωβουλευτή κ. Πιερ Φλεμλέν και του πρέσβη-μας κ. Γρηγοριάδη. Τα κλαρίνα, οι φουστανέλες κτλ. από «Λύκειο Ελληνίδων Ξάνθης» που ήταν φιλοξενούμενο για εκδηλώσεις του ΕΟΤ με το Σύλλογο ταξιδιωτικών πρακτόρων της πόλης.

Ανεξάρτητα από τα όποια κίνητρα των διοργανωτών αυτής της «φοκλорικής» υποδοχής, οι υπερβολές αυτού του είδους θα μπορούσαν ίσως και να χαρακτηριστούν «καραγκιοζιλίκια» — εκτός κι αν η υποδοχή ήταν προσαρμοσμένη πολιτιστικά στη γραμμή («επιστροφή στις ρίζες») της... Αλλαγής!

Ο δεξιός Τύπος του Στρασβούργου κατέγραψε το γεγονός πρωτοσέλιδα με τίτλο: «Στρασβούργο — η ώρα της Ελλάδας» και με τις δέουσες φωτογραφίες. Κατά πόσο τώρα η «παράσταση» που δόθηκε στο αεροδρόμιο απεικονίζει την ελληνική πραγματικότητα είναι άλλη υπόθεση...

που απαρτίζουν τη Σοσιαλιστική Ομάδα), αλλά και που αποτελεί μίαν — συμβολική έστω — υπογραμμισμένη της διαφοροποίησής-του από τη Σοσιαλιστική Διεθνή.

Το δεδομένο της «ειδικής σχέσης» του ΠΑΣΟΚ παρέμεινε σ' αυτήν τη Σύνοδο — παρά τις αντίθετες φήμες — και εκδηλώθηκε, όπως και στο παρελθόν, με διαφορετικές τοποθετήσεις από εκείνες της Σοσιαλιστικής Ομάδας, στις ψηφοφορίες για τον Προϋπολογισμό, εκεί όπου υπήρχε σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ Νότου - Βορρά στον τομέα της αγροτικής κυρίως πολιτικής ή στον τομέα της διάθεσης κονδυλίων για χειμαζόμενους βιομηχανικούς κλάδους (χαλυβουργία, κλωστοϋφαντουργία) των αναπτυσσόμενων ευρωπαϊκών χωρών. Κι όσο για τις επίμονες πληροφορίες που έλεγαν ότι άρχισε η «προεργασία» για την προώθηση και των οργανωτικών σχέσεων του ΠΑΣΟΚ με τη Σοσιαλιστική Διεθνή, διαψεύστηκαν — προς το παρόν — και από τις δύο πλευρές.

Γεγονός πάντως είναι ότι αυτή η «ειδική σχέση» του ΠΑΣΟΚ βαθαίνει με τη συμμετοχή του κ. Σπύρου Πλασκοβίτη, σαν επικεφαλής των ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ, στο διευρυθέν κατά μία θέση 15μελές Προεδρείο της Σοσιαλιστικής Ομάδας και την πολύ πιθανή εκχώρηση μιας από τις πέντε θέσεις των Αντιπροέδρων της Ομάδας στον εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ.

● Για τους 8 ευρωβουλευτές της Ν.Δ. αντίθετα εξακολουθεί να κυριαρχεί η ασάφεια ως προς τη συγκεκριμενοποίηση της ένταξής-τους σε μίαν από τις Πολιτικές Ομάδες της παραδοσιακής δεξιάς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και παραμένουν προσωρινά «μη εγγεγραμμένοι». Γεγονός είναι ότι η κυρίαρχη τάση οδηγεί στην προσχώρηση των νεοδημοκρατών ευρωβουλευτών στην Ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (Χριστιανοδημοκράτες), που αποτελούν και τη μαζικότερη πολιτι-

κή συγκρότηση της Ευρωπαϊκής δεξιάς με 107 ευρωβουλευτές, αλλά και την αντιπροσωπευτικότερη, γιατί συμμετέχουν σ' αυτήν ευρωβουλευτές από όλες σχεδόν τις χώρες-μέλη.

Ενδεικτικό στοιχείο γι' αυτόν τον προσανατολισμό της Ν.Δ. — εκτός της συμμετοχής ευρωβουλευτών της Ν.Δ. σε εκδηλώσεις των Χριστιανοδημοκρατών από τον Ιανουάριο μέχρι τις εκλογές — αποτελεί το γεγονός του χαιρετισμού της υποψηφιότητας του γερμανού Χριστιανοδημοκράτη κ. Έγκον Κλέπς για την Προεδρεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκ μέρους του κ. Λ. Μπουρνιά τον περασμένο Σεπτέμβριο.

Το στοιχείο όμως αυτό «εξασθενεί» αν παρθεί υπόψη ότι ακούγεται έντονα η άποψη του «καταμερισμού» των ευρωβουλευτών της Ν.Δ. στις διάφορες Πολιτικές Ομάδες — της δεξιάς πάντα, εννοείται — ώστε «να υπάρχει η ευχέρεια χειρισμών και η μεγαλύτερη δυνατή ευελιξία που απαιτεί η προώθηση των εθνικών-μας συμφερόντων» (και των πολιτικών βέβαια, για τη Ν.Δ.). Η παρουσία ορισμένων νεοδημοκρατών ευρωβουλευτών στη δεξίωση που έδωσε ο υποψήφιος των άλλων συντηρητικών («Ευρωπαίοι Δημοκράτες») για την Προεδρεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Σερ Τζαίμς Σκόττ-Χόπκινς (ο οποίος μεταξύ άλλων δηλώνει σαν επάγγελμα «αγρότης», όπως κατ'αντιστοιχία ο δικός μας «Μαρκήσιος του Μετσόβου», μόνο που αυτός φέρει τον τίτλο ευγενείας όχι κατ' ευφημισμό), καθώς και κατά δεύτερο λόγο οι «βολιδοσκοπήσεις» (κοινώς παζαρέματα) με τους γάλλους γκωλικούς («Ομάδα των Ευρωπαίων Δημοκρατών της Προόδου») και με την Ομάδα των Φιλελευθέρων, δίνουν το μέτρο αυτής της εξασθένησης.

Η εκκρεμότητα πάντως της ένταξης των ευρωβουλευτών της Ν.Δ. και του επακριβούς προσδιορισμού για το «πού» και «πώς» αναμένεται να ρυθμιστεί μέσα σ' αυτές τις μέρες — και μάλιστα σύμφωνα με δήλωση του κ. Ράλλη στον Γραμματέα της Ομάδας των Χριστιανοδημοκρατών την προηγούμενη βδομάδα, μέχρι τις 16 Νοεμβρίου.

Προβληματική είναι και παραμένει επίσης ασαφής η ένταξη του ευρωβουλευτή — πλέον και μόνου — του ΚΟΔΗΣΟ-ΚΑΕ κ. Γιάγκου Πεζματζόγλου σε μια από τις Πολιτικές Ομάδες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: η παραμονή-του στους «μη εγγεγραμμένους» ή η προσχώρησή-του στην Ομάδα των Φιλελευθέρων (αποκλεισμένος ων από τη Σοσιαλιστική Ομάδα «ντε φάκτο» λόγω ΠΑΣΟΚ) είναι οι δύο «ανοιχτές» εκδοχές με επικρατέστερη προς το παρόν την πρώτη.

Το τι «μέλλει γενέσθαι» τέλος, με τον εκπρόσωπο του «δοτού» και των «Προοδευτικών» στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα κριθεί βέβαια τελικά από τον κ. Μαρκεζίνη, αλλά το πιθανότερο είναι να εγγραφεί στους... «μη εγγεγραμμένους», όπου η παρουσία των τεσσάρων ιταλών ευρωβουλευτών του νεοφασιστικού MSI και του διαβόητου (και... ξεφωνισμένου άλλωστε) βορειοιρλανδού προτεστάντη ρατσιστή Γιαν Πάσλεϋ θα εξασφαλίζει, — αν μη τι άλλο, ιδεολογικά τουλάχιστον — σχέσεις «καλής γειτονείας».

«Ξιπόλητη στ' αγκάθια» ... της έκτακτης Συνόδου

Αν όμως η σχετική αυτή ρευστότητα αναφορικά με την ένταξη (και το χαρακτήρα-της) των ελλήνων ευρωβουλευτών στους διάφορους πολιτικούς σχηματισμούς μέσα στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ήταν ο ένας συντελεστής για τη «θολή» φυσιογνωμία της ελληνικής αντιπροσωπείας στη Σύνοδο αυτή, η έλλειψη μιας ουσιαστικής προετοιμασίας πάνω στο αντικείμενο που ονομάζεται Προϋπολογισμός, ήταν ο δεύτερος.

Κι αυτό ήταν «φυσικό», βέβαια, αν πάρουμε υπόψη ότι οι έλληνες ευρωβουλευτές βρίσκονταν στην Αθήνα ολόκληρη την προεκλογική περίοδο, πράγμα που είναι συνώνυμο με την απουσία-τους από όλες τις προετοιμαστικές συνεδριάσεις των Επιτροπών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που ασχολήθηκαν

με το επίμαχο αντικείμενο. Έτσι η νεοεκλεγμένη ελληνική ευρωκοινοβουλευτική αντιπροσωπεία όδευσε «ξινόλητη στ' αγκάθια» της έκτακτης συνόδου για τον Προϋπολογισμό στο Στρασβούργο...

Ο μόνος που «τη γλύτωσε» τελικά ήταν η αντιπροσωπεία του ΠΑΣΟΚ που έχοντας τρία «ατού» — τη θητεία του ευρωβουλευτή Αντώνη Γεωργιάδη στην Επιτροπή Προϋπολογισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τη βοήθεια των μελών του Γραφείου για την ΕΟΚ στις Βρυξέλλες και τον «οδηγό ψηφοφορίας» της Σοσιαλιστικής Ομάδας — κατάφερε να «σταθεί», πραγματοποιώντας μάλιστα δια στόματος Γεωργιάδη μian εντυπωσιακή παρουσίαση της προσαρμοσμένης στα νέα (κυβερνητικά) δεδομένα της Ευρωπαϊκής-του πολιτικής.

(Από την άλλη πλευρά όμως δεν μπορούμε να μην καταγράψουμε την κακόφωνη εκείνη και περιττή εισαγωγή στην αγόρευση του ομιλητή του ΠΑΣΟΚ: «Οι έλληνες σοσιαλιστές, που — όπως ήδη γνωρίζετε — αποτελούμε μετά την ιστορική νίκη του Σοσιαλισμού στην Ελλάδα, την πρώτη πολιτική δύναμη της χώρας-μας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο...» και: «... του ελληνικού λαού, που εκφράζεται σήμερα από την λαοπρόβλητη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με Πρωθυπουργό τον κ. Ανδρέα Παπανδρέου...» είναι βέβαιο πως χρειάζεται αρκετή «ελευθερία σκέψης» — και απερισκεψία — για να μεταφραστεί η εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ στις 18 Οκτωβρίου σαν «ιστορική νίκη του Σοσιαλισμού στην Ελλάδα», όπως και είναι αρκετά υπερφίαλος ο ισχυρισμός ότι «ο ελληνικός λαός εκφράζεται από την λαοπρόβλητη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με πρωθυπουργό τον κ. Ανδρέα Παπανδρέου» — στο κάτω - κάτω πρόκειται στην καλύτερη περίπτωση, για το 48% και υπάρχουν κι άλλα 52%...).

Κατά τ' άλλα η Ν.Δ. παρουσιάστηκε να αντιφάσκει (ο κ. Λ. Μπουρνιάς τάχθηκε υπέρ της μείωσης των κονδυλίων για τις αγροτικές δαπάνες ενώ οι κ. Ευστρ. Παπαευστρατίου και Γ. Γόντικας κατά), οι ευρωβουλευτές του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσωτερικού περιορίστηκαν σε γενικότητες και ο Γ. Πεζματζόγλου έκανε την πιο αοριστολόγα τοποθέτηση της ευρωκοινοβουλευτικής-του θητείας.

Προϋπολογισμός '82: Χάος και «του στραβού το δίκιο»

Για να πούμε όμως και «του στραβού το δίκιο» η υπόθεση του Προϋπολογισμού της ΕΟΚ είναι από μόνη-της — και με προετοιμασία, πόσο μάλλον χωρίς — μια «περίπλοκη» υπόθεση:

Χωρίζεται σε πέντε τομείς - πέντε προϋπολογισμούς (από ένα για το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Κομισιόν, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και το Ελεγκτικό Συνέδριο, με σημαντικότερο αυτόν της Κομισιόν που απορροφά το 95% περίπου του συνόλου των προϋπολογιζόμενων ποσών).

Αφορά «Υποχρεωτικές Δαπάνες» (τις δαπάνες δηλαδή που απορρέουν από τη Συνθήκη της Ρώμης και το παράγωγο δικαιο και που αποτελούνταν κυρίως από τις δαπάνες της κοινωνικής αγροτικής πολιτικής και που φτάνουν το 70% περίπου του συνόλου των δαπανών) και «Μη Υποχρεωτικές Δαπάνες» (που αφορούν κυρίως τους πόρους του Περιφερειακού και του Κοινωνικού Ταμείου).

Αναφέρεται ξεχωριστά σε «Υποχρεώσεις πληρωμών» (ποσά δηλαδή που πρέπει να καταβληθούν μέσα στο χρόνο του υπό συζήτηση Προϋπολογισμού) και σε «Υποχρεώσεις Πιστώσεων» (ποσά δηλαδή που εγκρίνονται και προγραμματίζονται για να καταβληθούν μέσα σ' ένα ορισμένο χρονικό διάστημα μετά τον χρόνο διαρκείας του συγκεκριμένου Προϋπολογισμού).

Υποδιαιρείται σε κεφάλαια και «τίτλους» που φτάνουν συνολικά περίπου τις 10.000!

Συζητείται, τέλος, σε μια διαδικασία συνεχούς «πήγαινε-

Καταδίκη και παράδες για τη χούντα του Εβρέν

Το θέμα της οικονομικής βοήθειας προς την Τουρκία έδωσε γι' άλλη μια φορά τη δυνατότητα ενός «δείγματος γραφής» για το πόσο αριστοτεχνικά μπορεί ν' ακολουθηθεί μια διπλή τακτική: να καταδικάζεται η Τουρκία και να «παγώνει» η οικονομική βοήθεια «μέχρι την αντικατάσταση της Δημοκρατίας» και ταυτόχρονα να εισπράττει παράδες στο πολλαπλάσιο!

Έτσι στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενώ «μόλις και μετά βίας» υπερψηφίστηκε η τροπολογία που πρόβλεπε τη δέσμευση του 4ου Χρηματοδοτικού Πρωτοκόλλου προς την Τουρκία με τους απαραίτητους «μίνιμουμ» 218 ψήφους που προβλέπει ο Κανονισμός — και αφορά για

το 1982 το ποσό των 3 εκατομμυρίων Ευρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων, δηλαδή περίπου 180 εκατομμύρια δραχμές — η Τουρκία του Εβρέν θα πάρει το τετραπλάσιο ποσό σαν «ειδική βοήθεια» καθώς και ένα ανάλογο ύψους από τα αδιάθετα υπόλοιπα του 3ου χρηματοδοτικού Πρωτοκόλλου που έληγε στις 31.10.1981, γιατί καταψηφίστηκαν (κυρίως από τους Χριστιανοδημοκράτες και τους Εγγλέζους συντηρητικούς) οι αντίστοιχες τροπολογίες που πρόβλεπαν το «πάγωμα» και αυτών των κονδυλίων.

«Μ' ένα σμπάρο δυο τρυγόνια» — και χρηματοδοτείται η χούντα της Τουρκίας και τηρήθηκαν τα προσχήματα της καταδίκης-της...

έλα»: Κατάρτιση Προσχεδίου από την Κομισιόν και κοινοποίηση ταυτόχρονα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο — Διαμόρφωση Σχεδίου από το Συμβούλιο και υποβολή για «πρώτη ανάγνωση» στο Κοινοβούλιο — «Πρώτη ανάγνωση» στο Κοινοβούλιο και τροπολογίες (αυτό που έγινε δηλαδή σ' αυτήν τη Σύνοδο) και στη συνέχεια «επιστροφή» στο Συμβούλιο — Τελική διαμόρφωση του οριστικού Σχεδίου από το Συμβούλιο και «δεύτερη ανάγνωση», στο Κοινοβούλιο με την τελική ψηφοφορία.

Αν σ' αυτά — τα ελάχιστα, αποσπασματικά και σχηματικά — στοιχεία προσθέσουμε ότι σ' αυτήν την συγκεκριμένη περίπτωση παρουσιάστηκε και η επιπρόσθετη εμπλοκή να γίνουν στη μέση αυτής της διαδικασίας δύο διορθωτικές επιστολές από την Κομισιόν (επί του Προσχεδίου-της) και μία από το Συμβούλιο (επί του Σχεδίου-της) την άλλαξαν τα δεδομένα που είχαν διαμορφώσει στο μεταξύ τα κριτήρια για τις 657 τροπολογίες (!) που κατατέθηκαν και συζητήθηκαν, είναι φανερό το «χάος» μπροστά στο οποίο βρέθηκαν — και μάλιστα απροετοίμαστοι οι έλληνες ευρωβουλευτές!

★ ★ ★

Η «πρεμιέρα» λοιπόν της ελληνικής αντιπροσωπείας στο Στρασβούργο άφησε κενά και είχε έναν πολλά περισσότερο συμβολικό χαρακτήρα (μετά την για πρώτη φορά άμεση ανάδειξη-τους) παρά, μια ουσιαστική συμβολή. Μέχρι το τέλος πάντως του χρόνου μεσολαβούν δύο Σύνοδοι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου — 16 με 20 Νοεμβρίου, η πρώτη και 14 με 18 Δεκεμβρίου, η δεύτερη — και αρκετός χρόνος για να ξεκαθαρίσουν τα πράγματα... Ίδωμεν!

Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

“Ενας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

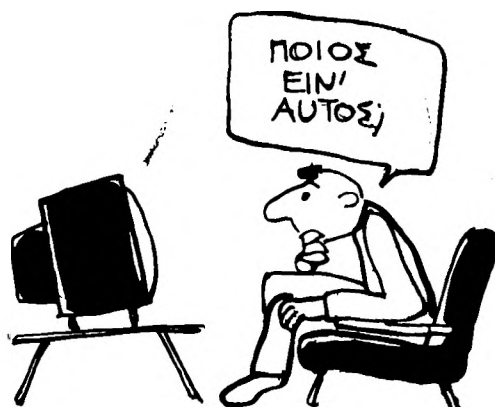
Ντίνα Καψάλη

• Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073

ΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΙΧΑΤΕ
ΜΠΟΥΧΤΙΣΕΙ ΝΑ ΒΛΕΠΕΤΕ
ΟΛΟΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ
ΙΔΙΟΥΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΣΤΙΣ
ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΩΝ 9...

...ΜΟΛΙΣ ΔΕΙΤΕ ΕΝΑΝ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ
ΥΠΟΥΡΓΟ, ΑΚΟΜΑ ΚΙ ΑΝ ΨΗΦΙΣΑΤΕ
ΠΑΣΟΚ (ΟΛΟΙ ΨΗΦΙΣΑΤΕ) ΕΙΝ'ΕΥΚΑΜΟ
ΝΑ ΠΕΙΤΕ...

...ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΕΣΕΙΣ
ΑΛΛΑ ΚΑΙ Ο ΞΕΦΕΡΤΟΥ...

...ΚΑΙ Ο ΚΛΗΤΗΡΑΣ...

... ΚΑΙ Ο ΘΥΡΩΡΟΣ
(ΙΔΙΩΣ ΑΥΤΟΣ)

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΡΑ (ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ ΔΑ
ΚΑΙ ΚΑΜΜΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ)
ΤΟ ΠΑΕΙ "Λάοι-Λάοι"

... ΚΑΙ Ο ΣΦΟΦΕΡ...

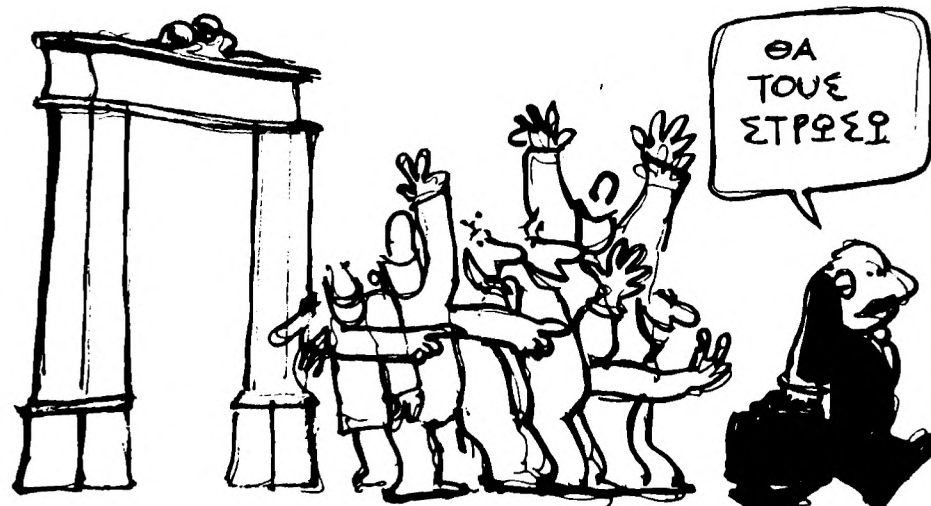
... ΚΑΙ Ο ΚΛΗΤΗΡΑΣ...

..ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

ο υπουργός ΤΩΡΑ ΤΟ ΠΑΕΙ "λάου=λάου".

...ΚΑΙ Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΑΙ Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ...

ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Τ
Ε
Λ
Ο
Σ

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΥΤΟ ΣΥΝΕΤΑΓΗ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΟΜΑΛΗ
ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ
ΜΕ ΑΡΓΑ ΑΛΛΑ ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΣΟΚ
ΚΡΑΤΟΝΤΑΣ ΠΑΝΤΑ ΑΝΟΙΚΤΟ
ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ,
ΚΑΙ ΖΗΤΑΜΕ ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΥΜΕ
ΤΙΣ ΧΥΔΑΙΕΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΠΟΥ ΠΗΡΑΜΕ
ΟΠΩΣ ΑΥΤΗ

Η ΑΥΤΗ

ΚΑΙ ΤΣΕΚΑΡΟΥΜΕ
ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΟΠΩΣ ΑΥΤΗ

Η
ΑΥΤΗ

ΚΑΙ ΝΑ ΓΙΑΤΙ

ΟΙ ΠΑΣΟΚΤΖΗΔΕΣ
ΕΧΟΥΝΕ ΠΑΡΤΥ

ΟΙ ΕΔΑΙΤΕΣ ΕΧΟΥΝΕ
ΠΑΡΤΥ

ΟΙ ΚΝΙΤΕΣ ΕΧΟΥΝΕ
ΠΑΡΤΥ

ΠΑΡΑΛΙΓΟ ΝΑ
ΜΕΙΝΩ ΚΕΣΤΟΣ

ΓΙΑΥΤΟ

ΚΑΙ ΠΑΝΟ
ΣΤΑ ΚΕΦΙΑ

ΦΕΡΤΕ
ΕΚΕΙΝΟ ΤΟ
ΚΕΙΜΕΝΟ ΝΑ
ΤΟ ΥΠΟΓΡΑΨΩ
ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ
ΕΓΩ

ΕΧΩ ΥΠΟΓΡΑΨΕΙ
ΤΟΣΑ ΚΑΙ ΤΟΣΑ

ΜΑΡΤΙ
ΤΗΚΕ

Η φαρσοκωμωδία και το δράμα

Η «Νέα Δημοκρατία» μοιάζει πολύ σήμερα με εκείνον τον περίφημο βασιλιά του παραμυθιού των αδελφών Γκριμ, που κυκλοφορούσε γυμνός ανάμεσα στους αυτοκόλακες δεχόμενος συνεχώς επαίνους για το τάχα υπέροχο φόρεμά του. Όπως μας λέει το παραμύθι, μόλις ο βασιλιάς βγήκε στους δρόμους για να επιδείξει και εκεί το (ανύπαρκτο) φόρεμά του, προσγειώθηκε τραγικά στην αλήθειά του, όταν ένα παιδάκι φώναξε «μα ο βασιλιάς είναι γυμνός». Άρκεσε στο παραμύθι μια φράση και εδώ ένα εκλογικό αποτέλεσμα για να ξεπεραστεί αυτόματα το λεπτό και κρίσιμο όριο, πού χωρίζει σε τέτοιες περιπτώσεις το μεγαλείο από το γελοίο.

Πράγματι, το κύρος και η μυθοποίηση που προσδίδει σε κόμματα και πρόσωπα η εξουσία υποχρέωνε λαό, κόμματα και πολιτικούς αναλυτές να αντιμετωπίζουν τη «Νέα Δημοκρατία» με τρόπο ανάλογο που η ίδια επιδίωκε, δηλαδή «σοβαρό», με αναλύσεις στρατηγικού χαρακτήρα, με την πεποίθηση ότι πολύ σοβαροί άνθρωποι αποτελούν την ηγεσία-της κτλ.

Έτσι για παράδειγμα, η εμφανής γενική ανεπάρκεια του κ. Ράλλη, υπέκρυπτε υποτίθεται κάποιες ειδικές διοικητικές ικανότητες, η παρωχημένη ρητορεία επαρχιακού δικηγόρου του μεσοπολέμου του κ. Στεφανόπουλου, εθεωρείτο «κριός» της παράταξης, ο βουκολικός ελληνισμός του κ. Αβέρωφ, υποτίθεται, ότι τελούσε σε μια υπόγεια επαφή με τις μάζες της Δεξιάς υπαίθρου. Η γενική κυβερνητική σύγχυση εξηγιόταν ως σύγκρουση στρατηγικών ή διοικητική ανεπάρκεια, ως μάχη καπετανάτων που αλληλοεξουδετερώνονται, η

έλλειψη ιδεολογίας ως μάχη για τον προσδιορισμό-της, η ανυπαρξία πολιτικής εκλαμβάνονταν ως πολύ σύνθετη και «έξυπνη», μάλιστα, πολιτική.

Η Αριστερά, ιδιαίτερα επιδέξια στο να μην καταλαβαίνει τίποτα, συνέβαλε κατεξοχήν στο να παραμείνει επτά ολόκληρα χρόνια ένα ψέμα στην εξουσία. Είναι συζητήσιμο βέβαια τον αν όντως δεν καταλάβαινε τίποτα ή την εξυπηρετούσε να μην καταλαβαίνει. Όλα αυτά πάντως ανήκουν στον ιστορικό του μέλλοντος.

Αυτό που μπορούμε αυτή τη στιγμή να πούμε είναι πως ό,τι είχε να κομίσει η «Νέα Δημοκρατία» το εξάντλησε υπό την ηγεσία του Κων. Καραμανλή το '74 - '77. Και έκανε τότε όχι όλα όσα επιβάλλονταν και μπορούσαν να γίνουν αλλά εκείνα που φαινόταν ότι δεν απειλούσαν το δικό-της μικρόχαρο όραμα για τον κόσμο. Γι' αυτό και ο κ. Κων. Καραμανλής, με αλάνθαστο αισθητήριο μεταπήδησε από το κόμμα σε υπερκομματικό θεσμό, ώστε να μπορεί να συνεχίσει να ασκεί πολιτική, γνωρίζοντας καλά πως οι μέχρι τότε παράταξη-«του», είχε τους πιο στενούς ορίζοντες στην άσκηση πολιτικής.

Από την άλλη πλευρά η «Νέα Δημοκρατία» τελεί υπό το φάσμα του κ. Παπανδρέου, που αφού διέβλεψε έγκαιρα το κενό και την κενότητα της πολιτικής της Δεξιάς, οδήγησε με αριστοτεχνικό τρόπο τον αγώνα της «έσωθεν» ανατροπής-της. Γιατί η συγκλονιστικότερη πλευρά της νίκης του κ. Παπανδρέου είναι η απορρόφηση του ενός στους τρεις από τους ψηφοφόρους της «Νέας Δημοκρατίας» στην εκφώνηση της «Αλλαγής». Γιατί όχι αύριο να μην επαναληφθεί το ίδιο, αναρωτάται έ-

ντρομο (και όχι άδικα), το «επιτελείο» της Δεξιάς. Και πράγματι, γιατί όχι;

«Και ο τελευταίος κάτοικος αυτής της χώρας που έχει ζήσει μερικές εκλογές, έχει σήμερα τη δυνατότητα να σας πει πως η Νίκη έχει ανοίξει τα φτερά-της και έχει στεφανώσει το ΠΑΣΟΚ». Αυτή ήταν η τελευταία κουβέντα ενός από τους δυο αντιπροέδρους — τότε — της κυβέρνησης, δυο βράδια πριν τις εκλογές.

Αλλά ο αρχηγός του κόμματος της «Ν.Δ.» δεν περιλαμβανόταν ούτε και στον τελευταίο κάτοικο αυτής της χώρας, αφού, όχι δυο μέρες πριν, αλλά το ίδιο το μεσημέρι της Κυριακής των εκλογών, σκεφτόταν τρόπους πως μετά τη νίκη-του θα περιόριζε τις αρμοδιότητες του αντιπροέδρου-του που λόγω των περιστάσεων είχαν αυξηθεί κτλ. Ομοίαζε ο κ. Ράλλης με αρειανό επισκέπτη αγνώστου πλανήτη, που επλανήθη πικρά...

Παρ' όλα αυτά και παρά τη γενική αίσθηση στο χώρο της «Νέας Δημοκρατίας» ότι ο κ. Ράλλης συνέβαλε με το «άχρωμο» και «αμπάλκονο» της παρουσίας-του στην ήττα (στέλεχος της Διοικούσας της «Ν.Δ.» έλεγε πως «το βράδυ της ομιλίας του κ. Ράλλη η «Ν.Δ.» έχασε και την τελευταία ελπίδα για μικρή έστω εκλογική νίκη. Ο κόσμος της «Ν.Δ.» έφυγε απ' την Πλατεία Συντάγματος μουδιασμένος. Φαντασθείτε λοιπόν, τους αναποφάσιστους στην τηλεόραση, παρά λοιπόν αυτή τη γενική αίσθηση, θέμα ηγεσίας δεν τέθηκε ανοιχτά από κανέναν.

Κι αυτό γιατί είναι τόσο μεγάλη η αίσθηση της γενικής χρεωκοπίας ώστε κανείς δεν έχει το θράσος να τη θεωρήσει αποκλειστικά σαν προσωπική αποτυχία. Γι'

“Ένα συγκλονιστικό ντοκουμέντο από κείμενα και αναθήματα στο Α' ετήσιο μνημόσυνο για τα θύματα του Πολυτεχνείου

ΚΕΡΑΜΙΚΑ
αντικείμενο

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

αυτό άλλωστε το κλίμα της ήττας δεν ευνόησε τις φιλοδοξίες του κ. Αβέρωφ, που θεωρήθηκε εξίσου συνυπαίτιος για το τελικό αποτέλεσμα.

Και επειδή λοιπόν η γενική χρεωκοπία χρειάζεται γενική ανάκαμψη, όλοι επιφυλάσσονται στα ηγετικά παιχνίδια, που έχουν εκ των πραγμάτων τον κίνδυνο διάσπασης. Γιατί, όλοι αισθάνονται, πως το μόνο «χαρτί» που έχει αυτή τη στιγμή η «Ν.Δ.», είναι να διατηρήσει ενωμένο στην κορυφή, το 36% της βάσης, που — ορθά — δεν κάνουν αυτή τη φορά το λάθος να το θεωρούν «γουρούνι στο σακί». Έτσι λοιπόν, παλαιοδελφίνοι και νεοδελφίνοι, έχουν ταύτιση απόψεων στην αναμονή, για τη διαμόρφωση κατάλληλων όρων, για να τεθούν τα προβλήματα ηγεσίας, δηλαδή αφού λυθούν τα προβλήματα του ρόλου που έχει να διαδραματίσει η «Νέα Δημοκρατία» σαν αντιπολίτευση.

Χαρακτηριστικό της κρίσης ταυτότητας και ρόλου της «Ν.Δ.» είναι το θέμα των πρώτων πολιτικών ανακοινώσεων επί των πράξεων του ΠΑΣΟΚ. Ενώ γενικά ο κ. Ράλλης θέλει να επιαιρεται ότι το ΠΑΣΟΚ ακολουθεί «τελικά» τη δική-του πολιτική, οι κ. Αθ. Κανελλόπουλος και Τσαλδάρης, που έχουν αναλάβει την ανακοινωσιολογία θελουν να επιμένουν στην κινδυνολογική τακτική — που πάντως καλλιεργούν έντονα ορισμένες εφημερίδες — ερχόμενοι έτσι σε μια ευθεία αντίφαση με τα περί συνέχισης της πολιτικής-τους από τον κ. Παπανδρέου.

Άλλοι τέλος, όπως ο κ. Μπούτος και ο κ. Έβερετ φαίνεται να έχουν συνειδητοποιήσει πως η ανάγκη πολύπλευρης ανανέωσης της «Ν.Δ.» συνδέεται και με το γεγονός ότι τόσο ο λεγόμενος «πατριωτισμός» όσο και η πολιτική μετριοπάθεια και σοβαρότητα, που εφέροντο ως «ατού» και μονοπώλιο της Δεξιάς, έχουν προστεθεί τώρα στο ιδεολογικό ενεργητικό του ΠΑΣΟΚ, όπως χαρακτηριστικά απέδειξαν οι τηλεοπτικές συνεντεύξεις του κ. Παπανδρέου.

Η Δύση άλλωστε, όπως το ΝΑΤΟ και η ΕΟΚ, δεν αποτελούν δογματικές αρχές για ένα σοβαρό ποσοστό τωρινών ψηφοφόρων της «Ν.Δ.» και ούτε η «ελεύθερη οικονομία» και η «κοινωνική δικαιοσύνη» ακούγονται αξιόπιστα μετά την εφτάχρονη διακυβέρνηση.

Προσθετικό στοιχείο που εξηγεί αυτή την αναδίπλωση των ηγετικών φιλοδοξιών (και την αποσόβηση διασπαστικών κινδύνων), φαίνεται να είναι η — πάντα καθοριστική — παρέμβαση ισχυρών εξωπολιτικών παραγόντων.

Πράγματι, πολλοί αναλυτές θεωρούν πως η «Ν.Δ.» εντέλλεται να παραμείνει ενωμένη καθώς οι προεδρικές εκλογές θα συντελεστούν το Μάη του 1985, πέντε μήνες δηλαδή πριν τη λήξη της θητείας αυτής της Βουλής. Το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να αναδείξει — αν το θελήσει — «δικό»-του Ανώτατο Άρχοντα, χωρίς την επικουρία του ΚΚΕ, ενώ μια ενιαία και ισχυρή κοινοβουλευτική ομάδα της «Ν.Δ.» μπορεί να διαδραματίσει ισχυρό ρόλο πολιτικής πίεσης.

Κάτω απ' αυτό το προίσμα πρέπει να δει κανείς την αναδίπλωση του κ. Αβέρωφ, την απόλυτη σιωπή του κ. Παπακωνσταντίνου, και την τρόικα των κ. Έβερετ, Μπούτου και Βαρβιτσιώτη (έστω «υπό προθεσμίαν») σε συμπαρατάξη υπό την αρχηγία του κ. Ράλλη.

Ταυτόχρονα, η εμπειρία της ΕΔΗΚ, εξασθενίζει κατά πολύ τα σενάρια της φθοράς του κ. Ράλλη, της ανάδειξης μεταβατικής ηγεσίας ώστε να πέσει η αρχηγία σαν «ώριμο φρούτο» στον κ. Αβέρωφ. Σ' αυτό το πλαίσιο, σ' αυτή τη σύγχυση ιδεών και ανθρώπων καλείται η «Ν.Δ.» να διασχίσει την επόμενη τετραετία, ως αντιπολίτευση. Έχουν άδικο άραγε εκείνοι που προειδοποιούν για προπαρασκευή οχταετίας; Ο χρόνος και ο Θεός θα το δείξουν...

ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΪ

η κομμούνα

- ΒΙΒΛΙΑ
- ΑΦΙΣΕΣ
- ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ και ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ

ή λέξη

Ελληνική και Ξηνη λογοτεχνία

ΠΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ: Εγκυκλιος λόγος - Μιας σουίτας σι κίαντο μιλζον
Δ.Ν. ΜΑΡΟΥΝΤΗΣ: Προβλήματα ποιητικής ιδιοσυμφορίας στο έργο του Γιάννη Ρίτσου
ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ (μετ. Νανά Ησολα): Σελήνις
Π. Ι. ΜΑΡΙΝΟΣ: Θάμνος Αλμ. Βεζαντ
ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΒΕΛΑΚΗΣ: Λονδίνο
ΓΚΥΟΥΡΚΥ ΠΕΤΡΙ (μετ. Ραίλα Κουλαρανίκι): Τρία ποιήματα
ΕΛΕΝΗ ΑΛΔΙΑ: Οι Σαμαίτοι
Κ. Χ. ΜΥΡΗΣ: Κνούς
ΑΡΤΥΡ ΡΕΜΠΟ (μετ. Σπυρίδης Πασιδίνης): Επιλογή από γράμματα
ΕΛΕΝΑ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ: Στις Στιντρά - Μί
ΧΑΙΝΡΙΚ ΜΠΕΛΑ (μετ. Μάγνη Θεωρή Βαλακανίδου): Η χλόη Άννα
ΜΑΡΙΑ ΚΥΡΤΣΑΚΗ: Δέκα μικρά ποιήματα
ΓΚΡΕΓΟΡΥ ΚΟΡΣΟ (μετ. Γιώργος Βένης): Κατι άπ τό ξεκίνημα μου...
και πως νιώθω τώρα

ή κλεφούρα

Γιώργος Ίωαννου, Χρήστος Ν. Βαλακανίδης, Δημήτρης Ποταμίτης, Κίστες Κωνσταντίνος
Σε 4' κριτική (μετ. Νανά Ησολα) με τον Γιάννη Ρίτσο
Σε 7' κριτική (μετ. Νανά Ησολα) με τον Γιάννη Ρίτσο
Η κριτική του έδω (μετ. Νανά Ησολα) με τον Γιάννη Ρίτσο
Εξ όσους: Τάκης Καζαντζής, Β. Γ. Αλεξανδρής, Νίκος Μαραγκός

Σχέδια και Τυπογραφική του Γιάννη Ρίτσου

8

81

89x. 90

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ **ΟΛΩΝ**
ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΩΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελευθερος Τύπος"

ΖΩΟΔΟΧΉ ΠΗΓΗΣ 17,
36-37 980

ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ ΠΑΣΟΚ

Η ώρα των γενναίων αποφάσεων;

του Αντρέα Παππά

Οταν ήδη την άνοιξη του 1980 από τις ίδιες αυτές στήλες κατέθετα τους προβληματισμούς-μου για την ανάγκη όσμωσης και προσέγγισης του ανανεωτικού λεγόμενου χώρου με το ΠΑΣΟΚ (προβληματική που τελικά κατέληγε και συμπυκνωνόταν στην πρόταση για κριτική υποστήριξη του ΠΑΣΟΚ), οι αντιδράσεις υπήρξαν και ποικιλόμορφες και έντονες. Άλλοι ξόρκιζαν το κακό λέγοντας πως όρος «κριτική υποστήριξη» δε σημαίνει πολιτικά τίποτε, είναι αδόκιμος, κ.ο.κ. άλλοι πίσω απ' αυτήν την πρόταση έβλεπαν την υποκρυπτόμενη πρόθεση είτε να κερδηθούν απλώς ψήφοι για το ΠΑΣΟΚ είτε και να ανοίξει κάποιος δρόμος για την προσχώρηση όσων είχαμε ανάλογες απόψεις στο ΠΑΣΟΚ' άλλοι τέλος, αποφεύγοντας τα ολισθηρά εδάφη της δόκιμης ή μη πολιτικής ορολογίας και της δικής προθέσεων, χτύπησαν αυτή καθαυτή την καρδιά της πρότασης, προβάλλοντας κατά κανόνα το επιχείρημα ότι μια τέτοια άποψη ήταν αυτοκαταργητική του ανανεωτικού χώρου και ότι αυτό που προείχε ήταν οι «ανανεωτικές δυνάμεις» να δώσουν και τις επερχόμενες μάχες ενωμένες και αραγείς, έστω και αν οι μάχες αυτές θα κατέληγαν πιθανότατα στον ομαδικό-τους θάνατο «επί των επάλξεων».

Να όμως που η πραγματικότητα και όσα συνέβησαν έκτοτε ήρθαν να αποδείξουν πως τα πράγματα δεν ήταν ακριβώς έτσι. Και για να γίνω πιο συγκεκριμένος:

— Αφού τόσοι και τόσοι ειρωνεύτηκαν ή κατακεραύνωσαν αρχικά τον όρο «κριτική υποστήριξη» ως νόθο ή επινοημένο για να καθησυχάζει συνειδήσεις, στη συνέχεια, και όσο πλησιάζαμε στις εκλογές, όλο και περισσότεροι ανανεωτικοί δήλωναν ότι θα υποστήριζαν κριτικά το ΚΚΕεσ., με αποκορύφωμα την απόφαση του ίδιου του ΚΚΕεσ. μετά τις εκλογές να υποστηρίξει κριτικά την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

— Κανείς από τους υπέρμαχους της κριτικής υποστήριξης στο ΠΑΣΟΚ ούτε εντάχθηκε ούτε και φαίνεται διατεθειμένος να ενταχθεί στο ΠΑΣΟΚ στο προσεχές μέλλον' ακόμη και στην περίπτωση του Μανώλη Γλέζου αποδείχτηκε πως τα περί «προσχώρησής-του» στο ΠΑΣΟΚ ήταν απόλυτα ανακριβή, αν όχι κακεντρεχή και υποβολιμαία.

— Η πρόταση να δώσουμε κι αυτή τη μάχη όλοι οι ανανεωτικοί ενωμένοι πρόταση που σε τελευταία ανάλυση απευθυνόταν στο συναισθηματικό κυρίως κόσμο του «κατακαυμένου» ανανεωτικού, αποδείχτηκε πως ισοδυναμούσε, όπως είχε επισημανθεί από μέρους-μας, με πρόταση περίπου για κοινό θάνατο — ηρωικό ίσως και ωραίο θάνατο, πλην όμως θάνατο.

Η ανανέωση πρέπει πριν απ' όλα να κοιτάζει τον εαυτό-της στον καθρέφτη

Θα ήταν φυσικά πολύ φτηνό από μέρους-μου να επικαλούμαι όλα αυτά και να τα αναφέρω μόνο και μόνο για να διεκδικήσω εξυπνακίστικα το ρόλο του δικαιωμένου. Πρόθεσή-μου δεν είναι σε καμιά περίπτωση κάτι τέτοιο, όπως πρόθεσή-μου δεν είναι και να ειρωνευθώ το ΚΚΕεσ. και τους «συνοδοιπόρους»-του ή να πανηγυρίσω για την οριστική πια ήττα-του στον αγώνα-του με το ΚΚΕ για τη διεκδίκηση του κομμουνιστικού

χώρου.

Πονάω κι εγώ όπως και τόσοι άλλοι για την τύχη αυτού του χώρου που συνηθίσαμε να λέμε ανανεωτικό. Πιστεύω όμως πως τα «χαστούκια» που έχει δεχτεί η ανανεωτική Αριστερά από το 1974 και μετά στον τόπο-μας είναι πια τόσα ώστε να επιβάλλεται αν μη τι άλλο μια επανεξέταση και κριτική εκτίμηση όλης αυτής της διαδρομής που έχει διανυθεί από το 1968 μέχρι σήμερα. Η στιγμή της αλήθειας δεν μπορεί να μετατίθεται διαρκώς στο μέλλον. Τόσο η αριθμητική δύναμη όσο και η κοινωνική σύνθεση του λεγόμενου χώρου της ανανέωσης θα πρέπει, το λιγότερο, να μας προβληματίσει σοβαρά. Μήπως δεν απέχουμε πια και πολύ από το σημείο εκείνο όπου η ανανέωση δεν θα είναι παρά μια μεγάλη παρέα συμπαθέστων ίσως ανθρώπων αλλά όχι και δύναμη ικανή να επηρεάσει τις όποιες πολιτικές εξελίξεις; Μήπως είναι καιρός να αναρωτηθούμε γιατί δεν περπάτησε ούτε το ΚΚΕεσ., ούτε η ΕΔΑ, ούτε η Σοσιαλιστική Πορεία, ούτε η Β' Πανελλαδική, ούτε καμιά τελοσπάντων, περισσότερο ή λιγότερο φιλόδοξη πρόταση, (πολιτική και οργανωτική) που διατυπώθηκε στα πλαίσια του ανανεωτικού χώρου; Μήπως με αναπεπταμένες τις σημαίες-μας και υπερήφανοι για την ποιότητα των ιδεών-μας βαδίζουμε ολοταχώς προς το σημείο μηδέν, της πλήρους αποσύνθεσής-μας και της μετατροπής-μας σε άθροισμα ομάδων, ομίλων και ατόμων που ιδιωτεύουν; Μήπως κινδυνεύουμε η περίπτωση-μας και τα προβλήματά-μας να μην ενδιαφέρουν σε λίγο κανένα σχεδόν Έλληνα; Μήπως είναι καθαρός δονκιχωτισμός να πιστεύει κανείς πως η πολιτική πρόταση του ΚΚΕεσ. ή της ΕΔΑ, λ.χ., υπάρχει περίπτωση να πείσει στο μέλλον ανθρώπους που δεν τους έπεισε μέχρι τώρα;

Όλα αυτά τα ερωτήματα δεν παρατίθενται ωστόσο με σκοπό να αποτελέσουν απλώς υλικό για μια πρόσκληση σε θρηνωδία. Ούτε και γιατί «ανανέωσης πεσούσης πας ανηρ ξυλεύεται». Απλώς προσπαθώ να δω ωμά μια πραγματικότητα που έχει διαμορφωθεί και να δείξω πως έχουμε φτάσει πια σε μια κρίσιμη καμπή. Για να μπορέσει λοιπόν — αν τελικά μπορέσει — ο ανανεωτικός χώρος να βγει από τα τεράστια αδιέξόδα-του, δεν υπάρχει πιστεύω άλλος δρόμος από εκείνον που περνάει μέσα από κάποιες τολμηρές ίσως αλλά και αναγκαίες ταυτόχρονα παραδοχές και τομές. Πιο συγκεκριμένα:

α) Ο αγώνας μεταξύ ΚΚΕ και ΚΚΕεσ. για τη διεκδίκηση αυτού που ιστορικά είναι γνωστό σαν κομμουνιστικό κίνημα στη χώρα-μας έχει κριθεί ανεπίστρεπτα υπέρ του ΚΚΕ (το γιατί, το πώς, το ποιά ήταν η κρίσιμη στιγμή, κτλ. είναι μια ολόκληρη ιστορία που ξεφεύγει από τα όρια αυτού του κειμένου).

β) Κανένα από τα σχήματα που υπάρχουν σήμερα και λειτουργούν ή υπολειτουργούν στο χώρο της ανανεωτικής Αριστεράς δεν περπατάει και δεν έχει ελπίδες να περπατήσει στο μέλλον. Όσο περνάει ο καιρός, το αδιέξοδο όλων αυτών των οργανώσεων (από το ΚΚΕεσ. ως τη Β' Πανελλαδική) θα γίνεται φανερότερο και η αποσύνθεσή-τους θα προχωράει με σταθερά βήματα.

γ) Όσο το ΚΚΕεσ. θα συνεχίζει να επιμένει στον τίτλο-του και σε όλα όσα αυτός συνεπάγεται, θα δένει και τα χέρια στις ολιγάριθμες ίσως, αλλά εξαιρετικά ζωντανές και κάτω α-

πό ορισμένους όρους πολύτιμες δυνάμεις (κυρίως διανοούμενων) που εξακολουθεί να επηρεάζει. Μια ριζικά αντίθετη τομή στη μέχρι σήμερα πορεία-του — μια τομή που θα άφηνε πίσω την ανέλπιδη πια διαμάχη με το ΚΚΕ, τα σφυροδρέπανα και όλα τα προερχόμενα από το τριτοδιεθνιστικό οπλοστάσιο στοιχειά που το κόμμα αυτό κουβαλάει μαζί-του — θα μπορούσε να λειτουργήσει σαν παράγοντας απεμπλοκής δυνάμεων και συνειδήσεων και να συμβάλλει στο γόνιμο επαναπροσδιορισμό του τι είναι τελικά και τι ζητάει αυτή η περίφημη ανανεωτική Αριστερά.

δ) Το τελευταίο πράγμα που έχει ανάγκη και που «σηκώνει» σήμερα ο ανανεωτικός χώρος είναι οργανωτικές προτάσεις. Πρέπει να γίνει πια συνείδηση σε όλους-μας πως η κρίση της ανανεωτικής Αριστεράς είναι κάτι πολύ περισσότερο και πολύ βαθύτερο από μια απλή οργανωτική κρίση. Η όποια λοιπόν αντιμετώπιση του σημερινού αδιεξόδου οργανωτικά, μέσα από προτάσεις του τύπου «μπείτε — ή να μπούμε — όλοι στο ΚΚΕεσ», «μπείτε — ή να μπούμε — όλοι στην ΕΔΑ», «να γίνει ενωτικό συνέδριο όλων των ανανεωτικών δυνάμεων», κτλ., είναι καταδικασμένη σε αποτυχία, όπως αποτυχία και μόνο αποτυχία γνώρισαν και όλες οι ανάλογες προτάσεις των τελευταίων χρόνων (από το Μέτωπο των Αριστερών — Κομμουνιστών της Ανανέωσης και τον Ενιαίο Φορέα της Επαναστατικής Ανανεωτικής Αριστεράς της Σοσιαλιστικής Πορείας ως το Ενωτικό Συνέδριο της ΕΔΑ και το Συντονιστικό ΕΔΑ - Β' Πανελλαδική - Σ. Πορεία).

ε) Πέρα και έξω από το μικρό-μας (γυάλινο;) κόσμο της ανανέωσης υπάρχουν σήμερα ρωμαλέες κοινωνικές δυνάμεις με ριζοσπαστικές τάσεις και διαθέσεις που, είτε μας αρέσει είτε όχι, εκφράζονται στο πεδίο της πολιτικής-τους εκπροσώπησης από το ΠΑΣΟΚ. Χωρίς την ενεργό συμμετοχή και κινητοποίηση των δυνάμεων αυτών, η όποια εκφώνηση σοσιαλιστικών οραμάτων από μέρους-μας μετατρέπεται αυτόματα σε απλή άσκηση επί χάρτου ή ίσως και σε όργανο αναπαραγωγής και παράγοντα συνοχής ενός "ιερατείου" καθαρολόγων του σοσιαλισμού.

Αν χάθηκε το παρόν, ας μη χαθεί το μέλλον

Και μετά από όλα αυτά τα ζοφερά θα μπορούσε κανείς να υποθέσει πως δεν μένει τίποτε άλλο παρά να συνταχθεί και η νεκρολογία της ανανεωτικής Αριστεράς. Κι όμως, κατά τη γνώμη-μου, αυτό που πεθαίνει δεν είναι η ανανέωση σαν αίτημα, σαν ανάγκη του κινήματος ή σαν σύνολο αντιλήψεων για τα προβλήματα της Αριστεράς και του λαϊκού κινήματος· αν κάτι πεθαίνει, αυτό είναι οι συγκεκριμένες ιδεολογικοπολιτικές προτάσεις και τα συγκεκριμένα πολιτικά σχήματα που έχουν επιχειρήσει να υλοποιήσουν τα οράματα και τις επαγγελίες της ανανέωσης.

Τώρα περισσότερο από ποτέ, πιστεύω πως οι συνθήκες είναι κατάλληλες για να βαθύνουμε και να διεκρινούμε την πολιτική της κριτικής υποστήριξης προς το ΠΑΣΟΚ, τώρα που το ΠΑΣΟΚ δεν είναι πια μόνο ένα κόμμα της Αριστεράς αλλά και η πρώτη σοσιαλιστική κυβέρνηση στην ιστορία του τόπου. Μια τέτοια πολιτική φαίνεται σήμερα να έχει μεγαλύτερο πεδίο εφαρμογής, αλλά και να απαιτεί ταυτόχρονα πιο συγκεκριμένα και προσεκτικά βήματα. Η ανταπόκριση που βρήκε σε ένα πλήθος αριστερών (όχι τόσο θορυβώδεις ίσως αλλά εξίσου υπαρκτούς με άλλους που αρθρογραφούν περί παντός του επισητού) η επισήμανση του ότι, είτε το θέλουμε είτε όχι, το λαϊκό κίνημα περνάει σήμερα κατά κύριο λόγο μέσα από το ΠΑΣΟΚ, η πραγματικά πέρα κι από την πιο αισιόδοξη πρόβλεψη επιτυχία του Μανώλη Γλέζου σαν εκφραστή και συμβόλου ταυτόχρονα της προβληματικής αυτής, και οι οπωσδήποτε σε γενικές γραμμές θετικές πρώτες ενδείξεις που υπάρχουν για τον τρόπο διακυβέρνησης της χώρας από το ΠΑΣΟΚ είναι στοι-

χεία που επιτρέπουν κάποια αισιοδοξία για το μέλλον της πολιτικής λογικής που υπάρχει πίσω από την πρόταση της κριτικής υποστήριξης.

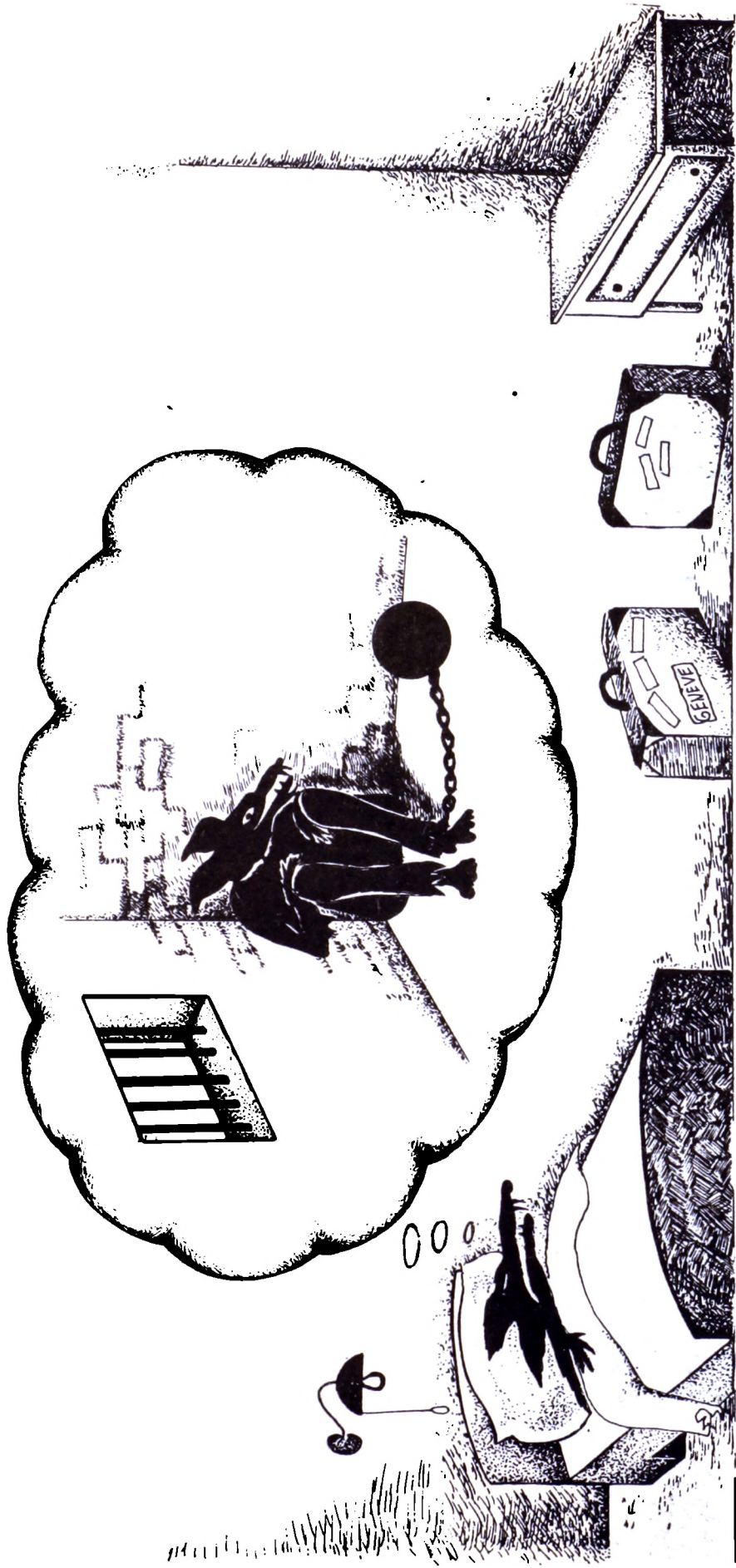
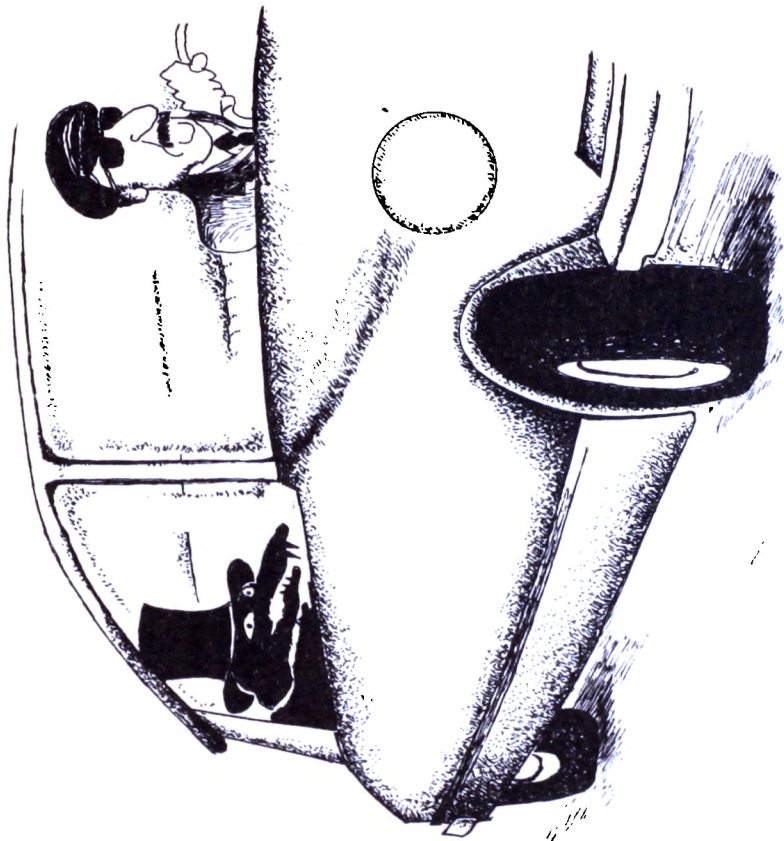
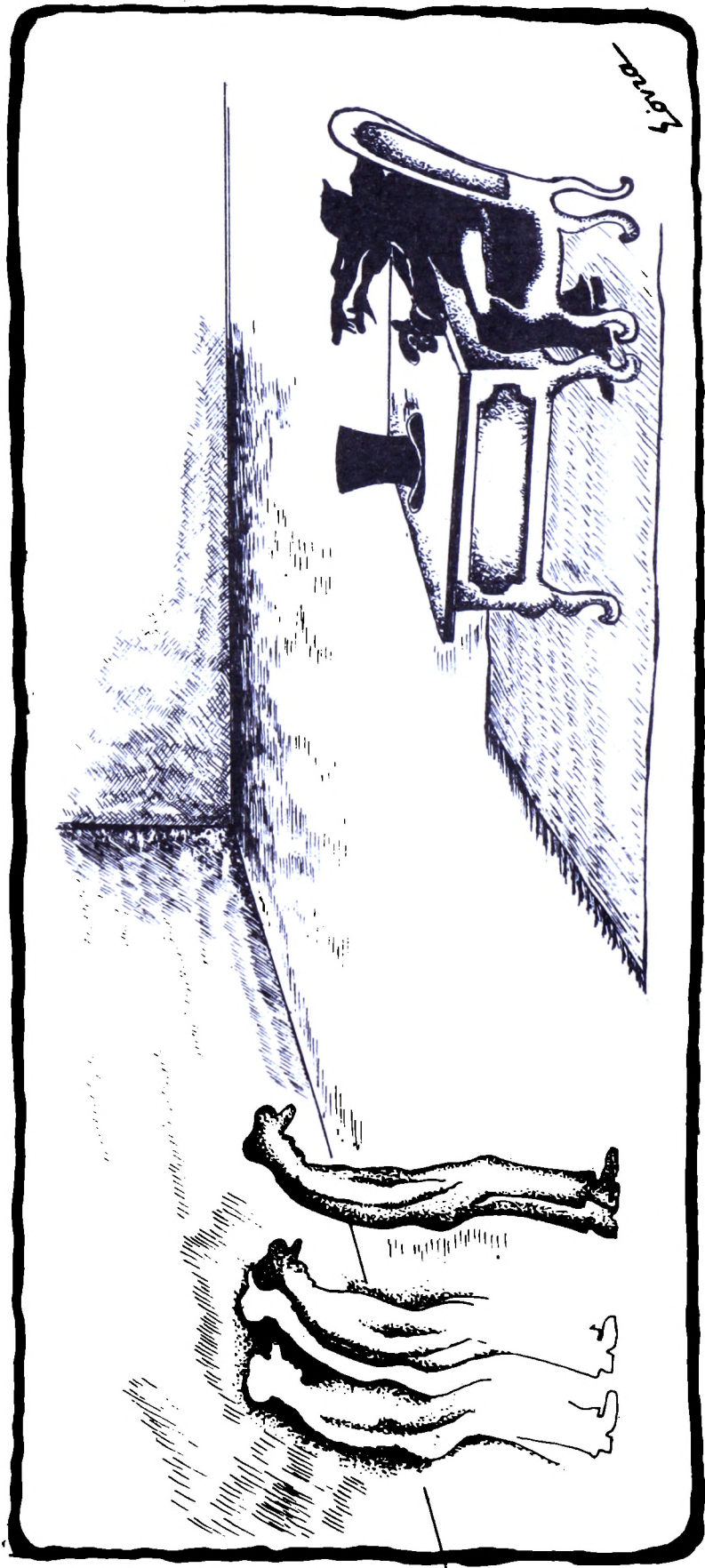
Ο δρόμος για την ολοένα και μεγαλύτερη προσέγγιση και τη συμπαράταξη των δυνάμεων του ΠΑΣΟΚ και των δυνάμεων της λεγόμενης ανανεωτικής Αριστεράς ούτε ρόδινος θα είναι ούτε χωρίς εμπόδια και πτωγυρίσματα. Από ποιές ακριβώς φάσεις θα περάσει αυτή η διαδικασία και ποιές ακριβώς είναι οι μορφές που πρέπει να πάρει η αμοιβαία αυτή γονιμοποίηση δεν μπορεί φυσικά να προσδιοριστεί σήμερα. Θα ήταν άλλωστε τεράστιο λάθος να προσπαθήσει κανείς κάτι που δεν βρίσκεται παρά στα πρώτα-του βήματα να το "χωρέσει" σε καλούπια και άκαμπτα χρονοδιαγράμματα. Εκεί που υπάρχουν μόνο διαθεσιμότητες και γενικές τάσεις δεν μπορεί κανείς να προτείνει σενάρια και σχήματα για αύριο το πρωί. Ούτε και είναι εύκολο βέβαια να βρεθεί η χρυσή τομή του πώς να στηρίζεται καθημερινά και αποφασιστικά σε κάθε-της θετικό βήμα η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ χωρίς όμως και να οδηγηθούμε στην «πασοκοποίηση» των πάντων, όπως εύστοχα επισημαίνουν στο κύριο άρθρο-τους και οι ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ (τεύχος αριθ. 6).

Και δεν θα είναι ο δρόμος αυτός εύκολος γιατί, πέρα από το ότι απαιτεί από την ανανεωτική Αριστερά να αποβάλλει κάθε πνεύμα και τάση σνομπάρισματος, περιφρόνησης η χλευασμού του ΠΑΣΟΚ και να προχωρήσει στις τολμηρές, ριζικές εκείνες παραδοχές και αποφάσεις που αναπτύχθηκαν παραπάνω, απαιτεί και κάποιους αντίστοιχα τολμηρούς και εξαιρετικά προσεκτικούς χειρισμούς κι από τη μεριά του ΠΑΣΟΚ. Όντας σήμερα περισσότερο ισχυρό από ποτέ, πρέπει και το ΠΑΣΟΚ να αντιληφθεί πως μπορεί τώρα να γίνει λιγότερο στεγανό και άκαμπτο, πως έχει πια τη δυνατότητα να ανοίγει κάποια παράθυρα προς τον έξω κόσμο χωρίς να φοβάται τους ανέμους που θα φυσήξουν από εκεί, πως η πίστη στην απόλυτη αυτάρκειά-του και η αυτάρεσκη αυτοαναγόρευση-του στο Α και το Ω του κινήματος θα πρέπει να υποχωρούν στην πορεία της ωρίμανσής-του σαν μαζικού λαϊκού σοσιαλιστικού κόμματος. Δείγματα κάποιας τέτοιας μείωσης της ακαμψίας-του σίγουρα υπάρχουν σήμερα, όπως άλλωστε προκύπτει κι από την περίπτωση Γλέζου. Ούτε αρκετά είναι όμως αυτά μέχρι τώρα ούτε και έχουν εκλείψει οι κίνδυνοι μιας επιστροφής στο αυτάρεσκο «εδώ είμαστε, όποιος θέλει ας έρθει». Αν το ΠΑΣΟΚ θελήσει να δει πιθανές πηγές στρατολόγησης εκεί που δεν υπάρχουν παρά γενικές διαθεσιμότητες και πρώτες ιχνηλατήσεις ενός άβατου μέχρι τώρα εδάφους, το πράγμα δεν θα πάει πολύ μακριά βέβαια. Αν όμως αντιληφθεί πως το ζήτημα δεν είναι να προστεθούν αύριο 50 ή 100 ή 500 μέλη στο δυναμικό-του αλλά να τεθούν πραγματικά οι βάσεις, για την αμοιβαία προσέγγιση και γονιμοποίηση ανάμεσα στις ρωμαλέες κοινωνικές δυνάμεις που εκφράζει αυτό και τις ολιγάριθμες ίσως αλλά και πολύτιμες ταυτόχρονα δυνάμεις και ιδέες που γεννά η βαθιά και αθεράπευτη κρίση της παραδοσιακής Αριστεράς στον τόπο-μας, τότε η διαδικασία αυτή θα έχει βάσιμες ελπίδες να προχωρήσει, ανοίγοντας κάποιους νέους δρόμους για όλους εκείνους που έχουν έρθει αμετάκλητα σε ρήξη με τον υπαρκτό σοσιαλισμό και τις παραφυάδες-του και έχουν ταυτόχρονα πειστεί πως το ζητούμενο είναι μια Αριστερά που θα αφήνει πίσω-της και θα ακυρώνει το αδιέξοδο και αποπροσανατολιστικό παραδοσιακό δίλημμα σταλινισμός ή σοσιαλδημοκρατία.

Η πρόταση της κριτικής υποστήριξης στο ΠΑΣΟΚ δεν είναι τελικά, και δεν θα μπορούσε να είναι, μια πολιτική με έτοιμες λύσεις. Είναι μια πρόταση ανοιχτή σε κάθε συμβολή για τον παραπέρα εμπλουτισμό-της. Είναι πάνω απ' όλα μια πρόκληση που τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και οι οργανωμένες ή ανένταχτες ανανεωτικές δυνάμεις καλούνται να δεχτούν η όχι.

...ΕΦΙΑΛΤΕΣ...

ΑΛΛΑΓΗ και ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

η ώρα της καθάρσης

Το ΜΕΓΑΛΟ πρόβλημα του εκδημοκρατισμού του συνδικαλιστικού κινήματος τέθηκε, έμμεσα, την προηγούμενη βδομάδα πριν ακόμα η κυβέρνηση αποκρυσταλλώσει τη συγκεκριμένη φυσιογνωμία της πολιτικής της: τρεις εργατοϋπαλληλικές ομοσπονδίες και δύο εργατικά κέντρα κατέθεσαν στο Ειρηνοδικείο Αθηνών αγωγή για την ακύρωση του πρόσφατου συνεδρίου της ΓΣΕΕ. Η αγωγή αυτή, που πρόκειται να εκδικαστεί στα μέσα Δεκεμβρίου έρχεται σε μια στιγμή που δεν έχουν ακόμα διαφανεί οι συγκεκριμένες κυβερνητικές προθέσεις. Γενικές εξαγγελίες βέβαια υπήρξαν: για ένα συνδικαλιστικό κίνημα αυτόνομο, μαζικό, ενωτικό, πολιτικοποιημένο και όχι κομματικοποιημένο. Όχι όμως και τα συγκεκριμένα βήματα που θα δείξουν πως η κυβέρνηση σκέφτεται να προχωρήσει στην υλοποίηση αυτής της θέσης.

ΕΝΤΥΠΩΣΗ προκαλεί π.χ. το γεγονός, ότι δεν έχουν κληθεί ακόμη να εκφράσουν τις απόψεις-τους οι φορείς εκείνοι που εκπροσωπούν μαζικούς χώρους (οικοδόμοι, τραπεζικοί, κοινή ωφέλεια κ.ά.) και που στα επτά χρόνια της δεξιάς μεταπολίτευσης σήκωσαν το κύριο βάρος των εργατικών αγώνων ενάντια στην αντιλαϊκή κυβερνητική πολιτική και τελευταία στην Κασσάνδρα τίναξαν στον αέρα τις προσδοκίες του Καρακίτσου για αδιατάραχτη τετραετία στην κορυφή της

ΓΣΕΕ. Και ίσως ακόμα μεγαλύτερη εντύπωση δημιουργεί το γεγονός ότι και οι περισσότεροι μαζικοί φορείς και κυρίως οι (λαλίστατες προεκλογικά) συνδικαλιστικές παρατάξεις τηρούν, μέχρι στιγμής, μια περιεργή σιωπή ως προς τον τρόπο υλοποίησης του γνωστού πεντάπτυχου για τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος:

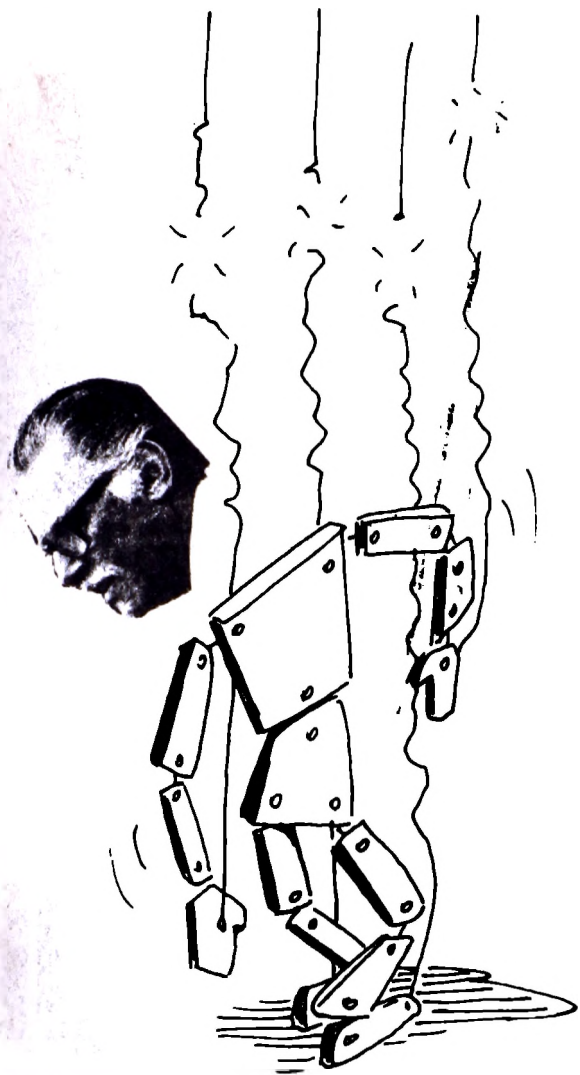
- εγγραφή των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων στα εργατικά κέντρα και ομοσπονδίες
- ενοποίηση των ομοιοεπαγγελματικών οργανώσεων
- εκκαθάριση μητρώων
- απλή αναλογική
- αντιπροσωπευτικά συνέδρια.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ της γνήσιας εκπροσώπησης των εργαζομένων, της μαζικοποίησης και του εκδημοκρατισμού των συνδικάτων τίθεται σήμερα με αμεσότητα και οξύτητα. Γιατί, ένα ισχυρό και αυτόνομο συνδικαλιστικό κίνημα αποτελεί καθοριστικό — τον καθοριστικότερο — παράγοντα για τη διασφάλιση και προώθηση της πολιτικής διαδικασίας του κοινωνικού μετασχηματισμού.

ΣΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ αυτή το ΑΝΤΙ δημοσιεύει σήμερα δύο άρθρα, του Αντ. Εργατικού και του Θ. Παπαμάργαρη που το καθένα από τη σκοπιά-του θίγει τις άμεσες μετεκλογικές προοπτικές του συνδικαλιστικού κινήματος.

Ο εργατοπατερισμός βαδίζει προς το τέρμα-του;

του Αντ. Εργατικού

Η αντίστροφη μέτρηση για το χουντοδεξιό συνδικαλισμό που εκφράζει η ΓΣΕΕ και ο οποίος υποτίθεται ότι εκφράζει και τους Έλληνες εργαζόμενους έχει αρχίσει μετά τη συντριπτική νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων στις 18 Οκτωβρίου.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ σαν αξιωματική αντιπολίτευση απηχώντας και τη θέληση των εργαζομένων έχει αναλάβει απέναντί-τους συγκεκριμένες «δεσμεύσεις» για την κάθαρση, και τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος, το οποίο θεωρεί — και είναι — ένα από τα βασικά θεμέλια της δημοκρατίας και στήριγμα για την επιτυχημένη πορεία του λαού για την υλοποίηση του οράματος της «αλλαγής».

Η ΓΣΕΕ με το συνέδριό-της στις 3 Οκτωβρίου — το οποίο χαρακτηρίστηκε δίκαια σαν νόθο και καθόλου αντιπροσωπευτικό — επιχείρησε να «αναβαπτισθεί», ελπίζοντας παράλληλα ότι το εκλογικό αποτέλεσμα της 18ης Οκτωβρίου θα της παρείχε τη δυνατότητα να ελιχθεί στις πολιτικές συνθήκες που θα δημιουργούνταν μετά τις εκλογές. Με νίκη της Ν.Δ. ή ισχνή επικράτηση του ΠΑΣΟΚ οι συνδικαλιστικές εξελίξεις θα ήταν «θετικές» για τη ΓΣΕΕ, γιατί στη μεν πρώτη περίπτωση δεν θα άλλαζε τίποτε, στη δε δεύτερη το ΠΑΣΟΚ δεν θα είχε τη δύναμη ή το «κύρος» να προχωρήσει στην εφαρμογή των διακηρύξεων για την αποκατάσταση της νομιμότητας στο ζήτημα.

Η αποδέσμευση του συνδικαλισμού

Η λαϊκή, όμως, εντολή προς το ΠΑΣΟΚ (48%) άλλαξε το σκηνικό και ανέτρεψε τους σχεδιασμούς της ΓΣΕΕ για «ειρηνικό πέραςμα» και διατήρηση της παρουσίας-της στο συνδικαλιστικό προσκήνιο. Παράλληλα, η ΓΣΕΕ με τη «διορατικότητα» που τη διέκρινε είχε επισημάνει, αρκετό καιρό πριν από τις εκλογές, ότι οι «γέφυρες»-της προς το κόμμα της τότε αξιωματικής αντιπολίτευσης ήταν κομμένες σε έκταση που δεν της επέτρεπαν αισιοδοξία για κάποια μετεκλογική «ανοχή» στην περίπτωση ουσιαστικής κυβερνητικής αλλαγής. Με βάση αυτό το δεδομένο η ΓΣΕΕ προχώρησε στο συνέδριο σε σκληρή θέση-της προς την αντιπολίτευση και σε διακηρύξεις ότι θα αντισταχθεί σε κάθε προσπάθεια «παρεμβάσεως» της νέας κυβέρνησης στο συνδικαλιστικό κίνημα. Η σύνθεση

της «αναβαπτισμένης» διοίκησης της ΓΣΕΕ (αριθμητική επικράτηση των χουντικών και των «σκληρών» δεξιών) απέδειξε ότι η δεξιά — μέσω και της ΓΣΕΕ — είχε αποφασίσει να αναμετρηθεί με τη δημοκρατική κυβέρνηση που ήταν πια σαφές ότι θα προέκυπτε από τις εκλογές.

Η κυβέρνηση — ανεξάρτητα από τις προεκλογικές-της διακηρύξεις για κάθαρση του σαθρού οικοδομήματος της ΓΣΕΕ — δεν έχει δείξει ακόμα τα χαρτιά-της σχετικά με τα πρακτικά μέτρα που θα λάβει για την υλοποίηση των εξαγγελιών-της. Τυπικά ισχύουν οι θέσεις ότι θα παρθούν μέτρα για την αποκατάσταση της δημοκρατικής νομιμότητας στο κίνημα και την εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την ελεύθερη έκφραση της θέλησης των εργαζομένων. Το ΠΑΣΟΚ έχει βάσιμους λόγους να πιστεύει ότι ο πολιτικός χάρτης που διαμορφώθηκε στις εκλογές της 18ης Οκτωβρίου και που ανέδειξε την επικράτηση των δημοκρατικών δυνάμεων σε βάρος της Δεξιάς, θα αντικατοπτρισθεί και στο συνδικαλιστικό κίνημα. Γιατί είναι αφύσικο το να ψηφίζει ο λαός αριστερά για την ανάδειξη της κυβέρνησεως και παράλληλα να έχει χουντοδεξιά συνδικαλιστική εκπροσώπηση. Οι διαδικασίες βέβαια κάτω από τις οποίες έχει επιβιώσει μέχρι σήμερα εκλογικά ο χουντοδεξιός συνδικαλισμός είναι λίγο - πολύ γνωστές. Νοθείες, αποκλεισμοί, διαγραφές, πλειοψηφικό, οικονομική εξάρτηση, «σωματεία - φαντάσματα» είναι οι βασικοί μοχλοί για την αναπαραγωγή του συνδικαλισμού που εκφράζει η ΓΣΕΕ.

Στην πάταξη αυτών των μεθόδων και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την ελεύθερη έκφραση της βούλησης των εργαζομένων αποσκοπούν τα μέτρα που έχει υποσχεθεί το ΠΑΣΟΚ για τον απεγκλωβισμό του συνδικαλιστικού κινήματος από το σημερινό οργανωτικό και διοικητικό καθεστώς.

Είναι αυτονόητο ότι η εφαρμογή της συνδικαλιστικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ θα σημάνει αναπόφευκτα το θάνατο του συνδικαλισμού που εκφράζει η ΓΣΕΕ. Ακριβώς δε γι' αυτό το λόγο η ΓΣΕΕ αντιδρά στην εφαρμογή αυτών των μέτρων και κόπτεται υπέρ της «ανεξαρτησίας» του κινήματος παρά το ότι είναι γνωστό ότι οφείλει την επιβίωση της διοίκησής-της σε παρεμβάσεις της Δεξιάς, που «θωράκισαν» το κίνημα από τις συντριπτικά μεγαλύτερες δυνάμεις της αριστεράς, οι οποίες σήμερα είναι αποκλεισμένες από τον επίσημο κορμό του κινήματος (ΓΣΕΕ). Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι σε όλες τις οργανώσεις που είναι μαζικές και λειτουργούν σ' αυτές οι δημοκρατικές διαδικασίες η παρουσία της Δεξιάς περιορίζεται στα «συνήθη» εκλογικά-της όρια ενώ η επικράτηση της αριστεράς σε όλες τις εκφράσεις-της είναι παραπάνω από εντυπωσιακή.

Αυτό σημαίνει ότι και στο επίπεδο της ΓΣΕΕ εάν εξασφαλισθούν οι προϋποθέσεις για ελεύθερες εκλογές η κατάσταση που θα διαμορφωθεί δεν θα είναι ευνοϊκή για τη Δεξιά και τους συνδικαλιστικούς-της εκπροσώπους. Οι προϋποθέσεις αυτές — που περιλαμβάνονται στις προεκλογικές διακηρύξεις του

ΠΑΣΟΚ — διαβάλλονται ήδη από τη ΓΣΕΕ σαν κρατική παρέμβαση ενώ ταυτόχρονα επιχειρούνται απ' αυτήν η επιστράτευση και η «αξιοποίηση» των «συμμαχιών» που είχε συνάψει τόσο στο εσωτερικό όσο και το εξωτερικό.

Η ΓΣΕΕ φαίνεται να στηρίζει πολλές «ελπίδες» για την επιβίωσή-της — και την ως ένα βαθμό — «αποδοχή»-της από την εκτελεστική εξουσία στην παρέμβαση — και τις «υποδείξεις» — του «ξένου παράγοντα», ο οποίος στη συγκεκριμένη περίπτωση εκπροσωπείται από τα γερμανικά συνδικάτα. Η σύνθεση — και η σε σημαντική έκταση ταύτιση — των γερμανικών συνδικάτων με το (κυβερνών) σοσιαλδημοκρατικό κόμμα της Δ. Γερμανίας αποτελεί για τη ΓΣΕΕ ένα πρόσθετο λόγο για να πιστεύει ότι η διαγραφόμενη «προσέγγιση» του SPD με την ελληνική κυβέρνηση μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις-της για την πορεία του συνδικαλιστικού κινήματος' αποφάσεις οι οποίες εαν συμβαδίσουν απόλυτα με τις προεκλογικές διακηρύξεις δεν προοιωνίζονται «καλό τέλος» για τη διοίκηση της συνομοσπονδίας.

Ο «ξένος παράγων» παρεμβαίνει

Οι πρώτες επίσημες και άμεσες νύξεις για το αυξημένο «ενδιαφέρον» των γερμανικών συνδικάτων για τις ελληνικές μετακλογικές συνδικαλιστικές εξελίξεις, έγιναν στο πρόσφατο (3-5 Οκτωβρίου) συνέδριο της ΓΣΕΕ όπου ο πρόεδρος της DGB (γερμανικά συνδικάτα) αφού έδωσε «πιστοποιητικό» δημοκρατικότητας στη ΓΣΕΕ προειδοποίησε έμμεσα ότι ενδεχόμενη «ιδεολογική αλλαγή» της ΓΣΕΕ δεν θα είναι «επιθυμητή», προπέτασμα για τις «υποδείξεις» αυτές αποτέλεσε η έξαρση από μέρους του Γερμανού συνδικαλιστή της «επαναστατικής ιδέας» και «ενότητας», που επιτυγχάνονται — κατά την άποψή-του — μόνο με «ελεύθερα συνδικάτα». Η αναφορά αυτή έγινε με αφορμή τη στάση και τις προοπτικές της συνομοσπονδίας (ευρωπαϊκών συνδικάτων) (ΣΕΣ), στην οποία ανήκει η ΓΣΕΕ και στην οποία το ρόλο του «προστάτη» και του «πολιτικού καθοδηγητή» παίζουν τα γερμανικά συνδικάτα. Σύμφωνα με το «πνεύμα» του γερμανού συνδικαλιστή στη ΣΕΣ δεν έχουν θέση οργανώσεις που δεν πιστεύουν στην ΕΟΚ. Εάν δεν ληφθή υπόψη το γεγονός ότι η (ουσιαστική) ελληνική συνδικαλιστική αντιπολίτευση είναι ταγμένη κατά της ΕΟΚ ή έστω προβληματίζεται γι' αυτήν τότε καθίσταται μάλλον σαφές ότι ενδεχόμενη κατάληψη απ' αυτήν της ΓΣΕΕ θα δημιουργούσε «προβλήματα» στην ιδεολογική μονολιθικότητα της ΣΕΣ. (Σημειώνεται ότι τα γερμανικά συνδικάτα ασκούν πιέσεις στα μέλη της ΣΕΣ — με την απειλή της αποχωρήσεώς-τους απ' αυτήν — για την απόρριψη της εγγραφής στη ΣΕΣ κομμουνιστικών ομοσπονδιών της Δ. Ευρώπης, ορισμένες από τις οποίες δεν είναι απόλυτα «εχθρικές» προς την ΕΟΚ, π.χ. οι «εργατικές επιτροπές» της Ισπανίας).

Η διείσδυση των γερμανικών συνδικάτων στην Ελλάδα έχει εδώ και μερικά χρόνια πάρει τη μορφή «σχολών» για την «εκπαίδευση» συνδικαλιστικών στελεχών και τη «μελέτη» εργατοκοινωνικών κλπ. προβλημάτων. Η «σχολή» αυτή έχει τη μορφή «εταιρείας εργοστασιακών σπουδών» και έγινε με τη βοήθεια του γερμανικού ιδρύματος «Φρήντριχ Έμπερτ» που ανήκει στο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα της Δ. Γερμανίας.

Η δυτικογερμανική «υποστήριξη» προς τη ΓΣΕΕ «ενισχύεται» και από τη διεθνή συνομοσπονδία ελεύθερων εργατικών συνδικάτων που αποτελεί την «εθνικόφρονα» διεθνή συνδικαλιστική οργάνωση και στην οποία καθοδηγητικό ρόλο — μετά την αποχώρηση των Αμερικανών — παίζουν τα γερμανικά συνδικάτα. Η Διεθνής ιδρύθηκε στα μεταπολεμικά χρόνια του «ψυχρού πολέμου» μετά τη διάσπαση του παγκόσμιου συνδικαλιστικού κινήματος και ιδιαίτερα του ευρωπαϊκού. Πρωταγωνιστικό ρόλο στη διάσπαση αυτή έπαιξαν τα αμερικανικά

Η άτομική ψυχολογία μπροστά σε μία νέα δυναμική ανακάλυψη

Μάξγουελ Μάλτζ

Μία καταπληκτική
έπιστημονική καινοτομία
στών ταμέα της αὐτογνωσίας
παρουσιασμένη σέ τρία βιβλία

Μάξγουελ Μάλτζ

Μάξγουελ Μάλτζ

Εκδόσεις Γλάρος

Κεντρική διάθεση

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ. 36 18 457

συνδικάτα, ιδρυτικό δε μέλος της «εθνικόφρονος» Διεθνούς, ήταν και η ΓΣΕΕ του Φ. Μακρή με διοίκηση που είχε προέλθει με κυβερνητικό διορισμό μετά την καθαιρέση της αιρετής — και φυσικά της δημοκρατικής — διοίκησης (ο γραμματέας της δημοκρατικής διοίκησης δολοφονήθηκε στα αστυνομικά κρατητήρια του εμφυλιοπολεμικού κράτους...). Ο άμεσος έλεγχος των Αμερικανών στη Διεθνή διατηρήθηκε μέχρι το 1969 οπότε αποχώρησαν γιατί διέβλεπαν «ιδεολογική διάβρωσή»-της από συνδικαλιστικές δυνάμεις πάντοτε «εθνικόφρονες» αλλά και κάπως «επιφυλακτικές» προς την αμερικανική κηδεμονία. Ήταν άλλωστε και η εποχή που είχε αρχίσει κάποια — ανεπιτυχής στην τελική έκβασή-της — διαφοροποίηση της Ευρώπης σε σχέση με τις ΗΠΑ.

Αποκαλύψεις που είχαν γίνει την εποχή εκείνη στις ΗΠΑ έφερναν τη CIA να ενισχύει οικονομικά τη Διεθνή και να χαράζει την πολιτική-της όσο τα αμερικανικά συνδικάτα αποτελούσαν την «ηγεσία»-της.

Η Διεθνής — ήτε με την αμερικανική κηδεμονία ήτε με το ευρωπαϊκό προσωπείο-της — παρενέβαινε συνέχεια στην Ελλάδα για τη στήριξη της «ηγεσίας» της ΓΣΕΕ: τόσο στις «διαφωνίες»-της με τις κυβερνήσεις της Δεξιάς όσο και στις ρήξεις-της με τις κεντρώες κυβερνήσεις (π.χ. 1964 όταν τα μέτρα εκδημοκρατισμού του συνδικαλιστικού κινήματος της κυβέρνησης Παπανδρέου προσέκρουσαν εκτός από την ενδοκυβερνητική υπονόμευση και στις αντιδράσεις της Διεθνούς η οποία ήθελε να στηρίξει την «ηγεσία» Μακρή).

Η «παράδοση» των παρεμβάσεων της Διεθνούς, συνεχίστηκε και μετά τη λεγόμενη μεταπολίτευση του 1974, αποτελεί δε «κοινό μυστικό» ότι η Διεθνής ουσιαστικά «επέβαλε» στον υπουργό εργασίας, τη διοίκηση της ΓΣΕΕ και τις ρυθμίσεις για τον «εκδημοκρατισμό» του κινήματος. Η «ειδική» σχέση Διεθνούς - ΓΣΕΕ - Υπουργού Εργασίας της Ν.Δ., χρονολογείται από την περίοδο της δικτατορίας ειδικά για το (μόνιμο) υπουργό εργασίας της Ν.Δ. η σχέση ξεκινά από την προχουντική περίοδο του Μακρή, του οποίου ο κ. Λάσκαρης ήταν ο διεθνής αντιπρόσωπος και ο κύριος μοχλός προσβολής των μέτρων εκδημοκρατισμού της κυβέρνησεως κ. Παπανδρέου από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας.

Η διαδικασία για την κάθαρση

Η όποια «λύση» όμως του συνδικαλιστικού επείγει γιατί από τον άλλο μήνα θα αρχίσουν οι καταγγελίες των συλλογικών συμβάσεων και οι διαπραγματεύσεις για την εισοδηματική πολιτική του 1982. Εάν μέχρι τότε δεν έχει κινηθεί η διαδικασία για την κάθαρση η κυβέρνηση θα αντιμετωπίσει το σοβαρό πολιτικό «πρόβλημα» να πρέπει να διαπραγματευθεί με πρόσωπα, των οποίων έχει αμφισβητήσει την αντιπροσωπευτικότητα και τη νομιμότητα και τα οποία έχει προειδοποιήσει ότι «θα σαρωθούν από τη μεγάλη αλλαγή»... Μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές δεν έχει προκύψει περίπτωση έμμεσης ή άμεσης «νομιμοποίησης» των εργατοπατέρων της Δεξιάς, με την πραγματοποίηση έστω και τυπικής επαφής. Η ΓΣΕΕ έχει αποφυγή κάθε «επαφή» με την κυβέρνηση και τον υπουργό εργασίας περιμένοντας ίσως την εξέλιξη των πραγμάτων και πιθανώς την έναρξη υλοποιήσεων των προεκλογικών επαγγελιών του ΠΑΣΟΚ για «κάθαρση» του συνδικαλιστικού κινήματος. Από τη μέχρι τώρα στάση-της η ΓΣΕΕ δείχνει να έχει πεισθεί ότι «οι μέρες-της είναι μετρημένες» αλλά επειδή πάντοτε ελπίζει σε κάποια «συγκυρία» ευνοϊκή γι' αυτήν αποφεύγει την «πρόκληση» της απόπειρας επαφής με την κυβέρνηση.

Και αυτό γιατί εάν επιζητήσει επαφή και αποτύχει (δεν γίνει δεκτή) υφίσταται ηθική και πολιτική ήττα και δυσχεραίνει όποιες παρασκηνακές δολιχοδρομίες «ενωτικών» εξωπολιτι-

κών και συνδικαλιστικών στελεχών, την «παρέμβαση» των οποίων είχε επιζητήσει χωρίς όμως επιτυχία. Ενώ κρατώντας «στάση αναμονής» διατηρεί το «κύρος»-της και πάντοτε «ελπίζει» ότι η θεωρία που είχε αναπτύξει παλαιότερα, ότι το ΠΑΣΟΚ πάσχει από στελεχιακή πενία και αδυνατεί να ελέγξει — σε σχέση με την «ορθόδοξη» Αριστερά — αυτοδύναμα και σταθερά το κίνημα, θα βρει σε ορισμένα επίπεδα «συμπαραστάτες».

Η μετριοπάθεια που επιδεικνύει επίσημα η ΓΣΕΕ βρίσκεται σε αντίθεση με τις πραγματικές διαθέσεις και θέσεις των στελεχών-της σε σχέση με το ΠΑΣΟΚ και τον Πρωθυπουργό. Το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται για να ασκηθεί κριτική στις απόψεις και τις προθέσεις της κυβέρνησεως δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια για να υποστηριχθεί η άποψη ότι η ΓΣΕΕ τρέφει εκτίμηση προς τον αρχηγό του ΠΑΣΟΚ. Η έλλειψη εκτιμήσεως είναι άσχετη με τις «ελπίδες» της ΓΣΕΕ ότι ο εκδημοκρατισμός του κινήματος θα «βραχυκυκλωθεί» και δεν θα είναι τόσο «επώδυνος» γι' αυτήν.

Πάντως μέχρι στιγμής η κυβέρνηση έχει αρνηθεί κάθε επαφή με τη ΓΣΕΕ και γενικότερα με το χουντοδεξιό συνδικαλισμό, ο οποίος — ίσως λόγω της «συνηθείας»-του να τάσσεται πάντα στο πλευρό του «ισχυρού» — έχει κατακλύσει τα υπουργικά γραφεία με τηλεγραφήματα με τα οποία «χαιρετίζει την αλλαγή» και εκφράζει «συμπαραστάση» στο κυβερνητικό έργο...

Στο πλαίσιο της «αποστασιοποιήσεως» της κυβέρνησεως από τη ΓΣΕΕ — που αποτελεί μια τακτική συνεπή προς τις προεκλογικές διακηρύξεις του ΠΑΣΟΚ — ο μεν υπουργός εργασίας δεν «αντιδρά» θετικά σε έμμεσα διαβήματα της ΓΣΕΕ για συνάντηση ο δε υφυπουργός βιομηχανίας αρνήθηκε να παρακαθήσει σε σύσκεψη με επώνυμο χουντικό «συνδικαλιστή» τον οποίο απέκλεισε με το εύλογο επιχείρημα ότι «δεν εκφράζει την εργατική τάξη στην περιοχή» γιατί δεν αναδείχτηκε με δημοκρατικές και αδιάβλητες διαδικασίες. Το κυβερνητικό στέλεχος πρόσθεσε ακόμα ότι η ενέργειά-του να αποκλείσει το χουντικό «συνδικαλιστή» αποτελούσε «πολιτική πράξη». Ανάλογη «πολιτική πράξη» αποτελούσε η επιλογή των ομιλητών στη ΔΕΗ για την 28η Οκτωβρίου από την πραγματικά αντιπροσωπευτική — και φυσικά δημοκρατική — συνδικαλιστική οργάνωση του κλάδου γεγονός που προκάλεσε την όψιμη «ευαισθησία» δεξιών συνδικαλιστικών σφραγidoφυλάκων και απεργοσπαστών οι οποίοι «ανακάλυψαν» μόλις σήμερα την ύπαρξη... κυβερνητικού συνδικαλισμού...

Οι κυβερνητικές αυτές ενέργειες σε συνδυασμό με το «πάγωμα» των «μυστικών κονδυλίων» της Εργατικής Εστίας — τα οποία ο κ. Λάσκαρης προόριζε για τα «φαντάσματα» του τέως κυβερνητικού συνδικαλισμού — καθώς και με την «επιβράδυνση» της λειτουργίας του ΟΔΕΠΕΣ αποτελούν ίσως πρόγνωση για τα μέτρα που θα εξαγγελθούν στο άμεσο μέλλον και τα οποία θα στοχεύουν στην αποκατάσταση της δημοκρατικής νομιμότητας στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Για τη λήψη αυτών των μέτρων — τα οποία έχουν προαναγγελθεί από το ΠΑΣΟΚ σε διάφορα επίπεδα — η ΓΣΕΕ φαίνεται ότι δεν τρέφει πολλές αυταπάτες άσχετα αν πάντοτε ελπίζει ότι θα χαράξει νέα σύνορα στις σχέσεις-της με την κυβέρνηση. Αλλιώς δεν εξηγείται το γεγονός ότι με επικεφαλής νομικό σύμβουλό-της που έλυσε το οικονομικό-του πρόβλημα «αποχωρούν εθελοντικώς» από τη ΓΣΕΕ για να εισπράξει παχυλή αποζημίωση και παχυλή σύνταξη για να συνεχίσει όμως να προσφέρει σ' αυτήν τις νομικές-του υπηρεσίες και μετά τη συνταξιοδότησή-του — μελετά τρόπους νομικής αντικρούσεως των μέτρων που θα πάρει το ΠΑΣΟΚ για την κάθαρση του άγους της ΓΣΕΕ. Η ΓΣΕΕ πιστεύει ότι η κυβέρνηση — πιστή στις εξαγγελίες-της — θα προχωρήσει στην κατάργηση του ΟΔΕΠΕΣ (Οργανισμός Διαχειρήσεως Ειδικών Πόρων Εργατικών Σωματείων) που χρηματοδοτεί και στηρίζει τον εργατοπα-

τερικό συνδικαλισμό (σ.σ. το ΑΝΤΙ σε παλαιότερα τεύχη-του είχε ασχοληθεί αναλυτικά με τον ΟΔΕΠΕΣ και το ρόλο-του στη διαφθορά και τη διάσπαση του συνδικαλιστικού κινήματος).

Ακόμα η ΓΣΕΕ πιστεύει ότι η κυβέρνηση θα καταργήσει τις διοικήσεις της ΓΣΕΕ, των ομοσπονδιών και των εργατικών κέντρων και ότι οι νέες που θα διορισθούν από το πρωτοδικείο θα προχωρήσουν σε τακτική προθεσμία στην εκκαθάριση των μητρώων από τα «σωματεία - φαντάσματα», και τους αντισυνδέσμους στην εγγραφή όλων των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων, στην ενοποίηση των ομοιοεπαγγελματικών, στην καθιέρωση της απλής αναλογικής και τέλος στη σύγκληση συνεδρίου για την εκλογή αντιπροσωπευτικών διοικήσεων. Αυτά τα μέτρα, τα οποία κατά κοινή λογική αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την έκφραση της πραγματικής θελήσεως των εργαζομένων και κατοχυρώνουν τη δημοκρατία στα συνδικάτα, κρίνονται από τη ΓΣΕΕ «απαράδεκτα» και θεωρούνται «κυβερνητική παρέμβαση»!

Η όψιμη «έκρηξη» και η «ευαισθησία» της ΓΣΕΕ υπέρ της ανεξαρτησίας του κινήματος και της καταδίκης των «εξωτερικών παρεμβάσεων» κρίνεται εύλογη και καθοδηγείται σαφώς από αναπτυγμένο «αίσθημα αυτοσυντηρήσεως» γιατί είναι προφανές ότι η λειτουργία των δημοκρατικών διαδικασιών στο κίνημα οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην εξαφάνιση του «συνδικαλισμού» που κατασκεύασε το 1974 ο κ. Λάσκαρης με τη συνεργασία των χουντικών και των αποστατών της κεντρώας συνδικαλιστικής παράταξης.

Αποτελεί δε «ειρωνεία της ιστορίας» το γεγονός ότι τα «θύματα» της όποιας παρεμβάσεως για την αποκατάσταση της δημοκρατικής νομιμότητας στο κίνημα τώρα, ήταν πριν από αρκετά χρόνια (1964), όταν η χώρα έβγαине από πολύχρονη διακυβέρνηση της «σκληρής» Δεξιάς, και χρειάστηκαν και τότε μέτρα για την κάθαρση του κινήματος από τους εμφυλιοπολεμικούς επιβήτορες-του, οι «οφελημένοι» απ' αυτή την παρέμβαση. Γιατι αποτελούσαν τότε την ηγεσία του δημοκρατικού συνδικαλιστικού κινήματος που ήταν αντίθετο προς τον κρατικό (και παρακρατικό) συνδικαλισμό των μακρηθεοδωρικών. Τότε χαιρέτιζαν την «παρέμβαση» σαν αναγκαία τομή για την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στα συνδικάτα. Τώρα που οι ρόλοι έχουν αντιστραφεί και οι «αγωνιστές» του 1964 έχουν γίνει από το 1974 τα συνδικαλιστικά όργανα της Δεξιάς, η «παρέμβαση» αποτελεί «έγκλημα καθοσιώσεως» για μια κυβέρνηση που χαίρει της εμπιστοσύνης της συντριπτικής πλειοψηφίας του λαού και η οποία είχε θέσει το συνδικαλιστικό-της πρόγραμμα — που προέβλεπε τις «βαθείες τομές» στο συνδικαλισμό της Δεξιάς — στην κρίση του λαού, που το ενέκρινε πανηγυρικά.

Ανεξάρτητα όμως από τις «ελπίδες» της ΓΣΕΕ, ένα από τα «συμβόλαια» που έχει συνάψει το ΠΑΣΟΚ με το λαό — και ειδικότερα με τους εργαζόμενους που έδωσαν τη μεγάλη μάχη για την «αλλαγή» — αφορά στο συνδικαλιστικό κίνημα πέρα από τις έγκαιρες και «σκληρές» τοποθετήσεις της ΠΑΣΚΕ (της συνδικαλιστικής παρατάξεως του ΠΑΣΟΚ) για τη ΓΣΕΕ το ρόλο-της και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αποκατάσταση της δημοκρατικής νομιμότητας στο συνδικαλιστικό κίνημα, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και σημερινός πρωθυπουργός έκανε συχνά στις προεκλογικές ομιλίες-του μνεία της ΓΣΕΕ και με τις θέσεις που διατύπωσε «πάγωνε» τις πρωτοβουλίες και τις φιλοδοξίες της ΓΣΕΕ για κάποια μετεκλογική «αποδοχή». Χαρακτηριστικά στην ομιλία-του στη Θεσσαλονίκη τόνισε μεταξύ άλλων:

...«*παραπέρα από το Κοινοβούλιο υπάρχει το άλλο βάθρο της δημοκρατίας: ο συνδικαλισμός, όχι ο συνδικαλισμός της ΓΣΕΕ ο ακηδεμόνευτος, ακομμάτιστος, ανεξάρτητος συνδικαλισμός του εργάτη που θα προασπίσει τα καίρια συμφέροντά-του. Ας το*

πληροφορηθεί αυτό η Γενική Συνομοσπονδία. Πράγματι η μεγάλη αλλαγή που έρχεται, θα σαρώσει και αυτούς και επιτέλους θα υπάρξει συνομοσπονδία που να υπηρετεί όχι την εργοδοσία αλλά τα συμφέροντα των εργαζομένων...».

Στον Πύργο ο κ. Παπανδρέου είχε καταγγείλλει τη ΓΣΕΕ σαν όργανο που κατευθύνεται από τη Δεξιά και υπηρετεί τα συμφέροντα της ολιγαρχίας και όχι των εργαζομένων, τόνισε ότι στον τομέα του συνδικαλισμού θα χρειαστεί να γίνουν πολλές αλλαγές, προειδοποίησε τη ΓΣΕΕ ότι δεν θα της επιτρέψει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ να συνεχίσει την προστασία της εργοδοσίας και υπογράμμισε ότι θα χρειαστεί μια γνήσια ΓΣΕΕ που θα υπηρετεί τα συμφέροντα των εργαζομένων. Για τούτο ο πρωθυπουργός είχε κατηγορήσει τη ΓΣΕΕ για εξάρτηση και φαυλότητα και είχε χαράξει σε γενικές γραμμές το μετεκλογικό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ που προέβλεπε διασφάλιση της ελεύθερης έκφρασης του συνδικαλισμού, απαλλαγή-του από κηδεμονίες, κατάργηση των «σωματείων - σφραγίδων» και ενοποίηση ομοιοεπαγγελματικών σωματείων.

Προεκλογικές καταγγελίες

Οι εξαγγελίες για το συνδικαλισμό πήραν συγκεκριμένη μορφή στη συγκέντρωση της Αθήνας όπου ο κ. Παπανδρέου επισήμανε: ...«*ο συνδικαλισμός είναι ένα βάθρο της Δημοκρατίας. Θα προχωρήσουμε αποφασιστικά να θεμελιώσουμε ένα ανεξάρτητο, πολιτικοποιημένο, ακηδεμόνευτο, ακομμάτιστο συνδικαλισμό. Θα αποδεσμευθεί επιτέλους η ΓΣΕΕ από την κυβέρνηση και την εργοδοσία. Θα εγγραφούν όλες οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις στη ΓΣΕΕ. Θα εκκαθαρίσουμε τα μητρώα από σωματεία - σφραγίδες. Θα υπάρξουν γνήσια συνέδρια και απλή αναλογική και το μεγάλο σύνθημα είναι: ένα σωματείο, μία ομοσπονδία, ένα εργατικό κέντρο, μία ΓΣΕΕ που θα υπηρετεί τα συμφέροντα του εργαζόμενου λαού...*».

Επίσης στην τελευταία ομιλία-του από την τηλεόραση ο κ. Παπανδρέου είχε πει στις 15 Οκτωβρίου:

...«*Η δημοκρατία σε μια σειρά ζητήματα της ζωής του τόπου δεν απαιτεί χρόνο ή δαπάνες. Εκεί θα προχωρήσουμε με άλματα. Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα θα γίνουν οριστικά κτήμα του λαού βασικές δημοκρατικές κατακτήσεις όπως: «... ο εκδημοκρατισμός του συνδικαλιστικού κινήματος...*».

Ακόμα στο προεκλογικό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ — αυτό που ο ελληνικός λαός υπερψήφισε — σημειώνεται για το συνδικαλιστικό κίνημα ότι «... *θα επιτευχθεί άμεσα η αποδεσμευση της ΓΣΕΕ και των οργανώσεών-της από τον κυβερνητικό συνδικαλισμό και θα καταργηθούν όλοι οι φορείς που διευκολύνουν τον παρεμβατισμό. Ακόμα θα προωθηθεί σε πρώτη φάση η εκκαθάριση των μητρώων των οργανώσεων από τα σωματεία-σφραγίδες και τους αντισυνδέσμους και η εγγραφή όλων των πραγματικά υπαρκτών οργανώσεων στα μητρώα της ΓΣΕΕ (...)* θα ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα για την αποκατάσταση της συνδικαλιστικής νομιμότητας. *Η λήψη των μέτρων αυτών θα διευκολύνει τη σύναψη έκτακτων πανελλαδικών συνεδρίων για την εκλογή γνήσια αντιπροσωπευτικών οργανώσεων της εργατικής τάξης της χώρας, και την εκπλήρωση του ώριμου συνδικαλιστικού στόχου για τη ριζική δομή του κινήματος ...*».

Το «πνεύμα» που επικρατεί στο συνδικαλιστικό χώρο γύρω από το «πρόβλημα» της ΓΣΕΕ και γενικότερα της κάθαρσης του κινήματος από τη χουντοδεξιά «ηγεσία»-του διερμηνεύει — σε μεγάλο βαθμό — η ομοσπονδία τραπεζοϋπαλληλικών οργανώσεων η οποία «πληροφορεί» την κυβέρνηση ότι «*θα βοηθήσει ιδιαίτερα την προσπάθεια για την εξυγίανση του συνδικαλιστικού κινήματος της χώρας και την κατάργηση των αντεργατικών νόμων*».

Έλληνες εργαζόμενοι και αλλαγή: Οι άμεσοι στόχοι

του Θεοχάρη Παπαμάργαρη

Το καταλάγιασμα των δικαιολογημένων πανηγυρισμών για το εκλογικό αποτέλεσμα της 18ης Οκτώβρη βρίσκει τους Έλληνες εργαζόμενους και το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα σε στάση αναμονής. Οι προεκλογικές επαγγελίες της σημερινής κυβέρνησης ήταν κρυστάλλινες σε κάθε μια από τις τέσσερις ενότητες προβλημάτων που απασχολούν σήμερα τους εργαζόμενους: ναι στον εκδημοκρατισμό του συνδικαλισμού, ναι στην κατάργηση του αντεργατικού θεσμικού πλαισίου και στην κοινωνικοποίηση, ναι στην τιμαριθμοποίηση μισθών, συντάξεων και φορολογικών συντελεστών, τέρμα στις απολύσεις και στην ανεργία. Πολύ σωστά, όμως, οι προεκλογικές θέσεις της σημερινής κυβέρνησης δεν έμπαιναν στις λεπτομέρειες των επιμέρους ρυθμίσεων αναφορικά με τον τρόπο υλοποίησης των επαγγελιών αυτών. Κάτι τέτοιο είναι αυτονόητο ότι γίνεται όταν το συγκεκριμένο κόμμα που επαγγέλεται τις θέσεις αυτές αποκτήσει την πλειοψηφία της Βουλής, μέσο απαραίτητο για την υλοποίηση του προγράμματος κάθε κόμματος. Και το συγκεκριμένο κόμμα, το ΠΑΣΟΚ, καλείται σήμερα, από θέση κυβερνητικής ευθύνης πια, να προχωρήσει στην υλοποίηση των προεκλογικών-του δεσμεύσεων.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων αυτών σ' ό,τι αφορά τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος καλύπτει βασικά το γνωστό πεντάπτυχο που ο ίδιος ο σημερινός πρωθυπουργός υιοθέτησε στην τελευταία-του προεκλογική συγκέντρωση στις 15 Οκτώβρη στην πλατεία Συντάγματος: εγγραφή όλων των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις (εργατικά κέντρα και ομοσπονδίες) και τη ΓΣΕΕ, ενοποίηση ομοιοεπαγγελματικών οργανώσεων, εκκαθάριση μητρώων και αντιπροσωπευτικά συνέδρια με απλή αναλογική.

Η υλοποίηση του πεντάπτυχου αυτού προϋποθέτει πριν και πάνω απ' όλα γνώση των μητρώων όλων των οργανώσεων και θέσπιση διαδικασιών που θα οδηγήσουν στην είσοδο των νέων αντιπροσώπων στη ΓΣΕΕ μέσω των ομοσπονδιών. Γιατί βέβαια θα πρέπει επιτέλους η ΓΣΕΕ να γίνει *συνομοσπονδία* πραγματική, δηλαδή τριτοβάθμια συσπείρωση *ομοσπονδιών* μόνο κι όχι συνάθροιση ομοσπονδιών κι εργατικών κέντρων, που μηχανεύτηκε η Δεξιά για να μπορεί να ελέγχει μέσω διπλοψηφιών την πλειοψηφία των αντιπροσώπων στα συνέδρια της ΓΣΕΕ. Η εκπροσώπηση των εργατικών κέντρων στη ΓΣΕΕ δεν έχει καμιά έννοια, όταν οι εργαζόμενοι ήδη εκπροσωπούνται στη ΓΣΕΕ μέσα από τις ομοσπονδίες-τους και σε τοπικό επίπεδο μπορούν να καλύπτονται από παραρτήματα της ΓΣΕΕ. Δεν πρέπει να ξεχνάμε άλλωστε ότι κι ο ίδιος ο Καρακίτσος, που σήμερα δεν ξέρουμε από ποιο ακριβώς πρωτοβάθμιο σωματείο προέρχεται, «βγαίνει» από το Εργατικό Κέντρο Αθήνας μαζί με μια σειρά από στελέχη-του, που εδώ και πολλά χρόνια έχουν χάσει κάθε αιρετή ιδιότητα εκπροσώπησης. Μέσα από διορισμό το '74 από τον Λάσκαρη και αλλεπάλληλους διοικητικούς στην ουσία διορισμούς μέσω εργατικών κέντρων, βρίσκεται ο Καρακίτσος και πολλοί από την ομάδα-του στην κορυφή της ΓΣΕΕ.

Κατά συνέπεια η πορεία υλοποίησης των τριών πρώτων σημείων του πεντάπτυχου προϋποθέτει την κίνηση διαδικασιών τέτοιων που θα οδηγήσουν τους εργαζόμενους, μέσω των γνήσιων εκπροσώπων-τους, στο να αποκτήσουν πλήρη γνώση της πραγματικής κατάστασης από πλευράς μητρώων. Μέχρι σήμερα ο Καρακίτσος κρατά εφτασφράγιστο μυστικό τα μητρώα της ΓΣΕΕ και, ιδιαίτερα, των εργατικών κέντρων και των ομοσπονδιών που ελέγχει. Άν δεν ξέρουμε όλες τις οργανώσεις μέσα κι έξω από τις σημερινές δομές, τότε πώς θα πούμε ποιες πρέπει να εγγραφούν, ποιες να διαγραφούν και ποιες να ενοποιηθούν; Και φυσικά κάτι τέτοιο είναι απόλυτα αναγκαία προϋπόθεση προκειμένου να υλοποιηθεί το τέταρτο και πέμπτο σημείο του γνωστού πεντάπτυχου, δηλαδή τα αντιπροσωπευτικά συνέδρια με απλή αναλογική.

Το κρίσιμο ζήτημα για τους εργαζόμενους στο σημείο αυτό είναι η εξεύρεση του τρόπου με τον οποίο θα υποχρεωθούν όλες οι οργανώσεις να ανοίξουν τα μητρώα-τους για έλεγχο. Και ο τρόπος αυτός περνά μέσα από τους ίδιους τους εργαζόμενους που θα απαιτήσουν την κατάθεση των μητρώων όλων των οργανώσεων σε μια επιτροπή που θ' αποτελείται από εκπροσώπους όλων των μαζικών κι αντιπροσωπευτικών οργανώσεων χωρίς ιδεολογικοπολιτικούς αποκλεισμούς. Η επιτροπή αυτή θα προεδρεύεται από ανώτατο δικαστικό και θα αποτελέσει το σφραγιδοφύλακα αυτών των μητρώων, έτσι ώστε σε ουσιαστικό επίπεδο να μπει σε κίνηση μια εξυγιαντική πορεία του συνδικαλιστικού κινήματος. Οι κραυγές του Καρακίτσου και των ξένων υποστηρικτών-του σε μια τέτοια κίνηση θα πρέπει να μας αφήνουν αδιάφορους, στην έκταση όμως που όλα αυτά γίνονται με την ενεργητική συμμετοχή των εργαζομένων, ύστερα από απαίτησή-τους, κι όχι μέσα από γραφειοκρατικές αποφάσεις κλειστών κυκλωμάτων που μοιραία δημιουργούν καχυποψίες.

Μέσα σ' ένα τέτοιο πλαίσιο αποκτά μικρή σημασία αν ο Καρακίτσος συνεχίσει ακόμα λίγο να βρίσκεται στη ΓΣΕΕ. Το επιχείρημα της επικείμενης εθνικής συλλογικής σύμβασης δεν στέκει και τούτο γιατί μέχρι τώρα η ΓΣΕΕ υπόγραψε την εθνική συλλογική σύμβαση ουσιαστικά μόνο για τα κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων. Κάτι δηλαδή που μπορεί να γίνει σε συνεργασία με τους εργαζόμενους μέσα από ένα διάταγμα που θα ορίζει τις σχετικές αυξήσεις στα όρια αυτά. Το 85% των εργαζομένων αμείβεται με ειδικές κλαδικές συμβάσεις που τις υπογράφουν ομοσπονδίες κι όχι η ΓΣΕΕ. Άρα λοιπόν η παραμονή του Καρακίτσου για μερικούς μήνες στη ΓΣΕΕ χωρίς φυσικά τα κονδύλια του ΟΔΕΠΕΣ, και χωρίς κυβερνητικές αποφάσεις τέτοιες που θα του επιτρέψουν να αποτελέσει πόλο συσπείρωσης εργατικών διεκδικήσεων και αγώνων, δεν εγκυμονεί κινδύνους. Άν βέβαια σ' όλο αυτό το διάστημα οι εργαζόμενοι μέσα από τις μαζικές-τους ομοσπονδιές κινηθούν αποφασιστικά και προς την κατεύθυνση του εκδημοκρατισμού στην πράξη, κι όχι μόνο στα λόγια.

Εφ' όσον ολοκληρωθεί η εργασία της επιτροπής για το ποιές οργανώσεις δεν έχουν λόγο ύπαρξης, ποιές οργανώσεις πρέπει να ενοποιηθούν και, τελικά, ποιές οργανώσεις πρέπει να συγκροτούν τη ΓΣΕΕ (μία ΓΣΕΕ που θ' αποτελεί ένωση ομοσπονδιών και μόνο) τότε ανοίγει ο δρόμος για να αναδειχθούν μέσα από συνέδρια των δευτεροβάθμιων οργανώσεων γνήσιοι αντιπρόσωποι που θα συγκροτήσουν ένα αντιπροσωπευτικό συνέδριο της ΓΣΕΕ. Το συνέδριο αυτό της ΓΣΕΕ θα ασχοληθεί με το Καταστατικό της συνομοσπονδίας και με την εκλογή νέας διοίκησης, με εκλογικό σύστημα που θα εκφράζει τη βούληση των εργαζομένων.

Η όλη αυτή διαδικασία μπορεί να φαίνεται χρονοβόρα. Αποτελεί όμως το μοναδικό τρόπο για εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος μέσα από τους ίδιους τους εργαζόμενους, χωρίς σχεδιασμούς τέτοιους που ενδεχόμενα να οδηγήσουν σε βαθύτερες περιπέτειες.

Η δεύτερη ενότητα προβλημάτων αφορά την κατάργηση του πλέγματος των αντεργατικών νόμων που θεσπίστηκαν ακριβώς για να φαλκιδεύουν τα δικαιώματα των εργαζομένων και να στηρίζουν τον κυβερνητικό συνδικαλισμό. Επιβάλλεται κατά συνέπεια οι εκπρόσωποι των μαζικών οργανώσεων όχι απλά να περιμένουν παθητικά την κατάργησή-τους, αλλά να προχωρήσουν οι ίδιοι στην κατάρτιση νόμου πλαισίου που θα έχει δύο σκέλη. Το πρώτο σκέλος θα καταργεί τους νόμους 330, 643, 3239, 64/74 και τους νόμους που συνιστούν τον ΟΔΕΠΕΣ και το Ταμείο Εργατικών Στελεχών, ενώ θα υπάρχει μέριμνα για τη διατήρηση ορισμένων διατάξεων ή θέσπιση άλλων που θα συντελούν στην προαγωγή του ανεξάρτητου και δημοκρατικού συνδικαλισμού. Π.χ., στη θέση του ΟΔΕΠΕΣ θα πρέπει να καθιερωθεί το σύστημα της αυτόματης παρακράτησης των συνδρομών κι η απόδοσή-τους στο σω-

*Αναπαύσου
εν Ειρήνη
Μπαρμπα - Ποτούλα
Μυθιστόρημα*

Ένα σημαδιακό ντοκουμέντο της νεοελληνικής-μας περιπέτειας στο χώρο της εσωτερικής μετανάστευσης, της μεταπολεμικής μεταμόρφωσης του ελληνικού πληθυσμού από αγροτικό σε αστικό.

Αστικοποίηση; Πόσο αστικοποίηση; Ποιές οι νέες κοινωνικές και πολιτιστικές αξίες του Νεοέλληνα;

Μια απογυμνωμένη προσγείωση, μια αχρήστευση αποσκευών, μια ψευδής αστικοποίηση. Αλλά και ένας συκρατημένος αφανής αγώνας για το επόμενο βήμα. Μια σιγανή πρόκληση.

Κεντρική Διάθεση: Εκδόσεις ΘΥΜΑΡΙ
Ζαλόγγου 14 - Αθήνα. Τηλ. 36.36.574

ματείο, ύστερα από δήλωση του εργαζόμενου στον εργοδότη και, ακόμη, η διατήρηση του παραδοσιακού συστήματος είσπραξης συνδικαλιστικών εισφορών (μπλοκάκι) αν κάποιος ή κάποια σωματεία το θέλουν. Η κατάργηση του Ταμείου Εργατοπατέρων δεν μπορεί να μη συνοδεύεται από μέριμνα για συνέχιση της ασφάλισης αυτής, π.χ. από το TEAM (Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών) των υπαλλήλων των συνδικαλιστικών οργανώσεων, όχι βέβαια των συνδικαλιστών. Οι συνδικαλιστές θα πρέπει να συνηθίσουν στην ιδέα να παίρνουν σύνταξη μόνο από τον κλάδο στον οποίο εργάζονται κι όχι πρόσθετη σύνταξη λόγω συνδικαλισμού.

Ο νόμος πλαίσιο θα πρέπει ακόμη να περιλαμβάνει διατάξεις που θα επιτρέπουν τη στοιχειώδη άσκηση λειτουργιών των οργανώσεων σε ενιαία βάση (μητρώα, απαγόρευση συμμετοχής σε δύο σωματεία, τρόπος λήψης αποφάσεων, διαχείριση οικονομικών κτλ.). Ακόμη, θα πρέπει να αντικατασταθεί η υποχρεωτική δειψη από την εθελοντική, ενώ θα απαγορεύεται ρητά το λόκαουτ, η λήψη ασφαλιστικών μέτρων και η επιστράτευση σαν μέσο καταστολής εργατικών διεκδικήσεων και αγώνων. Τέλος, ο νόμος πλαίσιο θα πρέπει να περιέχει θετικές διατάξεις που θα συντελέσουν στη μαζικοποίηση των σωματείων (π.χ. απαγόρευση στον εργοδότη να δίνει παροχές έξω από συλλογικές συμβάσεις).

Το δεύτερο σκέλος του νόμου πλαίσιου θα καλύπτει την επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης 135 καθώς και άλλες θετικές διατάξεις για την προστασία της συνδικαλιστικής δραστηριότητας, ενώ ταυτόχρονα θα καθιερώνει τη συμμετοχή των εργαζομένων στα διοικητικά συμβούλια των δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων. Για τις πολυάριθμες ατομικές επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να υπάρχει ειδική διάταξη που θα υποχρεώνει τον εργοδότη να ενημερώνει τη συνδικαλιστική εκπροσώπηση για κάθε απόφασή-του που αφορά το προσωπικό της επιχειρήσής-του (προσλήψεις, απολύσεις, οργάνωση και συνθήκες εργασίας κτλ.), ορίζοντας ρητά και τις περιπτώσεις όπου θα απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της συνδικαλιστικής εκπροσώπησης.

Η τρίτη βασική ενότητα προβλημάτων που απασχολεί τους εργαζόμενους αφορά την τιμαριθμοποίηση μισθών και φορολογικών συντελεστών. Η θεσμοθέτηση του σχετικού πλαισίου για την εκπλήρωση των δύο αυτών βασικών προεκλογικών δεσμεύσεων της κυβέρνησης θα πρέπει να γίνει σε συνεργασία με τους εκπροσώπους των μαζικών αντιπροσωπευτικών οργανώσεων που θα πρέπει να πάρουν μέρος στην επιτροπή αναθεώρησης του σημερινού πλασματικού τιμάρθμου και, στη συνέχεια, στη διαδικασία έγκρισης κι ανακοίνωσης των μεταβολών του τιμάρθμου που θα αποτελούν τη βάση για την τριμηνιαία αναπροσαρμογή των αποδοχών μισθωτών και συνταξιούχων.

Η τέταρτη και τελευταία ενότητα προβλημάτων αφορά την αντιμετώπιση από την κυβέρνηση του ογκούμενου κύματος απολύσεων και της ανεργίας. Η αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού ξεφεύγει φυσικά από τα όρια των στενών συνδικαλιστικών διεκδικήσεων και αγγίζει την πεμπτοσύια της κυβερνητικής πολιτικής. Αναμφίβολα στον τομέα αυτόν οι προεκλογικές επαγγελίες της κυβέρνησης προδιαγράφουν ένα πλαίσιο αντιμετώπισης που έχει σαν καθοριστικό στοιχείο τη συμμετοχή των λαϊκών φορέων, δηλαδή και του συνδικαλισμού, στις κυβερνητικές αποφάσεις. Θα πρέπει κατά συνέπεια να υπάρξει όσο γίνεται πιο γρήγορα η πρακτική υλοποίηση αυτής της συμμετοχής έτσι ώστε η κυβέρνηση να μπορέσει να εξαγγείλει την πολιτική-της αφού θα έχει κάνει διάλογο με τους εργαζόμενους.

Ο διάλογος για το ζήτημα αυτό, όπως και τις άλλες τρεις ενότητες προβλημάτων που απασχολούν τους εργαζόμενους, προσκρούει φαινομενικά μόνο στην έλλειψη έγκυρης εκπροσώπησης των εργαζόμενων, αφού (σωστά) η κυβέρνηση αρνείται να δεχθεί τον Καρακίτσο σαν γνήσιο εκπρόσωπο των εργαζόμενων. Όμως οι μαζικές αγωνιστικές ομοσπονδίες που μέχρι σήμερα διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στους αγώνες των εργαζομένων, ενδεχόμενα διευρυμένες, μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν τον έγκυρο συνομιλητή της κυβέρνησης πάνω στα θέματα που αφορούν τους εργαζόμενους μέχρις ότου αναδειχθεί γνήσια ηγεσία στη ΓΣΕΕ. Όσο καθυστερεί αυτός ο υπεύθυνος διάλογος, τόσο ισχυροποιούνται οι θέσεις των αντιδραστικών δυνάμεων και οι δυνατότητές τους να υπονομεύσουν και την κυβερνητική πολιτική και τα συμφέροντα των εργαζομένων.

μαρία αγγουρίδου
**τα δικαιώματα
του εργαζομένου
σε ιδιωτικές επιχειρήσεις**

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ
 ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ
 ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ
 ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ
 ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΟ 1981

**Δύο
πολύ
χρήσιμα
βιβλία
από το
Τεκμήριο**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΜΗΡΙΟ

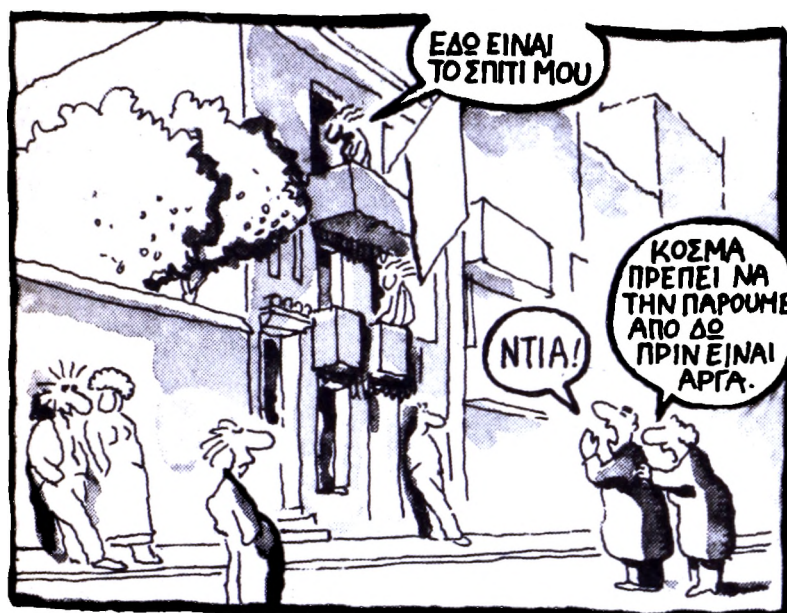
Κεντρική διάθεση:
ΖΩΟΔΟΧΟΥ
ΠΗΓΗΣ 17

THA. 64.48.510

**προβλήματα
της ελληνικής
εκπαίδευσης**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»
ΜΕΣΑΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΕΚΔΟΣΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2012

8^η έκδοση

Η αντίσταση στους μουλλάδες κερδίζει έδαφος

Φωτογραφία από την απελευθέρωση της Ταυρίδας στην περίοδο της πτώσης του Σάχη. Δεύτερος από δεξιά ο Μούσσα Κιαβανί, μέλος των «Μουζαχεντίν» και σήμερα επικεφαλής της αντίστασης στο εσωτερικό της χώρας.

Δεν είναι και τόσο εύκολο να φτάσει κανείς μέχρι το δωμάτιο όπου δίνουν τις συνεντεύξεις-τους ο Μασσούντ Ρατζαβί και ο Μπανί Σαντρ.

Το εξοχικό σπίτι που τους φιλοξενεί, μετά την κινηματογραφική απόδρασή-τους από την Τεχεράνη, στο Ανβέρς Συρονάζ, ένα μικρό χωριό 30 χιλιόμετρα έξω από το Παρίσι, είναι κυκλωμένο, σε μια ακτίνα 500 μέτρων, από Γάλλους αστυνομικούς. Χρειάστηκε να περάσουμε από αρκετούς ελέγχους, ώσπου να παραδοθούμε από τη γαλλική αστυνομική συνοδεία στους Ιρανούς φρουρούς, που έχουν στρατοπεδεύσει σε σκηνές στην αυλή του σπιτιού.

Το δωμάτιο όπου λίγο μετά θα έρθει ο Ρατζαβί, θυμίζει περισσότερο Ιράν και λιγότερο Παρίσι: Ένας καναπές, δύο πολυθρόνες κι ένα μικρό τραπέζι, μια τηλεόραση και στους τοίχους φωτογραφίες εκτελεσμένων Μουζαχεντίν και μια του Αγιατολλάχ Τελεγκανί, πνευματικού πατέρα των προοδευτικών Μουσουλμάνων του Ιράν.

Το ίδιο απλός θα είναι και ο Ρατζαβί, στη συνομιλία-μας. Θα απαντήσει για μιάμιση περίπου ώρα στις ερωτήσεις πάντοτε ήρεμος και χαμογελαστός. Μόνο από τη λυπημένη έκφραση στο πρόσωπό-του όταν αφηγείται ή όταν δείχνει ντοκουμέντα από τις πρωτοφανείς αγριότητες των μουλλάδων ή τη σιγουριά στη φωνή-του όταν αναγγέλλει ότι το τέλος του καθεστώτος Χομεϊνί πλησιάζει, μπορεί κάποιος να καταλάβει τα νήματα που δένουν την Ιρανική Αντίσταση με τον άνθρωπο αυτό, που δίνει την εικόνα ενός αγωνιστή και καθόλου αυτήν ενός ανθρώπου «του κράτους», αρχηγού των «Μουζαχεντίν του λαού», υπεύθυνου της προσωρινής κυβέρνησης και του Συμβουλίου Εθνικής Αντίστασης του Ιράν.

★ ★ ★

Πλουτίζοντας τον πολιτικό-του λόγο με χιούμορ και παραδείγματα, ο Ρατζαβί θα δώσει δείγματα των γνώσεών-του για την αρχαία ελληνική ιστορία, κάνοντας συνεχείς αναφορές στην ελληνική Μυθολογία, τους χιλιάδες Έλληνες θεούς και η-

μίθους που κανείς-τους δεν ήταν τόσο άγριος, όσο ο Χομεϊνί ή την Λερναία Ύδρα που, όπως οι Μουζαχεντίν, έκοβε το ένα κεφάλι και φύτευαν πολλά στη θέση-του.

Θα αναφερθεί συχνά στον ελληνικό λαό, που «μας καταλαβαίνει καλύτερα, γιατί ξέρει τι σημαίνει δικτατορία» και ζητά τη συμπάρασταση των προοδευτικών ελληνικών πολιτικών φορέων και της νέας κυβέρνησης, τονίζοντας τη σημασία αυτής της συμπάραστασης. Στο τέλος θα μας παραδώσει ένα μήνυμα δικό-του και του Μπανί Σαντρ προς τον ελληνικό λαό, με παρόμοιο περιεχόμενο.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι η έκκληση των Ιρανών αγωνιστών θα βρει ανταπόκριση απ' όλες τις δημοκρατικές δυνάμεις και από το κόμμα που κυβερνά. Το ΠΑΣΟΚ έχει συχνά διακηρύξει τη συμπάραστασή-του στους αγώνες των λαών του Τρίτου Κόσμου για δημοκρατία και ανεξαρτησία. Είναι άλλωστε γνωστή η εκδήλωση που, πριν από δύο περίπου χρόνια διοργανώθηκε με πρωτοβουλία του ΠΑΣΟΚ στο γήπεδο «Σπόρτιγκ» στην Αθήνα, στην οποία μίλησε ο τότε υπουργός εξωτερικών Γκομπζαντέχ, που αργότερα έπεσε κι αυτός θύμα των εκκαθαρίσεων των Μουλλάδων.

Όπως είναι επίσης γνωστό ότι η εκδήλωση αυτή χρησιμοποιήθηκε σε μια προεκλογική συγκέντρωση, από τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης κ. Ράλλη, για να αποδειχθεί το... χάος στο οποίο θα έπεφτε η χώρα αν το ΠΑΣΟΚ κέρδιζε τις εκλογές.

Είναι φανερό ότι η συμπάρασταση στην Ιρανική Επανάσταση — της οποίας οι Μ. Ρατζαβί και Μπανί Σαντρ αποτελούν συνέχεια-της, — έχει άλλη σημασία σήμερα, όταν μάλιστα όλες οι ενδείξεις οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι το καθεστώς Χομεϊνί έχει εξαντλήσει τα περιθώριά-του και το «προσωρινό» της εξόριστης κυβέρνησης Μπανί Σαντρ — Μασσούντ Ρατζαβί είναι πράγματι προσωρινό.

Αυτά ήταν άλλωστε και τα τελευταία λόγια της συνέντευξης Ρατζαβί: «Θα σε ξαναδώ στην Τεχεράνη».

ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ

Η πρώτη συγκέντρωση των Μουτζαχεντίν μετά την επανάσταση, στο Πανεπιστήμιο της Τεχεράνης. Μπροστά σε 200.000, ο Ρατζαβί θα απευθύνει την πρώτη-του κριτική στη νέα μετεπαναστατική εξουσία.

Βιογραφικό

M. PATZABI

Ο Μαχμούντ Ρατζαβί, 33 ετών, αρχίζει την πολιτική-του δράση στα τέλη της δεκαετίας του '60, συμμετέχοντας στο φοιτητικό κίνημα του πανεπιστημίου της ιερής πόλης Μασάντ. Το 1969 γίνεται μέλος των «Μουτζαχεντίν του Λαού», μιας οργάνωσης που είχε ιδρύσει πριν από τρία χρόνια μία ομάδα στρατευμένων ισλαμιστών που εγκατέλειψαν το Κίνημα Εθνικής Απελευθέρωσης του πρώην πρωθυπουργού Μέχντι Μπαζαργκάν. Καθοριστική επιρροή στη διαμόρφωση της πολιτικής γραμμής των Μουτζαχεντίν είχε, από την αρχή, το πρότυπο του αλγερίνικου F.N.L. (θεωρούμενο πρώτος δίδας της στρατηγικής της ένοπλης εθνικοαπελευθερωτικής πάλης), από το οποίο δανειστήκαν και το όνομα Μουτζαχεντίν, «αγωνιστές του Ισλάμ».

Το 1970 ο Ρατζαβί βρίσκεται στη Νότια Υεμένη, φιλοξενούμενος του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση του Ομάν, όπου εξασκείται στη χρήση των όπλων. Όταν, ύστερα από δύο χρόνια, επέστρεψε στο Ιράν, συνελήφθη από την Σαβάκ και καταδικάστηκε σε θάνατο από ένα στρατοδικείο του Σάχη. Χάρis όμως στις πιέσεις της διεθνούς κοινής γνώμης η ποινή-του μετατράπηκε σε ισόβια.

Ο Ρατζαβί απελευθερώθηκε κατά την περίοδο της κυβέρνησης Μπαχτιάρ και άρχισε να παίζει, τώρα πια σαν γενικός γραμματέας της οργάνωσής-του, ενεργό ρόλο στα επαναστατικά γεγονότα του 1978 - '79: σ' αυτόν οφείλεται κυρίως η ανάπτυξη των Μουτζαχεντίν, που μερικούς μήνες πριν την απελευθέρωσή-του είχαν υποστεί μία οδυνηρότατη διάσπαση.

Θεέ-μου! αυτόν μας έστειλες;

Δημοσιεύουμε στη συνέχεια τη συνέντευξη που ο Μασσούντ Ρατζαβί έδωσε στο συνεργάτη-μας Στέλιο Κούλογλου.

ΕΡ: Πριν από λίγες μέρες, προς γενική έκπληξη, το Ιρανικό Κοινοβούλιο καταψήφισε τον υποψήφιο για την πρωθυπουργία Αλί Ακμπάρ Βελαγιατί¹, παρ' όλο που τον είχε υποδείξει ο πρόεδρος του Ιράν Χομεϊνί. Πρόκειται απλά για την εκδήλωση μιας αντίθεσης στα πλαίσια του καθεστώτος ή είναι μια ένδειξη της κρίσης-του;

ΑΠ: Όπως ίσως έχετε πληροφορηθεί σήμερα στο Ιράν σημειώνεται μια πλατιά ανάπτυξη του αντιστασιακού κινήματος. Αν προσθέσουμε και το γεγονός ότι ορισμένα από τα πιο σημαντικά, αλλά και πιστά ανδρείκελα του Χομεϊνί δεν υπάρχουν πια (Σ.Σ. εννοεί τον υπ' αρ. 2 του καθεστώτος Αγιατολλάχ Μπεχεστί, τον πρόεδρο Ρατζαί, τον πρωθυπουργό Μπαχουάρ κτλ.) έχουμε τις αιτίες της όξυνσης των εσωτερικών αντιθέσεων στο καθεστώς του Χομεϊνί. Η όξυνση αυτή είναι απλά μια έκφραση της κρίσης-του. Έτσι, το σημερινό καθεστώς δεν είναι μόνο απομονωμένο πολιτικά και κοινωνικά, αλλά και διαιρεμένο.

Τέτοια γεγονότα είναι κατά τη γνώμη-μου απόλυτα φυσιολογικά, αλλά και αναγκαία και μπορώ να προσθέσω ότι απ' αυτά μπορεί κανείς να διαιθανθεί, ότι το τέλος-τους πλησιάζει.

Η επανάσταση ωριμάζει

ΕΡ: Μιλήσατε για το αυξανόμενο κίνημα αντίστασης του λαού. Υπάρχει, όμως, ένα πρόβλημα. Αυτός ο λαός έκανε ήδη μια επανάσταση που σήμερα έχει πάρει μια αντιδραστική πορεία. Στο πρόγραμμά-σας² μιλάτε για την αναγκαιότητα μιας δεύτερης επανάστασης. Αυτό φαίνεται σαν σωστό, όμως ο λαός είναι διατεθειμένος να σας ακολουθήσει ή διακατέχεται από αισθήματα απογοήτευσης, κούρασης και φόβου;

ΑΠ: Μέσα στο λαό, υπάρχουν φυσικά πολλά

συναίσθημα. Σήμερα στο Ιράν γίνεται κάτι σαν εμφύλιος πόλεμος. Ο λαός-μας θέλει την ειρήνη, όπως φαντάζομαι και ο δικός-σας. Τι άλλο όμως μπορεί να κάνει; Σχεδόν κάθε οικογένεια στο Ιράν θρηνεί κάποιο θύμα ή κρατούμενο αδελφό ή γιό, συγγενή ή φίλο. Όπως γνωρίζετε έχουν επίσημα ανακοινωθεί 3.000 εκτελέσεις. Η επανάσταση δεν γίνεται για διασκέδαση ή για αστείο, ωριμάζει από τα πράγματα. Αν με ρωτήσετε «ο λαός θέλει να αποτινάξει το καθεστώς Χομεϊνί», θα απαντήσω θετικά. Αν η ερώτηση είναι «ο λαός είναι ευχαριστημένος από την εξέλιξη», θα απαντήσω αρνητικά. Όμως, δεν είναι τόσο κουρασμένος ώστε να προτιμάει τον Χομεϊνί ή τόσο απογοητευμένος ώστε να αποδεχθεί π.χ. την παλινόρθωση του καθεστώτος του Σάχη.

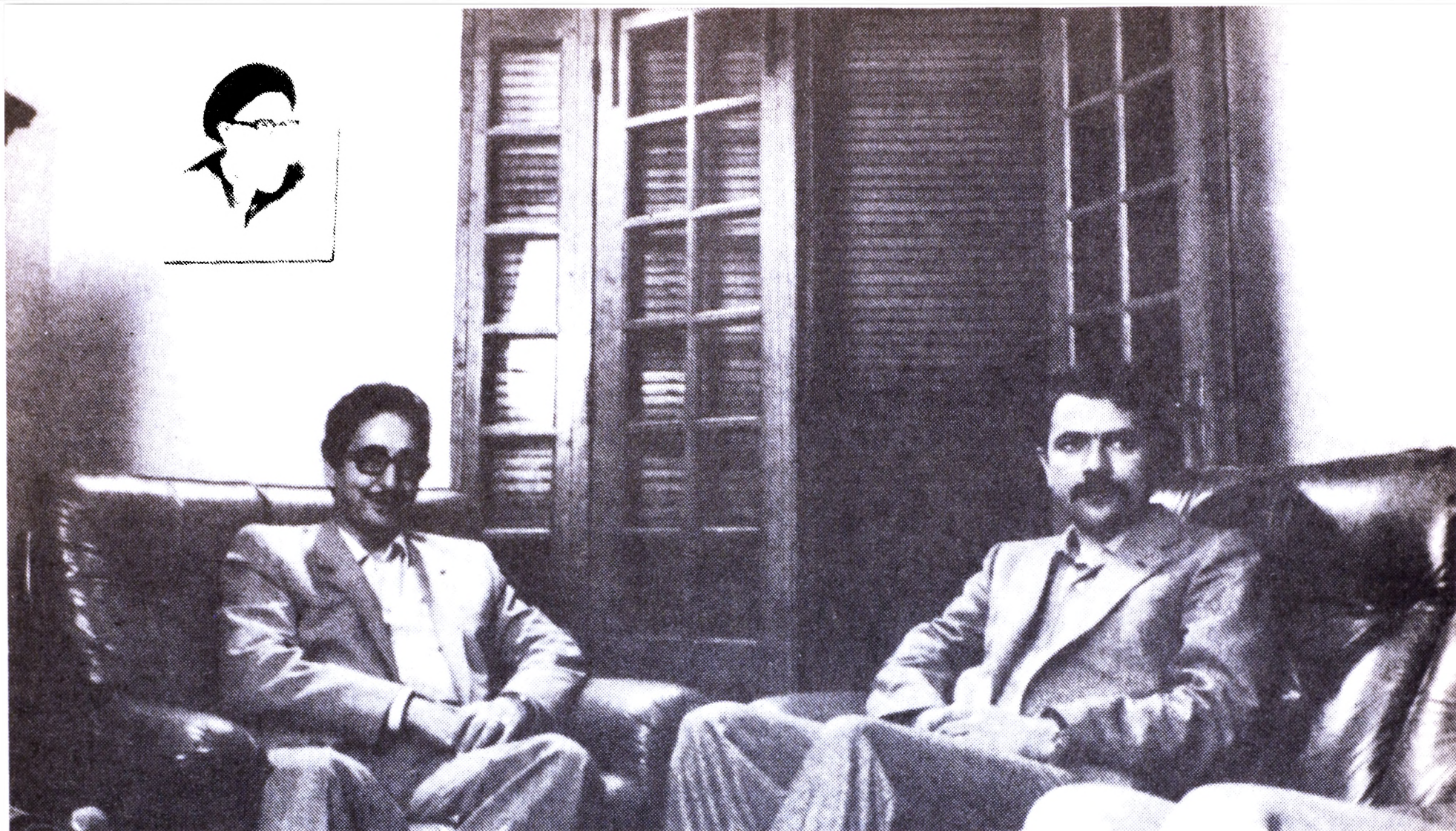
ΕΡ: Είναι σήμερα διαμορφωμένη μια εναλλακτική λύση που να μπορεί να διαδεχθεί το σημερινό καθεστώς, και αν ναι, ποιά;

ΑΠ: Η μόνη πιθανή και συγχρόνως δημοφιλής λύση είναι το «Εθνικό Συμβούλιο Αντίστασης». Είναι φυσικά αδύνατο να σας το αποδείξω. Μήπως, όμως, λέει κάτι το γεγονός ότι από τους 3.000 εκτελεσθέντες, οι 2.700 ήταν μέλη των «Μουτζαχεντίν του λαού»; Φυσικά υπάρχουν δυνάμεις που δεν αποδέχονται το πρόγραμμά-μας. Εννοώ αυτές που δεν πιστεύουν στις ιδέες της ανεξαρτησίας και της ελευθερίας. Πρόκειται για τους νοσταλγούς του Σάχη και το Τουντέχ³.

Η συμμετοχή του Μπανί Σαντρ

ΕΡ: Υπάρχουν όμως και άλλες μικρές οργανώσεις της αριστεράς⁴ που δεν δέχθηκαν να συμμετέχουν στο Εθνικό Συμβούλιο...

ΑΠ: Η κατάλληλη έκφραση είναι ότι μέχρι τώρα δεν αποδέχθηκαν το πρόγραμμά-μας. Γιατί, δεν ξέρω — ρωτήστε τους ίδιους. Ίσως το μελετούν ακόμα ή έχουν να

Ο Μπανί Σαντρ και ο Μασσούντ Ρατζαβί στο σπίτι-τους στο Παρίσι, κάτω από το πορτραίτο του Αγιατολλάχ Τελεγκανί. Το μήνυμα που ακολουθεί απευθύναν μέσω του ΑΝΤΙ προς τους Έλληνες φίλους-τους.

ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΑΟ

Αγαπητέ Ελληνικό λαέ,

Ξέρεις τι σημαίνει δικτατορία και δεν χρειάζεται να σου εξηγήσουμε τί ακριβώς κάνει το δικτατορικό καθεστώς που έχει επιβληθεί στον Ιρανικό λαό.

Αλλά πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι μόνο τους 4 τελευταίους μήνες, έχουν επίσημα ανακοινωθεί 3.000 εκτελέσεις, από τις οποίες 2.700 ήταν μέλη των «Μουζαχεντίν του λαού». Ανάμεσα στους δολοφονημένους βρίσκονται μικρά παιδιά, νέες κοπέλες, γριές γυναίκες, στρατιώτες, εργάτες, καθηγητές, έμποροι, άνθρωποι διαφορετικής κοινωνικής θέσης και ηλικίας.

Αυτός ο άνθρωπος, που παρουσιάζεται σαν εκπρόσωπος του Θεού στη γη, εφαρμόζει την πιο απάνθρωπη μορφή δικτατορίας.

Ζητάμε την υποστήριξή-σου στον αγώνα-μας, ιδιαίτερα τώρα, όπου διάλεξες την κυβέρνηση της αρεσκείας-σου με ειρηνικό τρόπο, μέσα από ελεύ-

θερες εκλογές.

Αυτό που θέλει ο λαός-μας ταυτίζεται με τις δικές-σου επιθυμίες: ελευθερία, ανεξαρτησία, κοινωνική και οικονομική ευημερία, ειρήνη και φιλία σ' όλο τον κόσμο.

Ερχόμαστε λοιπόν να ζητήσουμε τη συμπαράστασή-σου, ιδιαίτερα στην καταδίκη των εγκλημάτων και των βασανιστηρίων του καθεστώτος Χομεϊνί. Μη νομίζετε ότι οι προσπάθειές-σας δεν έχουν σημασία. Είναι μια βοήθεια σημαντική στον αγώνα-μας.

Μπανί Σαντρ

Πρόεδρος Δημοκρατίας

Μασσούντ Ρατζαβί

Υπεύθυνος του Εθνικού Συμβουλίου Αντίστασης για την Ελευθερία και την Ανεξαρτησία της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν

προτείνουν κάποιες αλλαγές, τις οποίες είμαστε φυσικά διατεθειμένοι να συζητήσουμε. Σε κάθε περίπτωση, όμως, δεν νομίζω ότι η έκβαση της αναμέτρησης εξαρτάται από τη συμμετοχή αυτών των οργανώσεων.

ΕΡ: Οι αντιρρήσεις ή ας πούμε επιφυλάξεις αυτών των οργανώσεων, στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στη συμμετοχή του Μπανί Σαντρ στο Εθνικό Μέτωπο. Ποια είναι η δική-σας

γνώμη;

ΑΠ: Δεν υπερασπίζω ολόκληρη την πολιτική σταδιοδρομία του Μπανί Σαντρ. Συναντήθηκα μαζί-του, όταν σαν πρόεδρος του Ιράν, συγκρούστηκε με τον Χομεϊνί. Και είμαστε ευτυχείς γιατί ο ίδιος ο Πρόεδρος του καθεστώτος στράφηκε εναντίον-του και τελικά προτίμησε να ενωθεί μαζί-μας, παρά να συμβιβαστεί για να κρατήσει την προεδρία.

Ο πόλεμος με το Ιράκ και ο στρατός

ΕΡ: Είναι πιθανό να παίξει ο στρατός κάποιο ρόλο στην επίλυση της κρίσης του συστήματος;

ΑΠ: Εννοείται εναντίον-μας;

ΕΡ: Υπονοώ όλες τις περιπτώσεις.

ΑΠ: Αρχικά πιστεύω ότι ο στρατός δεν μπο-

ρεί να στραφεί εναντίον-μας, τουλάχιστον άμεσα ή και μεσοπρόθεσμα. Πρώτα απ' όλα γιατί αν ο Χομεϊνί μπορούσε να χρησιμοποιήσει το στρατό εναντίον-μας, θα το είχε ήδη κάνει. Έχει παίξει όλα τα χαρτιά-του και αν κρατούσε κάποιο ακόμα δεν θα το άφηνε ανεκμετάλλευτο. Στην υποθετική περίπτωση που ο Χομεϊνί κατέβαζε τα τανκς στην Τεχεράνη, το πιθανότερο είναι ότι θα στρέφονταν εναντίον-του. Το άλλο στοιχείο είναι ότι υπάρχει μέσα στο στρατό μια αξιοσημείωτη — δεν λέω πολύ σημαντική — αλλά αξιοσημείωτη δική-μας επιρροή. Όπως ξέρετε δεν ήρθα στο Παρίσι με το λεωφορείο, αλλά με έναν πιλότο της Πολεμικής Αεροπορίας, το στρατηγό Μοέσι που ανήκε στους Μουζαχεντίν και άλλους δύο πιλότους, επίσης αξιωματικούς και μέλη των Μουζαχεντίν. Ξεκινήσαμε από την πιο σημαντική αεροπορική στρατιωτική βάση. Μπορώ ακόμα να προσθέσω ότι σε ορισμένες επιχειρήσεις των Μουζαχεντίν, πήραν μέρος και οι στρατευμένοι αδελφοί-μας.

Τρίτο, γιατί ο Χομεϊνί θέλει τη συνέχιση του πόλεμου με το Ιράκ; Φυσικά επειδή θέλει το στρατό απασχολημένο στα σύνορα⁵.

ΕΡ: Θεωρείτε πιθανό ένα πραξικόπημα υπέρ του καθεστώτος του Σάχη⁶;

ΑΠ: Μετά την πτώση του Σάχη, καθαιρέθηκαν πολλοί αξιωματικοί. Έτσι — τουλάχιστον άμεσα — ο στρατός δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ένα πραξικόπημα, όπως έγινε με τους συνταγματάρχες στην Ελλάδα ή τη Χιλή, ή ακόμα εναντίον του Μοσαντέκ το 1953 στο Ιράν⁶. Κάτι τέτοιο θα απαιτούσε προετοιμασία τριών ή τεσσάρων χρόνων.

ΕΡ: Ας συζητήσουμε για λίγο την εξέλιξη της κατάστασης μετά την πτώση του Σάχη. Ποιά ήταν η πορεία του Χομεϊνί και ποιά είναι τα πολιτικά και κοινωνικά-του ερείσματα;

ΑΠ: Ο Χομεϊνί αθέτησε όλες τις υποσχέσεις που είχε δώσει και τις συμφωνίες που είχε κάνει, παραμέρισε τους υπόλοιπους «εταίρους» ιδιαίτερα της συμφωνίας για το Σύνταγμα και ανέθεσε τη σύνταξη-του στους μουλάδες. Διαμαρτυρηθήκαμε γι' αυτές τις διακρίσεις και όταν καταπατήθηκε ακόμα και το Σύνταγμα, που οι ίδιοι είχαν φτιάξει, αναγκαστήκαμε να περάσουμε στην ανοικτή επίθεση.

Σε ό,τι αφορά τα πολιτικά-του ερείσματα, σύμφωνα με αξιόπιστες στατιστικές που έγιναν ένα μήνα πριν, ο Χομεϊνί έχει την υποστήριξη ενός ποσοστού 10%, το πολύ 12% του πληθυσμού. Αυτό το ποσοστό, όπως είναι φανερό, δεν είναι αρκετό για μια κυρίαρχη δύναμη, γιατί ακόμα και ο Σάχης έχει τους οπαδούς-του. Για παράδειγμα μπορώ να σου πω ότι στην αρχή της ακαδημαϊκής χρονιάς, 40 μέρες πριν, ο Χομεϊνί προσπάθησε να κάνει μια συγκέντρωση των μαθητών και των γονιών-τους, και δεν κατάφερε να μαζέψει παρά μόνο 10.000 κόσμο. Σε πολιτικό επίπεδο είναι επίσης απομονωμένος: κανείς δεν τον αποδέχεται εκτός από το κόμμα-του και το Τουντέχ.

Σε ό,τι αφορά την κοινωνική-του βάση, ο Χομεϊνί αντιπροσωπεύει την παραδοσιακή μικροαστική τάξη με δεξιές πολιτικές και ιδεολογικές αντιλήψεις, παρόμοιες με αυτές των φεουδαρχών. Αλλά τελευταία κι αυτή η μερίδα της μικροαστικής τάξης δεν είναι ευχαριστημένη. Υπάρχει ένα ρεύμα παραιτήσε-

ων, στο εσωτερικό, των μουλλάδων και των φρουρών της επανάστασης.

Σύμφωνα με άλλες στατιστικές, το εξωτερικό χρέος της χώρας ανέρχεται σε 3 δις δολάρια, από τα οποία το 1/3 έχει δαπανηθεί για τον πόλεμο.

Σε τί χρησιμεύει, λοιπόν, αυτός ο άνθρωπος; Απλώς για να διχάζει το λαό.

Θα πω στον Θεο «τι ήτανε πάλι αυτός που μας έστειλες;»

Πάντως το πιο σημαντικό είναι τα βασανιστήρια, που τη βαρβαρότητά-τους είναι αδύνατο να περιγράψω και αδύνατο να φανταστείτε. Ορισμένα από τα αδέρφια-μας τα έπνιξαν με τα χέρια. Η γαλλική τηλεόραση έδειξε πριν λίγο καιρό έναν αδελφό-μας που τον κρέμασαν μπροστά στους συγκρατούμενούς-του, ενώ άλλους τους είχαν δέσει πίσω από αυτοκίνητο και τους έδερναν στους δρόμους. Οι άνθρωποι στα πεζοδρόμια έκλαιγαν. Πληροφορηθήκαμε ακόμα μια μέθοδο τρομερή: Αμέσως μετά την επανάσταση, ο κόσμος έδινε, εθελοντικά αίμα για ιατρική βοήθεια. Τώρα, επειδή κανείς δεν δέχεται να κάνει το ίδιο και υπάρχει έλλειψη αίματος, παίρνουν το αίμα των Μουζαχεντίν πριν τους εκτελέσουν!!! Αυτοί είναι οι αντιπρόσωποι του Θεού! Είχατε πάνω από 30.000 θεούς στην Αρχαία Ελληνική Μυθολογία. Ποιόν απ' αυτούς αντιπροσωπεύει ο Χομεϊνί στο Ιράν; Απ' όσο γνωρίζω για τους αρχαίους θεούς-σας, κανείς δεν ήταν αιμοσταγής και βίαιος. Όταν θα πάω στον άλλο κόσμο θα ρωτήσω τον Θεό: «Τι ήτανε πάλι αυτός που μας έστειλες;».

Η υποστήριξη προς τον Χομεϊνί

ΕΡ: Σε κάποιο σημείο του προγράμματός-σας αναφέρεται ότι ακόμα και η ανεξαρτησία που κατέκτησε ο λαός με την επανάσταση, έχει υποστεί πλήγματα. Έχω υπόψη-μου ένα μήνυμα του Χομεϊνί προς την ΕΣΣΔ⁷, την οποία ο ίδιος παλιότερα αποκαλούσε «σατανά»...

ΑΠ: Ο Χομεϊνί δεν είναι ένοχος γι' αυτό. Μάλλον εσείς είστε αφελείς που τον πιστέψατε...

ΕΡ: Πολύ περισσότερο εσύ... που τον υποστήριζες...

ΑΠ: Εγώ, ποτέ. Ο πρώτος-μου λόγος εναντίον της πολιτικής-του, χωρίς βέβαια να αναφερθώ ονομαστικά, έγινε μια βδομάδα μετά την επανάσταση. Εμείς είχαμε σχέσεις μαζί-του από το 1970 και τον θεωρούσαμε αντιδραστικό. Είχαμε κάνει ορισμένες εσωτερικές αναλύσεις, ένα χρόνο πριν την επανάσταση, οι οποίες και γνωστοποιήθηκαν. Σ' αυτές θεωρούσαμε τον Χομεϊνί σαν τον κύριο εχθρό μέσα στο Αντισταχικό στρατόπεδο, και την ίδια γνώμη είχε και αυτός για μας. Όταν για πρώτη φορά μας επιτέθηκαν ανοιχτά, είπε: «Ο μεγάλος εχθρός δεν βρίσκεται στην Ανατολή, στη Δύση ή στο Κουρδιστάν, αλλά μέσα στη Τεχεράνη, είναι αυτοί οι υποκριτές Μουζαχεντίν».

Παρ' όλα αυτά, όταν στην εξουσία βρισκόταν ο Σάχης ήταν σωστό να τον υποστηρίξουμε, όπως για παράδειγμα όταν ο Παπαδόπουλος ήταν στην εξουσία είσατε υποχρεωμένοι να βρήτε ένα πεδίο συνεργασίας με όλες τις δυνάμεις που ήταν εναντίον-του.

Παρ' όλο που υποστηρίζουμε τον Χομεϊνί, δεν είπαμε ποτέ ότι είναι αρχηγός-μας, αντίθετα τονίζαμε την ιδιαιτερότητα της φυσιογνωμίας και των θέσεών-μας. Και όπως σας είπα ξανά, μια βδομάδα μετά την επανάσταση, σε μια ομιλία-μου στο Πανεπιστήμιο της Τεχεράνης, διακήρυξα ότι η επανάσταση εκφυλίζεται εξαιτίας της δράσης των «φρουρών της επανάστασης», της μη καθιέρωσης των λαϊκών συμβουλίων κτλ.

Σε εκείνη όμως τη στιγμή δεν ήταν σωστό να αρχίσουμε να τον πολεμάμε, όταν η πλειοψηφία του λαού τον εμπιστευόταν σαν αντιπρόσωπο του θεού. Έπρεπε να το εξηγήσουμε πρώτα και φυσικά να το καταλάβουν από την ίδια την εξέλιξη των πραγμάτων.

Τους κλείσαμε μέσα στο φόβο

ΕΡ: Ύστερα απ' όλα αυτά μπορείτε να κάνετε μια πρόβλεψη για την εξέλιξη της κατάστασης στο Ιράν. Ποια είναι, η σημερινή πολιτική-σας;

ΑΠ: Όταν ένα καθεστώς, όπως αυτό του Χομεϊνί, για να διατηρηθεί στην εξουσία μια μέρα παραπάνω, δολοφονεί 100 ή 200 Μουζαχεντίν καθημερινά, αυτό σημαίνει ότι δεν έχει καμιά λύση, εκτός από τα βασανιστήρια και τις δολοφονίες μικρών παιδιών.

Νομίζω, λοιπόν, ότι για τη χώρα-μας το πρόβλημα Χομεϊνί δεν είναι ένα πρόβλημα διάρκειας ενός ή δυο χρόνων. Υπάρχουν σήμερα 5 εκατ. άνεργοι, 4 εκατ. πρόσφυγες, υπάρχει ακόμα το πρόβλημα των Κούρδων. Ο πληθωρισμός φτάνει το 100% τον χρόνο, είναι τέλος οι εσωτερικές αντιθέσεις του καθεστώτος.

Δεν υπάρχει κανείς στην ιστορία που να κολύπησε σ' ένα ποτάμι αίματος και να πέτυχε τους σκοπούς-του.

Η δική-μας πολιτική έχει τρεις σκοπούς: Πρώτο να σχηματίσουμε ένα κλοιό φόβου γύρω από τους υπεύθυνους για τα βασανιστήρια και τις δολοφονίες. Νομίζω ότι εδώ... έχουμε πετύχει. Δεύτερο να κινητοποιήσουμε το λαό για παλλαϊκές διαδηλώσεις, γενικές απεργίες και άλλες μορφές μαζικής διαμαρτυρίας. Και ο τρίτος, η γενική εξέγερση.

Θέλουμε μια κοινωνία χωρίς τάξεις

ΕΡ: Έχετε διακηρύξει σαν απώτερο σκοπό-σας μια κοινωνία χωρίς τάξεις. Υπάρχει σ' αυτό το σημείο μια σύγκλιση των απόψεών-σας με το μαρξισμό;

ΑΠ: Όχι. Πιστεύουμε ότι πρέπει να φτάσουμε σε μια κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση, την κοινωνία «Ταχίντι»⁸. Αυτό δεν σημαίνει ότι είμαστε μαρξιστές, γιατί ο υλισμός πιστεύει ότι δεν υπάρχει Θεός.

ΕΡ: Αν καταλάβετε την εξουσία, θα προχωρήσετε σ' ένα διαχωρισμό της θρησκείας από το κράτος;

ΑΠ: Δεν αντιμετωπίζουμε το πρόβλημα με τον ίδιο τρόπο που ετίθετο στη Δύση την πρώτη περίοδο του καπιταλισμού. Εάν προτείνει κάτι τέτοιο κανείς στο Ιράν, θα θεωρηθεί αντιμουσουλμάνος. Καταλαβαίνω την ερώτησή-σας και μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι δεν πρόκειται να επιτρέψουμε ποτέ πια την εγκαθίδρυση του συστήματος των Μουλλάδων. Αλλά για μας ο Μουσουλμανι-

34

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ: Άλλη μια Διάσκεψη τέλειωσε, αλλά τα προβλήματα μεγαλώνουν

Μετά την άκαρπη Διάσκεψη του ΟΗΕ για την ενέργεια (UNERG) που έγινε τον περασμένο Αύγουστο στο Ναϊρόμπι, οι ηγέτες 8 αναπτυγμένων και 22 αναπτυσσόμενων χωρών μαζεύτηκαν στο Κανκούν του Μεξικού στις 22 Οκτωβρίου για να συζητήσουν το συνεχώς επιδεινούμενο πρόβλημα: την άθλια φτώχεια του Τρίτου Κόσμου. Η ημερήσια διάταξη της Διάσκεψης ήταν η έκθεση της Επιτροπής Μπραντ (Βορράς - Νότος: Πρόγραμμα για επιβίωση) και επίσημος στόχος-της η ουσιαστικοποίηση του διαλόγου (και της βοήθειας) μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών και η επαναδιαπραγμάτευση του καθεστώτος του διεθνούς εμπορίου, μέσα στο οποίο συντελείται σήμερα η άγρια εκμετάλλευση του Νότου από τα πολυεθνικά συγκροτήματα του Βορρά. Οι κατευθυντήριες προτάσεις της Επιτροπής ήταν:

1) Η βοήθεια που δίνουν οι πλούσιες χώρες να φτάσει το 0,7% του ΑΕΠ ως το 1985 και το 1% ως το 2000.

2) Μεταφορά ουσιαστικού ποσοστού στις τριτοκοσμικές χώρες από τα λεγόμενα «αυτόματα κεφάλαια», που θα προέρχονται από τους δασμούς στο διεθνές εμπόριο και την εκμετάλλευση κοινών αγαθών, όπως τα υποθαλάσσια ορυκτά.

3) Αύξηση των δανείων της Διεθνούς Τράπεζας και των τοπικών Τραπεζών Ανάπτυξης, και

4) Ίδρυση ενός νέου Διεθνούς Ταμείου Ανάπτυξης, όπου θα συμμετέχουν όλες οι χώρες και οι αποφάσεις θα παίρνονται με μεγαλύτερη — σε σχέση με το υπάρχον ΔΝΤ — συμμετοχή των ενδιαφερομένων.

Οι προτάσεις αυτές (όπως και οι προθέσεις της Επιτροπής) φιλοδοξούσαν ν' αποτελέσουν ένα συμβιβασμό ανάμεσα στη χρόνια αδιαφορία των πλούσιων χωρών και την πίεση του Τρίτου Κόσμου για «σφαιρικές διαπραγματεύσεις» πάνω στα θέματα τροφίμων, εμπορίου, χρηματοδοτήσεων και μεταφοράς τεχνολογίας, που αποτελούν την προϋπόθεση για την καθιέρωση μιας Νέας Διεθνούς Οικονομικής Τάξης (ΝΙΕΟ) και την αποτροπή ενός πολύ χειρότερου μέλλοντος.

Το βασικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα ο Νότος είναι η πείνα και η ανεξέλεγκτη πληθυσμιακή έκρηξη. Το 1950 οι χώρες του Τρίτου Κόσμου ήταν αυτάρκεις σε τρόφιμα, αλλά σήμερα με το 70% του παγκόσμιου πληθυσμού και το 92% της παγκόσμιας αγροτικής δύναμης παράγουν μόνο το 44% των τροφίμων και αναγκάζονται να εισάγουν κάθε χρόνο τροφές αξίας 20 δις δολλαρίων. Η αδυναμία καλύτερευσης του βιοτικού επιπέδου κάνει αδύνατο και τον έλεγχο των γεννήσεων και συνεχίζεται έτσι ο φαύλος κύκλος υπερπληθυσμού - λιμοκτονίας, που δίνει επιχειρήματα στους κυνικούς υπολογιστές των κονδυλίων βοήθειας να περιορίσουν τις ήδη αναιμικές παροχές-τους.

Στο διεθνές εμπόριο οι φτωχές χώρες συμμετέχουν σαν εξαγωγείς γεωργικών προϊόντων ή ακατέργαστων πρώτων υλών και σαν εισαγωγείς βιομηχανοποιημένων προϊόντων ή τροφίμων.

Μεταξύ 102 αναπτυσσόμενων χωρών, οι εξαγόμενες πρώτες ύλες μόνο σε 7 αντιστοιχούν σε λιγότερο από 50% του συνόλου των εξαγωγών-τους, σε 76 απ' αυτές υπερβαίνουν το 85% και στις υπόλοιπες 19 συνιστούν το 100%. Ο καθορισμός των τιμών πρώτων υλών γίνεται εξ ολοκλήρου στα δυτικά χρηματιστήρια, τα οποία δημιουργώντας τεχνητή συσσώρευση αποθεμάτων ελέγχουν τον μηχανισμό προσφοράς-ζήτησης και κρατούν χαμηλά τις τιμές. Την ίδια στιγμή βέβαια οι τιμές των βιομηχανοποιημένων προϊόντων αυξάνονται ραγδαία και το αποτέλεσμα είναι η διαρκής χειροτέρευση της θέσης του Τρίτου Κόσμου, η διόγκωση των εμπορικών-του ελλειμμάτων και η μείωση της αγοραστικής-του δύναμης. Οι μόνοι που κατάφεραν μέχρι σήμερα ν' αντιδράσουν σ' αυτό το άνοιγμα της ψαλίδας είναι οι χώρες του ΟΠΕΚ, αν και, σαν παρενέργεια της αύξησης της τιμής του πετρελαίου, η επιβίωση των φτωχών μη πετρελαιοπαραγωγών χωρών δυσκόλεψε ακόμα περισσότερο.

Για την αντιμετώπιση των ελλειμματικών ισοζυγίων υποτίθεται ότι υπάρχει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ενώ η Διεθνής Τράπεζα έχει σαν καταστατικό σκοπό την χρηματοδότηση αναπτυξιακών έργων που συντελούν στο ξεπέρασμα των δομών της υπανάπτυξης. Οι δυο αυτοί οργανισμοί, που ιδρύθηκαν στη Διάσκεψη του Μπρέττον - Γούντς το 1944 για να αποσοβήσουν την εμφάνιση ενός νέου διεθνούς κραχ τύπου 1929, αποδείχτηκαν στην πράξη μηχανισμοί διαιώνισης της επικυριαρχίας των αναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών στα πλαίσια του διεθνούς καταμερισμού εργασίας. Το ΔΝΤ χορηγεί δάνεια μόνο υπό τον όρο ότι η ενδιαφερόμενη χώρα θα ακολουθήσει τις συστάσεις-του στη δημοσιονομική πολιτική για περιορισμό των δαπανών κοινωνικής πρόνοιας, καθήλωση εργατικών αμοιβών, παροχή κινήτρων στις ιδιωτικές επενδύσεις,

διευκόλυνση στην είσοδο ξένων κεφαλαίων και μείωση της ρευστότητας. Την πλειοψηφία στα σώματα αποφάσεων του ΔΝΤ την έχουν φυσικά οι πλούσιες χώρες, ενώ οι συντριπτικά περισσότερες φτωχές εκπροσωπούνται μάλλον συμβολικά. Για παράδειγμα, η Βρετανία έχει μεγαλύτερο ποσοστό ψήφων από ό,τι έχουν Κίνα, Ινδία, Μπαγκλαντές και Πακιστάν μαζί, παρ' όλο που σ' αυτές κατοικεί το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού. Για να αλλάξει το καθεστώς του ΔΝΤ ή για να αυξηθούν τα Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα μιας χώρας απαιτείται πλειοψηφία 81%, τη στιγμή που οι ΗΠΑ μόνες-τους κατέχουν το 20% των ψήφων. Η Διεθνής Τράπεζα από την άλλη μεριά χρηματοδοτεί κατά προτίμηση τα έργα εκείνα που διευκολύνουν την επέκταση των ξένων κεφαλαίων, παρ' όσα θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μια υποδομή αυτοδύναμης οικονομικής ανάπτυξης. Χρησιμοποιώντας σαν επιχείρημα την ύπαρξη διεφθαρμένης ή ανίκανης γραφειοκρατίας σε πολλές τριτοκοσμικές χώρες επεμβαίνει η ίδια στην επιλογή και επίβλεψη των έργων, που συχνά ελάχιστη σχέση έχουν με πραγματικές ανάγκες.

Συμπληρωματικά με τις διεθνείς χρηματοδοτήσεις υπάρχει η βοήθεια, που δίνεται απ' ευθείας από τις πλούσιες προς τις φτωχές χώρες. Όταν δεν κόβεται εντελώς για πολιτικές σκοπιμότητες (π.χ. η δυτική βοήθεια στην Καμπότζη), είναι πάρα πολύ μικρή για να αντιμετωπίσει τη σημερινή κρίσιμη κατάσταση. Το ποσοστό του ΑΕΠ των αναπτυγμένων χωρών που δίνεται σαν βοήθεια είναι απελπιστικά χαμηλό (ΗΠΑ 0,27%, Βρετανία 0,34%, Γερμανία 0,43%, Γαλλία 0,62%) και ουδέποτε έγινε δυνατή μια επίσημη δέσμευση για τη βαθμιαία αύξησή-του. Η μόνη γενναία βοήθεια φαίνεται πως είναι αυτή που χορηγούν τα πετρελαιοπαραγωγά Αραβικά κράτη (Ιράκ 2,2%, Σαουδ. Αραβία 2,6%, Κουβέιτ 3,87%, Κατάρ 4,5% κτλ.), χωρίς μάλιστα να συνοδεύεται από όρους οικονομικής κηδεμονίας ή πολιτικών υποδείξεων, εκτός ίσως της αυτονόητης υποστήριξης των Παλαιστινίων. Μια άλλη ελπίδα των φτωχών χωρών είναι η νέα σοσιαλιστική κυβέρνηση της Γαλλίας, αν φυσικά στο μεταξύ οι εσωτερικές οικονομικές δυσκολίες της επιτρέψουν να πραγματοποιήσει τις φιλοτριτοκοσμικές επαγγελίες-της.

Στον τομέα της τεχνολογικής ανάπτυξης η καθυστέρηση του Τρίτου Κόσμου είναι όχι μόνο τεράστια, αλλά μεγαλώνει διαρκώς και περισσότερο. Όταν το 90% των επιστημόνων ζει στις αναπτυγμένες χώρες και μόνο το 2% της έρευνας διεξάγεται στον Τρίτο Κόσμο, μπορεί εύκολα να φανταστεί κανείς το μέγεθος του προβλήματος. Σήμερα είναι σ' όλους διάφανη η ρομαντική αφέλεια όσων υποστήριζαν στη δεκαετία του '60, ότι είναι δυνατή η αυτοδύναμη ανάπτυξη μοντέρνας τεχνο-

λογίας, φαίνεται όμως ότι ούτε τα μετριοπαθή σχέδια για συγκράτηση της φυγής των ντόπιων επιστημόνων και της άμεσης εισαγωγής αναπτυγμένης τεχνολογίας φαίνεται να πετυχαίνουν. Η έλλειψη ειδικευμένων τεχνικών και η αδυναμία παραγωγής ανταλλακτικών, περιορίζει το χρόνο ζωής των διάφορων μηχανημάτων μέχρι την εμφάνιση της πρώτης βλάβης, ενώ δεν είναι καθόλου σπάνια η φάρσα να στήνονται εργοστάσια που δεν μπορούν να λειτουργήσουν γιατί περιλαμβάνουν εξοπλισμό από διαφορετικές χώρες με άλλες προδιαγραφές.

Η διακήρυξη της ΝΙΕΟ επέμενε στην «ανάγκη των αναπτυσσόμενων χωρών να αποκτήσουν πρόσβαση στη σύγχρονη επιστήμη και να ενισχυθεί η δημιουργία αυτόχθονης τεχνολογίας προσαρμοσμένης στις τοπικές ιδιαιτερότητες της κάθε οικονομίας».

Με αυτή την κατευθυντήρια γραμμή συνήλθε τον Αύγουστο του 1979 στη Βιέννη, έπειτα από αρκετά χρόνια προετοιμασίας, η Διάσκεψη του ΟΗΕ για την Επιστήμη και Τεχνολογία της Ανάπτυξης (UNCSTD). Έπειτα από πολλές συνεδριάσεις κατόρθωσε να εξασφαλίσει κεφάλαια μόνο 45 εκατ. δολαρίων από τον ΟΠΕΚ και τις ΗΠΑ, τη στιγμή που το κόστος σύγκλησης της διάσκεψης είχε ξεπεράσει τα 50 εκατ.

Παρ' όλα αυτά οι ελπίδες αναπτερώθηκαν πρόσφατα όταν φάνηκε πως η χρήση «ήπιων» πηγών ενέργειας, κυρίως του ήλιου και της βιομάζας, θα μπορούσε ν' αποτελέσει τη λύση στο χρόνιο πρόβλημα, ώσπου η διάσκεψη του Ναϊρόμπι διάλυσε και αυτές τις ψευδαισθήσεις. Οι ενεργειακές ανάγκες για τις επενδύσεις ξένων κε-

φαλαίων θα συνεχίσουν να καλύπτονται από πυρηνικούς ή συμβατικούς σταθμούς παραγωγής που λειτουργούν κάτω από πλήρη ξένο έλεγχο, ενώ οι καθημερινές ανάγκες των κατοίκων θα εξακολουθήσουν να «ικανοποιούνται» με μεθόδους απαράλλακτες εδώ και χιλιετηρίδες.

Για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος της καθυστέρησης αναφέρεται χαρακτηριστικά, ότι η καθημερινή ενέργεια που χρειάζεται για ψήσιμο φαγητού και στοιχειώδη θέρμανση μιας τετραμελούς οικογένειας απαιτεί εξάωρη απασχόληση για τη συλλογή και μεταφορά ξυλείας, τη στιγμή που στην Ελλάδα π.χ. η οικιακή ενέργεια μιας μέρας ισοδυναμεί με εργασία 30 λεπτών κατά μέσο όρο.

Μπροστά σ' αυτά τα προβλήματα η Διάσκεψη του Κανκούν δεν στάθηκε παρά άλλη μια φαντασμαγορική αποτυχία. Οι αναπτυσσόμενες χώρες — Αλγερία, Βραζιλία, Σαουδ. Αραβία, Τανζανία κτλ. — προσπάθησαν να αποσπάσουν κάποιες συγκεκριμένες δεσμεύσεις από τις αναπτυσσόμενες — Βρετανία, Καναδάς, Αυστρία, Δ. Γερμανία, Ιαπωνία, Σουηδία, Γαλλία, ΗΠΑ — τελικά όμως τα πάντα παραπέμφθηκαν στα «αρμόδια όργανα» του ΟΗΕ. Η Γαλλία μίλησε με περισσότερη θέρμη για τα προβλήματα του Νότου και την αλληλεξάρτησή-τους με τα πολιτικά καθεστώτα, η Γερμανία κράτησε τα προσχήματα μια και η έκθεση έφερε τη σφραγίδα του πρώην Καγκελλάρου, η Βρετανία φάνηκε λιγότερο άκαμπτη ίσως επειδή έχει φέτος και την προεδρία της ΕΟΚ, αλλά ο πρόεδρος Ρήγκαν, που η στάση-του αποτελεί και το κλειδί για τις προτιμήσεις των διεθνών οργανισμών, αρνήθηκε οποιαδήποτε αλ-

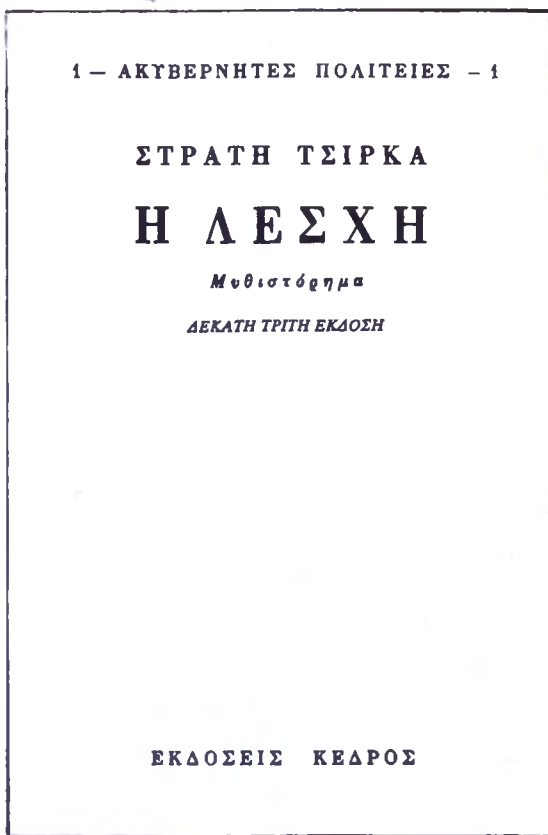
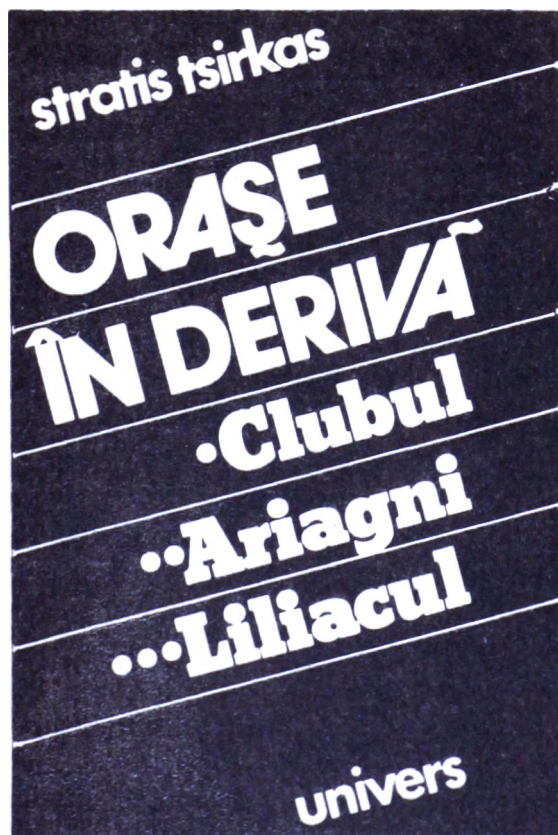
λαγή στη μέχρι τώρα ισχυρή και προτιμωσιακή «βοήθεια» που χορηγείται από τις ΗΠΑ.

Τίποτα δεν προδίνει καλύτερα την αποτυχία του Κανκούν όσο αυτό που συνέβη όταν ο Καναδός πρωθυπουργός διάβαζε το ψήφισμα για τη διεθνή οικονομική συνεργασία. Αφού διάβασε μερικές παραγράφους που περιείχαν γενικόλογες ευχές, ο Τρυντώ σταμάτησε και είπε: «Δυστυχώς το κείμενο τελειώνει εδώ», υπογραμμίζοντας έτσι τη δραματική αδυναμία της Διάσκεψης να πάρει κάποιες συγκεκριμένες αποφάσεις.

Θα ήταν πολύ απλοϊκό (και βολικό) να υποθέσει κανείς, πως τα προβλήματα που έχουν οι φτωχές χώρες απλώς θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν και ίσως στο μέλλον κάποιο διεθνές σώμα να τα αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα.

Οι λιμοκτονίες, ιδιαίτερα των παιδιών, αυξάνονται με γεωμετρική πρόοδο, οι συνθήκες ζωής εκατομμυρίων «κολασμένων» γίνονται κάθε μέρα τραγικότερες και επανέρχονται μορφές εκμετάλλευσης που κάποτε πιστέψαμε ότι καταργήθηκαν (π.χ. έννομα κατοχυρωμένη δουλειά στη Μαυριτανία, ληστρικές επιδρομές πιστολέρος στις καλλιέργειες βραζιλιάνων χωρικών κτλ). Τα παραπάνω εκτός του ότι στιγματίζουν τον «πολιτισμό»-μας, δικαιώνουν στο έπακρο αυτό που διατυπώνει σαν απευκταίο η Επιτροπή Μπραντ: «τη σύγκρουση μεταξύ φτωχών και πλούσιων χωρών», που θα ανατρέψει τη σημερινή τάξη πραγμάτων. Οι φτωχοί έτσι κι αλλιώς δεν έχουν τίποτα να χάσουν, εκτός ίσως από τη δυστυχία-τους.

- ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ: ΑΚΥΒΕΡΝΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

Μετά τις μεταφράσεις:

- ΑΓΓΛΙΚΑ
- ΓΑΛΛΙΚΑ
- ΙΣΠΑΝΙΚΑ

ΤΩΡΑ
ΚΑΙ ΣΤΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ

(μεταφ. Αμαλία ΖΑΜΠΕΤΗ)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

ΚΟΣΤΑ ΡΙΚΑ:

Καφές και δημοκρατία

Η ακύμαντη πολιτική σκηνή της Κόστα Ρίκα και η σταθερή οικονομική ανάπτυξη που γνωρίζει τα τελευταία τριάντα χρόνια στάθηκαν για πολύ καιρό το (δυσεύρετο) παράδειγμα χώρας της Κεντρικής Αμερικής που δεν καταφεύγει σε στρατιωτική δικτατορία για να διατηρήσει το αστικό σύστημα και δεν προσφέρει αιτίες για την ανάπτυξη ένοπλου επαναστατικού κινήματος. Περιστοιχιζόμενη από κράτη όπου τα πραξικοπήματα είναι πια θεσμός και η εξέγερση των καταπιεσμένων η μόνη λύση που τους απομένει, η Κόστα Ρίκα έχει καταφέρει να διατηρήσει ένα σταθερό πολυκομματικό σύστημα, με κάμπουσες πολιτικές ελευθερίες και μια σχετική οικονομι-

κή ευημερία. Ο στρατός έχει καταργηθεί το 1949, μετά από τον σύντομο εμφύλιο πόλεμο του 1948, και σύμφωνα με τα επίσημα τουλάχιστον στοιχεία ο αριθμός των εκπαιδευτικών ξεπερνά τους χωροφύλακες της εθνοφρουράς. Ο αναλφαβητισμός βρίσκεται στο 6% και η διάρκεια ζωής φτάνει στα 71 χρόνια, αριθμούς που θα τους ζήλευαν ακόμα και μη - τριτοκοσμικά κράτη.

Τον τελευταίο όμως χρόνο μαζεύτηκαν αρκετά σύννεφα στον ουρανό, που δεν προεικάζουν άνετη τη συνέχιση του πειράματος. Σε μια εποχή που η παγκόσμια οικονομική κρίση έχει πλήξει βιομηχανικούς κολοσσούς, θα ήταν παράταιρο ν' αφήσει ανέγγιχτες όσες χώρες προσπαθούν καθυστερημένα να βαδίσουν τα ίδια βήματα. Ο φετινός δείκτης πληθωρισμού «κτύπησε» το 40%, όταν πέρυσι δεν ξεπέρασε το 18%, ενώ η ανεργία έφτασε το ανησυχητικό επίπεδο του 9%.

Κυριότερος παράγοντας της οικονομικής δυσπραγίας είναι η πτώση της τιμής του καφέ στην παγκόσμια αγορά, που αποτελεί το κυριότερο εξαγόμενο προϊόν της Κόστα Ρίκα, και η άνοδος των βιομηχανικών πρώτων υλών, που εισάγει, σχεδόν στο σύνολό-τους. Για παράδειγμα, ένα σακί καφέ 40 κιλών ισοδυναμούσε με 13 βαρέλια αργού πετρελαίου το 1977, ενώ σήμερα ανταλλάσσεται μόλις με τρία!

Η κεντροδεξιά κυβέρνηση του Ροντρίγκο Καράζο αναγκάστηκε το Μάιο να συναλλαγματοποιήσει τα τελευταία αποθέματα χρυσού αξίας 42 εκατ. δολαρίων και να καταφύγει σε αλληπάλληλες υποτιμήσεις του κολόν. Παρ' όλο που οι υποτιμήσεις του νομίσματος ξεπερνούν αθροιστικά το 100% η οικονομία στάθηκε αδύνατο ν' απογειωθεί και η Κόστα Ρίκα δήλωσε αδυναμία να ανταποκριθεί στις δανειακές της υποχρεώσεις. Τον Αύγουστο μάλιστα δεν κατέβαλε ούτε καν τα οφειλόμενα επιτόκια.

Χρησιμοποιώντας σαν επιχείρημα την αδυναμία συγκράτησης των δημοσίων δα-

πανών το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αρνήθηκε τη χορήγηση του δανείου 330 εκατ. δολαρίων που είχε συμφωνηθεί. Ένας γύρος επαπειλεί στις ΗΠΑ, Καναδά, Γαλλία, Δ. Γερμανία κτλ., αποδείχτηκε άκαρπος και η κυβέρνηση Καράζο έχει αποφασίσει πια να υποκύψει ολοκληρωτικά στις Διεθνείς Τράπεζες και το ΔΝΤ.

Οι εκλογές του ερχόμενου Φεβρουαρίου θα φέρουν πιθανότατα στην εξουσία τον Αλμπέρτο Αλβάρεζ, αρχηγό του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος, που όμως δεν θα μπορεί να ασκήσει καθήκοντα πριν το Μάιο. Η χαώδης οικονομική κατάσταση που θα επικρατεί ως τότε, μαζί με την πολιτική εκκρεμότητα που θα έχει δημιουργηθεί, θα δώσουν τη δυνατότητα στις ΗΠΑ και το ΔΝΤ να αποκτήσουν πλήρη έλεγχο στα πράγματα της χώρας, που πολύ δύσκολα θα μπορεί να αμφισβητηθεί από ενδεχόμενα διαφορετικές πολιτικές επιλογές. Υπάρχει βέβαια πάντα το παράδειγμα του Μάικ Μάνλεϋ, που όταν ήταν πρωθυπουργός της γειτονικής Τζαμάικα διάρρηξε κάθε σχέση με το ΔΝΤ και προσπάθησε να πορευτεί έναν ανεξάρτητο δρόμο χωρίς υπαγορεύσεις ξένων κέντρων (βλ. και ΑΝΤΙ, τχ. 180, σελ. 24 - 29). Η άδοξη όμως ήττα-του από το Συντηρητικό Κόμμα στις αμφισβητούμενης τιμότητας εκλογές του περασμένου χρόνου ίσως λειτουργήσει αποτρεπτικά σε όσους πολιτικούς της Κόστα Ρίκα εξάρουν τη σταδιοδρομία-τους πάνω από την ανεξαρτησία της χώρας-τους.

Αν τελικά ισχύσει η χειρότερη εκδοχή, που περιγράφηκε πιο πάνω, τότε η Κόστα Ρίκα δεν θα αργήσει να πάρει τη δική-της σειρά στην αποφασισμένη πάλη των λαών της Κεντρικής Αμερικής για αποδέσμευση από την ομπρέλα των ΗΠΑ και αναζήτηση ενός δρόμου ανάπτυξης που θα ξεπερνά την καπιταλιστική λογική. Η πετυχημένη μέχρι σήμερα πορεία της Νικαράγουα και οι ελπίδες του Ελ Σαλβαντόρ δείχνουν ότι μια τέτοια προοπτική δεν είναι ατελέσφορη.

N.X.

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ....

ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΛΙΑΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΕΜΟΠΟΛΗ ΑΔΙΝΑ

ΕΞΑΡΧΕΙΑ
ΑΔΙΝΑ
ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ
ΠΟΥ ΠΟΥΛΑ ΣΤΕΡΕΟ-
ΦΩΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

Ι ΔΑΥ
ΑΝΙΧΤΕ
ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ
ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡ' ΟΛΟ ΠΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΗΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ
ΤΗΣ ΕΠΤΑΕΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕ ΚΛΕΙΣΤΗ ΤΗΝ
ΠΟΡΤΑ

...ώστε να
εφαρμοσθούν
να εξυπηρετή-
τας ιδιοκτήτες
με την ίδια
βονέπεια και
φιλική διάθεση
όπως και παλιά

Ένας Φυσικός - Ηλεκτρονικός και
Ένας Ηλεκτρολόγος - Ηλεκτρονικός
εάν περιμένουν για να διαλέξετε
μαζί το καλύτερο STEREO και τα
λεφτά σας να πιάνουν τόπο

STUDIO HI FI ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ 3602697 - 3627858

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ STEREO ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ -

Διαβατήρια Πολιτική και Υπηρεσίες Πληροφοριών

Τού Φίλιπ Αϊτζη

Οταν η εβδομάδα των Χριστουγέννων 1979. Έφευγα για να πάω να ψωνίσω, όταν κουδούνισε το τηλέφωνο. Ήταν ο Μέλβιν Γουλφ, ο δικηγόρος-μου στη Νέα Υόρκη. Είπε ότι το «Νιου Γιork Ποστ» εκείνο το πρωί έγραφε: «ΠΡΟΔΟΤΗΣ ΤΗΣ CIA ΘΑ ΔΙΚΑΣΕΙ ΤΟΥΣ ΟΜΗΡΟΥΣ», σε όλο το πλάτος της πρώτης σελίδας. Μου διάβασε το κύριο μέρος αυτής της ιστορίας.

«Το Ιράν ζήτησε από τον Φίλιπ Αϊτζη — το λιποτάκτη της CIA που πιστεύεται ότι προκάλεσε το θάνατο τουλάχιστον ενός πράκτορα — να βοηθήσει στη δίκη των Αμερικανών ομήρων. Ένας ιθύνων Ιρανός διπλωμάτης στις ΗΠΑ, δήλωσε προς το "Ποστ": "Θα υπάρξει ένας αντι-ιμπεριαλιστής, αντι-σιωνιστής Αμερικάνος στο δικαστήριο και ο Φίλιπ Αϊτζη είναι ο πρώτος στον κατάλογο υποψηφίων. Έχει αποδείξει ότι είναι πραγματικός εχθρός του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού και τρέφουμε μεγάλο σεβασμό γι' αυτόν"».

Πιο κάτω το άρθρο ανέφερε έναν πρώην αξιωματούχο της CIA: «Ο Αϊτζη έχει προσόντα ραδιούργου. Είναι συγκροτημένος. Μπορεί να κάνει μεγάλη ζημιά. Αν ήμουν ομήρος, θα ήταν ο τελευταίος που θα ήθελα να συναντήσω».

Είπα στον Μελ ότι η ιστορία αυτή ήταν παραμύθι. Κανένας δεν με είχε καλέσει σε κανένα δικαστήριο και δεν είχα καμιά πρόθεση να πάω στο Ιράν. Κι ακόμα κι αν με καλούσαν είπα ότι δεν θα πήγαινα όσο κρατούσαν τους ομήρους. Τί ηλίθια ιστορία!

Οπωσδήποτε, είχα κάποια σχέση με την Ιρανική κρίση. Λίγες εβδομάδες πριν, είχα τηλεφωνήσει, από το διαμέρισμά-μου στο Αμβούργο, σε ένα αριθμό ανθρώπων που είχαν αναμειχθεί στην κρίση, προτείνοντας μια περριεργη, αλλά ενδιαφέρουσα λύση. Γιατί να μην προτείνουμε στους Πέρσες να τροποποιήσουν τα αιτήματά-τους; Αντί να επιμένουν στην απόδοση του Σάχη — κάτι που θα ήταν απίθανο να κερδίσουν — γιατί να μη ζητήσουν τα αρχεία της CIA που αφορούσαν τις επιχειρήσεις-της στο Ιράν στα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια, σαν αντάλλαγμα για τους ομήρους;

Με αυτά τα αρχεία, οι επαναστάτες θα μπορούσαν να αποδείξουν σε όλο τον κόσμο την ευθύνη των Αμερικανών στην καταπίεση που είχε ασκήσει ο Σάχης και η ΣΑΒΑΚ. Θα μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν ιστορικοί

και δημοσιογράφοι για πολλά χρόνια και έτσι οι Ιρανοί θα μάθαιναν πολλά για την πρόσφατη ιστορία-τους. Σκεφθείτε τι πιέσεις θα είχε να αντιμετωπίσει ο Κάρτερ, αν γινόταν μια τέτοια πρόταση. Και για τη CIA θα ήταν πραγματικά ένα τελειωτικό χτύπημα.

Αλλά για εβδομάδες δεν εύρισκα καμία ανταπόκριση. Τότε, ένα Σάββατο απόγευμα, λίγες ημέρες μετά την ιστορία του «Νιου Γιork Ποστ», θυμήθηκα ότι είχα στα αρχεία-μου ένα δελτίο που κυκλοφορούσε το Υπουργείο Εξωτερικών κάθε χρόνο, για τους Αμερικάνους επιχειρηματίες που ταξιδεύουν στο εξωτερικό. Δίνει τις διευθύνσεις, τα τηλέφωνα και τα ονόματα των κύριων γραφείων στις Αμερικάνικες Πρεσβείες και Προξενεία σε όλο τον κόσμο. Βρήκα τον αριθμό τηλεφώνου της Πρεσβείας της Τεχεράνης και τηλεφώνησα με την αυτόματη γραμμή.

Κάποιος σήκωσε το τηλέφωνο και ρώτησα: «Η Αμερικάνικη Πρεσβεία στην Τεχεράνη;». Μου απάντησαν λίγο θυμωμένα: «Όχι, εδώ η φωλιά των κατασκόπων». Είπα: «Τέλος πάντων, εγώ είμαι ο Φίλιπ Αϊτζη. Τηλεφωνώ από το Αμβούργο και θέλω να δώσω μια ιδέα σχετικά με τους ομήρους». Μου απάντησε τότε: «Α ναι, ξέρω ποιός είσαστε και έχω διαβάσει το βιβλίο-σας, που ήταν πολύ χρήσιμο για μας». Πρότεινα τότε την ανταλλαγή των ομήρων με τα αρχεία.

Τότε ο συνομιλητής-μου δήλωσε ότι λεγόταν Μεχντί και είπε ότι θα παρουσίαζε την ιδέα στο Επαναστατικό Συμβούλιο και θα μου ξανατηλεφωνούσε σε μερικές ημέρες.

Είκοσι τέσσερις σχεδόν ώρες αργότερα, μια Κυριακή, ένας αξιωματούχος του Γενικού Προξενείου των ΗΠΑ στο Αμβούργο, χτύπησε την πόρτα-μου και άφησε ένα γράμμα. Έγραφε ότι ο Υπουργός Εξωτερικών είχε ακυρώσει το διαβατήριό-μου, γιατί είχα βλάψει την Εθνική Ασφάλεια και την Εξωτερική Πολιτική των ΗΠΑ με μια «συνεχή εκστρατεία από την αρχή του 1970, που είχε σαν στόχο την ανατροπή των επιχειρήσεων πληροφοριών των ΗΠΑ».

Έπαθα κάποιο πανικό, αλλά όχι υστερία. Μαγειρεύα, σε μια μεγάλη κατσαρόλα, «τσιλεκον κάρνε» (σ.σ. μεξικάνικο φαγητό με φασόλια, κρέας και κόκκινο πιπέρι) για τους πενήντα καλεσμένους-μου. Την επομένη ήταν παραμονή Χριστουγέννων. Σκέφτηκα ότι ίσως δεν θα παρευρισκόμουν ο ίδιος στο δει-

πνο. Ίσως η ακύρωση του διαβατηρίου να σήμαινε ότι θα με φόρτωναν οι Γερμανοί στο πρώτο αεροπλάνο για τη Νέα Υόρκη. Ίσως να μου αφαιρούσαν την άδεια παραμονής. Ίσως να έπρεπε να αρχίσω μια ακόμα από πριν χαμένη μάχη εναντίον της εξορίας.

Ξανάρχισα τα επείγοντα τηλεφωνήματα στους δικηγόρους στο Αμβούργο, στην Ουάσιγκτον και στη Νέα Υόρκη. Δεν διάτρεχα άμεσο κίνδυνο εκτόπισης, γιατί οι Αμερικάνοι πολίτες μπορούν να μείνουν στη Γερμανία ακόμα και χωρίς διαβατήριο. Η αρχική-μου αγωνία κατευνάστηκε. Όλοι είχαν τη γνώμη ότι η αιτία της ιστορίας ήταν το χθεσινό-μου τηλεφώνημα στην Τεχεράνη.

Στις έξη το πρωί των Χριστουγέννων χτύπησε το τηλέφωνο:

«Είμαι ο Μεχντί. Τηλεφωνώ από τη φωλιά των κατασκόπων. Το Επαναστατικό-μας Συμβούλιο συζήτησε την ιδέα-σας, αλλά επιμένουμε στο Σάχη. Όλοι εδώ ξέρουν τι έκανε η CIA όλα αυτά τα χρόνια. Οι φοιτητές από τη συνεχή καταπίεση και τα βασανιστήρια, οι ιερωμένοι από τις φυλακίσεις, οι χωρικοί από τη φτώχεια-τους. Εκτιμούμε την πρόσκλησή-σας και μάθαμε και για το διαβατήριο. Μην σταναχωριέστε. Κι εμείς τα ίδια τραβάγαμε επί Σάχη».

Εντάξει. Δεν δέχονταν την ιδέα. Ίσως να μην έπρεπε να προτείνω τίποτα, σε τελευταία ανάλυση. Αλλά να χάσω το διαβατήριό-μου επειδή πρότεινα μιαν ιδέα, μου φάνηκε κάπως υπερβολικό. Το ακριβότερο τηλεφώνημα που είχα κάνει ποτέ!

Λίγο μετά τα Χριστούγεννα, οι δικηγόροι-μου πήγαν στο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο στην Ουάσιγκτον, για να ζητήσουν μιαν απόφαση απόδοσης του διαβατηρίου-μου. Το Υπουργείο Εξωτερικών δεν ανέφερε το τηλεφώνημα προς τους επαναστάτες, αλλά την άσχετη ιστορία του «Νιου Γιork Ποστ». Έτσι όλα ξεκαθάριζαν. Οι αρχές είχαν προκαλέσει αυτό το δημοσίευμα σαν άμεσο πρόσχημα για να ανακαλέσουν το διαβατήριό-μου.

Στο δικαστήριο υποστηρίξαμε ότι η ανάκληση του διαβατηρίου ήταν παράνομη. Αναφέραμε δικαστικές αποφάσεις που έλεγαν ότι το δικαίωμα να ταξιδεύεις προστατεύεται από το Σύνταγμα κι ότι το Κονγκρέσο δεν είχε ποτέ εξουσιοδοτήσει το εκτελεστικό να αφαιρεί διαβατήρια για αφηρημένους λόγους «εθνικής ασφαλείας».

Το Υπουργείο Εξωτερικών με κατηγόρησε ότι βοήθησα να προετοιμαστεί το πολιτικό κλίμα για την κατάληψη της Πρεσβείας της Τεχεράνης, για το κάψιμο της Αμερικάνικης Πρεσβείας στο Πακιστάν και για την επίθεση εναντίον της Πρεσβείας στη Λιβύη. Αν συνέχιζα να ταξιδεύω, κι άλλες επιθέσεις και απειλές εναντίον του διπλωματικού προσωπικού θα ήταν δυνατό να προκληθούν.

Η CIA παρουσίασε ένα μακρύ κατάλογο των δραστηριοτήτων-μου από το 1971, που περιλάμβανε τοποθεσίες, ονόματα, ημερομηνίες, συγκεντρώσεις όπου είχα μιλήσει, βιβλία και περιοδικά όπου είχα γράψει. Ανάφεραν όλους τους πράκτορες που είχα καταγγείλει, έλεγαν ότι αναστάτωσα τις επιχειρήσεις-τους και έθεσα σε κίνδυνο τους ανθρώπους-τους.

Η πλευρά-μας δεν αμφισβήτησε τα πραγματικά περιστατικά. Αμφισβήτησαμε μόνο τη νομιμότητα της ανάκλησης και κερδίσαμε. Μετά από ένα μήνα ο δικαστής διάταξε το Υπουργείο Εξωτερικών να μου επιστρέψει το διαβατήριό-μου.

Όμως η κυβέρνηση έκανε έφεση και ο δικαστής ανάστειλε την εκτέλεση της απόφασης. Στο τέλος του Ιουνίου 1980 είχα κερδίσει και στο Εφετείο. Η κυβέρνηση κατέφυγε στο Ανώτατο Δικαστήριο. Κι έτσι εγώ θα περίμενα δύο χρόνια για να ανακτήσω το διαβατήριό-μου.

Είχα όμως επίσης αλλάξει γνώμη. Από τη στιγμή που φτάσαμε στο Ανώτατο Δικαστήριο, ήξερα ότι η υπόθεση ήταν χαμένη και πρότεινα στο δικηγόρο να αποσυρθώ, ώστε να μη τους δώσουμε την ικανοποίηση μιας εύκολης νίκης.

Δεν μπορούσα όμως ν' αποσυρθώ γιατί την προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο την είχε κάνει η κυβέρνηση κι όχι εγώ. Η υπόθεση προχώρησε. Τον Ιανουάριο 1981 ήθελα να παρουσιαστώ στην Ουάσιγκτον για μια προφορική εξέταση και ζήτησα ένα προσωρινό διαβατήριό για ένα ταξίδι με επιστροφή Αμβούργο - Ουάσιγκτον. Το Δικαστήριο όμως παράπεμψε την αίτησή-μου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, τον αντίπαλό-μου, που έβαλε διάφορους όρους που θα έκαναν αδύνατη την επιστροφή-μου στην οικογένειά-μου στο Αμβούργο. Με αυτό τον ελιγμό το Ανώτατο Δικαστήριο εμπόδισε την πραγματοποίηση της άκρoασης-μου για την ίδια-μου την υπόθεση.

Κατά τη διάρκεια των ακροάσεων, ο Γενικός Εισαγγελέας δήλωσε πως η αναστολή του διαβατηρίου-μου δεν έγινε επειδή έκανα ανοιχτή κριτική στην εξωτερική πολιτική, αλλά γιατί ανέπτυξα διάφορες δραστηριότητες για να αναστατώσω και να καταστρέψω τη CIA. Να ένας ενδιαφέρων διάλογος:

Δικαστής Μπρέννεν: Αυτά είναι πολιτικές δραστηριότητες;

Γενικός Εισαγγελέας: Παραπάνω από πολιτικές. Αποκάλυψε μυστικούς πράκτορες.

Δικαστής Μάρσαλ: Έκανε τίποτα άλλο από το να μιλάει;

Γενικός Εισαγγελέας: Όχι βέβαια, αλλά τα λόγια-του ήταν πιο θανάσιμα από σφαίρες. Δεν υποστηρίζουμε ότι εγκλημάτησε, αλλά η δραστηριότητά-του δεν είναι απλές κουβέντες.

Δικαστής Μάρσαλ: Οι πράξεις-του είναι κολάσιμες;

Γενικός Εισαγγελέας: Μπορεί και να αξίζουν μια τιμωρία, αλλά όχι αναγκαστικά ποινή για εγκλημα.

Τότε ο Γενικός Εισαγγελέας επιβεβαίωσε τις ταυτότητες δύο μυστικών πρακτόρων για να συνδέσει την επισήμανσή-τους με εμένα. Κι αυτό προκάλεσε την έκπληξη δημοσιογράφων και άλλων στην αίθουσα.

Ένας δικαστής είχε ρωτήσει, κάνοντας μian υπόθεση, αν ο Υπουργός Εξωτερικών είχε τη δυνατότητα να εμποδίσει έναν Αμερικάνο πολίτη που θα ήθελε να ταξιδέψει στο Ελ Σαλβαντόρ για να καταγγείλει την υποστήριξη των ΗΠΑ προς τη Χούντα. Απαντώντας, ο Εισαγγελέας παρατήρησε:

«Είμαι εκτός θέματος σ' ό,τι αφορά την ερώτηση, αλλά πρόσφατα δύο Αμερικάνοι σκοτώθηκαν στο Σαλβαντόρ. Φαίνεται ότι πρόκειται για δύο πρόσωπα που είχαν κάποια παράνομη δραστηριότητα υπό την κάλυψη μιας εργατικής οργάνωσης...».

Αναφερόταν στις δολοφονίες, το Γενάρη, δύο στελεχών του Αμερικάνικου Ινστιτούτου για την Ελεύθερη Ανάπτυξη της Εργασίας, που είχα από καιρό αποκαλύψει σαν μια μετωπική οργάνωση της CIA. Αυτό το Ινστιτούτο έχει αναλάβει την αγροτική μεταρρύθμιση της Χούντας του Σαλβαντόρ και όλοι σχεδόν θεώρησαν ότι η δολοφονία ήταν έργο δεξιών δολοφόνων. Έτσι, η προσπάθεια του Γενικού Εισαγγελέα να μου αποδώσει την αποκάλυψή-τους, ήταν άσχετη με κάθε πραγματικότητα.

Λίγο μετά, ο δικαστής Γουάιτ είπε στο δικηγόρο-μου ότι, αν ο πελάτης-του δεν ήταν ο Φίλιπ Αϊτζη, θα ήταν εύκολο να κερδηθεί η υπόθεση. Τώρα το Ανώτατο Δικαστήριο θα επινοούσε μια νέα διεστραμμένη θεωρία, που θα έδινε στην κυβέρνηση το δικαίωμα να εμποδίζει ταξίδια «πολιτικώς ανεπιθύμητα» Αμερικανών υπηκόων στο εξωτερικό. Αυτό θα γινόταν με την εισαγωγή μιας διάκρισης ανάμεσα στα λόγια που προστατεύονται από το Σύνταγμα και τις «πράξεις». Οι τελευταίες θα ήταν δυνατό να οδηγήσουν στην απώλεια του δικαιώματος στο διαβατήριό. Κι έτσι πράγματι έγινε.

Η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου ανακοινώθηκε στις 29 Ιουνίου και προκάλεσε γενική εξέγερση των συνταγματολόγων και των ηγετών της κίνησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κυρίως γιατί δεν αφορούσε μόνο τη δική-μου περίπτωση. Έδινε στον Υπουργό Εξωτερικών απεριόριστη εξουσία να αρνείται ή να ανακαλεί διαβατήρια ανθρώπων που επιτίθενται στην επίσημη πολιτική. Σύμφωνα μ' αυτή την απόφαση, οι Αμερικάνοι μπορούν ακόμα να πάρουν διαβατήρια, οποιεσδήποτε κι αν είναι οι πολιτικές-τους πεποιθήσεις. Αλλά όποιος εκδηλώνει αυτές τις πεποιθήσεις ή τις μετατρέπει σε δράση, το κάνει με δικό-του κίνδυνο. Ο λόγος, έτσι, έχει μετατραπεί σε συμπεριφορά που μπορεί να σου στοιχίσει το διαβατήριό-σου, χωρίς να ξέρεις από πριν τι ακριβώς έχεις διαπράξει.

Δεν υπάρχουν κανόνες που να μπορείς να ακολουθήσεις ή να παραβιάσεις. Όλα εξαρτώνται από την εξωτερική πολιτική της στιγμής — όποια κι αν είναι αυτή — και από τις διαθέσεις του Υπουργού Εξωτερικών.

Αυτή η απόφαση είναι άσχημο νέο για κάθε Αμερικανό που θέλει να παραβρεθεί σε διε-

θνείς συναντήσεις αντίθεσης προς την επίσημη πολιτική των ΗΠΑ. Ένας αντι-πυρηνικός που μιλάει στη Δυτική Γερμανία εναντίον των διηπειρωτικών πυραύλων, ή ένας σοσιαλδημοκράτης που υπερασπίζεται τους επαναστάτες του Σαν Σαλβαντόρ, ή ένας σπουδαστής που θέλει να παρακολουθήσει ένα παγκόσμιο φεστιβάλ νεολαίας και πολλοί άλλοι τέτοιοι θα αντιμετωπίσουν ενδεχόμενο αφαίρεσης διαβατηρίου ή ανάκλησης στα μέσα ενός ταξιδιού.

Κι ας το έχουν υπόψη-τους οι Αμερικάνοι δημοσιογράφοι. Όποιος ανακαλύπτει π.χ. Αμερικάνους «συμβούλους» στο Ελ Σαλβαντόρ αναμιγμένους σε ένα άλλο Μυ Λάι μπορεί να μη μείνει ανταποκριτής εξωτερικού για πολύ, αν αναφέρει την ιστορία.

Νομίζετε ότι δεν θα συμβεί; Ας περιμένουμε...

Στις λεπτομέρειες, ο νόμος του Δικαστή Μπέργκερ είναι εξίσου κακός. Κάπου κάνει ένα λάθος έξη ετών για ένα γεγονός στη Τζαμάικα. Αλλού γράφει:

«Για να αποκαλύψει προσωπικό της CIA σε μια συγκεκριμένη χώρα, ο Αϊτζη πηγαίνει εκεί και συμβουλευεται πηγές στους τοπικούς διπλωματικούς κύκλους που γνωρίζει από την προηγούμενη υπηρεσία-του στην Αμερικάνικη κυβέρνηση». Πρόκειται για ένα απερίφραστο ψέμα που δεν το είχε καν αναφέρει η κυβέρνηση στο κατηγορητήριο. Δεν επικοινωνήσα ποτέ με κανένα που ήξερα από την κυβερνητική υπηρεσία και η ιδέα ότι θα μπορούσαν να συνεργαστούν μαζί-μου είναι γελοία.

Οπωσδήποτε, πολλοί θα συνειδητοποιήσουν τώρα ότι ένα αμερικάνικο διαβατήριό δεν είναι το μόνο δυνατό ταξιδιωτικό έγγραφο. Ταξιδεύοντας συνάντησα λεγεώνες ανθρώπων που κυκλοφορούσαν χωρίς διαβατήριό της χώρας-τους. Προέρχονταν κυρίως από χώρες - συμμάχους των ΗΠΑ, σαν τη Χιλή του Πινοσέτ ή το Ιράν του Σάχη. Και οι Αμερικάνοι μπορούν τώρα να κάνουν το ίδιο.

Για μένα η έλλειψη διαβατηρίου είναι απλώς μια περιορισμένη ενόχληση. Δεν χρειάζομαι διαβατήριό για να εκθέσω σαν απάτη τη «Λευκή Βίβλο για το Ελ Σαλβαντόρ» που ήταν άλλο ένα ψέμα της Αμερικάνικης κυβέρνησης για να δικαιολογηθεί μια επέμβαση εναντίον ενός απελευθερωτικού κινήματος του Τρίτου Κόσμου. Το βιβλίο «Ο Φίλιπ Αϊτζη για τη CIA και το Ελ Σαλβαντόρ» εκδόθηκε ήδη από τον Βάλτερ Πελάου στη Δυτική Γερμανία και στη Νέα Υόρκη από τις εκδόσεις «Ντην Κόβερ». Οι αναγνώστες θα ανακαλύψουν επιτήδεια «μεταφραστικά» λάθη στοιχείων από «κείμενα που κατασχέθηκαν», υπερβολές, εξωραϊσμούς, επινοήσεις και συμπεράσματα χωρίς πραγματική βάση.

Οπωσδήποτε, η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου θα περιπλέξει την πολιτική δουλειά πολλών Αμερικανών. Είναι δυνατό να εμποδίσει Αμερικάνους πολίτες που θα ήθελαν να συνεργαστούν με ανθρώπους που αντιτίθενται στην Αμερικάνικη πολιτική σε άλλες χώρες. Έχει όμως και μια θετική πλευρά: οι κατηγορίες της κυβέρνησης εναντίον-μου και η αποφάσεις των δικαστηρίων, είναι γερές μαρτυρίες για την επιτυχία του διεθνούς κινήματος εναντίον της CIA.

□

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

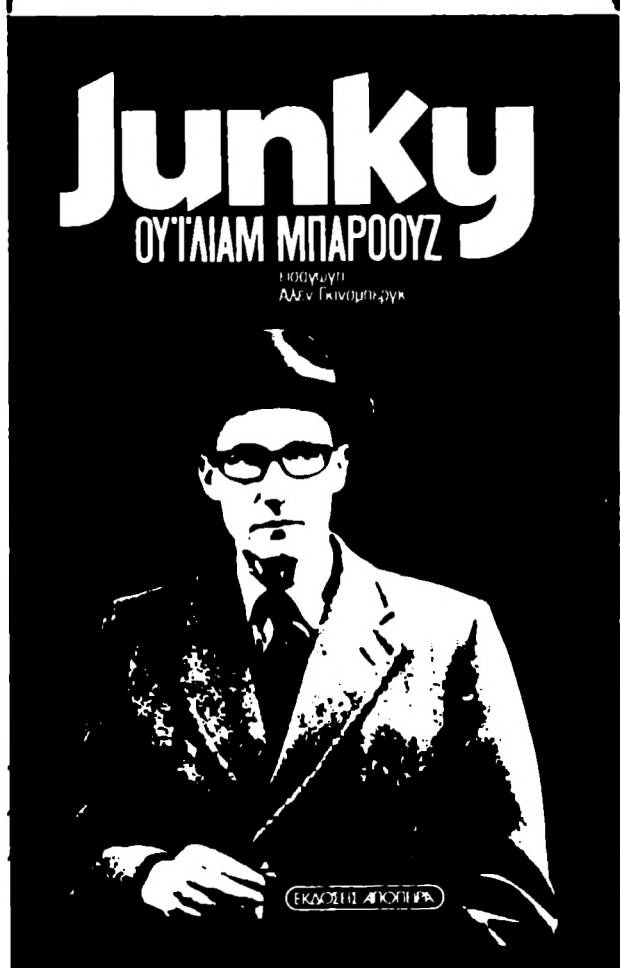
ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

Οι νεωτερικοί
ποιητές
του μεσοπολέμου

από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

κυκλοφορεί

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Ο νοσοκομειακός γιατρός

Του Γεωργ. Κλ. Λύκα

ο σχέδιο νόμου (λέγεται πως αποσύρθηκε), δεν εισάγει το θεσμό του νοσοκομειακού γιατρού με πλήρη απασχόληση. Ή μάλλον τον εισάγει τόσο όσο χρειάζεται για μια μακροχρόνια άλωση των θέσεων των διευθυντών (πχ. άρθρα 40, 42).

Ποιος είναι τώρα ο νοσοκομειακός γιατρός; Πώς εργάζεται; Είναι ικανοποιημένος; Θέλει την πλήρη απασχόληση;

Ο σημερινός γιατρός, αισθάνεται ως ένας αριστοκράτης αρκετά ξεπεσμένος και από οικονομικής πλευράς. Μάρτυρας το φακελάκι ή τσουβαλάκι.

Από καιρό — με πρωταγωνιστές τους ίδιους τους γιατρούς — έγινε και εδώ σπάνια και ξεθωριασμένη εκείνη η εικόνα του «καθηγητή - διευθυντή», που πήγαινε στο νοσοκομείο στα ρετάλια του χρόνου και περιτριγυρισμένος από ένα «σμήνος» υπακούων βοηθών, γλιστρούσε στους θαλάμους για να προσφέρει μερίδες της γνώσης-του.

Από καιρό επίσης ο γιατρός αισθάνεται την ανάγκη να βρει ένα νέο τρόπο εργασίας. Αισθάνεται την ανάγκη να εγκαταλείψει τα στρεσικά — αν και οικονομικώς αποδοτικά — τρεχάματα ανάμεσα στην κλινική, το νοσοκομείο και το ιατρείο.

Ναι, ο σημερινός νοσοκομειακός γιατρός αισθάνεται την ανάγκη να ξανακερδίσει νέα κοινωνική και μορφωτική αξία.

Η διάθεση για πλήρη απασχόληση σημαδεύει την ανανεωτική-του θέληση, που περικλείει μία σημαντική προοπτική: το νοσοκομείο που τώρα θεωρείται κολόνα της δημόσιας υγείας, πρέπει τώρα να μετατραπεί σε κέντρο θεραπείας μόνο των οξέων περιστατικών και έδρα έρευνας, διδασκαλίας και μάθησης.

Όχι πια θάλαμοι και διάδρομοι γεμάτοι από ανθρώπους που χρειάζονται σαφώς άλλου είδους βοήθεια. Όχι πια τμήματα γεμάτα από εγκαταλειμμένους υπερήλικες. Όχι πια εργαστήρια φορτωμένα με ατέλειωτες και πολύ συχνά στοιχειώδεις αναλύσεις, που οδηγούν τον άρρωστο σε ένα είδος «προσωπικής κράτησης», που στην ουσία, είναι ένα είδος βίας και κλοπής. Δεκαπέντε μέρες ζωής εκτός νοσοκομείου έχει μια ανυπολόγιστη αξία και το σφαιρικό κόστος του χαμένου χρόνου φτάνει για το μέσο άνθρωπο τις 25 - 30.000 δραχμές. Όχι πια στεγανά ανάμεσα σε

διαφορετικές μονάδες, ανάμεσα στις διάφορες ειδικότητες, αλλά ανταλλαγή γνώσεων, εργασία ομάδας, ξεπέραςμα της ιεραρχικής εικόνας του διευθυντή - αφέντη, μελέτη, έρευνα, ενημέρωση. Όχι πια διορισμοί διευθυντών με πολιτικά κριτήρια, γιατί στο χειρουργικό ή ακτινολογικό τραπέζι π.χ., έχουν αξία οι επαγγελματικές ικανότητες των γιατρών και όχι οι πολιτικές-τους ιδέες. Είναι στη μέση, βλέπετε, η ζωή των ασθενών. Είναι ανάγκη πια η πρόσληψη του γιατρού να γίνεται με δημόσιο διαγωνισμό, που να εξασφαλίζει την εκλογή του καλύτερου και να αποκλείει τις πολιτικές διακρίσεις.

★ ★ ★

Το σχέδιο - όνειρο είναι γοητευτικό. Απαιτείται μια αληθινή και αυθεντική πορεία προς την πλήρη απασχόληση, με μεγάλη προσοχή και με συνεχή διάθεση για διορθώσεις στην πόρευση. Μια τέτοια πορεία θα παρακινηθεί αποτελεσματικά μόνο από μια σύγχρονη μεταρρύθμιση, από ένα σύγχρονο υγειονομικό νόμο - πλαίσιο.

Στον τόπο-μας, και ακριβώς εξόφθαλμα στην Αθήνα, τα κακά της νοσοκομειακής φροντίδας έφθασαν σε ανυπόφορα επίπεδα.

Θεωρητικά και τώρα ο ιατρικός κόσμος έχει δυνατότητες να ασκεί έναν επίμονο και επιστημονικό έλεγχο, π.χ. στην υποδοχή των ασθενών, για να εισάγονται μόνο εκείνοι που έχουν πραγματική ανάγκη του νοσοκομείου. Κάθε κλείσιμο ματιού τινάζει στον αέρα όχι μόνο το επιστημονικό φίλτρο εισαγωγής, αλλά και την κοινωνική και μορφωτική θέση του ιατρικού κόσμου. Ο νοσοκομειακός ιατρικός κόσμος, αν δεν έγινε, κινδυνεύει να γίνει υποτέλης της πολιτικής και διοικητικής εξουσίας. Ο κίνδυνος προέρχεται πάντοτε από τις δυνάμεις που προσπάθησαν να μετασχηματίσουν το υγειονομικό σύστημα σε ρουσφετολογικά κέντρα. Γι' αυτό η σύγχυση ρόλων είναι ανεπίτρεπτη. Η λειτουργία των γιατρών πρέπει να αναπτύσσεται παράλληλα με εκείνη των διοικητικών οργάνων, μέσα σε αμοιβαίο σεβασμό των αρμοδιοτήτων.

Η γερασμένη και ανεπαρκής δομή αντιστέκεται στο υποκειμενικό καθήκον (= αποτέλεσμα της υποκειμενικής επιστημονικής συνειδήσης), όπως αντιτίθεται σε μια υγειονομική μεταρρύθμιση που θα ενερ-

γήσει βαθιά στο σύστημα και δεν θα αφήσει ανοσοπολημένους χώρους στο δημόσιο έλεγχο, που κάθε μέρα θα γίνεται όλο και πιο στενός.

Σε ένα μεταρρυθμιστικό νόμο, μεγάλη προσοχή πρέπει να δοθεί στο πώς θα λειτουργεί η πλήρης απασχόληση.

Πλήρης απασχόληση, δεν σημαίνει παραμονή κάποιου γιατρού στο νοσοκομείο μόνο και μόνο από σεβασμό του βδομαδιατικού ωραρίου.

Πλήρης απασχόληση, πρέπει να σημαίνει και έρευνα, διδασκαλία, μάθημα, τμήμα (department), σχέσεις με το χώρο και τους κατοίκους του χώρου με τον οποίο πρέπει να συνδέεται κάθε νοσοκομείο. Πλήρης απασχόληση, δεν σημαίνει, π.χ., πως ο ακτινολόγος ή ο χειρουργός πρέπει να περνάει τη μέρα-του ανάμεσα στους τέσσερις τοίχους του ακτινολογικού ή του χειρουργείου. Έτσι η δουλειά γίνεται ρουτίνα και οι ώρες βαριές σαν μολύβι. Έτσι βραβεύεται η ποσότητα και αναχαιτίζεται και τελικά στραγγαλίζεται η όρεξη, η θέληση για ενημέρωση και ποιοτική καλυτέρευση.

★ ★ ★

Η οικονομική συμπίεση του γιατρού, (που οδηγεί π.χ. στο φακελάκι), η μη συμμετοχή-του στη διοίκηση του νοσοκομείου, οι απογοητεύσεις από τις υποσχέσεις που δεν κρατήθηκαν, η λειψή μόρφωσή-του, έχουν δυσμενέσει το γιατρό και έκαναν δυσκολότερες τις σχέσεις-του με τους αρρώστους.

Ο σημερινός γιατρός, σπρώχνεται στην πλήρη απασχόληση όχι μόνο από την ανάγκη της μόνιμης καριέρας, αλλά και για να αισθανθεί νέος «χειριστής», χρήσιμος μορφωτικά και κοινωνικά.

Το νοσοκομείο αντιπροσωπεύει (και θα αντιπροσωπεύει σε ένα προβλέψιμο μέλλον) ένα από τα πιο ψηλά επίπεδα της δημόσιας υγείας και η πλήρης απασχόληση πρέπει να αντιπροσωπεύει μια επιβράβευση και όχι μια τιμωρία. Γι' αυτό η οργάνωση της δουλειάς πρέπει να αναδιοργανωθεί.

Τα σημερινά απογεύματα, π.χ., ο νοσοκομειακός γιατρός δεν έχει τί να κάνει στο νοσοκομείο.

Η τωρινή αντίληψη θέλει το γιατρό λίγες ώρες στο νοσοκομείο. Γι' αυτό, το νοσοκομείο δεν εξασφαλίζει, δεν προσφέρει στο γιατρό μέσα και δομές για μια χρήσι-

μη δουλειά-του, στο χρονικό τόξο ολόκληρης της μέρας.

Επίσης, αν δεν προωθηθεί η χωροταξική οργάνωση της βασικής ιατρικής, σε όλη την έκταση της χώρας (το σ.ν. προβλέπει μια κάποια οργάνωσή-της μόνο στις αγροτικές και ημιαστικές περιοχές), οι ειδικότητες θα έρπουν μέσα στην κρίση-τους.

Αν δεν καθορισθούν οι ρόλοι του νοσοκομειακού-γιατρού και του ιδιώτη ειδικού, που εκτελεί π.χ. αναλύσεις, ακτινογραφίες, σπινθηρογραφήματα, με αυξανόμενους ρυθμούς, η κρίση θα συνεχίζεται προς ζημία όλων. Ο νοσοκομειακός γιατρός επιθυμεί ακριβή καθορισμό των περιοχών υγειονομικής δράσεως της κάθε κατηγορίας.

Αυτό που μπορεί να κάνει ισχυρό τον ιατρικό κόσμο, είναι ο πυκνός ιστός των ενωτικών εμπειριών ανάμεσα στους γιατρούς των διαφόρων επιπέδων και ιδεών. Οι σωματειακές ωθήσεις, αποτελούν σαφή κίνδυνο για τον ιατρικό κόσμο και τους έλληνες καταναλωτές του υγειονομικού-μας συστήματος. Η πρόοδος για όλους αρχίζει με την ισορροπία ανάμεσα στις διάφορες κατηγορίες των γιατρών, ανάμεσα στους γιατρούς και τους άλλους υγειονομικούς και ανάμεσα στο σύνολο των υγειονομικών και τους έλληνες πολίτες.

★ ★ ★

Για την ώρα υπάρχει βαθιά δυσαρέσκεια. Η συνειδητοποίηση πως δεν προβλέπεται γρήγορο ξεπέρασμα, πως δεν αναζητούνται ορθοί και απλοί τρόποι (π.χ. Ενιαίος Φορέας Υγείας σε εθνική κλίμακα, συμμετοχή των πολιτών στον έλεγχο και τον προσανατολισμό του υγειονομικού συστήματος, περιφερειοποίηση κτλ.), πως το κλειδί που «ετοιμάζεται» (αν ετοιμάζεται) δεν είναι αποτελεσματικό, δημιουργούν βαριά ατμόσφαιρα.

Ο σύγχρονος νοσοκομειακός γιατρός, ως το ανακεφαλαιώσουμε, επιθυμεί να μη χάνει τον καιρό-του στο νοσοκομείο. Θέλει να χρησιμοποιεί μέρος του χρόνου για μελέτη. Θέλει μια μέρα γεμάτη συμμετοχή στους στόχους του νοσοκομείου. Επιθυμεί να κάνει το γιατρό θεραπεύοντας καλύτερα τους αρρώστους, να συνδεθεί με τις άλλες ειδικότητες, να διδάσκει και να διδάσκεται, να έχει μια σχέση συνεχή με τον άρρωστο και μετά την επέμβασή-του ή πριν, για να αντιληφθεί το κοινωνικό περιβάλλον της αρρώστιας-του. Θέλει νόμιμα να κερδίζει περισσότερα και να έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί συναντήσεις και συζητήσεις ακόμη και για υγειονομική πολιτική. Θέλει ίσως και τόσα άλλα που εγώ δεν πιάνω.

Πάντως, η θέση ενός πραγματικά προοδευτικού κόμματος, ως προς τις θέσεις των ιατρικών οργανισμών, πρέπει να είναι ανοιχτή σε συναντήσεις και σε διάλογο και σε όλες εκείνες τις εξηγήσεις που μπορούν κατά κάποιο τρόπο να ευνοήσουν το προτσές της δημοκρατικής δημιουργίας Ενιαίου Φορέα Υγείας.

Ανάμεσα στους νοσοκομειακούς, όλα δείχνουν πως υπάρχουν δυνάμεις και θέληση για δουλειά. Μορφές πάλης που ζημιώνουν τον πληθυσμό (ιδιαίτερα τους μη προνομιούχους) και αιτήματα που δυσκολεύουν μια ριζική μεταρρύθμιση, τελικά, αντιστρατεύονται τις ίδιες τις επαγγελματικές και μορφωτικές ανάγκες των γιατρών.

τετράδια

πολιτικού διάλογου έρευνας και κριτικής

τετράδιο δεύτερο - τρίτο

φθινόπωρο '81

Α. Μαρκαντός: Μερικές σημειώσεις γύρω από την σύγχρονη
 Αμφισβήτηση στην Ελλάδα
 Στάθης Σωτηρίου: Προσεγγίσεις σχετικά με το σημερινό
 κίνημα αμφισβήτησης
 ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ
 Παύλος Νεράντζης: Η αυτονομία στην Ιταλία: Δύο βήματα
 μπροστά. Ένα βήμα πίσω
 Όριαντα Σκαλτσάνη: Συζήτηση με τον Π. Νεράντζη για την
 εργατική αυτονομία και τα προβλήματα του κινήματος
 στην Ιταλία σήμερα
 Σταύρος Έλευθερίου: Ο ελληνικός καπιταλισμός:
 προβλήματα και διλήμματα
 Λουκάς Άξελος: Η Κύπρος ανά σταυροδρόμι: Αυτοδιάθεση -
 Ανεξαρτησία - Έξαρτηση
 Γιάννης Καργιώτης: Αγροτικοι συνεταιρισμοί και κρατικός
 παρεμβατισμός
 Βαγγέλης Χωραφάς: Ιστορική εξέλιξη των αναλύσεων
 για τη βάση και το επεκταμένο
 Λουκάς Άξελος: Σημειώσεις και παρατηρήσεις γύρω από την
 ελληνική και νοτιοβαλκανική πραγματικότητα
 του ΧVIII αιώνα

14 BAME

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

την ΑΥΓΗ
 τη ΔΙΚΗ 68
 ΦΩΝΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΜΙΧ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

Φαναριώτες
 Άνθη Ευλαβείας
 Επτανήσιοι ποιητές

από τη σειρά
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

Οι γιορτές μίσους και οι μισθοδίαιτοί-τους

Η κατάργηση των γιορτών μίσους προστίθεται στις μέχρι τώρα θετικές πρωτοβουλίες της Κυβέρνησης. Αποτελεί την αναπόφευκτη συμπλήρωση της αναγνώρισης της Εθνικής Αντίστασης και είναι ταυτόχρονα πράξη πολιτικής συνέπειας και τιμής. Είναι επίσης μια πράξη που διαφέρει κατά πολύ από μια νίκη κάποιων παραταξιακών αντιλήψεων. Είναι κατά βάση μια χειρονομία εθνικής συμφιλίωσης μια αποκατάσταση της πραγματικής ιστορικής συνέχειας που διέπει την πρόσφατη ιστορία του τόπου.

Θα λέγαμε μάλιστα πως από μια σκοπιά η πρωτοβουλία αυτή θα μπορούσε να είχε πραγματοποιηθεί ήδη από τη «Ν.Δ.», αν αυτή η τελευταία επέλεγε να μην αποτελεί συνέχεια της εμφυλιακής Δεξιάς αλλά ένα κόμμα του καιρού-του. Αντίθετα το ΠΑΣΟΚ, παίρνοντας αυτή την πρωτοβουλία κερδίζει ποικιλότροπα τον πολιτικό και ιστορικό τίτλο τιμής ότι ενώνοντας το παρελθόν με το παρόν, εγκαινιάζει μια νέα περίοδο της εθνικής ζωής, δίνει τη δυνατότητα για ένα συνολικό ξανακοίταγμα των ιδεολογικών και πολιτικών θέσεων, που διαχώρισαν το λαό για δεκαετίες αλλά εν ονόματι συγκρούσεων που η βάση-τους έχει πια μετατεθεί και διεξάγονται σε εντελώς νέα πεδία και με νέους όρους.

Είναι δείγμα των — τότε — καιρών ότι και τώρα, η Δεξιά δεν μπόρεσε να αποστεί των δεσμών του αίματος που έθρεψαν την κούνια της εξουσίας-της. Και η ανακοίνωση του κ. Ράλλη αλλά και οι απειλές μερίδας ακροδεξιών και χουντικών περιτριμμάτων ότι θα κάνουν αυτοί το μνημόσκηνο των «σφαγιασθέντων υπό των κομμουνιστοσυμμοριτών» προκαλούν τουλάχιστο θλίψη.

Αλλά για τους τελευταίους αυτούς, τους μισθοδίαιτους καλλιεργητές του μίσους, η κυβέρνηση πρέπει να επιδείξει ότι δεν διαθέτει μόνο καλή θέληση αλλά και πυγμή. Και είναι καλύτερο να συνετίσει αυτούς τους μισθοκάπηλους του αίματος η κυβέρνηση, παρά να αναλάβει το έργο αυτό ο λαός. Πρέπει λοιπόν όσοι υπολογίζουν σε ένα νέο διχασμό να καταλάβουν ότι και ένα τέτοιο κλίμα δεν «περνάει» αλλά και οι ίδιοι δεν «θα περάσουν». Με κανένα τρόπο...

● Από την **Αφροδίτη Μάνου**, τη γνωστή σ' όσους αγαπούν το καλό τραγούδι και αγαπητή σ' όσους πιστεύουν στους νέους δημιουργούς, λάβαμε την ακόλουθη επιστολή που αξίζει να προσεχτεί, όχι μόνο για να επισημάνουμε τον καινούριο δίσκο, αλλά και για να τον ακούσουμε:

Αγαπητοί φίλοι,

Όπως δεν θα ξέρετε βεβαίως, πριν λίγες μέρες, κυκλοφόρησε στην αγορά ο καινούριος-μου δίσκος, με τον τίτλο «ΑΠΟΠΕΙΡΑ», σε μουσική ενός νέου συνθέτη, **Νίκος Καλλιτίσης** τ' όνομά του, πάνω σε ποιήματα **Γιάννη Κοντού** και του νέου, επίσης, ποιητή **Αντώνη Κολυβά**.

Και ίσως δεν θα υπήρχε κανένας λόγος να γίνει αυτό το γράμμα, αν πάνω εκεί που έλεγα «τί ώραία, τώρα δεν υπάρχει λογοκρισία, θα παίζεται ολόκληρος ο δίσκος στο ραδιόφωνο», (γιατί πώς να το κάνουμε — σε άλλες εποχές — όλο και κάποιον θα «ενοχλούσε»), νά 'σου η απόφαση για την κατάργηση των διαφημιστικών εκπομπών των εταιρειών δίσκων.

Και γνώμη δεν θα εκφράσω επί του προκειμένου — εκτός κι αν με ρωτήσετε δηλαδή. Όμως, κοιτάξτε τώρα — κακούργα τύχη — πώς επεμβαίνει το προσωπικό στοιχείο στα κοινά. Γιατί βρε παιδιά, εγώ τι χρωστάω, να μείνει ο δίσκος-μου στα «αζήτητα» επειδή έπεσα στη μεταβατική περίοδο;

Φυσικά υπάρχουν και ελεύθερα προγράμματα και σίγουρα θα μπει

● Ο πολύ ευέλικτος κ. Φρέντυ Γερμανός στην «Πρώτη-του Σελίδα» μας παρουσίασε στην ΕΡΤ μια ενδιαφέρουσα εκπομπή για τον Γ. Σεφέρη. Αλλά κάπου

εκεί στη μέση, όμως απροσδοκίτως — και ασυνάρτητα για την οικονομία και την εσωτερική συνοχή του ρεπορτάζ — εμφάνισε τον Γ. Παπανδρέου, έπαιξε «ρη-πλαιή», εντόπισε το «ζουμ», είπε και δυο λόγια για τον «Γέρο». Βλέπετε για έναν κόλακα η επικαιρότητα παραμονεύει παντού...

Αλλά τι τ' όφειλε; Δεν έχει διαβάσει ούτε τα βασικά του Σεφέρη ο κ. Γερμανός; Το ποιήμα-του για τον Γ. Παπανδρέου; Ας σκορπίζει πιο διακριτικά τις κολακείες-του ο κ. Γερμανός. Αυτό επιβάλλει ο σεβασμός προς ζώντας και τεθνεώτας...

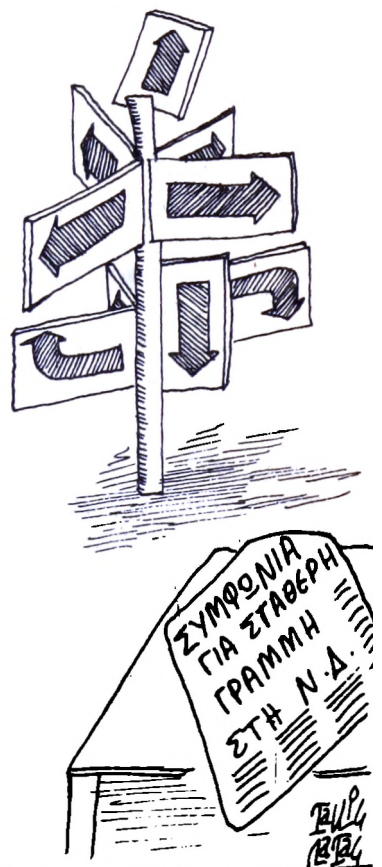
● Μια νέα περιοδική έκδοση κυκλοφόρησε η «Πολιτική» — επιθεώρηση πολιτικής επιστήμης που διευθύνεται από τον Α-Ι. Δ. Μεταξά. Η επιθεώρηση της πολιτικής επιστήμης έχει θέσει για στόχο την ανάλυση και την κριτική της πολιτικής-μας πραγματικότητας με βάση το σύγχρονο εμπειρικό υλικό. Κάθε τεύχος θα αποτελεί ειδικό αφιέρωμα σε κάποιο καίριο θέμα το πρώτο τεύχος είναι αφιερωμένο στο θέμα «Βουλή».

● Η Εταιρεία Θεάτρου Κρήτης θα αρχίσει τη χειμερινή-της δραστηριότητα με την κωμωδία του **Μιχαήλ Χουρμούζη** «Ο ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΗΣ» τιμώντας έτσι τα 100 χρόνια από το θάνατο του συγγραφέα (1882), που έζησε πολλά χρόνια στην Κρήτη και πολέμησε για τη λευτεριά-της στην περίοδο 1828-1830.

Η πρεμιέρα του έργου γίνεται σήμερα στο Ρέθυμνο και θα ακολουθήσει περιοδεία σε ολόκληρη την Κρήτη, που θα καλύπτει 45 πόλεις και χωριά.

● Η 10η Πανελλήνια έκθεση **Βιβλίου** που οργανώνει η Πανελλήνια Ομοσπονδία Εκδοτών - Βιβλιοχαρτοπωλών, θα λειτουργήσει στο Ζάππειο από τις 27 Νοέμβρη ως τις 7 το Δεκέμβρη. Η έκθεση γίνεται με τη συμπαράσταση του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών.

● Το τεύχος του Οκτώβρη του ωραίου δωδεκανησιακού περιοδικού «ο δρόμος» που εκδίδεται στη Ρόδο είναι ειδικά αφιερωμένο στις βουλευτικές εκλογές στα Δωδεκάνησα, με παρουσίαση των υποψηφίων όλων των κομμάτων και άρθρα των Αντ. Γεωργιάδη (για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), Λ. Καβαλιέρου (κόμματα και εκλογές) και Μ. Λογοθέτη (προσωπική και πολιτική ταυτότητα των υποψηφίων στα Δωδεκάνησα, από το 1950 έως το 1977). Έκδοση ενδιαφέρουσα και εξαιρετικά προσεγμένη.

σ' αυτά γιατί — λόγω τιμής — είναι πολύ αξιόλογη δουλιά. Όμως μέχρι να γίνει αυτό (όντας ο δίσκος καινούριος και άγνωστος) φέξε-μου και γλύστρησα. (Ατιμολόμοι του εμπόριου).

Από την άλλη μὴν περιμένετε τετράστηλα πληρωμένα διαφημιστικά στον Τύπο από την εταιρεία που τον κυκλοφόρησε — εγώ πάντως δεν περιμένω — αφού ο συνθέτης της δουλιάς ούτε καν βουλευτής βγήκε.

Πηγαίνετε λοιπόν, ω φίλοι, στο δισκάδικο της γειτονιάς-σας, ακούστε-τον (όχι και γουρούνι στο σακί) και **ΣΑΣ ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΑΓΟΡΑΣΤΕ ΤΟ ΔΙΣΚΟ-ΜΟΥ**. Δεν θα μετανιώσετε.

Φιλικά
Αφροδίτη Μάνου

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

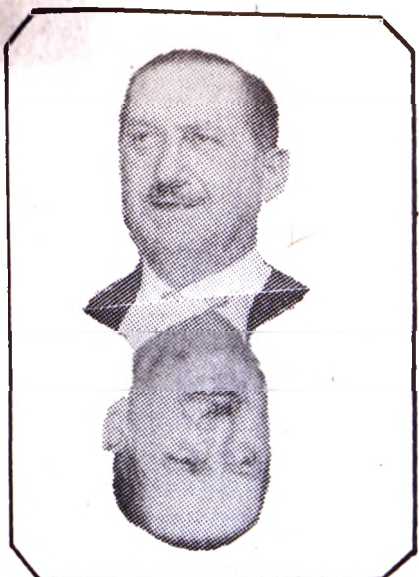
ΑΒΕΡΩΦ

προς

ΑΒΕΡΩΦ

με αφορμή την πρόσφατη
κινδυνολογία για την αναγνώριση
της Εθνικής Αντίστασης,
ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΑΒΕΡΩΦ
διαψεύδει
τον ΚΟΜΜΑΤΑΡΧΗ ΑΒΕΡΩΦ.

για την αντιγραφή
Κλεάνθης Γρίβας

Αγαπητέ Βαγγέλη,

Εφτά χρόνια τώρα σε παρακολουθώ σε διάφορες τελετές, εγκαίνια φέστες και συσκέψεις. Και πρώτη φορά μου γεννήθηκε η επιθυμία να σου γράψω ενώ ανέβαινες τον προεκλογικό-σου γολγοθά. Ο λόγος έγκειται στην ανησυχία-μου για την κατάσταση της υγείας-σου. Σωματικής και ψυχικής.

Μέχρι τώρα τα πηγαίναμε καλά εσύ κι εγώ φορμαρισμένοι στο ίδιο ρούχο. Μια διχοτόμηση προσωπικότητας υποφερτή. Και ξάφνου ξεπρόβαλε και τρίτος εαυτός. Τριχοτόμηση... Ο δόκτωρ Τζέκυλ και ο μίστερ Χάυντ πέρασαν στην ιστορία της λογοτεχνίας. Ο πολιτικός Αβέρωφ και ο ιστορικός Αβέρωφ διατηρούσαν μέχρι πρότινος την ελπίδα πως θα τα κατάφερναν κι αυτοί. Όμως ο πολιτικός Αβέρωφ, ο ιστορικός Αβέρωφ και ο ανιστόριτος Αβέρωφ σε συνδιασμό, δεν έχουν θέση σε μια άλλη ιστορία πλην αυτής του πολιτικού παραλογισμού ή της ψυχιατρικής. Λυπάμαι...

Έβγαλες λοιπόν στη μέση ένα τρίτο εαυτό-μας που ξιφουλκεί ενάντια σε ανυπαρκτους εχθρούς που κινδυνολογεί όταν δεν υπάρχει κίνδυνος που ακροβατεί πατώντας στη γη. Στην ηλικία-μας θα πεις (κι ίσως νά 'χεις δίκιο) είμαστε εγωκεντρικοί, άκαμπτοι, ευερέθιστοι κι έχουμε μια αδυναμία προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Αν σ' αυτά προσθέσουμε κάποιες παραληρηματικές ιδέες (πηγάδια, κονσερβοκούτια, συμμορίτες), μια εχθρικά ανταγωνιστική συμπεριφορά (ανδρείκος μαρξισμός) και αρκετές ψευδαισθήσεις (για τον ιστορικό... ρόλο-μας), έχουμε μπροστά-μας μια τυπική εικόνα της γεροντικής παρανοειδούς αντιδράσης, κλινικής μορφής της γεροντικής άνοιας... Άσχημη κατάληξη για ανθρώπους σαν κι εμάς. Όμως το γήρας δεν έρχεται μόνο. Και καλά όλα τούτα που δικαιολογούνται σ' ένα βαθμό από την ηλικία. Όμως, την τριχοτόμηση τί την ήθελες;

Όμως τί σου φτεξε η ιστορία; Δεν κατάλαβες

πως πάντα αυτή λέει την τελευταία λέξη; Ο αντίπαλος είναι σάρκα και οστά αίμα που ρέει: φθαρτός όπως και μεις. Η ιστορία όμως είναι άφθαρτη. Δεν μπορείς να τη λασπώσεις. Δεν μπορείς να την εκδικηθείς. Για ό,τι σου 'χει κάνει. Για ό,τι της έχεις κάνει. Ή για ό,τι δεν της έχεις κάνει...

Τέλος πάντων. Ότι έγινε έγινε. Ας επιχειρήσουμε τούτη την ύστατη στιγμή, μια προσπάθεια επανόρθωσης (μήπως και εξασφαλίσουμε την επιείκειά-της) ξαναβάζοντας τις εκτιμήσεις-μας σε μια άλλη, όχι παραληρηματική βάση. Δεν ξέρω από ποιο λεκτικό νεκρόλακο ξέθαψες την πρόσφατη πλούσια ψυχροπολεμική φρασεολογία-σου. Συμμορίτες, κατσαπλιάδες, πηγάδια, κονσερβοκούτια κι άλλα παρεμφερή. Κανείς δεν κλείνει τα μάτια μπρος στο έγκλημα, όποια παράταξη κι αν το διαπράττει. Ωστόσο κάθε καυγάς προϋποθέτει δύο τουλάχιστον συμμετόχους. Και κανένας απ' τους μετέχοντες δεν μπορεί να επικαλείται τον παράδεισο για τον εαυτό-του και την κόλαση για τον αντίπαλο... Σου θυμίζω μια κάποια όχι μακρινή εποχή που θεωρούσαμε τη διαμάχη ανάμεσα στους Έλληνες «αδελφοκτόνο αγώνα» (σελ. 13), «αδελφοσκοτωμούς που είχαν στοιχίσει ακριβά» (σελ. 118), «αδελφοκτόνο πόλεμο» (σελ. 121).

Αυτά για τη γλώσσα. Ας περάσουμε τώρα στα ιστορικά γεγονότα που τόσο δεινοπάθησαν τελευταία στα χέρια-σου.

ΣΤΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΕΣ ΔΙΑΤΑΓΕΣ-ΣΟΥ, μηδένισες τη συμμετοχή του ΚΚΕ στην όλη αντιστασιακή προσπάθεια. Λάθος. Μισώ το ΚΚΕ όσο εσύ. Όμως το μίσος δεν είναι καλός οδηγός και σύμβουλος του ιστορικού. Όπως θυμάσαι το πρώτο γράμμα 30-10-1940 του αρχηγού του ΚΚΕ Ν. Ζαχαριάδη που κρατούνταν στις φυλακές της Κέρκυρας ήταν «μια ωραία έκκληση υπέρ της αμύνης... ένα κείμενο χρήσιμο στον αγώνα... ευθυγραμμισμένο με τις δηλώσεις όλων των πολιτικών ηγετών που αντιτίθεντο όλοι στο δικτατορικό καθεστώς» (του Μεταξά) (σελ. 93).

Ακολούθησε η ιταλική υποχώρηση, η γερμανική επίθεση, η κατοχή, που σήμανε την έναρξη της οργάνωσης της Αντίστασης. Το ΚΚΕ αναδιαρθρώθηκε κι όπως διαπιστώναμε από κοινού «η ηγεσία-του διέθετε πλέον άνδρες αξιόλογους όπως π.χ. τον Αντρέα Τζήμα νέο δυναμικό δικηγόρο ή τον Γιώργη Σιάντο τον αποκαλούμενο «Γέρο», άνθρωπο ώριμο, μετρημένο αλλά θαρραλέο και επίμονο» (σελ. 102).

Σταδιακά οργανώθηκε το ΕΑΜ, ο ΕΛΑΣ, το ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ. Η Αντίσταση. Που τόσο άκριτα χάρισε στο ΚΚΕ. Όχι αγαπητέ αυταδελφέ, το ΚΚΕ μπορεί να πρωτοστάτησε στην αντιστασιακή κινητοποίηση, αλλά δεν την πραγματοποίησε μόνο-του. Κανένας πολιτικός άνδρας και ποτέ, δεν τόλμησε να προσφέρει το αντιστασιακό έπος χάρισμα σε κάποιο κόμμα. Μοναδική εξαίρεση εσύ, λησμονώντας πως «ο ΕΛΑΣ απόκτησε κύρος και κατατάχθηκαν σ' αυτόν μερικές χιλιάδες νέοι που δεν προέρχονταν από την Αριστερά» (σελ. 126).

Δεν αρκέστηκες όμως σ' αυτή καθαυτή την προσφορά. Με κουτοπόνηρο τρόπο την αποδυνάμωσες, μηδενίζοντας τη συνεισφορά του ΕΑΜ / ΕΛΑΣ κτλ., στον αντιφασιστικό αγώνα, παρ' όλο που «η αποστολή του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ ήταν να εξασθενήσουν τα γερμανικά στρατεύματα που έφευγαν για να πολεμήσουν σε άλλα μέτωπα. Και οι δυο οργανώσεις εξέπληρωναν καλά την αποστολή-τους» (σελ. 147) παρ' όλο που για την ανατίναξη της ζωτικής σημασίας γέφυρας, του Γοργοπόταμου «μια αντικειμενική εκτίμηση καταλήγει (πως πήραν μέρος) 150 άνδρες για τον Ζέρβα και 200 - 225 για τον Άρη Βελουχιώτη» (σελ. 108) παρ' όλο που το Εργατικό Μέτωπο «υποστήριξε κάθε πατριωτική εκδήλωση που γινόταν αντίθετα προς τις εντολές του κατακτητού...» και γενικά μέσα στα πλαίσιά-του «γινόταν πολύ καλή εργασία» (σελ. 103).

Και προχώρησες σ' αυτό τον κραυγαλέα ανιστόρητο μηδενισμό, γιατί είχες ανάγκη να ενισχύσεις το έσχατο επιχείρημα πως μοναδικός στόχος του ΕΑΜ / ΕΛΑΣ ήταν όχι η Αντίσταση, αλλά η μετά την απελευθέρωση κατάκτηση της εξουσίας.

Λυπάμαι που 'μαι υποχρεωμένος να αντικρούσω το μέγιστο των επιχειρημάτων-σου αλλά δεν μπορώ να κλείσω τα μάτια μπρος στο διαπιστωμένο γεγονός πως τότε «ο ΕΛΑΣ ήταν στην πράξη κύριος όλης της χώρας... (και) κατά την διάρκεια του πρώτου γύρου, 1942 - 44, προς το τέλος το ΕΑΜ / ΕΛΑΣ ήταν ή τουλάχιστον μπορούσε εύκολα να γίνει ο μοναδικός κύριος της χώρας και να αρνηθεί κάθε συμβιβασμό» (σελ. 169). Από τα παραπάνω γίνεται φανερό πως οι σημερινές-

Προς

τους φίλους
του «ΑΝΤΙ»

Σχετικά με τη βιβλιοδεσία των τευχών του περιοδικού-μας, σας πληροφορούμε ότι:

• Τα παραδιδόμενα για βιβλιοδεσία τεύχη θα πρέπει ν' αντιστοιχούν προς τους ζητούμενους τόμους, δηλαδή ο αναγνώστης-μας που θέλει ν' ανταλλάξει τα τεύχη-του με τον Α' τόμο π.χ., θα πρέπει να μας φέρει τα τεύχη από το Νο 1-9.

Για τον Β'	τόμο τεύχη από 10- 22
Γ'	 23-35
Δ'	 36-48
Ε'	 49-61
ΣΤ'	 62-74
Ζ'	 75-89
Η'	 90-102
Θ'	 103-115
Ι'	 116-128
ΙΑ'	 129-141
ΙΒ'	 142-154
ΙΓ'	 155-167
ΙΔ'	 168-180

• Εξυπακούεται ότι τα τεύχη που θα μας παραδίδονται θα πρέπει να είναι σε πολύ καλή κατάσταση (χωρίς γραψίματα, σχισίματα, κλπ.), όπως άσφογοι είναι οι παραδιδόμενοι τόμοι. Θεωρήσαμε απαραίτητη αυτή την ενημέρωση των αναγνωστών-μας, ελπίζοντας στην κατανόηση και την αγάπη-τους για το «ΑΝΤΙ», γιατί ήδη αντιμετωπίζουμε πρόβλημα επάρκειας των παλαιών τευχών και, ιδιαίτερα, εκείνων που αφορούν τους τόμους Α' μέχρι και Ζ'.

• ΤΙΜΗ ΚΑΘΕ ΤΟΜΟΥ: 500 δρχ.

• ΤΙΜΗ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ: (με παράδοση των αντιστοιχών τευχών): 240 δρχ.

• ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ: 60 δρχ.

σου θέσεις διαψεύδονται από τις προηγούμενες-μας εκτιμήσεις. Το ερώτημα είναι τότε λέγαμε την αλήθεια, τότε ή τώρα;

Βέβαια σ' όλα αυτά οδηγήθηκαν προκειμένου να δικαιολογήσεις την άρνησή-σου για αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης. Κρίνοντας αυτό το εθνικό θέμα, κομματικά ασύμφορο (βλέπεις η παράταξη-μας βρίθει από κάθε είδους συνεργάτες και δοσίλογους) έχρισε Αντίσταση το δοσιλογισμό και του παραχώρησε τιμητικές διακρίσεις, αναγνωρίσεις και συντάξεις.

Τα τάγματα αλητείας που αναγνώρισες σαν αγωνιστές, ήταν ένας συρφετός θρασυδειλών υποκειμένων. Όπως εσύ ο ίδιος διαπιστώνων «η κατοχική κυβέρνηση (επρόκειτο περί της τρίτης: Τσολάκογλου, Λογοθετόπουλου, Ράλλη) τα είχε δημιουργήσει για να αντιμετωπίσει τις επιθέσεις του ΕΛΑΣ. Δημιουργήματα από μια κατοχική κυβέρνηση και με την υλική βοήθεια των Γερμανών, δεν ήταν δυνατόν να είναι συμπαθή στο λαό... αργότερα τα τάγματα ασφαλείας προκάλεσαν το μίσος του λαού» (σελ. 127). Τώρα, πώς αυτός ο ανθός της εθνικοφροσύνης μπορεί να καταθέτει στέφανα στη μνήμη των απ' αυτών πεσόντων, είναι ένα έκτρωμα που μόνο η παράδοση ελληνική πολιτική ιστορία της αντιστροφής, μπόρεσε να γεννήσει.

Είναι έγκλημα η λησμονιά, έγραψε κάποτε ο Ζυλ Ντασέν, αναφερόμενος στα εγκλήματα των Ναζί. Στη χώρα-μας η λησμονιά (των θυμάτων) έγινε αρετή και η μνήμη κατά τα δοκούντα και συμφέροντα (των θυτών) συνταξιοδοτικό μέσο. Αναρωτιέμαι πώς άραγε μετράνε οι σχετικές μονάδες: σε συντάξιμα έτη εθνικόφρονος απασχόλησης, σε συντάξιμες καταδοτικές αναφορές στους κατακτητές, σε συντάξιμες κουκουλοφορές εξορμήσεις ή σε συντάξιμους δολοφονημένους αγωνιστές;

Τυραννικές μνήμες που για να δικαιολογηθούν έπρεπε η Αντίσταση να λασπωθεί. Να αποδοθεί μόνο στο ΚΚΕ και στη συνέχεια να ετικεταριστεί σαν ξενοκίνητη καθ' ό ξενοκίνητο το ΚΚΕ. Αλλά «την εποχή εκείνη (1942) δεν υπήρχε καμιά επαφή με τους σοβιετικούς» (σελ. 105). Λεπτομέρεια. Ό,τι δεν υπάρχει, εφευρίσκεται. Και εφεύραμε τον ξενοκίνητο κομμουνιστοσυμμοριτισμό, με κάποια καθυστέρηση βέβαια. Μετά τη μειοδοσία-μας, τα τάγματα ασφαλείας-μας, τους πουρραντάδες-μας, τους ράλληδες-μας, τους Αντόν-Τσαούσηδες-μας, κι άλλα τινά.

Όμως αγαπητέ-μου Βαγγέλη, τότε (νεότεροι γαρ) κρίναμε τους φίλους και τους αντίπαλους-μας μ' ένα τρόπο πιο ευθύ και με κριτήρια πολύ διαφορετικά. Ο ΝΑ-

ΠΟΛΕΩΝ ΖΕΡΒΑΣ ήταν «δικός-μας» αλλά ξέραμε πως «επρόκειτο για άνθρωπο άφοβο, αλλά όχι άπογο. Ήταν ΧΑΡΤΟΠΑΙ-ΚΤΗΣ, ΓΛΕΝΤΖΕΣ, είχε εκτεθεί με διάφορα κινήματα» (σελ. 107). Κι ο ΑΡΗΣ ΒΕΛΟΥΧΙΩΤΗΣ ήταν «αντίπαλός-μας» αλλά αντίπαλος που με την ύπαρξή-του, τιμούσε τη δικιά-μας: Ένας γενναίος, καλός οργανωτής, φανατικός στο έπακρο, δεν του έλειπε ούτε η ευφυΐα, ούτε κάποια παιδεία ούτε (κατά την άποψή-του) ένα πνεύμα δικαιοσύνης» (σελ. 111).

Τούτες τις λίγες παρατηρήσεις είχα να σου κάνω Βαγγέλη-μου, για να περισώσουμε ότι είναι δυνατό να περισωθεί απ' τον εαυτό-μας, απ' το παρελθόν-μας κι απ' τη μνήμη-μας. Κι ακόμα, για να πάψεις να εκρήγνυσε που περελαύνουν για πρώτη φορά τα θύματά-μας προς τιμή των θυμάτων-μας. Ίσως αυτό να θίγει το στενά ειδωμένο κομματικό-μας συμφέρον. Όμως θα μας περάσει κάποτε και τότε θα αναγνωρίσουμε πως έγινε (επιτέλους) ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ. Γιατί είμαι σίγουρος πως κι εσύ αηδιαζες μαζί-μου, κάθε φορά που για λόγους κομματικής σκοπιμότητας ανεχόσουν να τιμούν τα θύματα του Δίστομου, των Καλαβρύτων, της Καισαριανής και του Χορτιάτη, οι δοσίλογοι, οι συνεργάτες και οι κουκουλοφόροι.

Απευθύνω έκκληση στον ιστορικό Αβέρωφ να θυσιάσει για πρώτη φορά τον κομματάρχη Αβέρωφ, μπρος στον πολίτη Αβέρωφ. Η Εθνική Αντίσταση αποτελεί μια τεράστια σημασία σελίδα στην ιστορία του ελληνισμού. Και κανείς δεν έχει δικαίωμα να τη διαγράψει ή να την παραποιήσει, στ' όνομα όποιας σκοπιμότητας. Η σημερινή κυβέρνηση, είναι η πρώτη μεταπολεμική κυβέρνηση που δεν έχει κανενός είδους ενοχές για το δοσιλογισμό και την εμφύλια διαμάχη. Είναι συνεπώς και η μόνη κατάλληλη για την αποκατάσταση αυτής της σελίδας. Αν δεν μπορούμε να τη βοηθήσουμε, τουλάχιστο ας μη παρεμβάλλουμε εμπόδια σ' αυτό το έργο-της.

Βέβαια, δεν τρέφω αυταπάτες. Η επιστήμη βεβαιώνει πως η γεροντική άνοια δεν είναι ιάσιμη. Όμως πάντα υπάρχει κάποια ελπίδα. Ακόμα κι ενάντια στην επιστήμη.

Με αγάπη
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΒΕΡΩΦ
για την αντιγραφή
ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΓΡΙΒΑΣ

Υ.Γ. Όλα τα αποσπάσματα που αναφέρονται στην επιστολή-μου είναι παρμένα από το βιβλίο-μας «ΦΩΤΙΑ ΚΑΙ ΤΣΕΚΟΥΡΙ» εκδόσεις Εστία, Αθήνα, 1974. Στις παρενθέσεις σημειώνεται ο αριθμός της σελίδας όπου παρατίθενται. Θα σου είναι χρήσιμες αν θελήσεις να το συμβουλευτείς.
ΕΥΑΓ. ΑΒΕΡΩΦ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Το ελληνικό κοινό και ο «μείζων» Βάγκνερ

του Γ. Λεωτσάκου

«Ταγχώζερ»

Μαζί με το «Μπερλίνερ Ανσάμπλ» στο χώρο του θεάτρου πρόζας, ο Ταγχώζερ (1843-44) του Βάγκνερ από την Κρατική Όπερα της Βαυαρίας στάθηκε η πολυτιμότερη φετινή προσφορά του Φεστιβάλ Αθηνών στο γνήσια φιλότεχνο κοινό-μας. Συνάμα και ... μικρή αποζημίωση των Βαυαρών για όσα δεν έκαμε στη μουσική-μας στα 30 χρόνια της κακορρίζικης βασιλείας-του ο συμπατριώτης-του Όθωνας! Ίσως νά 'χει κι ελόγου-του ελάχιστο ποσοστό ευθύνης για το ότι ενάμιση αιώνα μετά την Ανεξαρτησία οι Έλληνες δεν έχουν δει ποτέ (ή σχεδόν: επί Μεταξά γερμανικός θίασος παρουσίασε την Τετραλογία) το μείζονα Βάγκνερ: της Τετραλογίας, των Αρχιτραγουδιστών, του Τριστάνου και του Πάρσιφαλ!

Και πρώτα-πρώτα η σκηνοθεσία του Κόρνελ Φραντς και η θαυμάσια μεταφορά-της στο Ηρώδειο. Λίγες φορές έχει γίνει τέτοια μεταφορά θεάματος από «κεκλημένα» θεατρικά συγκροτήματα. Οι Βαυαροί εξέτασαν προσεχτικά το χώρο, αφαίρεσαν κάθε τι το περιττό, κράτησαν από τα υποβλητικότερα σκηνικά του Ρούντολφ Χάινριχ μόνο ό,τι δεχόταν το πλαίσιο και αναπροσάρμοσαν ανάλογα (παρέλαση προσκυνητών, σκηνή μουσικοποιητικού διαγωνισμού) την κίνηση των πληθών. Σε συνδυασμό και με την εύστοχη χαρακτηρισολογία των κοστουμιών του Ρούντολφ Χάινριχ, ο βαθύτερος συμβολισμός του αριστουργήματος του Βάγκνερ λειτούργησε άμεσα και μ' ενάργεια: αναφορά στην αιώνια αντίθεση ανάμεσα στον παγανισμό (Αφροδίτη, σαρκικός έρωτας) και στο σαρκομάχο Χριστιανισμό, ή ανάμεσα στο διονυσιακό και το απολλώνιο, για να θυμηθούμε το Νίτσε. Κι αλήθεια, κάμποσα στοιχεία του έργου, όχι μόνο του λιμπρέττου, αλλά και μουσικά, προδιέγραφαν αχνά τα χριστιανικά υστερνά του Βάγκνερ στον Πάρσιφαλ που τόσο εξόργισαν το στοχαστή - ποιητή του «Ζαρατούστρα»!

Μουσικά; τέλεια η ορχήστρα σε καθαρότητα, ηχητική λεπτότητα, διαφάνεια: χρυσάφι 24 καρατιών ο ήχος από τις τρομπέτες, στα πιο απάλαφρα «πιτσικάτι» το δάχτυλο τσιμπούσε τη χορδή από απόσταση χιλιοστού και η οικογένεια των ξυλίνων (αρχή γ' πράξης) θαρρείς και έπαιζε μουσική δωματίου. Κι ο αρ-

χιμουσικός Βόλφγκανγκ Σαβάλις (Sawallisch) έδωσε στην αδρή, μελίσρρυτη βαγκνερική ρητορεία, πέρα από τη νοηματική σαφήνεια, μουσικό παλμό ακαταμάχητο και εκφραστικό βάθος. Ελάχιστες μόνο στιγμές ο χώρος δημιούργησε μικροπροβλήματα ισορροπίας ανάμεσα στις φωνές και στην ορχήστρα. Εφάμιλλη της ορχήστρας και η χορωδία του Βόλφγκανγκ Μπάουμγκαρτ: συγχρονισμένη, σωστή, απαλή ηχητικά, καθαρή σε άρθρωση.

Ομοιογενέστατη σε τραγουδιστικό ύφος, άσπρη στην εκφορά του βαγκνέρειου στυλ η διανομή: όσο και αν μερικών η λεκτική άρθρωση ήταν καλύτερη από άλλων. Ανεπίληπτοι από κάθε πλευρά οι Βόλφραμ φον Έσενμπαχ (τενόρος Βόλφγκανγκ Μπρέντελ) και Βάλτερ φον ντερ Φόγκελβαϊντε (βαρύτονος Κλάους Άανσε / Ahnsjö/) όπως και ο Ταγχώζερ (τενόρος Έντβαρντ Ζόστερ), εξαιρετος ηθοποιός με κάποια τονική αβεβαιότητα στην α' πράξη. Λίγο σκληρή και με κάποιο μπαλλάρισμα η πλούσια, ομοιογενής και αισθησιακή φωνή της Αφροδίτης (σοπράνο Τζάνις Μάρτιν). Με ανάλογα προτερήματα (και βέβαια το τραγουδί-της δεν ήταν αισθησιακό!) η κάπως γερασμένη φωνή της Ελισσάβετ (σοπράνο Γκουϊνεθ Τζόουνς). Όμως και των δύο γυναικών η λεκτική άρθρωση, πρωταρχικής σημασίας στο Βάγκνερ, μας έκαμε να χάσουμε αρκετό από το κείμενό-τους. Οι λοιποί στάθηκαν στο ύψος της θαυμάσιας παράστασης. Στην αρχή, η ωραία χορογραφία (σκηνή του Όρους της Αφροδίτης) είχε κάποια στοιχεία Μπεζάρ. Γιατί έμεινε «ανώνυμη» από το πρόγραμμα;

Γενικά, το ωραιότερο Σαββατόβραδο στην όπερα που έχουμε περάσει εν Ελλάδι! Συλλογίζομαστε πόσο μαυρίζει η ψυχή-μας και λέμε στους οικείους πράματα που... δεν γράφομε, όταν το χειμώνα η Λυρική, κάποτε σωστό κρεματόριο του λυρικού λόγου, αναγγέλλει πρεμιέρα Σαββατόβραδο... (Ηρώδειο, Σάββατο 19.9.1981).

«Αριάδνη στη Νάξο»

Από τις 4, συνολικά, εκδηλώσεις της Κρατικής Όπερας της Βαυαρίας δεν παρακολουθήσαμε την αφιερωμένη στα πασιγνώστα «Κάρμινα Μπουράνα» του Κάρλ Ορφ (Κυριακή, 20.9.81). Το ανέ-

βασμα της *Αριάδνης στη Νάξο*, έργο 60 (1912-16) του Ρίχαρντ Στράους, σε κείμενο του ποιητή Χούγκο φον Χόφμανσταλ που τόσες φορές συνεργάστηκε με το συνθέτη, ήταν λιγότερο ευτυχημένο από του «Ταγχούζερ». Δίχως να του λείπουν αρετές σύμφυτες με το υψηλό επίπεδο και την παράδοση του θεάτρου που το παρουσίαζε μας έδωσε, μεταξύ άλλων, την ευκαιρία να εκτιμήσουμε τις αρετές της α' ελληνικής διδασκαλίας του έργου, από την Ε.Α.Σ., σε σκηνοθεσία Ντίβου Γιαννόπουλου, με μαέστρο το λαμπρό Τσου Χούι και πρωταγωνίστριες τις Αντιγόνη Σγούρδα (Αριάδνη) και Μαρία Κορομάντζου (Ζερμπινέτα). Ιδίως τη ζωντάνια και την αλαφράδα που εμφύλωνε τότε το β' μέρος του έργου, τη λεγόμενη «Όπερα».

Παρά τις ξεσκολισμένες στο ύφος του συνθέτη φωνές και την τέλεια σε διαύγεια και ηχητική ευγένεια ανάγνωση της ορχήστρας (πηγής ανεξάντλητης τέρψης) υπό τη διεύθυνση του Σαβάλλις, το μέρος αυτό, παρμένο υπερβολικά σοβαρά, είχε κάποιο εκφραστικό βάρος αταίριαστο σε παράφραση μιας «όπερα σέρια» της εποχής «μπαρόκ». Θα το χαρακτηρίζαμε βαγκνέριο αν την επομένη ο ίδιος Σαβάλλις δεν έδινε την υπέροχα εξαύλωμένη ερμηνεία του της α' πράξης της «Βαλκυρίας» (βλ. κατωτέρω). Η εντύπωσή-μας, αυτή ισχύει και για την Αριάδνη (Τζάνις Μάρτιν) και για τον Βάγκχο (Τζαίμς Κίνγκ, τον ανεπανάληπτο Ζήγκμουντ της επομένης). Τόσο στον Πρόλογο όσο και στην «Όπερα», η Ζερμπινέτα (Μπάρμπαρα Κάρτερ) ήταν μια κάπως άχρωμη σκηνική παρουσία με αρκετά πλούσια, φωτεινή και ομοιογενή φωνή αλλ' όχι πάντα τονικά αξιόπιστη στις δύσκολες «κολορατούρες» του ρόλου.

Γενικά ο Πρόλογος ευτύχησε πολύ περισσότερο. Εδώ θριάμβευσε ως Συνθέτης η Δάφνη Ευαγγελάτου, σ' ένα γοητευτικό συνδυασμό φωνητικής και υποκριτικής επίδοσης. Μια φωνή στέρεη πια σ' όλη την τεσσαιτούρα-της, εύπλαστη, ευέλικτη και μουσικότητα: εντελώς άσχετη με το ασχημάτιστο φωνητικό όργανο που είχαμε ακούσει στον «Παρνασσό» λίγο πριν τη δικτατορία. Και τί θαυμάσια γερμανική άρθρωση! Συναγωνιζόταν τη μουσικότητα πρόζα του Τελετάρχη (Ρίχαρντ Χολμ) καθώς και εκείνην του έξοχου Μουσικοδιδασκαλού (Γκερντ Φέλντχοφ). Άψογα φωνητικά, με πρώτο μεταξύ ομοίων τον Αρλεκίνο (Ράιμουντ Γκρούμ - μπαχ) και το κουαρτέτο των μπουφόνων και το τρίο Ναϊάδας, Δρυάδας και Ηχούς.

Μόνο στον Πρόλογο ευτύχησαν εν Ηρώδειο η φίνα και πνευματώδης σκηνοθεσία του Ρόναλντ Άντλερ και τα σκηνικά και κοστούμια του Ρούντολφ Χάιν-

ριχ. Στην Όπερα, το σκηνικό της τρικυμισμένης θάλασσας και τα κοστούμια του τριό, με φόντο τα ρωμαϊκά τείχη στάθηκαν κραυγαλέα αισθητική ανορθογραφία. Αλλά και ακουστικά (όχι μόνον οπτικά) η συνέχεια του έργου έδινε στον απληροφόρητο θεατή-ακροατή (τυπωμένο λιμπρέττο δεν υπήρχε — μόλις μια πάμφτωχη περίληψη της υπόθεσης στο πρόγραμμα) την εντύπωση ότι ήταν εντελώς άσχετη με την αρχή-του! (Ηρώδειο, Πέμπτη 24.9.1981).

«Βαλκυρία»

Το εξαλλο χειροκρότημα και οι ιαχές ενθουσιασμού 4.000 περίπου φιλόμουσων που αντήχησαν με τον πιο αυθόρμητο τρόπο πριν καλά-καλά σβήσουν οι τελευταίες νότες της α' πράξης από τη *Βαλκυρία* (1854-6), δεύτερης «ημέρας» της Τετραλογίας του «Δαχτυλιδιού των Νιμπελούνγκεν» (1853-74) του Βάγκνερ, ήταν μια από τις συγκλονιστικότερες εμπειρίες που έχουμε ζήσει στο Ηρώδειο. Σε μια από τις σποραδικές (αρκετές φορές έχει όμοια χειροκροτήσει και σημαντότητες...) εκλάμψεις συλλογικής ευαισθησίας-του το κοινό αυτό δικαίωσε πανηγυρικά τα 22 χρόνια της όποιας-μας κριτικής πορείας: στη διάρκεια-της δεν έχουμε πάψει να στηλιτεύουμε όχι απλώς την ανυπαρξία, αλλά και την παρακμή και τη σαπίλα στην οποία επί ενάμιση αιώνα έχουν καταδικάσει την Ελληνική μουσική ζωή γενιές από άκαρδους και σκοταδιστές νεκροθάφτες-της, παραδίνοντας με θλιβερά αδιατάρακτη τάξη ο ένας στον άλλο την τσάπα δίκην σκυτάλης! Και τί μεγαλύτερο τεκμήριο του μουσικού-μας σκοταδισμού θα μπορούσε να αναζητήσει κανένας από το ότι 150 χρόνια τώρα δε σώσαμε να αποκτήσουμε μια όπερα της προκοπής, ικανή να στεγάσει και τις «μειζονες» βαγκνερικές δημιουργίες; Τι θα αποδείχνε πιο περίτρανα την εγκληματική, ως τώρα, αμουσία της Πολιτείας από το ότι γενιές Ελλήνων φιλόμουσων μεγάλωσαν δίχως την εμπειρία μιας ζωντανής επαφής με αριστουργήματα που σημάδεψαν όχι μόνο τη μουσική, αλλά και τη γενικότερη πορεία του ανθρώπινου πνεύματος όπως η «Τετραλογία», ο «Τριστάνος», οι «Αρχιτραγουδιστές» και ο «Πάρσιφαλ»; Κύριοι υπεύθυνοι, κύριοι του Φεστιβάλ Αθηνών, για όνομα του Θεού, συλλάβετε το συνταραχτικό μήνυμα αυτού του χειροκροτήματος και φέρτε-μας απ' έξω, έστω (για τη Λυρική ας μη μιλούμε...) του χρόνου κιόλας κι άλλο Βάγκνερ, το μεγάλο Βάγκνερ. Ν' αναγαλλιάσουν και τα κόκαλα του Μανώλη Καλομοίρη για τον οποίο ο δημιουργός του «Τριστάνου» στάθηκε μέγα πρότυπο!

Πόσοι άραγε από τους 4.000 περίπου θεατές γνώριζαν κάπως

το έργο ή είχαν, έστω, εμβαθύνει στο κείμενο; Ίσως ούτε το δέκατο! Τα λιμπρέττα των μουσικών δραμάτων του Βάγκνερ, προφανώς δε μεταφράστηκαν ποτέ ελληνικά ή, αν κάποιο απ' αυτά μεταφράστηκε κάποτε, η έκδοση έχει εξαντληθεί. Κι αν για τις σκηνικές διδασκαλίες λυρικών έργων το πρόγραμμα του Φεστιβάλ δημοσιεύει υποτυπώδεις περιλήψεις της υπόθεσης, γι' αυτή τη σε συναυλιακή μορφή εκτέλεση ενός άγνωστου εν Ελλάδι κολοσού, δεν δημοσίευσε λέξη. Επί μια και πλέον ώρα όμως το κοινό παρακολουθούσε μαγεμένο την ακαταμάχητη ροή της περιφημής «ατέρμονης» βαγκνερικής μελωδίας και άκουγε τρεις ανθρώπους να τραγουδούν σε μια αρχαϊζουσα ποιητική γερμανική, δυσνόητη ακόμη και στους εξοικειωμένους με τη γλώσσα! Στην πλειοψηφία-του δε γνώριζε ότι το ξαναντάμωμα των δυο αδελφών, του Ζήγκμουντ (Siegmund) και της Ζήγκλιντε (Sieglinde), στα νικά παντρεμένης με τον κακό Χούντινγκ (Hunding) είναι η αποθέωση ενός έρωτα αιμομειχτικού με τα τρεχάμενα κριτήρια, στην πραγματικότητα όμως σφιχταγκάλισμα δύο ψυχών που η μια βρίσκει στην άλλη τον ετερόφυλο εαυτό-της. Και μόνο το σμίξιμο αυτό δίνει στο Ζήγκμουντ την υπεράνθρωπο δύναμη να ξεκολλήσει από τον κορμό της μελιάς το μαγικό σπαθί, τη Νότουνγκ!

Όμως ο ξέφρενος ενθουσιασμός του κοινού-μας ήταν ίσως ο ωραιότερος φόρος τιμής που δέχτηκε ποτέ η βαγκνερική μεγαλοφυΐα. Γιατί όλα αυτά τα ύφανε περίτεχνα και τα πέρασε μέσα στη μουσική ο συνθέτης και η μουσική-του είναι τόσο τρανή που μας τα περνά δίχως να το καταλαβαίνουμε! Κάτω από την ξεχωριστά ευαισθητοποιημένη το βράδι εκείνο διεύθυνση του Σαβάλλις, η μουσική αυτή κυλούσε ακαταμάχητη, με πρωτόφαντη καθαρότητα, που 'κανε κάθε νότα να ζει, να λειτουργεί, να πάλλεται στο ρυθμό και να λάμπει, αποκτώντας μοναδική αναγλυφικότητα στις εμφανίσεις ή επεξεργασίες των διαφόρων εξαγγελτικών μοτίβων (Leitmotiv) που λες και ξαφνικά άστραφταν σαν πετράδια — ιδίως εκείνο του σπαθιού! Και τί αγαλλίαμα τα θαύματα σόλι των κατεξοχήν βαγκνερικών οργάνων, αγγλικού κόρνου και κλαρινέτου μπάσου! Α-

κόμη και η βραδιά με τον «Ταγχούζερ» δεν μας προετοίμαζε γι' αυτή την υπερούσια ερμηνεία. Ούτε και το πρώτο μέρος της συναυλίας, με την άψογη αλλά λίγο «στομωμένη» ηχητικά εκτέλεση της εισαγωγής της «Αρχιτραγουδιστών της Νυρεμβέργης» (1862-7) και με το μονόλογο του Χανς Ζακς (Sachs), από την γ' πράξη του ίδιου έργου που ερμήνευσε ο Καρλ Ριντερμπους, (Ridderbusch), πολύς και πολύπειρος στο βαγκνέριο ύφος αλλά με φωνή που άρχισε να κάμπτεται.

Ο ίδιος στη «Βαλκυρία» ήταν ένας πειστικότερος Χούντινγκ. Το τραγούδι-του ήταν μαζί και παιξίμο και η άρθρωσή-του άψογη — ξέρομε δα πόσο ο Βάγκνερ επέμενε στο πάντρεμα λόγου και μουσικής, πόσο ήθελε ν' ακούγονται τα κείμενα που έγραφε ο ίδιος. Επαρκέστατη σε ύφος και η Ζήγκλιντε της Γκούννεθ Τζόουνς, παρά την όχι τόσο καθαρή της άρθρωση (δυσδιάκριτα σύμφωνα) και το «μπαλλάρισμα» της φωνής-της, συχνά έντονο. Θριαμβευτής όμως της βραδιάς ήταν ο Τζαίμς Κίνγκ (Ζήγκμουντ). Υπέροχη φωνή, ζεστή, πλούσια, ομοιογενής, τέλεια γερμανική άρθρωση και ένας συγκεκριμένος μουσικότητας και υποκριτικής που τον ανάδειξε σε ιδανικό βαγκνερικό ερμηνευτή. Τι πόνο και τί πάθος έβαλε στο τραγούδι-του και ιδίως στη φοβερή κραυγή «Wälse!». Ήταν θαρρείς η κραυγή του ίδιου του Βάγκνερ, αιώνια κραυγή για τον πατέρα και την αγάπη-του που ο συνθέτης στερήθηκε δυο φορές: ως βρέφος 6 μηνών, σαν έχασε τον πατέρα-του, και ως παιδί 8 χρονών, όταν πέθανε ο πολυαγαπημένος-του πατριός Λούντβιχ Γκέουερ που τον αγάπησε τόσο ώστε να τον κάνει να πιστεύει πως ήταν εξώγαμο παιδί-του! Ο Τζαίμς Κίνγκ τραγούδησε κι έπαιξε μ' όλο-του το είναι. Κι όταν ήρθε η στιγμή να ξεκολλήσει το μαγικό σπαθί από τον κορμό της μελιάς, η συνταραχτική σχετική κίνηση που έκαμε (το φράκο τρυ συναυλιακού σολίστα δεν ανάστειλε τον ηθοποιό!) μας γέμισε ανατριχίλες! Τι άλλο μπορούμε να κάνουμε παρά να σμιζουμε τις επευφημίες-μας μ' εκείνες του κοινού και να βροντοφωνάζουμε στους αρμόδιους: «Δώστε-μας το Βάγκνερ που μας στερείτε πάνω από έναν αιώνα!» (Ηρώδειο, Παρασκευή 25.9.81).

□

Εξόρμηση

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Περιμένοντας το «Τέλος του Παιχνιδιού»...

της Άννης Θ. Κολτσιδοπούλου

Τριάντα τρεις μέρες μετά το υπερθέαμα κι υπερακρόαμα των εκλογών και η θεατρική αγορά δυσκολεύεται ακόμα να βρει τοίχο «καθαρό» για τις διαφημίσεις, τις φωτογραφίες, τις αφίσες-της, δυσκολεύεται ακόμα να συμμαζέψει τον κόσμο από το δωρεάν υπαίθριο θέατρο της πλατείας, του δρόμου, του μπαλκονιού, του καφενείου, της συμμετοχής, στο ακριβοπληρωμένο υπόγειο θέατρο της πλατείας, του εξώστη, του σανιδιού, του «δωματίου», της παθητικής παρακολούθησης. Παλεύει με βουλεβάρτα, φαρσοκωμωδίες, επαναλήψεις, μιούζικαλ, επιθεωρήσεις, «σοκ - υπερθεάματα» κι «αντιθεάματα», να ...κλέψει την παράσταση από τις μετεκλογικές δονήσεις, τους κραδασμούς και τους κυματισμούς μιας πολιτικής Αλλαγής, γνωρίζοντας βέβαια πως, όσο κι αν παλέψει όσο κι αν αυτοσχεδιάσει ή... υποκριθεί, δεν έχει να παρουσιάσει ίχνος θεατρικής Αλλαγής γι' αντιστάθμισμα.

Όταν σε καμιά τριανταριά σκηνές, — χώρα το Εθνικό, — φιλοξενούνται 12 φαρσοκωμωδίες, κωμεντί, «μιούζικαλ - κωμεντί», επιθεωρήσεις ή «Κωμεντί - βουλεβάρτα», 10 επαναλήψεις περσινές, προπέρσινες η παλιότερες και μόνο 6-7 καινούριες παραστάσεις ή έργα, τότε θα ρώ, πως έχουμε τον καιρό, πριν δούμε την καινούρια αυτή σαιζόν, να ρίξουμε μια ματιά σε μιαν άλλη, που πέρασε κι έφυγε νυχτοπερπατώντας μέσα στον προεκλογικό αναβρασμό.

Η σαιζόν λοιπόν αυτή, καλοκαιριάτικη και φεστιβαλική, με εισπρακτικά ύψη και βάθη, μας θύμιζε όπως και τόσες άλλες περασμένες, και τόσες άλλες ξεχασμένες, πως:

Όταν ο Νουρέγιεφ δεν χορεύει στο Ηρώδειο και το Μπερλίνερ Ανσάμπλ δεν παίζει, όταν ο Κλαούντιο Αμπάντο δεν διευθύνει

Λυδία Κονιόρδου και Γιώργος Αρμένης στις «Σφήκες» του Γιώργου Λαζάνη.

στην Επίδαυρο τη Σκάλα του Μιλάνου κι η Σάρα Βόγκαν, η Ρομπέρτα Φλακ ή η Αμαλία Ροντριγκες δεν γεμίζουν ρίγη τον Λυκαβηττό, τότε στ' αρχαία θέατρα και στα μοντέρνα αμφιθέατρα των Φεστιβάλ, σημαίνει... η εθνική-τους ώρα.

Μια ώρα που δεν μπορείς να την πεις καλή η κακή, μικρή η μεγάλη, σημαντική ή ασήμαντη (έχει κι αυτή καμιά φορά τις... ώρες-της). Σε αναγκάζει όμως, να την πεις... «της ώρας» — αν όχι «της στιγμής», — γιατί τα σκηνικά συμβάντα, μαρτυρούν, δυστυχώς, πως ο μακρύς προγραμματισμός κι οι ζυμώσεις για συμμετοχές, επιχορηγήσεις και προβολές, αφορούν μόνο τα πρόσωπα κι όχι τα πράγματα. Και με γνώμονα κι έγνοια μοναδική το ΠΟΙΟΣ, δεν εξασφαλίζεται πάντα το ΤΙ... Η μάλλον, εξασφαλίζεται. Γι' αυτό και το κοινό αραιώνει σε πολλές... εθνικές «εξασφαλισμένες» παραγωγές (κυρίως επαναλήψεις). Ξέρει λίγο - πολύ τι το περιμένει, ξέροντας πριν απ' όλα ποιος το περιμένει. Γι' αυτό... προτιμάει να περιμένει το ίδιο... ολονυχτίες μπροστά στα ταμεία του ΕΟΤ για να δει έναν Έκεχαρτ Σαλλ. Αν θέλετε, προτιμάει να συμμετέχει σ' ένα θεατρικό γεγονός — για μας τουλάχιστο μοναδικό — παρά σε μια προεξοφλημένη προσωπική αλλά όχι σκηνική περιπέτεια, που θες οι επαναλήψεις-της, θες η τυποποίησή-της και η δυσκαμψία μέσων, άποψης και φαντασίας, της έχουν στερήσει όλη τη γοητεία του μοναδικού κι ανεπανάληπτου μιας θεατρικής παράστασης.

Τι γοητεία μπορούν να έχουν μια ντουζίνα κρατικές παραστάσεις μοιρασμένες σ' άλλη μια ντουζίνα ελληνικά φεστιβάλ, όταν τα δάχτυλα του ενός χεριού

Μια σκηνή από την «Άλκηστη» του Ν. Αρμάου

φτάνουν και περισσεύουν για να μετρήσεις τις νέες και νεαρές παραγωγές και τους ελάχιστους πόλους έλξης, είτε αυτοί είναι καινούρια πρόσωπα είτε αχνές προσδοκίες.

Μια απ' τις προσδοκίες ήταν κι η παρουσία του Νίκου Χαραλάμπους στους κόλπους του Εθνικού και στην καρδιά του Φεστιβάλ Επίδαυρου, με τους «Επτά επί Θήβας» του Αισχύλου. Ο Κύπριος ηθοποιός και σκηνοθέτης, με τη σημαντική επιτυχία των «Ικέτιδων» του Ευριπίδη στο ενεργητικό-του, επιτυχία που του άνοιξε πέρσι με τον Θ.Ο.Κ τις πύλες της Επίδαυρου, κατάφερε να σπάσει φέτος το δυσνόητο «άβατο» των... εθνικών σκηνοθετών αρχαίου δράματος. Ήταν σίγουρα μια δέσμευση αμοιβαία, καθοριστικής σημασίας και για τις δύο πλευρές. «Ιστορική» παραχώρηση, υποχώρηση και υπαναχώρηση της διεύθυνσης του Εθνικού σε αρχές «περί μακροχρόνιων εχέγγειων και καταξιωμένων καλλιτεχνών», και ιστορική προσχώρηση ενός νέου αναζητητή σκηνοθέτη, σε τάξεις ανεξοικειωτές με αναζητήσεις και πειραματισμούς.

Έλλειψη πείρας από τη μια και περίσσευμα αισιοδοξίας από την άλλη, θα πρέπει να οδήγησαν το Νίκο Χαραλάμπους στην άτυχη προσπάθεια εφαρμογής και διδασκαλίας ενός σκηνοθετικού οράματος, ερήμην των ερμηνευτών και το — σοβαρότερο — ερήμην του κειμένου. Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, δεν διαφαίνεται ακόμα η μετεκλογική «τύχη» του Εθνικού Θεάτρου. Θα ήταν όμως τουλάχιστον επιπόλαιο για οποιαδήποτε διεύθυνση, να βγάλει συμπεράσματα από μια τέτοια απρογραμμάτιστη, στιγμιαία, αμεθόδευτη κι αιφνιδιαστική συνεργασία, και ιδίως συμπεράσματα, που θα βόλευαν ένα κλίμα συντήρησης και ακαδημαϊσμού.

Ο Ευριπίδειος «Ρήσος» απ' το Αμφιθέατρο του Σπύρου Ευαγγελάτου κι οι Αριστοφάνειες «Σφήκες» από το Θέατρο Τέχνης του Κουν σε σκηνοθεσία Λαζάνη, θεωρήθηκαν δύο ακόμα «ιθαγενείς» στιγμές, έλξης του Φεστιβάλ Επίδαυρου - πέρα βέβαια από

πό επαναλήψεις σαν τον Οιδίποδα ή τις Βάκχες. Όμως, η πρώτη παράσταση ατύχησε από θεατές (ρεκόρ χαμηλής προσέλευσης) κι η δεύτερη, από καιρό (νεροποντή διέκοψε και ματαίωσε την πρεμιέρα). Και οι δύο παραστάσεις, έμειναν έτσι, αμφιλεγόμενες. Η πρώτη, ως προς τη σκηνοθετική της ερμηνεία, τις λύσεις και τις επεμβάσεις-της κι η δεύτερη, ως προς τη μετατόπιση του κέντρου βάρους-της από το σύνολο, στον πρωταγωνιστή-της Γιώργο Αρμένη. Έχοντας προσωπική γνώμη μόνο από την παράσταση των «Σφηκών» (γενική δοκιμή), θα ήθελα να την παραθέσω με λίγα λόγια. Πιστεύω, πως οι «Σφήκες» ήταν μια από τις καλύτερες, αν όχι η μεγαλύτερη δουλειά του Γιώργου Λαζάνη. Κατάφερε δυο σημαντικά πράγματα: Να δαμάσει τα αλλεπάλληλα κι επάλληλα αριστοφανικά μοτίβα, που στοιχίζουν πάντα τον κεντρικό άξονα του έργου, και έβγαλε ανάγλυφη, διάχυτη κι αποτελεσματική την ονειρική αίσθηση που επιδίωξε σαν αρχή-του. Πέρα απ' τον «τριπλασιασμό» του Βδελυκλέονα, που δεν δικαίωνε σ' όλες τις σκηνές τη λογική-του σύλληψη, η παράσταση είχε λύσεις, ερμηνείες, κορμό και λεπτομέρειες θαυμάσιες. Αρχίζοντας απ' τον απολαυστικό Φιλοκλέονα του Γιώργου Αρμένη, που σχοινοβατώντας σ' όλα τα μήκη και τα πλάτη της θεατρικής τέχνης και τεχνικής κατάφερε να βρει την ισοροπία του Αριστοφανικού χαρακτήρα και να παρασύρει σε πολλά σημεία την παράσταση στο ύψος-του. Σταματώντας στη μοναδική Αυλητρίδα της Λυδίας Κονιόρδου, που έδωσε το μέτρο του ταλέντου και της σκηνικής-της ποιότητας σε μια γλυστερή σκηνή. Συνεχίζοντας με το χορό, άντρες και γυναίκες — στην περίφημη κινησιολογική και χορογραφική δουλειά της Μαρίας Κληνγού - Φλάμπουρα. Τελειώνοντας με την εύστοχη κι ολοζώντανη μετάφραση του Λεωνίδα Ζενάκου και τα γεμάτα σχόλια και έξυπνες λύσεις σκηνικά - κοστούμια και μάσκες των Δαμιανού Ζαρίφη και Κυριάκου Ρόκου. Πέρα από τη Σκάλα του Μιλάνου και τον Κλαούντιο Αμπάντο.

άντο, ίσως η πιο ενδιαφέρουσα ανιούρια στιγμή του φετινού φεστιβάλ Επιδαύρου.

Το Φεστιβάλ Αθηνών στο Ηρώδειο, φτωχό σε ελληνικές θεατρικές «πρώτες», περιόριζε τις προσδοκίες-μας σε μια - δυο επαλήψεις («Επιτρέποντες», «Αρνητής») και στη «Σίβυλλα» του Αγγελου Σικελιανού, παράσταση του Εθνικού Θεάτρου, που μετά από χίλια παρατράγουδα, αταξίες και προστριβές, κατέληξε να «διεκπεραιωθεί ευπρεώς» με σκηνοθέτη τον Γ. Μεσάλα.

Γιατί λοιπόν ο κόσμος να μην ξενοχτίσει για τις δυο περίφημες παραστάσεις του BERLINER ENSEMBLE τον Ιούλιο όπως και για το Νουρέγιεφ το Σεπτέμβρη; (Το ξενύχτι για εισιτήρια βέβαια, δεν το χρεώνεται ούτε το BERLINER ENSEMBLE ούτε ο Νουρέγιεφ αλλά το επαναλαμβανόμενο σκάνδαλο της εξαφάνισης των εισιτηρίων στον ΕΟΤ). Όπως και νά 'χει το πράγμα, το κοινό είδε ένα «Καυκασιανό Κύκλο με την Κιμωλία» και μια «Όπερα της Πεντάρας» σε πιστή μπρεχτική ανάγνωση μα και σε πέρα για πέρα μοντέρνα άποψη κι εκτέλεση — ιδίως στο πρώτο έργο —. Είδε ένα θέατρο αρτίστικο, ικανό, γεμάτο χυμούς και αισθήσεις, ένα θέατρο, που η ποίηση, η αλήθεια κι η θεατρικότητά-του έβαζαν τελεία και παύλα στην ελ-

ληνική μυθολογία περί Μπρέχτ. Τελεία και παύλα στην α-παιξία χάριν αποστασιοποίησης, τελεία και παύλα στον εγκεφαλισμό χάριν πολιτικής αποτελεσματικότητας και «διδασχής». Μπρεχτικά «σωστά», παίζει τελικά όποιος παίζει αληθινό θέατρο, αρκεί να κατανοεί και να συμφωνεί ταυτόχρονα με το Μπρεχτικό έργο ή ακόμα... να υποκρίνεται καλά... πως συμφωνεί μ' αυτό.

Στο Θέατρο Λυκαβηττού, περιμέναμε ανυπόμονα μια παλιότερη παραγωγή του Θ.Ο.Κ., που πρώτη φορά παρουσιαζόταν στην Ελλάδα: Τον Πλούτο του Αριστοφάνη σε σκηνοθεσία Νίκου Χαραλάμπους. Είδαμε μια παράσταση αισθητικά εντυπωσιακή, «μοντέρνα», με στοιχεία επί μέρους θαυμάσια. Είδαμε ηθοποιούς καλούς ως περίφημους, ακούσαμε μουσική με φαντασία και τόλμη, γνωρίσαμε για πρώτη φορά ίσως στην Ελλάδα το είδος του σκηνικού τοπίου του Γιώργου Ζιάκα και τη «θρασύτητα» των κοστουμιών-του. Κι όμως, κάτι ψάχναμε σ' όλη την παράσταση, κάτι χάναμε μέσα σ' όλη τη φαντασμαγορία των ήχων, των σχημάτων, των λύσεων και των συνδυασμών. Κι αυτό, ήταν δυστυχώς το έργο κι ο Αριστοφάνης. Η κριτική είπε πολλά πάνω σ' αυτό. Εγώ θά 'θελα να προσθέσω, πως η θεαματική παράσταση του Χαραλάμπους, ήθελε ίσως πολ-

λά να πει κι ίσως μάλιστα με τρόπο μοναδικό. Βρεθήκαμε όμως κάποια στιγμή στην παράξενη κατάσταση, κοινό και παράσταση να περνάμε δυο ευχάριστες μα τελείως ξένες μεταξύ-μας ώρες. Εκ των υστέρων, μπορώ να συνοψίσω την κριτική-μου στη φράση: «Ο Αριστοφάνης που δεν είδα, πολύ μου άρεσε».

Η υπόλοιπη εξωφεστιβαλική σαιζόν είχε όλες κι όλες 6-7 «προσφορές» για το θεατή που αγαπάει το θέατρο μα και τον... καιρό-του. Αυτές συνοψίζονται στη λίγο άνιση σε νούμερα κι εκτέλεση επιθεώρηση της Ελευθέρας Σκηνης, «Της Ελλάδας το κάγκελο», με αξέχαστους, τον Δημήτρη Χρυσομάλη και την Άννα Παναγιωτοπούλου στα αντιστοιχα νούμερα: «Ο Λάκης του σήμερα» και «Πρώτη σκελίδα».

Στην προσπάθεια της Θεατρικής Συντεχνίας πάνω στην πολυσυζητημένη τραγωδία (;) του Ευριπίδη «Άλκηστις» (σκηνοθεσία Νίκου Αρμάου), όπου η αδυναμία των χορικών, επισκίασε την πολύ ενδιαφέρουσα σκηνοθετική σύλληψη και τη μαστοριά ορισμένων σκηνών. Στο «Σινάνη» του Δ. Βυζάντιου από τον καινούριο θίασο Μάσκες, σε σκηνοθεσία Έρσης Βασιλικιώτη, που βρήκε ενθουσιαστική ανταπόκριση, τόσο στο κοινό όσο και στην κριτική και τέλος στις «Γιορτές

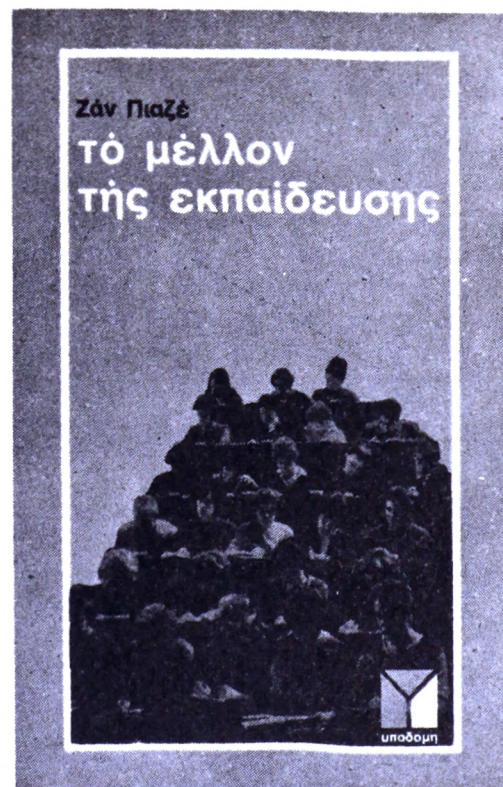
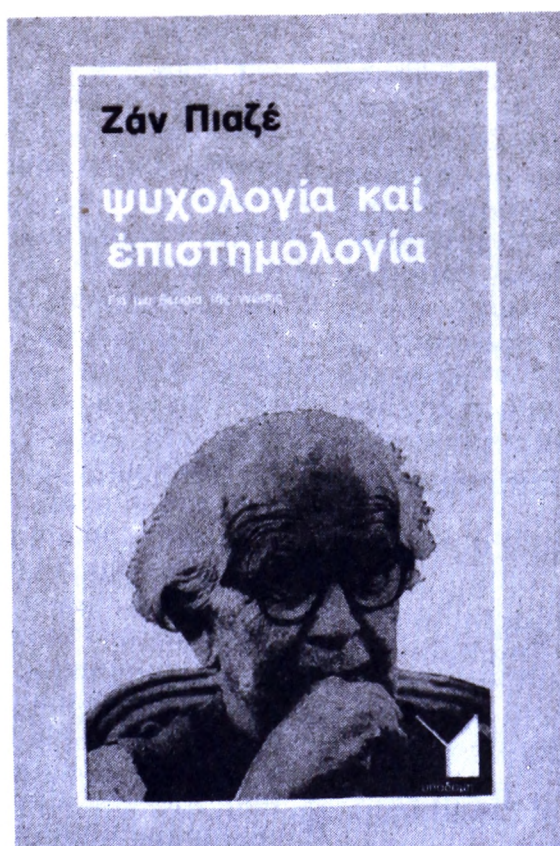
Ο Μίμης Χρυσομάλης, αξέχαστος στον «Λάκη του σήμερα».

των Βράχων» του Μίνου Βολανάκη, όπου ανάμεσα σ' άλλες εκδηλώσεις και διαδηλώσεις παρουσίασε και τη μεγάλη παλιά-του επιτυχία, το Μπεκεττικό «Περιμένοντας τον Γκοντό».

Μένουμε κι εμείς κάθε τέλος της σαιζόν να περιμένουμε κάποιον «Γκοντό» νά 'ρθει και πάντα κάποιος άλλος έρχεται για να μας πει, πως ο Γκοντό... θά 'ρθει χωρίς άλλο στην επόμενη σαιζόν. Ας περιμένουμε λοιπόν και τώρα, αν όχι πια τον Γκοντό, οπωσδήποτε το... «Τέλος του παιχνιδιού», τουλάχιστο σ' ό,τι αφορά την... εθνική-μας ώρα, στα διάφορα Φεστιβάλ του ερχόμενου καλοκαιριού.

[]

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ — ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ κυκλοφορούν

Κεντρική διάθεση

Αθήνα: Εκδόσεις «Υποδομή», 3ης Σεπτεμβρίου 22, τηλ. 52.34.790

Θεσ/νίκη: Μ. Κοτζιά & Σια Ο.Ε., Τσιμισκή 78, τηλ. 279-720

έκθεση του Γιάννη Τσαρούχη

της Ντόρας Ηλιοπούλου - Ρογκάν

Για πρώτη φορά οργανώθηκε μια τόσο πλούσια σε αριθμό έργων αναδρομική έκθεση του Γ. Τσαρούχη. Η παρουσίαση αυτή που συμπεριλαμβάνει 166 έργα (λάδια, σχέδια και συνθέσεις με ελαφρύ ύλη) πραγματοποιήθηκε χάρη στην πρωτοβουλία του Μακεδονικού Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης. Το Κέντρο αυτό ιδρύθηκε το 1979 με σκοπό τη μεθόδευση των προσπαθειών για τη δημιουργία ενός Μουσείου Παγκόσμιας Σύγχρονης Τέχνης στη συμπρωτεύουσα και έχει ήδη οργανώσει τα δυο προηγούμενα χρόνια δύο εκθέσεις που σημείωσαν μεγάλη επιτυχία: Τον Θεόφιλο και τους Γάλλους Εμπρεσιονιστές.

Είναι πασιγνώστο και χιλιοειπωμένο ότι ο Γ. Τσαρούχης έχει διαπλάσει και διαμορφώσει, όχι μόνο μέσα από τα έργα-του αλλά και από τα γραπτά-του, τα λεγόμενά-του και εν γένει τον τρόπο που αντιμετωπίζει το περιβάλλον-του και τις αντιδράσεις-του ως προς αυτό, ένα ιδιωματικό και συχνά αντιφατικό «σχήμα». Οι αντιθέσεις που έχουν επισημανθεί, εδώ υποκινούν και καλλιεργούν την περιέργεια του κοινού, τη δίψα-του για κάτι το ιδιάζον που το αποδεσμεύει από τη φθορά της καθημερινότητας, ενώ παράλληλα περιβάλλει με κάποια αίγλη το δημιουργό.

Η τωρινή έκθεση του Τσαρούχη απομυθοποιεί κάπως τον Έλληνα καλλιτέχνη. Και αυτό γιατί μέσα στα 166 έργα υπάρχουν μερικά που αντιπροσωπεύουν τις καλύτερες δυνατές προσπάθειες του ζωγράφου και άλλα που με την παρουσία-τους τονίζουν το άμισο της προσφοράς: Τις αμφιβολίες που δεν έτυχαν μιας επαγωγικά εννοημένης επεξεργασίας. Τους πειραματισμούς που διακόπηκαν καθ' οδόν. Τα ερωτηματικά που έμειναν αναπάντητα. Τις επιδράσεις που δεν αφομοιώθηκαν ολότελα. Οπωσδήποτε θα

μπορούσαν τα σημεία αυτά να έχουν μετριασθεί ιδίως σε αυτή την περίπτωση καθώς είναι η πρώτη φορά που οργανώνεται αναδρομική έκθεση του Γ. Τσαρούχη σε τέτοια κλίμακα. Κάτι τέτοιο θα είχε συμβεί εάν δεν απουσίαζαν ορισμένα έργα του καλλιτέχνη και ανάμεσά-τους εννοούμε και τις μακέτες και τα σχέδια για τα κοστούμια και τα σκηνικά-τομέα στον οποίο ο ζωγράφος έχει επανειλημμένα προσφέρει και εάν δεν είχαν συμπεριληφθεί μερικά που δεν είναι αντιπροσωπευτικά.

Επιβάλλεται, οπωσδήποτε, σε μια αναδρομική έκθεση να φαίνονται στα μέτρα του δυνατού οι διάφορες πτυχές ενός καλλιτέχνη, όχι όμως και να αποδυναμώνονται οι καλύτερες χάρη εκείνων που δεν τον εκφράζουν με τη δέουσα επάρκεια.

Από τα παλιότερα — χρονολογικά — έργα που παρουσιάζονται εδώ και, ιδιαίτερα από την περίοδο 1928-34 προτού ο Τσαρούχης επισκεφτεί για πρώτη φορά το Παρίσι ξεχωρίζουν ανάμεσα σε άλλα: Τα κεριά του Πάσχα (γκουάς), Η παλιά Αθήνα (ακουαρέλα) και εκείνες οι συνθέσεις (πέντε) στις οποίες αναγνωρίζει κανείς το ύφος του Κόντογλου αλλά και τις αντιδράσεις του Τσαρούχη σε αυτό. Σε δυο έργα φιλοτεχνήματα υπό την επήρεια των διδασμάτων του Παρισίου («τοπίο Ολυμπίας», 1934 και «της πεθαμένης αρραβωνιαστικιάς», 1934 καθώς και στα σχέδια και στις χαλκογραφίες (1934-1936) δεν αποκαλύπτεται κάτι το χαρακτηριστικό από την προσωπικότητα του Τσαρούχη όπως στα αμέσως προηγούμενα έργα. Στις φιλοτεχνημένες ανάμεσα στο 1936 και το 1938 φιγούρες (λάδια, σχέδια, γκουάς) όπως: Οι δυο ποδηλάτες, ο νέος που διαβάζει το Ελληνικό μέλλον κ.ά. ο ζωγράφος επιχειρώντας να συνδυάσει την έκφραση του Μatis με τις αναφορές σε έναν ανα-

τολικό σε υψηλή εξπρεσιονισμό καλλιέργει βαθμιαία το προσωπικό-του ύφος με κύριο χαρακτηριστικό την ευαισθησία-του στο χρώμα. Από τα σχέδια της ίδιας περιόδου εκείνα που είναι εκ του φυσικού φιλοτεχνημένα υπερτερούν των άλλων. Στα δυο ανδρικά γυμνά (1939-40) με τον επίδεσμο στο χέρι και με τη φοντανιέρα υπάρχει κάτι το στερεότυπο στην απόδοση της ανατομίας — κατάλοιπο ίσως των επακόλουθων της μεταβυζαντινής ζωγραφικής που δεν χαρίζει μιαν οργανικότητα στο παράστημα της μορφής. Αντίθετα η οργανικότητα αυτή έχει κατακτηθεί στο «γυμνό» (λάδι, 1940) σύνθεση στην οποία προβάλλουν μεστωμένα όλα τα ιδιώματα της έκφρασης του Τσαρούχη. Το ίδιο σε αντίθεση με το «Μπαλκόνι με καρέκλα στον Πόρο» (γκουάς 1940) με τις φανερές επιδράσεις Μatis, το «τοπίο» (λάδι, 1941) αποτελεί ένα στο έπακρον ποιητικό τσαρουχικό έργο.

Από τα πορτραίτα που συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση ξεχωρίζουν ανάμεσα σε άλλα το πορτραίτο Β.Ζ. (λάδι 1942), του Γ. Μαυρίδη (λάδι σε πόρτα ντουλαπιού, 1942), σπουδή για πορτραίτο Κ.Ζ. (κόλλα σε πανί 1942), πορτραίτο (λάδι 1946, συλλ. Μ. Τσάμη), πορτραίτο Ν.Α. (λάδι 1949) και εκείνο του Α. Ξύδη (λάδι 1949). Σε σύγκριση με αυτά το πορτραίτο γυναίκας (λάδι 1957) και το πορτραίτο της Λέττας (λάδι 1954) δεν είναι τόσο αντιπροσωπευτικά.

Στη μεγάλη σε διαστάσεις σύνθεση «Η ξεχασμένη φρουρά» (λάδι 1957, συλλογή Α. Ιόλα) προβάλλουν με γλαφυρότητα τα κύρια χαρακτηριστικά της προσωπικής έκφρασης του Τσαρούχη με κύριο ερέθισμα τη λατρεία του ανδρικού γυμνού και της ανδρικής υπόστασης γενικότερα. Τα χρώματα και η δομή της σύνθεσης στο έργο αυτό το καθιερώνουν αρχέτυπο. Ζωντανά αρχέτυπα της έκφρασης του καλλιτέχνη που επηρέασε και τους νεότερους Έλληνες ζωγράφους στέκουν τα έργα με τα καφενεία (το Καφενείο, λάδι 1957, το Καφενέον Νέον την ημέρα, λάδι 1956-1966 κ.ά.) καθώς και οι ακουαρέλλες, γκουάς κ.ά. με Ελληνικά τοπία και θέματα όπως π.χ. εκείνες που ανήκουν στη συλλογή της Εθνικής Τράπεζας. Τέλος από τα πιο πρόσφατα έργα του Τσαρούχη ξεχωρίζουν οι «τέσσερις εποχές» (λάδι 1968), ο «τσάμικος και ο ζειμπέκικος» (λάδι 1971, για την κίνηση και τη ζωή της σύνθεσης) ο «παλιός δρόμος στον Πειραιά με θέα το τελωνείο» (λάδι 1975), τα δυο έργα με τους ναύτες που διαβάζουν (λάδι 1980), ο «Ενδυμίων» (τέμπερα 1979) και μερικά άλλα ακόμη. Πλάι στα έργα αυτά συνθέσεις όπως «ο ναύτης με το μπλε τραπεζάκι» (γκουάς 1980), «πο-

λίτης και ναύτης χορεύουν ζειμπέκικο» (γκουάς 1981), «ζειμπέκικο με δειλινό και κάλες» (γκουάς 1978), «άγγελος» (λάδι 1977) και μερικά άλλα δεν δικαιώνουν καθόλου τον καλλιτέχνη.

Με την τωρινή-του έκθεση ο Τσαρούχης μας παρουσιάζει μερικά τεκμήρια από τις μεγάλες στιγμές, εκείνες με τις οποίες ενθουσίασε τόσους και τόσους καλλιτέχνες και φιλοτέχνους. Στις οποίες υλοποιήθηκαν οι τόσο οξυδερκείς ματιές που έριξε στην ελληνική πραγματικότητα μετουσιώνοντάς-την με τόσο χαρακτηριστική αμεσότητα σε έργο τέχνης.

Πλάι στις στιγμές αυτές μας αποκαλύπτονται εδώ και μερικές αδυναμίες που σε τελευταία ανάλυση δεν αποδυναμώνουν τα πιο αντιπροσωπευτικά-του έργα. Η παρουσίαση των δημιουργιών του καλλιτέχνη θα είχε ιδιαίτερα αξιοποιηθεί με μια πιο εύστοχη ανάρτηση στα πλαίσια, που θα επέτρεπε ο χώρος ο οποίος δεν προσφέρονταν ιδιαίτερα. Θα ήταν ευχής έργον να μεταφερθεί η έκθεση και στην Αθήνα ώστε να αποκτήσει το κοινό της πρωτεύουσας μια πιο ζωντανή γεύση από το έργο του αξιόλογου καλλιτέχνη που εκφράζει με την προσωπικότητά-του μια θέση και μια εποχή. Την τωρινή παρουσίαση της Θεσσαλονίκης συνοδεύει πολυτελέστατος κατάλογος με κείμενα του ίδιου του Τσαρούχη, του Εμπειρικού, του Ελύτη και του Α. Ξύδη.

Η έκθεση του Στ. Μαρινάκη

Στις συνθέσεις που παρουσιάζει ο Σταύρος Μαρινάκης στη «Χρυσόθεμη» (Λεωφ. 25ης Μαρτίου 20, Χαλάνδρι) αποκαλύπτεται κατ' αρχήν μιαν αναμφισβήτητη ευαισθησία στο χρώμα.

Βλέπουμε στη ζωγραφική-του μορφές που η ψυχολογία-τους είναι αποκρυπτογραφημένη μέσα από κινήσεις και στάσεις. Μορφές με χειρονομίες συμβολικές που κάτι ατενίζουν, κάτι προσβλέπουν. Κάποια ενόραση διαπιστώνουμε από μέρους-τους, εδώ. Κάποιο πάθος ή και θυμός τις συγκλονίζει ή αντίθετα φυτρώνει μέσα-τους η ελπίδα της προσμονής. Δοσμένες — στο πλαίσια του εξπρεσιονισμού με έναν προσωπικό από μέρους του καλλιτέχνη τρόπο οι μορφές αυτές — άνδρες και γυναίκες — ανθεκτικές στο χρόνο εντυπώσιες. Το μωβ, το γκρι, το μπλε χρώμα δοσμένα σε διάφορες αποχρώσεις «δένουν» με το σκούρο προπλασμό των ανθρώπινων μορφών που προβάλλουν, εδώ, με το παράστημα του αρχέτυπου. Πρόκειται για μια δουλειά που έχει σαν κύριο χαρακτηριστικό-της τη γνησιότητα στην έμπνευση και στην έκφραση-εκτέλεση. Ο

Atlantis

Τά πιά φάνα πουκάμισα,
στίς πιά χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας

Ποιότητα καί καλό γούστο

ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41-43 ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

τηλ. 88.39.323

49

● Κάπως καθυστερημένα και εξαιτίας της εκλογικής ύλης των προηγούμενων τευχών, δημοσιεύουμε τη μακροσκελή επιστολή του κ. Α. Παπανδρόπουλου, συντάκτη του «Οικονομικού Ταχυδρόμου». Η επιστολή αναφέρεται σε δυο σχόλια του συνεργάτη-μας Νίκου Χριστοδουλάκη:

Κύριε Διευθυντά,

Έχοντας συνηθίσει, από χρόνια τώρα, να παρακολουθώ την έγκυρη δημοσιογραφική πληροφόρηση που ασκεί το δεκαπενθήμερο περιοδικό-σας, αισθάνθηκα ιδιαίτερη έκπληξη διαβάζοντας στο φύλλο της Παρασκευής 11ης Σεπτεμβρίου δυο σχόλια που φέρουν την υπογραφή «Ν.Χ.» και στα οποία υπό τους τίτλους «Ολισθήματα» και «Νετρονική δημοσιογραφία», επιχειρείται η δημιουργία αμφιβολιών γύρω από το πρόσωπό-μου και την ποιότητα της δημοσιογραφικής-μου δουλειάς. Στο πρώτο σχόλιο ο Ν.Χ. με αφορμή πρόσφατη αρθρογραφία-μου στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο», σχετικά με τους λόγους που οδήγησαν το Εργατικό Κόμμα στη διάσπαση, προσπαθεί να πετύχει δύο πράγματα: Πρώτον να δημιουργήσει αμφιβολίες ως προς τη γνησιότητα ορισμένων συνεντεύξεων που είδαν το φως της δημοσιότητας στον «Ο.Τ.» ύστερα από πρωτοβουλίες-μου και δεύτερον να διακωμωδήσει ένα άρθρο το οποίο ως δείχνουν τα γεγονότα θα αποδειχθεί προφητικό.

Σαν αποδεικτικό υλικό χρησιμοποιώ στοιχεία από μια εισαγωγή σε άρθρο-μου την οποία δεν έγραψα εγώ (!) και επικαλείται δηλώσεις που έγιναν προς εμένα και τις οποίες αρκέστηκα να καταγράψω και να μεταφέρω προς τους αναγνώστες του «Οικονομικού Ταχυδρόμου». Μ' άλλα λόγια, ο σχολιογράφος προσπαθεί να εμφανίσει σαν δικές μου απόψεις, εκφράσεις και παρατηρήσεις τρίτων.

Έτσι, γράφει ο αρθρογράφος-σας: «Στην πρώτη πρόταση του προλογικού σημειώματος (σελ. 4) στο άρθρο γράφεται ότι «... στην πρώτη αναπληρωματική εκλογή που έγινε πρόσφατα στο Γουώριγκτον της Αγγλίας εξελέγη (ψηφοί 12.521) ο υποψήφιος του νεοπαγούς Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος που προέκυψε από τη διάσπαση του Εργατικού Κόμματος και ήρθε δεύτερος ο Εργατικός υποψήφιος (12.280 ψηφοί)...» Η επίκληση του «γεγονότος» αυτού είναι καθοριστική για την πειστικότητα των απόψεων που διατυπώνονται στη συνέχεια, αφού εμφανίζει το εργατικό κόμμα να χάνει από το σοσιαλδημοκρατικό νεοσσύ σε μια παραδοσιακή εργατική περιφέρεια.

Η αλήθεια όμως είναι ακριβώς αντίθετη, γιατί βουλευτής εκλέχτηκε ο Εργατικός υποψήφιος με 14.280 και ηττήθηκε ο Ρόν Τζένκινς (12.521 ψηφοί) του SDP, παρά τη χωρίς προηγούμενο προβολή-του από το βρετανικό Τύπο και το BBC. Η απόσταση αναπνοής που «κατάφερε» να πλησιάσει ο Τζένκινς στάθηκε οπωσδήποτε μια «θριαμβευτική ήττα», αλλά είναι αφελές να την πολλαπλασιάζει κανείς με τον αριθμό των εκλογικών περιφερειών της Βρετανίας και να βγάζει συμπεράσματα. Και φυσικά υπερβαίνει την αφέλεια η πλαστογράφηση του γεγονότος.

Στο σημείο αυτό, ο Ν.Χ. «παραλείπει» να υπογραμμίσει ότι το προλογικό σημείωμα δεν ήταν δικό-μου και δεύτερον ότι ήταν γραμμένο στις 17-7-81, τη μέρα δηλαδή που ο Ρ. Τζένκινς εμφανιζόταν σαν νικητής των εκλογών και τα τελικά αποτελέσματα δεν ήταν γνωστά. Παραπέρα όμως ο Ν.Χ. «ξέχασε» να πει ότι ο υποψήφιος των Σοσιαλδημοκρατών στις εκλογές του Γουώριγκτον πήρε το 42% των ψήφων και αποσπούσε από τους Εργατικούς το 25% των ψηφοφόρων. Επίσης, γιατί δεν ανέφερε ότι μετά τα εκλογικά αποτελέσματα, οι «Τάιμς» έγραψαν ότι «το Γουώριγκτον είναι η επαναληπτική εκλογή του αιώνα». Αντ' αυτών ο Ν.Χ. για να αποδείξει την «κακή δημοσιογραφία»-μας αρκείται στο να επισημαίνει λεπτομέρειες τύπου: «Οι εκλογές ήταν επαναληπτικές και όχι αναπληρωματικές» κτλ.

Περαιτέρω να τονιστεί ότι κατά τη διεθνή ειδησεογραφία οι πιθανότητες η Αγγλία να αποκτήσει προσεχώς μια κυβέρνηση Φιλελευθέρων - Σοσιαλδημοκρατών επιβεβαιώνουν πολλά σημεία της αρθρογραφίας-μας στον «Οικονομικό» και η κορύφωση της αντιδικίας Χήλυ - Μπεν για την υπαρχηγία του κόμματος των Εργατικών, κάνει πιθανή τη διάσπαση, εκ νέου, του τελευταίου, πράγμα που επίσης προβλέψαμε.

Βέβαια, για τον Ν.Χ. όλα αυτά είναι ψιλά γράμματα. Εκείνο που τον ενδιαφέρει για να χτυπήσει και να συκοφαντήσει τη δημοσιογραφία-μας είναι το λάθος-μας ότι ονομάσαμε τον Ντ. Χήλυ αντιπρόεδρο του Ε.Κ. αντί για υπαρχηγό και ότι τη διαμάχη για την υπαρχηγία του κόμματος την εκλάβαμε σαν προσπάθεια για την ανάδειξη κοινοβουλευτικού εκπροσώπου. Για τον Ν.Χ. πρόκειται για «τρομερά» λάθη, λες και στην Ελλάδα λ.χ. δεν λέγεται ο κ. Α. Παπανδρέου τότε πρό-

εδρος και τότε αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, χωρίς να δημιουργείται οποιαδήποτε σύγχυση ή συζήτηση.

Γράφει επίσης ο Ν.Χ.: «Στις δυο πρώτες παραγράφους του άρθρου-του ο κ. Α.Π. εξιστορεί λεπτομερειακά τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ένας Βέλγος δημοσιογράφος του αποκάλυψε ότι στο «Εργατικό Κόμμα»... η αριστερά-του πτέρυγα είναι πιο σοβιετοφιλή και από τον ίδιο τον Μπρέζνιεφ... «δένοντας έτσι το κείμενο με τον κατηγορηματικό υπότιτλο ότι το Ε.Κ. είναι»... θύμα... πολλών υπόπτων πολιτικών συμφερόντων».

Θα ήταν πολύ καλύτερο αν ο κ. Α.Π. προτιμούσε να πληροφορηθεί τη σύνθεση, τις απόψεις και τις πράξεις της αριστερής πτέρυγας του Εργατικού Κόμματος. Πολλά στελέχη-της (Ερίκ Χέφερ, Ε. Τόμσον κ.ά.) προέρχονται από το Βρετανικό Κ.Κ. όπου ανήκαν, μέχρι τις μαζικές αποχωρήσεις του 1956 εξαιτίας της σοβιετικής εισβολής στην Ουγγαρία. Άλλοι έχουν ρητά διακηρύξει την αδιαίρετη ενότητα δημοκρατίας και σοσιαλισμού (Τόνυ Μπεν) ή έχουν δηλώσει την αποστροφή-

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

τους για το «σοσιαλισμό» σοβιετικού τύπου (Άρθουρ Σκάργκιλ). Η αριστερή πτέρυγα συμμετέχει δραστήρια στις διαμαρτυρίες για τη δίωξη των αντιφρονούντων στις ανατολικές χώρες, ενώ η «Εκστρατεία Πυρηνικού Αφοπλισμού» (CND) προβάλλει την απομάκρυνση των SS-20 σαν ισοδύναμο στόχο με τη ματαίωση της εγκατάστασης των Κρούζ και Πέριγκ-2».

Από όσα προηγούνται, ο Ν.Χ. μας προσάπτει γιατί δεν πληροφορηθήκαμε κατά πόσο είναι σωστά ή λάθος αυτά που μας ανέφερε ένα τρίτο πρόσωπο. Μ' άλλα λόγια, ο Ν.Χ. θεωρεί ότι ένας δημοσιογράφος, όταν καταγράφει δηλώσεις τρίτων πρέπει αμέσως να προσφύγει και στις ιστορικές πηγές για να δει κατά πόσο ο συνομιλητής λέει αλήθεια ή όχι. Αυτή είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα άποψη που θ' άξιζε τον κόπο να γενικευτεί. Θα μπορούσε μάλιστα, εν όψει εκλογών, να ξεκινήσει από την ιστορική επαλήθευση των όσων λέει ο κ. Α. Παπανδρέου λ.χ. περί ΕΟΚ με τα όσα δήλωνε το 1964 πάνω στο ίδιο θέμα.

Για να ικανοποιήσουμε όμως την ιστορική δίψα του Ν.Χ. θα του συνιστούσαμε να ρίξει μια ματιά σε άρθρα του πρώην φιλοεργατικού δημοσιογράφου Πωλ Τζόνσον καθώς και διάφορες εκθέσεις που έχουν υποβληθεί τόσο προς τη Σοσιαλιστική Διεθνή, όσο και προς τη σημερινή ηγεσία

του Ε.Κ. από σοσιαλιστές ειδικούς των σχέσεων Ανατολής - Δύσης, όπως ο Βέλγος Β. Μπερντάλ κ.ά. Επίσης, ο Ν.Χ. θα μπορούσε να διαβάσει και ορισμένα παλαιά άρθρα (1962) του Άρθουρ Κάιστλερ τόσο στο βρετανικό Τύπο, όσο και σε εξειδικευμένα περιοδικά (Ενκάουντερ λ.χ.).

Τέλος, γιατί ο Ν.Χ. αποσιώπησε το γεγονός ότι στην αρθρογραφία-μας στον «Οικονομικό» μνημονεύαμε την έκθεση - καταπέλτη του λόρδου Άντερχιμ, μέλους του Ε.Κ., ο οποίος υπογραμμίζει ότι οι Βρετανοί Εργατικοί έχουν «αλωθεί από φορείς υπόπτων πολιτικών συμφερόντων»;

Σ' ό,τι αφορά την ερμηνεία του όρου CLOSED SHOP που δόθηκε «αποδόθηκε εσφαλμένα σαν μονοπώλιο στις προσλήψεις» έχουμε να προσθέσουμε τα παρακάτω ενδεικτικά της «καλοπιστίας» του Ν.Χ. Στο κείμενο που δημοσιεύσαμε στον «Οικονομικό» την 3η Σεπτεμβρίου, η ερμηνεία του όρου CLOSED SHOP με την ελληνική φράση «μονοπώλιο στις προσλήψεις» δεν είναι δική-μας, αλλά του πρώην αρχισυντάκτη

του «Νιου Στάιτσμαν εντ Ναϊνσιον» Πώλ Τζόνσον, ο οποίος εγκατέλειψε το Εργατικό Κόμμα επειδή το τελευταίο είχε καθυποταχθεί στα συνδικάτα. Εξηγούσε δε σε σχετική αρθρογραφία-του, ο Π. Τζόνσον, ότι με την αρχή του CLOSED SHOP, για να προσληφθεί ένας εργαζόμενος σε μια οποιαδήποτε επιχείρηση ή να μείνει σ' αυτή χρειαζόταν πρώτα να γίνει μέλος του συνδικάτου. Κατά συνέπεια, το συνδικάτο, γινόταν μονοπωλιακός φορέας των προσλήψεων. Στη σχετική αρθρογραφία-του, ο Ν.Χ. αυτή τη μικρή λεπτομέρεια με τη μεγάλη σημασία (μια και αποτελεί μαφιόζικη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων) την αποκρύπτει, διότι θα ενοχλούσε και τα λοιπά διαστρεβλωτικά-του δημοσιεύματα. Νομίζω ότι αυτό το μικρό δείγμα της «αντικειμενικότητας» του Ν.Χ. είναι αρκετό για να καταδειχθεί «η εγκυρότητα» των όσων γράφει. «Αγανακτεί» επίσης ο Ν.Χ. γιατί χαρακτηρίσαμε τον κ. Τόνυ Μπεν «παλιό αριστοκράτη που μεγαλώνοντας ανακάλυψε ότι είναι αριστερός» και αποκαλεί το γεγονός αυτό «ευτελή εμπάθεια». Άραγε, ο Ν.Χ. τα ίδια θα έγραφε και για τον Αμερικανό μαρξιστή Πώλ Σουήζη, που εκανε το 1976 την ίδια παρατήρηση όταν διαπίστωσε ότι ο κ. Τ. Μπεν αγνοούσε τα πάντα σχεδόν γύρω από το μαρξισμό; Από όσα προηγούνται λοι-

πόν, μας γεννιέται η πεποίθηση ότι ο Ν.Χ. αποτελεί ενδιαφέρουσα δημοσιογραφική περίπτωση.

Από τη μια μεριά δεν γνωρίζει να διαβάσει στις εφημερίδες ή στα περιοδικά ή στα βιβλία αυτά που πραγματικά είναι γραμμένα και από την άλλη αρέσκεται στο να διαστρεβλώνει αυτά που νομίζει ότι διάβασε.

Έτσι, αντί ν' απαντάει επί της ουσίας, αρέσκεται στο να χρησιμοποιεί σαν επιχειρήματα κριτικής ή σσονος σημασίας φαινόμενα ή περιστατικά τα οποία τα μεγαλοποιεί προκειμένου ακριβώς να αποφυγει την απάντηση επί της ουσίας. Η τακτική είναι γνωστή και εφαρμόζεται ευρύτατα από τους διάφορους «κατόχους» όλων των πραγματικοτήτων, αληθειών και ριζικών «λύσεων».

Αυτό δε είναι χαρακτηριστικό στα όσα γράφει περί «νετρονικής δημοσιογραφίας».

Σχετικά όμως με τη συνέντευξη-μας με τον Αμερικανό φυσικό Σάμιουελ Κοέν, «πατέρα» της βόμβας νετρονίου, θα είχαμε να παρατηρήσουμε ότι τα σχόλια είναι τόσο κακόγουστα, τόσο ανακριβή και παραμορφωτικά, ώστε μόνο αν η διεύθυνση του «Αντί» δεχόταν να δώσει τον απαιτούμενο χώρο θα απαντήσουμε. Και αυτό το υπογραμμίζουμε ιδιαίτερα διότι είναι αδύνατο να απαντήσει κανείς στον Ν.Χ. χωρίς να δημοσιεύσει αποσπάσματα της όλης συνέντευξης και του προλογικού σημειώματος. Όσο για τον υπαινιγμό περί του τηλεφώνου, αγνοεί ο Ν.Χ. ότι υπάρχει αυτόματη τηλεφωνική επικοινωνία με τις ΗΠΑ όπως και μ' άλλες χώρες;

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία και ζητώ συγνώμη για το μακροσκελές του γράμματος αλλά δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά.

Α. Παπανδρόπουλος

Οικονομολόγος και συντάκτης του «Οικονομικού Ταχυδρόμου»

● Ο συνεργάτης-μας Ν. Χριστοδουλάκης, που του θέσαμε υπόψη την επιστολή του κ. Α. Παπανδρόπουλου, απαντά:

Με το γράμμα-του ο κ. Α. Παπανδρόπουλος κατάφερε να γίνει έως και συμπαθής, αφού φάνηκε ότι αλληπάλληλοι παράγοντες έδρασαν επίβουλα εναντίον-του:

● ο βέλγος δημοσιογράφος, που του είπε ψέμματα, αλλά ο κ. Α.Π. δεν σκέφτηκε να τα ελέγξει και έτσι έγραψε ένα ολόκληρο άρθρο βασισμένο σ' αυτά·

● ο μυστηριώδης συντάκτης του προλογικού σημειώματος, το οποίο ενώ γράφτηκε όπως μας λέει στις 17 Ιουλίου (επομένη των εκλογών της 16 Ιουλίου στο Γουώρινγκτον) δεν στηρίχτηκε στα αποτελέσματα αλλά στα γκάλλοπ της προηγούμενης μέρας και δεν έτυχε να το δει ο κ. Α.Π. μέχρι τις 3 Σεπτεμβρίου, οπότε επίσης μυστηριωδώς συγκολλήθηκε με το άρθρο-του και παρ' όλο που

είχε περάσει 1½ μήνας δεν σκέφτηκε κανείς να το διορθώσει, και τέλος,

● η πραγματικότητα, που ενώ ήταν έτοιμο το άρθρο του κ. Α.Π. κομμένο και ραμμένο για μια επιτυχία των Σοσιαλδημοκρατών, άφησε και εκλέχτηκε βουλευτής ο υποψήφιος του Εργατικού Κόμματος. Τόσο το χειρότερο γι' αυτήν.

Με δεδομένη λοιπόν τη συμπάθεια, θα μπορούσαμε να εκλάβουμε την επιστολή σαν μια κατανυκτική προσπάθεια δικαιολόγησης ενός επαγγελματικού λάθους, αν δεν τύχαινε να αποκαλύπτει γενικότερες αντιλήψεις για την άσκηση της δημοσιογραφίας, που συγκρούονται, κατά την άποψή-μας, με την ανάγκη αντικειμενικής ενημέρωσης των αναγνωστών.

Ο κ. Α.Π. μας δηλώνει απεριφραστα ότι δεν προσφεύγει σε πηγές για να δει κατά πόσο ο συνομιλητής-του λέει αλήθεια ή όχι. Απλώς καταγράφει και μετά πάνω σ' αυτά στήνει άρθρα και σενάρια πολιτικών εξελίξεων, τα οποία θεωρεί μάλιστα «προφητικά» και προσπαθεί να πείσει έτσι το αναγνωστικό κοινό, που προφανώς διαθέτει, κατά μέσο όρο, λιγότερες δυνατότητες εξακριβωσης των όσων γράφονται.

Είναι γνωστό το χρώμα της «δημοσιογραφίας» τέτοιου είδους, αλλά εξακολουθούμε ν' απορούμε πως εμφυλλοχώρησε στο φάσμα του «Οικονομικού Ταχυδρόμου».

Χρησιμοποιώντας επιθετική τακτική ο κ. Α.Π. μας μέμφεται επειδή δεν πιστέψαμε τις εφημερίδες όπου «εμφανίζονταν σαν νικητής ο Τζέκινς» και γιατί δεν αντιγράψαμε τους Τάιμς που εμφάνιζαν την αναμέτρηση σαν «εκλογή του αιώνα», αλλά προτιμήσαμε να παραθέσουμε το πραγματικό αποτέλεσμα: την ήττα του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος. Είναι γνωστό όμως, ότι οι συντηρητικοί Τάιμς, όπως και τα υπόλοιπα μέσα ενημέρωσης, έχουν από καιρό τώρα εξαπολύσει μια άνιση εκστρατεία εναντίον του εργατικού Κόμματος και ιδιαίτερα της αριστερής-του πτέρυγας, σκοπεύοντας να υπονομεύσουν τη σοσιαλιστική προοπτική για την έξοδο της Βρετανίας από την κρίση και να επώασουν ταυτόχρονα το ΣΔΚ σαν διάδοχο σχήμα της καπιταλιστικής διαχείρισης. Αυτό και μόνο θά 'φτανε αγαπητέ κ. Α.Π. για να πειστήτε για τη μεροληπτικότητα των Τάιμς και να γίνετε πιο διερευνητικός κατά την συμπεραματολογία-σας. Δεν περνά πάντα απαρατήρητο, αν παρουσιάζετε τις επιθυμίες-σας σαν πραγματικότητα.

Επιπλέον ο κ. Α.Π. διαμαρτύρεται γιατί δεν παραθέσαμε το ποσοστό 42% που πήρε ο Τζέκινς, αλλά προτιμήσαμε να χρησιμοποιήσουμε τους απόλυτους αριθμούς των ψήφων. Απλούστα-

τα, νομίσαμε ότι κανείς δεν δυσκολεύεται να κάνει συγκρίσεις με πενταψήφιους αριθμούς. Αυτό όμως που ακόμα δεν μπορούμε να καταλάβουμε είναι πώς το προλογικό σημείωμα του άρθρου-σας έχει επίσης κάποιους απόλυτους αριθμούς ψήφων, ενώ εσείς μας λέτε ότι γράφτηκε όταν «τα τελικά αποτελέσματα δεν ήταν γνωστά».

Στο ζήτημα του κατά πόσο είναι φιλοσοβιετική η αριστερή πτέρυγα του Εργατικού Κόμματος, ο κ. Α.Π. δεν στέκεται ούτε σε ένα (!) από τα στοιχεία που του παραθέτουμε περί ου αντιθέτου και μας παραπέμπει σε άρθρα περιοδικών του 1962 και σε διάφορες εκθέσεις, που υποθέτουμε, σύμφωνα με όσα ο ίδιος δήλωσε, ότι δεν πήκε στον κόπο να διασταυρώσει την εγκυρότητά-τους. Όταν μάλιστα γράφονται και από «πρώην φιλεργατικούς» (και νυν αντεργατικούς;) δεν είναι και τόσο δύσκολο ν' αντιληφθεί κανείς τα στενά όρια της αντικειμενικότητάς-τους.

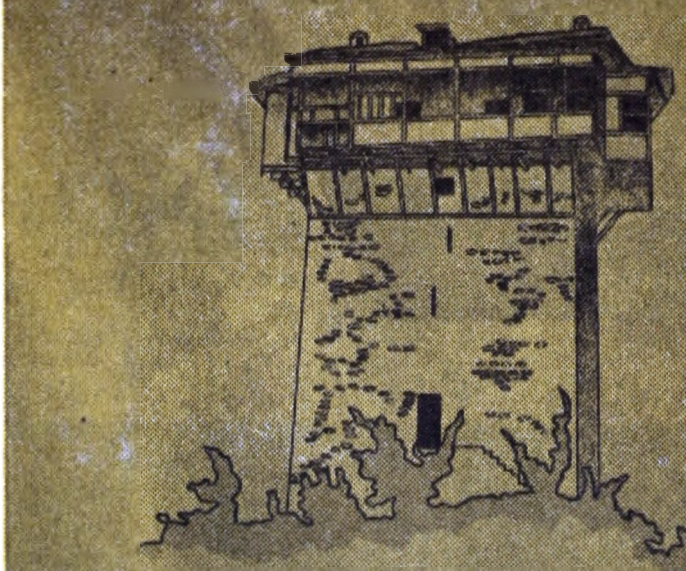
Σχετικά με τη σύγχυση του χαρακτήρα των εκλογών, του αξιώματος της υπαρχηγίας με την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση και της πραγματικής σημασίας του καθεστώτος CLOSED SHOP με την ερμηνεία που του δίνει ένας πολέμιός-του, θα μπορούσαμε να συμφωνήσουμε ότι πράγματι αυτά είναι λεπτομέρειες,

που δύσκολα παραπλανούν τον αναγνώστη. Η άγνοιά-τους παρ' όλα αυτά είναι ίσως ενδεικτική του βαθμού γνώσης του θέματος.

Τέλος κάτι για το σχόλιο «Νετρονική Δημοσιογραφία», που ο κ. Α.Π. βρήκε κακόγουστο, ανακριβές και παραμορφωτικό. Πιθανόν. Εμείς βλέπετε κ. Α.Π. δεν διαθέτουμε την κομψότητα εκείνη του ύφους, που σας επιτρέπει να γράφετε ότι «... η βόμβα νετρονίου σέβεται την ανθρώπινη ζωή» και στη συνέχεια να τη θαυμάζετε «... για το φρικτό μαρτύριο του θανάτου, που κρατά έξι μέρες». Και ανησυχούμε τόσο για την ακρίβεια βολής των πυραύλων και τα παραμορφωτικά αποτελέσματα της νετρονιοβόμβας, ώστε αμφισβητούμε τις «καλές προθέσεις» ενός αμερικανού φυσικού και τη δική-σας αντικειμενικότητα, όταν μας πλασάρετε τα σχέδια του Πενταγώνου σαν τη μόνη λύση σωτηρίας της Ευρώπης.

Ατυχώς, για σας και τις αποψεις-σας κύριε Α.Π., ο καπιταλισμός και η Αμερική δεν είναι οι καλύτερες δυνατές λύσεις που μπορούμε να βρούμε στα σημερινά προβλήματα και τα καθεστώτα σοβιετικού τύπου δεν είναι οι μόνες δυνατές εναλλακτικές προτάσεις. Η συλλογιστική-σας δεν πρωτοτυπεί καθόλου, όταν ποντάρτε στην απόρριψη των δεύτερων για να πείσετε το ανα-

ΓΙΑΥΚΟΥ Μ. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΛΑΪΚΗ ΜΑΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

έπικαιρότητα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ
Άσκληπιοῦ 1 Τηλ. 3636083

Τό μυθιστόρημα πού
καθορίζει τούς
διανοούμενους
τού μεταπολέμου

Σιμόν ντέ Μπωβουάρ

ΟΙ ΜΑΝΔΑΡΙΝΟΙ

Μεταφράζει ή
Ζώρζ Σαρή

Εκδόσεις Γλάρος

γνωστικό-σας κοινό για την αναγκαιότητα των πρώτων. Το αριστερό κίνημα στην Ευρώπη, αλλά και αλλού, έχει προ πολλού διαλύσει αυτό το δίλημμα προσφέροντας μια σοσιαλιστική προοπτική, που ανατρέπει τις καπιταλιστικές σχέσεις χωρίς να εγκαθιδρύει Γκουλάγκ.

Γιατί επιμένετε να το αγνοείτε διαρκώς;

Νίκος Χριστοδουλάκης

ΜΕΤΕΚΛΟΓΙΚΑ

● Οι εκλογές της 18 Οκτωβρίου δημιούργησαν μια νέα κατάσταση στον πολιτικό χάρτη της χώρας: αυτό δίνει την αφορμή σε πολλούς αναγνώστες-μας να σχολιάζουν τα εκλογικά αποτελέσματα.

● Ο αναγνώστης-μας Ε.Φ. — ένας «άστεγος» αριστερός μαθητής — μας γράφει για το 17%, το ΚΚΕ εσωτ. και την Αλλαγή. Πάντως, είναι χαρακτηριστικό ότι πολλοί αναγνώστες — και παρά την Αλλαγή εξακολουθούν να επιμένουν στην αναγραφή των αρχικών του ονόματός-τους. Λέτε να 'ναι μόνον «κεκτημένη ταχύτητα»;

Αυτές οι εκλογές απόδειξαν ότι είχαν δίκιο οι Ρηγάδες και τα μέλη του ΚΚΕ εσωτ. όταν υποστήριζαν ότι μοναδικός στόχος του ... στόχου 17% ήταν το σβήσιμο κάθε άλλης φωνής στο κομμουνιστικό - εργατικό κίνημα εκτός απ' αυτήν του ΚΚΕ. Μήνες και μήνες προπαγάνδας, έτσι που κοντεύαμε να πιστέψουμε όλοι το 17%, εκατομμύρια αφίσες, αυτοκόλλητα, σημάκια, μπαλόνια, χαρτοσακούλες, σημαίες με το 17%. Και το βράδυ της Κυριακής, τσούπ! Χαιρετί-

σματα 17%. Κι ο Ρίζος εγραφε την άλλη μέρα «Ενισχύθηκαν σημαντικά οι θέσεις του ΚΚΕ»! Ήθελα να 'ξερα τι θα λένε τώρα τα μεγάλα κεφάλια στους Κνίτες που τό 'χαν δέσει ψιλό κόμπο: «Βρε σου λέω 15% μετρημένο πόρτα - πόρτα, με το 2% τι θα γίνει» Τι 2 τι 7 Χαρίλαε... Κι έμεινε κι ο (γραφικότατος) Λεωνίδας απέξω απ' το χορό για να βγούνε δυο ψάρια παραπάνω. Ας είναι καλά ο κόσμος: «Ε παιδί-μου, θα ψηφίσω ΚΚΕ να δούμε τι θα γίνει...» Άστο το ΠΑΣΟΚ, είναι ανάγκη να πούμε και γι' αυτό;

Εγώ πάντως το βράδυ της Κυριακής, όταν άκουσα ότι ο Ράλλης έστειλε συγχαρητήρια στον Ανδρέα κατέβηκα εις το Σύνταγμα, ούρλιαξα «έχουμε πρωθυπουργό που μπορεί να πει το ρο», χειροκρότησα καθώς περνούσα απ' τα γραφεία του εσωτ., και παραμέρισα για να περάσουν τα παιδιά της ΕΠΑΝ. ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ και μήκα πίσω-τους. Μήπως έχουν κι άδικο;

Αλλαγή λοιπόν — τα Κνιτάκια περιφέροντο περίλυπα, οι Ρηγάδες πνίξαν τον πόνο-τους στα χειροκροτήματά-μας, κι η Ε.Α.: «Αν θες να έρθει η Αλλαγή, πάλεψε», ή κάτι τέτοιο.

Εμπρός λοιπόν!

Ε.Φ. — «άστεγος» αριστερός μαθητής

● Ο φοιτητής Δ. Σπανός, σχολιάζει τα αποτελέσματα των εκλογών και διατυπώνει μια σειρά από ερωτήματα για τα ποσοστά, τις διαφορές μεταξύ Βουλής και Ευρωβουλής καθώς και το Εκλογικό σύστημα.

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Οι πρόσφατες εκλογές, εκτός από την ανάδειξη του ΠΑΣΟΚ στην Κυβέρνηση, — ελπίδα Αλλαγής —, δικαίωσαν τις εκτιμήσεις για την πώλωση και τον αφανισμό, κοινοβουλευτικά, των μικρότερων κομμάτων.

Στην πολιτική σκηνή κυριαρ-

ΝΑΙ ΜΕΝ, ΑΛΛΑ...

ΝΑΙ ΜΕΝ

υπάρχουν κι άλλα έντυπα για Συλλέκτες
ΑΛΛΑ

ένα είναι τό πιο υπεύθυνο!

ή Συλλεκτική

'Επιθεώρηση

χει το «βρετανικού τύπου» σύστημα: δυο ισχυρά κόμματα εναλλασσόμενα στην εξουσία, ένα δεξιό και ένα κεντρο-αριστερό, και ένα τρίτο κόμμα (το ΚΚΕ) με μικρή δύναμη σαν τη διέξοδο διαφυγής.

Η θεωρία της «χαμένης ψήφου» κυριάρχησε, αποτέλεσμά του εκλογικού νόμου που από τη φύση-του σ' αυτές τις περιπτώσεις νοθεύει τη λαϊκή βούληση. Εκβιάζει τους ψηφοφόρους των μικρών κομμάτων πάνω στην προοπτική: «να φύγει η Δεξιά».

Χαρακτηριστικά επιβεβαιώνονται όλα αυτά με τη σύγκριση των αποτελεσμάτων για το Ευρωκοινοβούλιο — όπου ισχύει η απλή αναλογική.

Ωστόσο δεν μπορεί να ισχυριστεί κανείς απόλυτα ότι τα ποσοστά για την Ευρωβουλή αποτελούν την «πραγματική» δύναμη των κομμάτων λόγω των ιδιομορφιών της εκλογής για το Ευρωκοινοβούλιο.

Προκύπτουν κάποια ερωτήματα:

Π.χ. η πτώση της Ν.Δ. κατά 3,5% για το Ευρωκοινοβούλιο προέρχεται από δυσαρεστημένους για την ευρωκοινοτική πολιτική-της ή ψηφοφόρους της ακροδεξιάς λόγω μη ισχύος της «χαμένης ψήφου»; Η πτώση του ΠΑΣΟΚ ερμηνεύεται σαν στροφή των οπαδών-του σχετικά με την ΕΟΚ ή αποτελείται από τους ψηφοφόρους των ΚΚΕ εσωτ. και ΚΟΔΗ-ΣΟ-ΚΑΕ που στις εκλογές για την Ελληνική Βουλή εκβιάστηκαν από το πολωτικό κλίμα; Πώς ερμηνεύεται η αύξηση του ΚΚΕ και 1% περίπου; Πώς δικαιολογείται η σημαντική διαφορά στα ποσοστά του ΚΚΕ εσωτ.; Εκφράζει την πραγματική δύναμή-του (πράγμα που σημαίνει ότι υπερκαλύφθηκε το πλάνο των 4%) ή εξηγείται από την ιδιαίτερη — σε αντίθεση με τα άλλα κόμματα — καμπάνια του κόμματος αυτού για το Ευρωκοινοβούλιο; Τι εκφράζει η δύναμη του ΚΟΔΗΣΟ στην Ευρωβουλή;

Τέλος τα αποτελέσματα αυτά

νομίζω ότι δίνουν μια άλλη διάσταση στο στόχο «17%» (αφού $12,2 + 4,8 = 17\%$) και στο θέμα της ενότητας της Αριστεράς παρ' ότι βγαίνουν από αντιπαράθεση: παντελής άρνηση της ΕΟΚ (ΚΚΕ). Ναι στην Ευρώπη των λαών (ΚΚΕ εσωτ.).

Περιμένω να ασχοληθεί το ΑΝΤΙ με το θέμα.

Δημήτρης Σπανός
φοιτητής

● «Ψηφοφόρος και μη μέλος» του ΚΚΕ εσωτ. ο Χ. Τσίκας γράφει για το άρθρο του Δ. Δέψη στο τχ. 191:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

«Τίς ει» ο κ. Δ. Δέψη. Το πιο απροκάλυπτα αβίαστο συμπέρασμα είναι πως τουλάχιστον το γραφτό-του είναι προβοκατόρικο για το ΚΚΕ εσωτ. Ίσως βαρύν ο χαρακτηρισμός, αλλά ζητάει ευθύνες και από τη διεύθυνση του ΑΝΤΙ. Προβοκατόρικο γιατί:

ΠΡΩΤΟ: Έχοντας προμετωπίδα το σήμα του ΚΚΕ εσωτ. μας υποβάλλει στην αναμονή μιας κριτικής από τα «μέσα». Οποία όμως έκπληξη! Η γραμμή του ΚΚΕ εσωτ. είναι λαθεμένη γιατί και αυτή οδήγησε στο 1,4 ενώ η γραμμή του δ. ΚΚΕ είναι σωστή γιατί αύξησε (το δ. ΚΚΕ) τη δύναμή-του...

ΔΕΥΤΕΡΟ: Σύγκριση προκαλεί (μήπως την έχει κι ο ίδιος;) το «μπάσιμό»-του, με την προσπάθεια του ΒΗΜΑΤΟΣ να μας πείσει ότι το ΚΚΕ εσωτ. (και τα άλλα μικρά κόμματα) είναι άχρηστο, άσκοπα βέβαια, μια και το ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ λέει ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ και το τέλος-του, όπου ούτε λίγο, ούτε πολύ παραγγέλνει να εφευρεθεί στο επικείμενο συνέδριο του ΚΚΕ εσωτ. ένας λόγος ύπαρξής-του. Δηλαδή δεν υπάρχει λόγος ύπαρξης, όπερ έδει δείξει...

ΤΡΙΤΟ: Σκόπιμα προσπαθεί να δείξει συγκρουόμενες δυο παράλληλες αντιλήψεις: Η μια της ηγεσίας του ΚΚΕ εσωτ., που πιστεύει ακράδαντα ότι είναι δυνα-

τόν να επιβιώσει το ΚΚΕ εσωτ. και η άλλη της βάσης-του που δεν πιστεύει ότι η απάντηση στο αν είναι βιώσιμο το κόμμα είναι προφανής. Πού συγκρούονται αυτές οι αντιλήψεις; Τίποτα δεν λέει στον κ. Δέψη το ότι δεκατρία τώρα χρόνια το ΚΚΕ εσωτ. υπάρχει, δρα και οδηγεί (πόσα απ' τα οράματα και τις πρακτικές-του δεν υιοθετήθηκαν λαθρόχειρα από το ΠΑΣΟΚ και δ. ΚΚΕ;) σπέρνοντας καρπούς ελπίδας για το μέλλον αυτού του τόπου; Αλλά ας κοιμάται νηφάλιος ο κ. Δ. Δέψη. Μπορεί μεν η προσπάθειά-του να απέτυχε σαν αναποτελεσματική (να «καθοδηγήσει» δηλ. μέλη, φίλους ή ανένταχτους υποστηρικτές του εσωτ. στη στρούγκα) αλλά τέλος πάντων ήταν φιλότιμη και γι' αυτό αξίζει τον μισθό-του...

Ένας φίλος του ΚΚΕ εσωτ.
Ψηφοφόρος και μη μέλος
Χ. Τσίκας

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

● Σε επιστολή αναγνώστη-μας απαντά το Πανελλήνιο Κέντρο Οικολογικών Ερευνών:

Αγαπητό Αντί,

Στο τεύχος 189 και στο «διάλογο» φιλοξενείς ένα γράμμα αναγνώστη-σου που υπογράφει με τ' αρχικά Σ.Ι. Δεν μας δίνεις τα ορισμένα ερωτήματα σχετικά με το ΠΑΚΟΕ, που γράφεις ότι θέτει, όπως δεν μας δίνεις εσύ ή ο ίδιος τ' όνομά-του για να ξέρουμε με ποιόν κάνουμε διάλογο.

Αυτό που δημοσιεύεται είναι μόνο η κατάληξη του γράμματός-του που αναφέρεται σε μια δική-του ιστορία. Μη έχοντας λοιπόν συγκεκριμένα στοιχεία για να δώσουμε συγκεκριμένες απαντήσεις σ' αυτά που λέει, θα περιοριστούμε να δώσουμε γενικές αλλά σαφείς απαντήσεις.

M. ΚΟΥΝΤΕΡΑ

ΤΟ ΑΣΤΕΙΟ

Zeal
MILAN KUNDERA

«Σε κάθε σελίδα αυτού του καταπληκτικού βιβλίου ακούγεται η φωνή του ώριμου καλλιτέχνη και πραγματικού ανθρώπου — αυτό είναι μεγάλη τύχη σ' αυτούς τους άτυχους καιρούς».

Glaude Roy,
(Le nouvelle observateur)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΒΟΣ
Αναξαγόρα 1, Αθήνα 112
Τηλ: 52.46.241

κυκλοφόρησε

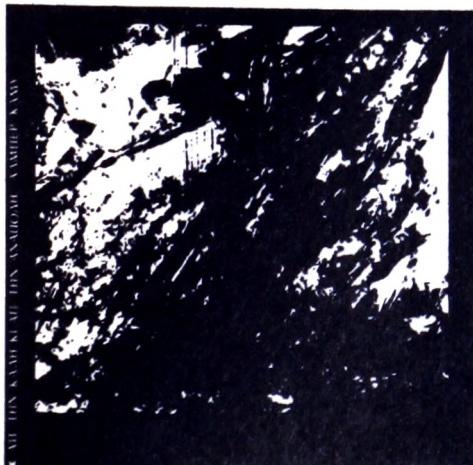
αντί

1981 α'

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ

Απ' την Καλή
κι απ' την Ανάποδη

Εκδόσεις «ΑΣΤΕΡΙ»
ΤΗΛ. 36.19.802/36.06.597

ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΚΟΥΡΤΗ

Αυτά κι άλλα πολλά

Β' ΕΚΔΟΣΗ

Τό βιβλίο-έκπληξη

Έκδόσεις «ΑΣΤΕΡΙ»

1. Το ΠΑΚΟΕ κάνει μόνο με δική-του πρωτοβουλία έρευνες και αναλύσεις.

2. Τα μέλη του ΠΑΚΟΕ μπορούν να ζητούν αναλύσεις, για τις οποίες πληρώνουν, αυτό είναι γεγονός και θα πούμε πιο κάτω το γιατί, μόνο την αξία των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν.

3. Είναι γεγονός ότι για να 'χεις το δικαίωμα να ζητήσεις έρευνα περιβάλλοντος από το ΠΑΚΟΕ πρέπει να είσαι μέλος σ' αυτό. Το ΠΑΚΟΕ για να δώσει τη δυνατότητα σε κάθε Έλληνα να γίνει μέλος-του έχει καθορίσει ένα ελάχιστο ποσό συνδρομής 1.000 δραχμές για φυσικά πρόσωπα και 5.000 για συλλόγους και Δήμους.

Ας μην ξεχνάμε ότι το ΠΑΚΟΕ είναι ένας ιδιωτικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός που στηρίζει την λειτουργία-του στην εθελοντική εισφορά των μελών-του και των φίλων-του. Είναι αστείο λοιπόν να λέμε ότι 5.000 ετήσια συνδρομή για ένα σύλλογο που έχει 30 ή 50 ή 100 μέλη είναι σοβαρό ποσό.

4. Γράφει ακόμη ο ανώνυμος αναγνώστης-σου ότι του ζητήθηκαν 10.000 δρχ. για τέσσερα δείγματα. Όπως αναφέρουμε και παραπάνω αγνοούμε, ελλείπει στοιχείων, την συγκεκριμένη περίπτωση. Είναι γεγονός όμως ότι για κάθε έρευνα απαιτούνται έξοδα, γι' αυτό είμαστε αναγκασμένοι να ξαναπούμε

ότι για κάθε εκτός ΠΑΚΟΕ έρευνα ζητάμε από τον ενδιαφερόμενο να καλύψει τα έξοδά-της.

5. Αυτή τη στιγμή το ΠΑΚΟΕ έχει χιλιάδες συνδρομητές και δεκάδες συνεργάτες που χωρίς καμιά αμοιβή δίνουν έναν σκληρό αγώνα, όχι μόνο ενάντια στη ρύπανση αλλά και στην αδιαφορία του κόσμου και την μεθοδευμένη πολεμική κατά του ΠΑΚΟΕ, τόσο από την πλευρά της κυβέρνησης όσο και των συνδοιπόρων-της.

Δεν υπάρχει λοιπόν τίποτε το άτυπο και για κάθε λογικά σκεπτόμενο κανένα ερώτημα.

Το ΠΑΚΟΕ είναι ανοικτό στον κάθε πολίτη για πληροφόρηση και διάλογο. Εκείνο που χρειάζεται είναι να συνειδητοποιήσουμε όλοι ότι το ΠΑΚΟΕ δεν μπορεί να κάνει τίποτε αν οι πολίτες δεν δραστηριοποιηθούν και αν δεν σταθούν πλάι-του βοηθώντας ουσιαστικά την μεγάλη-του προσπάθεια. Κάθε άλλη πολεμική είναι εκ του πονηρού.

Για το ΠΑΚΟΕ

Ο Πρόεδρος

Παναγιώτης Χριστοδουλάκης

• Ένας άλλος ανωνυμογράφος ο Δ.Π. ασχολείται με το πρόβλημα των φυλακισμένων ανηλίκων: Θά 'θελα να χρησιμοποιήσω το

περιοδικό-σας για να εκφράσω μια φωνή διαμαρτυρίας σ' όλους τους προσδευτικούς και δημοκρατικούς αναγνώστες-του, ιδιαίτερα στους φοιτητές, που ίσως έχουν περισσότερες δυνατότητες για δράση.

Συνεχίζεται ακόμα μια άσχημη κατάσταση που μας κληροδότησε η Δεξιά — εννοώ την κατάσταση που επικρατεί στις ελληνικές φυλακές και ιδιαίτερα των ανηλίκων.

Στη θέση αυτών των παιδιών, σε άλλες συνθήκες, μπορεί να ήταν κάποιος από μας τους έξω, κάποιος αδελφός-μας, κάποιος συγγενής-μας.

Η συμπεριφορά αυτών των παιδιών προς την κοινωνία δεν πιστεύω να αλλάξει αν τους βασανίζουμε ή τους απομονώσουμε.

Τη συμπεριφορά-τους που τους έκανε να βρίσκονται στη φυλακή την απέκτησαν μέσα στη δική-μας κοινωνία.

Τώρα η ίδια αυτή κοινωνία και η πολιτεία τους κακομεταχειρίζεται και τους απομονώνει.

Θά 'θελα να φωνάξω και να κάνω μια έκκληση για συμπράταση και κινητοποίηση, σαν να φωνάζει κάποιο απ' αυτά τα παιδιά.

Κι αυτοί, εκεί μέσα, αδελφία μας είναι.

Δ.Π.

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ. 732.713 - 732.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
Ιωάννης Δημητρόπουλος
Σπαρτάκου 9, Καλλιθέα
- Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΝΕΝΗ ΡΑΪ΄Σ
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑ΄ΙΤΗΣ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Εκτύπωση:
«Εκδοτικοί επιχειρήσεις
Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ» Α.Ε.
Πειραιώς 52, Μοσχάτο
Τηλ. 48.12.558 - 48.22.779

• Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
• Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού
Εξαμ. 500δρχ. - Ετήσια 1.000
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ: 3.000δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού
Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 27
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 35
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 70

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601
- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 40
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 60

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
• για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732.713
• για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

Ήταν Πράκτορες ΤΩΝ Αγγλικών Μυστικών Υπηρεσιών ΟΙ

- Γιώργης Σιάντος γεν. γραμματέας του Κ Κ Ε
- Ορισμένοι μέσα στην Κεντρ. Επιτροπή του Ε Α Μ
- Στέφανος Σαράφης αρχηγός του Ε Λ Α Σ
- Οί Αρχηγοί, Πολιτικοί και Στρατιωτικοί των άλλων πλευρών της Εθνικής μας Αντίστασης.

?

ΣΤΑ ΦΟΒΕΡΑ ΑΥΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΣΕ

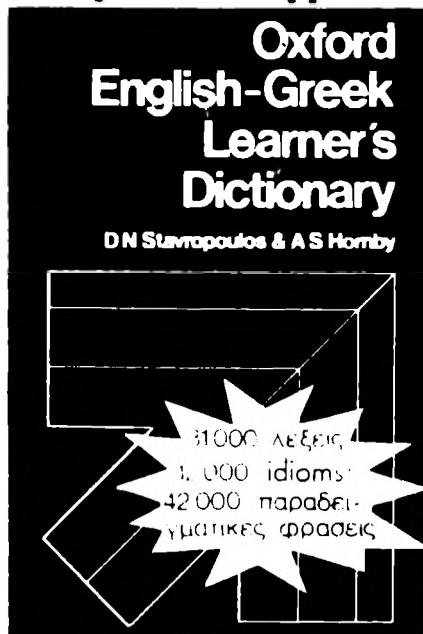
ΠΟΛΛΑ ΑΛΛΑ

Απαντά ΤΟ ΤΕΤΡΑΤΟΜΟ ΒΙΒΛΙΟ Τ Ο Υ Θέμη Μοσχάτου

Η
ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
Η
ΠΡΟΔΟΜΕΝΗ

Κυκλοφορεί: ο 1^{ος} Τόμος Δραχμές «400»
Στα κεντρικά βιβλιοπωλεία
Παραγγέλεις: ΘΕΜΗΝ ΜΟΣΧΑΤΟΝ ΤΗΛΕΦ: 8043433
Μάνης-9, Παλαιά Πεντέλη - ΑΘΗΝΑΙ : 8046914

ΤΟ ΛΕΞΙΚΟ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ σε ροθινει ογγλικο!

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ!

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ☎ 6722357

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ιδιαίτερα μαθήματα
καθώς και σε ομάδες
τριών μαθητών
από πεπειραμένο καθηγητή.
Τηλ. 726.107

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαθηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στό τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο – Διδασκαλία και επίδλεψη από εμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμίου

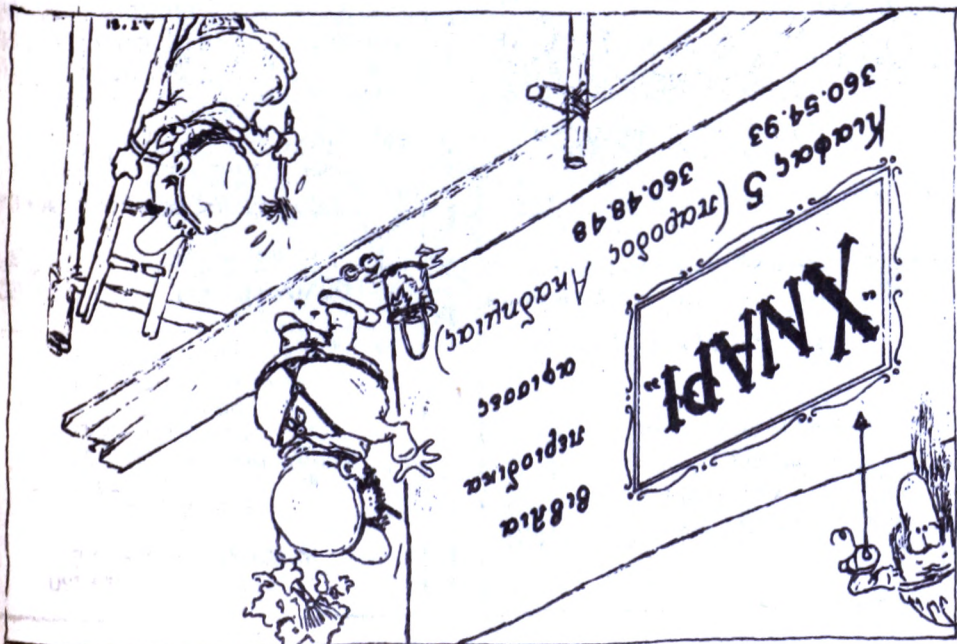
Βαλαμῶνος 4 και 'Ασκληπιού τηλ. 6447830 – 3635419.

ΤΟ ΚΑΛΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΚΙ ΚΛΕΦΤΕΣ ΑΣΤΥΝΟΜΟΙ

ΕΝΤΓΚΑΡ ΑΛΑΝ ΠΟΕ – Α. ΚΟΝΑΝ
ΝΤΟΪΛ – ΜΠΟΡΙΣ ΒΙΑΝ – ΝΤΑΣΙΕΛ
ΧΑΜΜΕΤ – ΠΑΤΡΙΤΣΙΑ ΧΑΪΣΜΙΘ –
ΡΑΙΗΜΟΝΤ ΤΣΑΝΤΛΕΡ – ΙΣΑΑΚ ΑΣΙ-
ΜΟΦ – ΝΤΟΡΟΘΥ ΣΕΓΙΕΡΣ και ἄλλοι
πολλοί.

Στά βιβλιοπωλεῖα και περίπτερα

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΙΟΛΟΣ

ΑΙΟΛΟΣ / ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΜΠΡΑΜ ΣΤΟΥΚΕΡ- ΔΡΑΚΟΥΛΑΣ

Ο Μπράμ Στόουκερ (1847-1912) δέν φαινόταν ότι έ-
πρόκειτο ν' ασχοληθεί μέ τήν πεζογραφία, μολονότι για μία
περίοδο ήταν άμισθος δραματικός κριτικός στην έφημερίδα
Mail του Δουβλίνου. Αργότερα, μετά τή γνωριμία του μέ
τόν ήθοποιό Χένρυ Τρβινγκ, υπήρξε ο καλλιτεχνικός του
μάνατζερ. Μέ τό μυθιστόρημα ασχολήθηκε άργά, ανα-
βιώνοντας τό θρύλο του Κόμη Δράκουλα (1897) μέσα από
μία πρωτότυπη σύνθεση πού δέν τηρεί τούς κανόνες τής μυ-
θιστορηματικής αφήγησης. Οι ήρωες του αναπτύσσουν τή
δράση τους μέσα από τά προσωπικά τους ήμερολόγια και
τήν άλληλογραφία τους, ώσπου νά τήν κορυφώσουν στην
καταδίωξη και έξόντωση του θρυλικού τέρατος. Ο Κόμης
Δράκουλας, πρόσωπο ιστορικό σέ μία περίοδο όπου διαμορ-
φώνοταν ή έθνική φυσιογνωμία τής Ρουμανίας (Βλάντ Τσέ-
πες ήταν τ' όνομά του), συνδέεται μέ μία σειρά δοξασιών και
θρύλων, όπως του βαμπυρισμού και του λυκανθρωπισμού,
πού είναι άπλωμένα στην Τρανσυλβανία. Μολονότι τό βιβλίο
του Στόουκερ δέν τηρεί τούς αισθητικούς κανόνες ενός λογο-
τεχνικού έργου, δέν παύει ώστόσο νά κινεί τό ενδιαφέρον τό-
σο έπειδή ή διαρκώς εναλασσόμενη πλοκή του κρατάει ά-
μείωτη τήν προσοχή, όσο και έπειδή παρέχει έναν πλούτο
πληροφοριακού υλικού έθνολογικής και πολιτισμικής φύσης
για τήν περιοχή πού κινείται ο Δράκουλας. Πέρα άπ' αυτό,
άπό τή δράση και τήν αντίληψη πού έχουν οι ήρωες για τόν
εαυτό τους, συνάγεται και ή εύρωπαϊκή, ειδικότερα ή άγγ-
λική, πολιτισμική αντίδραση άπέναντι σέ «φαινόμενα» πού
προέρχονται από έναν άμφιλεγόμενο και δυσπρόσιτο κόσμο,
άπό τή «χώρα πέρα άπό τά δάση».

Στο βιβλίο περιλαμβάνεται ένα εκτεταμένο Παράρτημα που περι-
λαμβάνει τη μελέτη: «Ο Μπράμ Στόουκερ και ο Βρυκόλακας στο Μυ-
θιστόρημα και τον Κινηματογράφο», για πλήρη βιβλιογραφία «Δρα-
κουλολογίας» και «Βαμπυρισμού» και αρκετό φωτογραφικό υλικό
(σχέδια, εικόνες και χάρτες) εποχής.

Αἶ ο λ ο ς

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ιπποκράτους 6 — Ε' όρ.

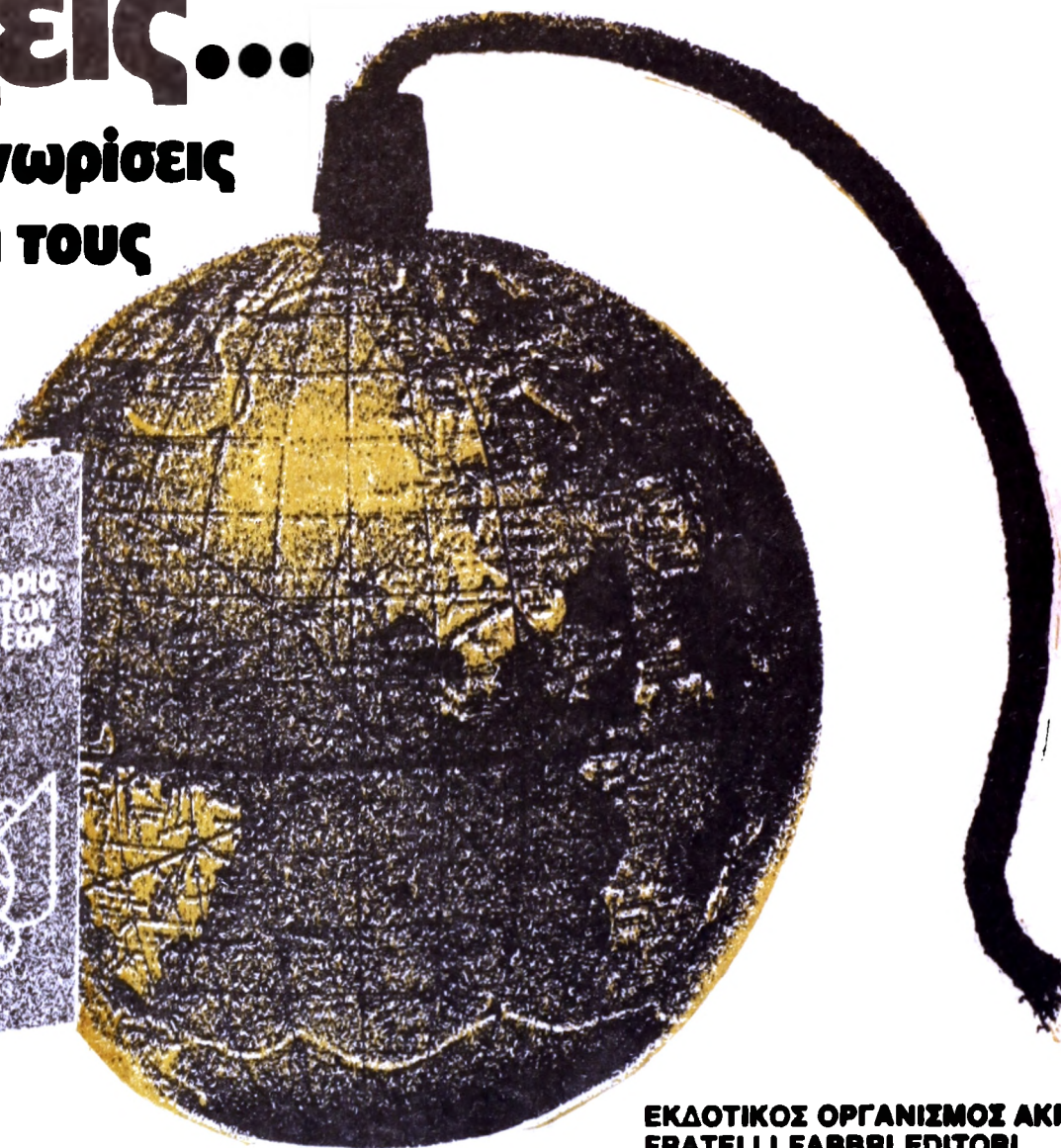
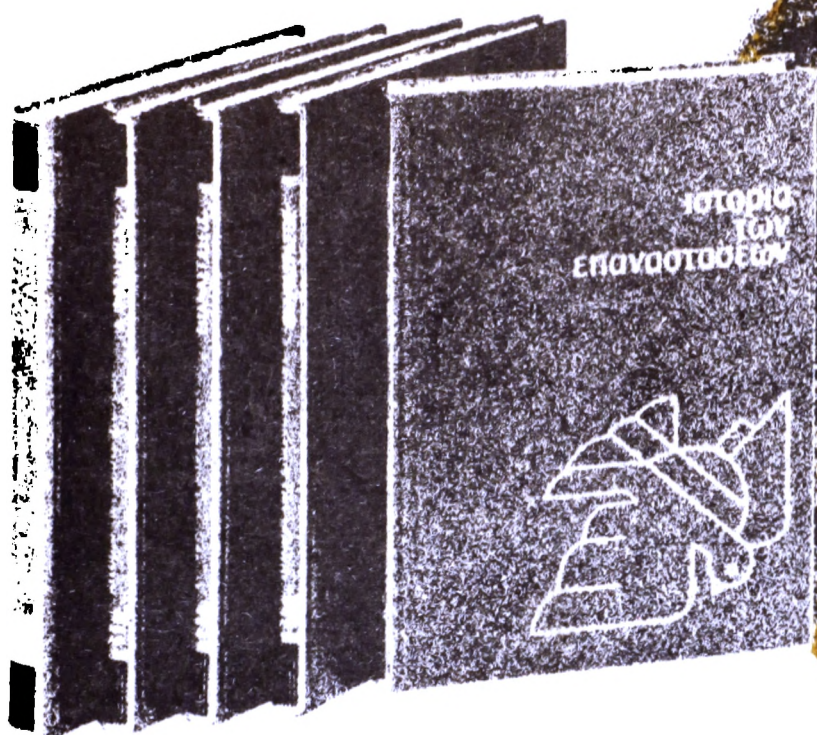
Βιβλιοπωλείο: Σόλωνος 114

Τηλ. 363.8624 - 363.0214

Αθήνα

τρεις αιώνες τώρα η γη συγκλονίζεται από εκρήξεις...

τώρα είναι η στιγμή να γνωρίσεις
την ιστορική καταγραφή τους

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΚΜΗ
FRATELLI FABBRI EDITORI

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΝ

ή περιγραφή και ή ανάλυση τριών αιώνων κοινωνικών και έθνικων
ανακατατάξεων σε ένα 5/τομο μνημειώδες έργο, πού θά
διαβάσετε με κομμένη την ανάσα!...

5 ΠΟΛΥΧΡΩΜΟΙ ΥΠΕΡΠΟΛΥΤΕΛΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

1. ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ
2. ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΙ - ΦΑΣΙΣΜΟΙ
3. ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ
4. ΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ
5. ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

ΚΟΥΠΟΝΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ
(ισχύει ως τις 31/12/81)

Πρός τον ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ «ΑΚΜΗ»
Διδότου 26, ΑΘΗΝΑ 144, Τηλ. 3636998, 3637152

Στείλτε μου τούς 5 τόμους της Ιστορίας των
Επαναστάσεων και 1 τόμο της Παγκόσμιας
Μυθολογίας, αξίας 9.600 δρχ. Την αξία τους, στην
τιμή προσφοράς, θα καταβάλω ως εξής:
1) Τιμή προσφοράς μετρητοίς 5.600. Εξώφληση με την παραλαβή.
2) Τιμή προσφοράς με δόσεις 7.600. Προκαταβολή
1600. Το υπόλοιπο σε έξι μηνιαίες δόσεις των 1000 δρχ. ή κάθε μία.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

..... Τηλεφ.

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΗΜ. Υπογραμμίστε τον τρόπο αγοράς.

ΤΩΡΑ
ΚΑΙ ΓΙΑ ΕΝΑ ΜΗΝΑ)
ΜΕ
5.600 δρχ.
ΑΝΤΙ
8.000 δρχ.
ΚΑΙ...

ΔΩΡΟ!
Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ένας υπερπολυτελής
τόμος αξίας
1.600 δρχ.